דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

היום בדבר
...ביגנל וביגבל. מהפיכה אשכנזית. פרשת "כור": ראיונות. הקרב על אלג'יר. ...מים: האם לשתות. בין חיוך לנגיף. טלוויזיה. תרבות. "משא" לספרות.
יזהר סמילנסקי, חנה זמר, חיים גורי, אמנון דנקנר, יורם פרי, ... אשר, עליזה ולך, דני רובינשטיין, דן אבידן, טלי זלינגר, חיים ביאור, אבי שוברט, אריה ארד, יוני להב, מירי פז, צבי אילן, ארנון מגן, אהרון שמי, שלמה גינוסר, ורדה צימרמן, מושיק.

מזג האויר

תחזית מזג האויר ליום ו': תחול עליה קלה בטמפרטורות. תשקיף לשבת: עליה קלה נוספת בטמפרטורות ויהיה אביך.
טמפרטורות המינימום והמקסימום החזויות ליום ו': ירושלים: 12 עד 24, רמת-הגולן: 14 עד 25, חיפה: 16 עד 27, טבריה: 15 עד 32, עפולה: 13 עד 29, שומרון: 16 עד 27, תל-אביב: 13 עד 28, נתב"ג: 15 עד 29, יריחו: 18 עד 33, עזה: 19 עד 28, באר-שבע: 13 עד 30, אילת: 22 עד 34.

יום שישי, ג' בחשון תשמ"ט, 14 באוקטובר 1988 • גליון 19543
היום 60 עמודים כולל "דבר-השבוע" • המחיר – 2. ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.74 ש"ח

גאון בדרכו לארץ להתייעצות על ההצעות החדשות שגובשו ביומיים של שיחות קשות

מאת מרים פוקס, סופרת "דבר" בניו-יורק

ניו-יורק (מיוחד ל"דבר"): – מנכ"ל 'כור' בני גאון נמצא בדרכו לארץ ובידיו כמה הצעות חדשות, אשר יובאו לדיון כאן לפני הגורמים המעורבים – מסר אמש גאון ל"דבר".

במשך היומיים האחרונים התנהלו שיחות ממושכות וקשות בין נציגי הבנקרס טראסט' לבין מנכ"ל 'כור' בני גאון, יו"ר מועצת המנהלים של בנק הפועלים, פרופ' איתן ברגלס, והיועץ המשפטי של 'כור', עו"ד רם כספי. לדברי גאון, התנהלו השיחות ברוח קונסטרוקטיבית מתוך רצון להגיע להסכם. בסיום השיחות בניו-יורק גובשו כמה הצעות חדשות ועליהם ידונו הגורמים המעורבים עם שובו של גאון לישראל.

ממקורות כלכליים נמסר, כי 'בנקרס טראסט' מגלה נטייה לדרוש את החזר החוב במזומן או בערבויות ממשלתיות, ואינו מסתפק בהצעה שהוגשה לו על-ידי 'כור' שיצורף לקונסורציום הבנקים, ובכך יקבל מעמד של נושה מועדף.

בל"ל סגור גם היום

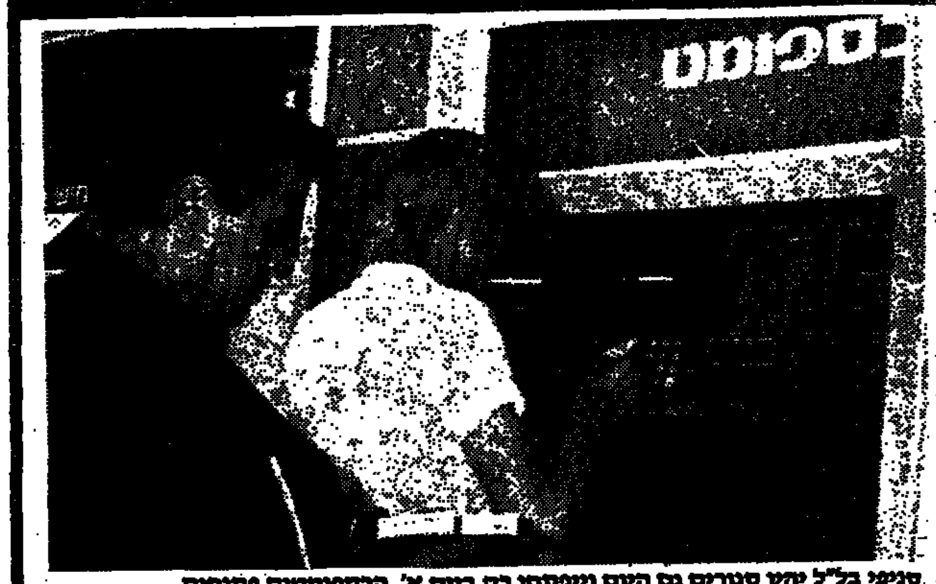

סניפי בל"ל יהיו סגורים גם היום וייפתחו רק ביום א'. הכספומטים פתוחים (ראה ידיעה בעמ' 2). (צילום: ורד פאר)

ישראל מכחישה חתימת הסכם סחר – והסינים מכחישים הכל

מאת יקיר צור, סופרו המדיני של "דבר"

דובר משרד החוץ בירושלים, ד"ר אלון ליאל, הכחיש אתמול את הידיעה ששודרה שלשום ב"מבט", לפיה חתם הסמנכ"ל לכלכלה במשרד החוץ, יצחק מינרבי, על הסכם סחר עם סין.

ביחס להכחשות של משרד החוץ הסיני על הקשרים הכלכליים בין ישראל וסין ועל הכוונה לפתוח מרכז אקדמי בסין, אמר דובר משרד החוץ, כי "בשם שלא הגבנו לידיעות שפורסמו, אין בדעתנו להגיב גם על ההכחשות".

סין: אין דבר כזה

סין הודיעה אתמול כי אין לה כל תוכניות לכונן יחסים דיפלומטיים עם ישראל והיא גם מכחישה, כי שתי המדינות מקיימות דיונים על פרוייקטים מסחריים ואקדמיים משותפים.

דוברת במשרד החוץ הסיני הכחישה כי סגן מנהל משרד החוץ הישראלי, יצחק מינרבי, נמצא בפקין והוא עומד לקיים פגישות עם מדינאים סינים. "לא קיים דבר כזה", היא אמרה בתשובה לשאלה על אפשרות לכינון יחסים רשמיים, דיפלומטיים בין סין לישראל.

הדוברת הכחישה ידיעות שהפיצו מקורות בירושלים ביום רביעי, לפיהן ישראל וסין הקימו שתי חברות ממלכתיות לביצוע פרוייקטים משותפים וכי מרכז אקדמי ישראלי ייפתח בפקין כמשרד קשר.

צה"ל נערך לתגובה קשה אם המרי יוסלם בנשק חם

מאת טלי זלינגר, דני רובינשטיין ודני צדקוני, סופרי "דבר"

גורמים צבאיים בכירים מעריכים, שזריקת הרימונים ברצועת עזה בימים האחרונים אינה מסמנת עדיין ראשיתו של עידן השימוש בנשק חם במסגרת האינתיפאדה. הם רואים בשלב זה את שורשרת הפיגועים ב"צירוף מקרים". עם זאת הבהירו גורמים צבאיים, כי בכוונת צה"ל למנוע התפתחות כזאת על-ידי שמירה על עירנות מודיעינית, כוננות מוגברת ותגובה בחומרה על כל גילוי של שימוש בנשק חם נגד כוחות צה"ל או משתפי פעולה.

זה זמן מה מתריעים במערכת הבטחון, כי האינתיפאדה עלולה לקבל תפנית מסוכנת עם הכנסתם לשימוש של אמצעי לחימה תקניים חמים במסגרת המאבק נגד צה"ל, נגד מתנחלים בשטחים, נגד משתפי פעולה ונגד ארגונים יריבים בתוך האוכלוסיה הפלשתינית. על-פי הערכות אלה, מצויה כמות מסויימת של נשק חם בתוך השטחים, ועיקר המעצורים מפני השימוש בו הם מחשש לתגובת שרשרת חריפה מצד צה"ל ומתוך קבלת המיגבלות שמטילים מנהיגי האינתיפאדה בשלב זה.

חרף האופטימיות הזהירה נערך צה"ל לאפשרות של שימוש בנשק חם ולתגובה הולמת בעיקר נוכח הערכות, כי לאחר הבחירות בישראל או כבר בסמוך להן יעלה גם מתח הפעילות של האינתיפאדה בשטחים.

תקפו על כביש החוף

אתמול נמסר, כי ביום ד' נעצרו ארבעה צעירים תושבי רצועת עזה בצומת הכניסה לאשקלון בחשד שתקפו תושב העיר על כביש החוף בקטע המוליך מאשדוד לעבר אשקלון. שניים אחרים שנמלטו מהמקום מבוקשים, וזהותם ידועה למשטרה.

אברהם גנון, תושב אשקלון בן 26, התלונן בתחנת המשטרה, שכעת שנהג ברכבו בכביש החוף מאשדוד לאשקלון הותקף על-ידי רכב מרצס 'פיג'ו' עם לוחית זיהוי של רצועת עזה. לדבריו, כאשר עצר ליד הצומת חוסם את דרכם של העותים, יצאו מהמכונית ששה נוסעים והחלו להכותו. אחד מהם אף השתמש במכשיר מברזל.

למקום הוזמן קצין משטרה שהפריד בין הניצים, עצר ארבעה מהם והביאם לתחנת המשטרה לחקירה. הארבעה כפרו במיוחס להם וטענו, שלא תקפו כלל את המתלונן. הם יובאו בפני שופט להארכת מעצרם.

יהאמסי קוראת לשביתה

אתמול קראה תנועת ההתנגדות

יותר מ־2 מיליון כבר חוסנו והיום יחל חיסון המבוגרים (לא בערים)

מאת דפנה הרניש, סופרת "דבר"

יותר מ־2 מליון מאזרחי ישראל כבר חוסנו השבוע נגד מחלת הפוליו, רובם תינוקות, פעוטים, תלמידי בתי-הספר ומקצתם מבוגרים. החיסון בבתי-הספר הסתיים אתמול, פרט למספר בתי ספר גדולים, שמספר התלמידים בהם רב. הבוקר יתחיל חיסון האוכלוסיה הבוגרת במקומות שנקבעו מראש.

אתמול התחיל מבצע החיסון של התלמידים בעזה. המבצע מתנהל לסירוגין, והוא מבוצע על-ידי ארגון הוריס. את מנות החיסון סיפק משרד הבריאות. על-פי המתוכנן, יתחילו בשבת בחיסון האוכלוסיה הבוגרת בעזה. היקף המבצע בעזה כ־600,000 איש.

חמישה חולים מאושפזים עתה בארץ בחשד שלקו במחלת הפוליו, שניים בבית-החולים רמב"ם ושלושה ב"הלל-יפה". הרופאים ממתינים עדיין לתוצאות הבדיקות.

התושש, שהיה במשרד הבריאות מפני בעיות בחיסונם של תושבי בני-ברק, החרדים התבררה להלוסין.

טפטופים בטכניון

תורים ארוכים הושרכו אתמול ליד שלוש התחנות שנפתחו בטכניון לחיסון הסטודנטים ואנשי הסגל. (צילום: ישראל הדרי)

באוצר כבר מכינים הקיצוץ הבא 1.5 מיליארד – השירותים ייפגעו

תוסה"י: 4.5 אחוזים ממשכורת אוקטובר • עדכון שכר הבכירים פי 3.5

מאת אמנון אמר וחיים ביאור, סופרי "דבר"

משרד האוצר מתכונן להציע קיצוץ בהיקף של 1.5 מיליארד ש"ח מתקציב המדינה לשנה הבאה.

הצעת הקיצוץ גדולה פי שניים מההצעה שהועלתה על ידי האוצר בעת הכנת התקציב הנוכחי והיא תובא לאישור הממשלה רק לאחר הבחירות.

באוצר אומרים, כי הסכום הגבוה במיוחד שיש לקצץ מהתקציב נובע משילוב של שלושה גורמים: חריגות לא מתוכננות בהיקף של 750 מיליון ש"ח שנרשמו בתקציב השנה, הוצאות נוספות בהיקף של 500 מיליון ש"ח, שיתחייבו בתקציב השנה הבאה, כתוצאה מגידול טבעי של האוכלוסיה והצורך בהורדת האינפלציה לרמה נמוכה יותר.

תוכנית הקיצוצים של האוצר עשויה היתה לנקוב בסכום יותר גבוה, הסכום של 1.5 מיליארד ש"ח נבע מהרצון שלא לדרדר את המשק למיתון יותר עמוק.

הצעת הקיצוצים, אם תתקבל, תביא לקיצוץ של ממש בפעילות כל משרדי הממשלה, תפגע בתשלומי ההעברה לציבור ותאריך תוקף מיסוי קיימים. במסגרת זו יוארך תוקפם של אי-תשלום קיצבת הילד הראשון ושל מיסוי קיצבאות הילד השני השלישי.

הצעות לקיצוצים במשרדים טרם גובשו, אולם משמעותן תהיה פגיעה נוספת בשירותים לאזרחים, במיוחד בחינוך ובבריאות. באוצר ציינו אתמול את הפגיעה של מערכת הבחירות בהכנת התקציב. מדי שנה מתחילים דיוני התקציב באוצר בחודש ספטמבר. במחצית אוקטובר מכינים את הטיוטה הראשונה ובמחצית נובמבר משלימים את הצעת התקציב כדי להגישה לאישור הממשלה בתחילת דצמבר.

השנה, בגלל הבחירות, עדיין לא החלה הנהלת המשרד לדון בתקציב ועבודה זו תחייב שורה של דיונים מאורתוניים מיד לאחר הבחירות. ההערכה היא שבמקרה של ממשלה צרה יתקשה האוצר להעביר את הצעתו וכי דווקא ממשלת אחדות תאפשר את הקיצוצים המוצעים.

מימוש הקיצוץ מותנה גם בשאלה אם הממשלה שתדון בהצעה תהיה ממשלת מעבר או ממשלה חדשה, שתוקם לאחר הבחירות, וזאת בשל המגבלה, שהתקציב חייב להיות מוגש לאישור הכנסת בחודש ינואר.

תוספת היוקר – כבר במשכורת אוקטובר

גורמים בהסתדרות רואים כהישג את הסכם תוספת היוקר שנחתם אתמול לפנות בוקר ולפיו יקבלו

(המשך בעמוד 2)

היום – מדד ספטמבר לא ישפיע על תוסה"י

מאת אמנון אמר, סופרו הכלכלי של "דבר" בירושלים

הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה תפרסם היום בצהריים את המדד לחודש ספטמבר. לפי הערכות מוקדמות, עלה המדד בשיעור דומה לזה שנרשם בחודש הקודם – בין חצי אחוז לאחוז אחד.

עליית המדד הושפעה מהמשך העלייה במחירי הירקות ומחידוש העלייה במחירי הפירות. במחירי ההלבשה וההנעלה נרשמה בחודש שעבר יציבות.

השפעת ייקור המסובסדים, שבוצע בתחילת החודש, תבוא לידי ביטוי רק במדד אוקטובר, שיפורסם במחצית החודש הבא.

לעליית המדד הפעם לא תהיה כל השפעה על שיעור תוספת היוקר.

שווארנדזה – לישראל במהלך ביקור במזה"ת

עתון כוויתי טוען:

מאת דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים

העתון הכוויתי 'אל-ראי אל-עאם' מסר אתמול מפי מקורות במשרד החוץ הסובייטי, כי שר החוץ של ברה"מ אדוארד שווארנדזה יבקר בחודש הבא בישראל במהלך סיור, שיערוך בכמה ממדינות האיזור.

לדברי מקורות אלה, מטרת הסיור תהיה לדון עם מנהיגי מדינות-ערב ומנהיגי ישראל בדרכים לקידום התהליך המדיני ולשיפור היחסים הדו-צדדיים בין ברה"מ לבין מדינות האיזור.

לידיעה זו לא ניתן אישור משום מקום אחר.

פרס נובל לספרות ל־1988 יוענק לסופר המצרי הישיש נגיב מחפוז

מאת דן אבידן ומירי פז, סופרי "דבר"

פרס נובל לספרות לשנת 1988, הוענק לסופר המצרי הישיש נגיב מחפוז, הנחשב כיום לגדול סופריה של מצרים ואולי לסופר החשוב ביותר בעולם הערבי. זו הפעם הראשונה מזה 87 שנים שפרס נובל לספרות מוענק ליוצר ערבי כלשהו.

נגיב מחפוז נמנה על הסופרים המצרים שהטיפו לכריתת שלום בין מצרים לישראל עוד לפני יוזמת השלום של הנשיא סאדאת. במאמרים שפרסם בעתונות ובכתביו קבע מחפוז, שעל מצרים להיחלץ ממעגל המלחמות, כדי להתמסר לפתרון בעיות הפנים הקשות שלה. לאחר מכן הוא פרסם עשרות מאמרים, שבהם שיבח את הסכם השלום הישראלי-מצרי. כמו כן חלק שבחים למשטרו הליבראלי יחסית של הנשיא המנוח סאדאת לעומת משטרו הרודני של הנשיא לשעבר נאצר. לאחרונה שינה מעט את הטון במאמריו כלפי ישראל, ולא אחת תקף אותה בשל המלחמה שניהלה בלבנון ובשל מדיניותה בשטחים, אך בכלל, נשאר תומך נלהב בהסכם השלום.

נגיב מחפוז נולד בקאהיר ב־1912. הוא למד פילוסופיה, פסיכולוגיה וסוציולוגיה באוניברסיטה ואחר כך מצא את פרנסתו כפקיד מדינה במשרד החינוך. את דרכו הספרותית החל בתרגום יצירות מאנגלית לערבית. בשנות ה־30 וה־40 פרסם רשימות וסיפורים קצרים אחדים בעניני דת, חברה ופוליטיקה. אחר כך עבר לכתיבת רומנים היסטוריים ומאוחר יותר כתב רומאנים חברתיים, שהחשוב שבהם הוא הטרילוגיה שפורסמה במחצית שנות ה־50 בשם 'בית בקאהיר', שתורגמה לעברית על ידי הסופר סמי מיכאל.

הערכה למצרים כולה

שר החוץ עסמת עבדל מאגיד הבריז אתמול, ש"הענקת הפרס למחפוז, משמעותה הערכה בינלאומית לא רק להישגיו של מחפוז אלא למצרים כולה". שר המדינה לענייני חוץ בוטרוס ראלי אמר: "מצרים גאה בהישג החשוב של אחד מבניה. יצירתו של מחפוז משקפת את רוח העם הנאבק לקיום ולעתיד טוב ומכובד יותר בעולם מתפתח".

פרופ' מנחם מילסון ממכון טרומן באוניברסיטה העברית, מומחה לספרות ערבית, אמר אתמול כי הוא שמח על זכייתו של מחפוז בפרס הנכבד. "מחפוז הוא הסופר הערבי הבולט ביותר בעשרות השנים האחרונות בעולם הערבי. הוא הרומאניסט החשוב ביותר בספרות הערבית המודרנית

(המשך בעמוד 2)

עבודה קשה ומזל

שגריר שוודיה במצרים לארס אולוף ברוליוס מברך את הסופר נגיב מחפוז (צילום: א.פ.)

מחפוז: כינויי החדש הוא מחזוז (בר־מזל)

קאהיר (עי"ר ע"צ). – הסופר המצרי נגיב מחפוז ייחס היום את קבלת פרס נובל לספרות לעבודה קשה ולמזל. "לא נאמר לי שהציעו אותי כמועמד לפרס, אך אני

(המשך בעמוד 2)

עיקרן תחילה

- המועצה הפלשתינית תתכנס ב־31 באוקטובר – עמ' 2
- פס"ד עקרוני: מותר להתנגד לכניסת שוטרים לבית אם אין להם צו חיפוש – עמ' 2
- גם הנאצים נכנסו לפרלמנט עם מנדט אחד, אמרה עו"ד דורית ביניש אתמול בבג"ץ הדן בעתירת הרב כהנא, עמ' 3.
- הלם במפעל 'סיבים כימיים' באשדוד – עמ' 12.

מרפי: ענישה קיבוצית בשטחים – לא עובדת

מאת סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – עוזר מזכיר המדינה של ארה"ב לענייני המזרח התיכון, ריצ'ארד מרפי, אמר אתמול, כי מדיניות "הענישה הקיבוצית" שנוקטת ישראל בשטחים "אינה עובדת". את התיאור "ענישה קיבוצית" ייחד מרפי ל"הטלת עוצר, סגירת כפרים, סגירת ערים". הדיפלומט האמריקאי, שדיבר בעדות לפני ועדת-משנה של בית הנבחרים, הכריז: "האינתיפאדה" נמשכת, היא לא הגיעה אל קיצה, כפי שנחזה בינואר ובפברואר. כך שהענישה הקיבוצית, אשר ממשלתנו רידרה בגנותה, אינה עובדת".

אמש בתשדירים

נעורים עבריים

מאת דניאל בן-שימון

התשדירים של שתי המפלגות הגדולות עמדו על רמה גבוהה אתמול. המערך שלף, סוף-סוף, את העתודה הצעירה שלו, והליכוד ביקש להפריך את טענת המערך, שכבודו של ערי הפיתוח נשחק בעידן ההתנחלויות בשטחים.

הגבורת הצעירה צעדה בשורה חזיתית כשהיא מוקפת

(המשך בעמוד 2)

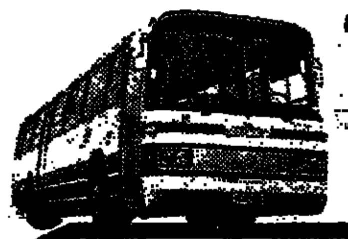

באישור המפקחים על התעבורה

קו חדש מס' 229

רחובות — נמל תעופה בן גוריון וחזרה.
מהלך הקו: מרחובות דרך נס ציונה, ראשון-לציון, צומת בית דגן, מסעף אור יהודה, יהוד, מסעף התעשיה האוירית, נתב"ג וחזרה.
לוח זמנים:
בימים א'—ה' בלבד מרחובות בשעות 6.00, 6.30,
מנמל תעופה בן גוריון בשעות 16.00, 16.30.

קו חדש מס' 313

אשדוד—נמל תעופה בן גוריון וחזרה.
מהלך הקו: מאשדוד דרך יבנה, נס-ציונה, ראשון לציון, צומת בית דגן ובכביש המהיר לנמל תעופה בן גוריון, וחזרה.
לוח זמנים:
בימים א'—ה' בלבד מאשדוד בשעה 6.30 מנמל תעופה בן גוריון בשעה 17.00.

קו חדש מס' 323

אשדוד-רחובות דרך בית חולים קפלן וחזרה.
מהלך הקו: מאשדוד דרך צומת בני דרום, צומת גדרה, גדרה, בית חולים קפלן, צומת בילו, רחובות וחזרה.
לוח זמנים:
ימים א'—ה'
מאשדוד: 7.30, 8.30, 9.45, 10.45, 11.45, 13.45, 14.45, 15.45, 16.45, 17.45.
מרחובות: 9.15, 10.15, 11.15, 12.15, 13.15, 15.15, 16.15, 17.15, 18.15, 19.35.
ימי שישי
מאשדוד: 7.30, 8.45, 9.45, 10.45, 11.45, 12.45.
מרחובות: 9.15, 10.15, 11.15, 12.15, 13.15, 14.15.
עם הפעלת קו זה יפסיק לפעול קו מס' 20 מאשדוד לבית חולים קפלן וחזרה, כמו כן יחולו שינויים בלוחות הזמנים של הקוים: 036, 48, 212.

קו חדש מס' 24

מרמלה לכרמי יוסף, נוה שלום, קיבוץ נחשון, כפר אוריה. קו זה ירכז חלק מהנסיעות הקיימות של קו מס' 20, ויתן שרותים גם לתושבי כרמי יוסף ונוה שלום.
פרטים בלשכת המודיעין בתחנה המרכזית של "אגד" ברמלה. טל. 08-220222.

קו מס' 555 ראשל"צ-צפון ת"א-הרצליה שרות לילה.
החל מיום ראשון 16.10.88 יפסיק קו זה לפעול, ויחודש באביב 1989.

קו מס' 174 מצפון תל-אביב לראשל"צ, בנסיעות שבין השעות 14.00—17.00 ימשיך מהלך נסיעתו ויגיע עד למצבה בראשל"צ.
עם הפסקת קו 555 בשירות לילה, יחזור קו 174 ויפעל מצפון תל-אביב לראשל"צ עד שעה 24.00, ומראשל"צ לצפון תל-אביב עד שעה 23.00.

קו מס' 901 אקספרס מחיפה לתל-אביב, בימים א'—ה', החל משעה 21.20 יצא מהדר/רחוב החלוץ, דרך התחנה המרכזית וימשיך במסלולו הרגיל לתל-אביב.
לוח זמנים מהדר: 21.20, 21.45, 22.15, 22.45. (בימי חמישי הקו יתוגבר).

לוחות הזמנים יהיו בתוקף עד 31.12.88, פרט ליום הבחירות לכנסת וחג החנוכה שלגביהם תפורסמנה הודעות בנפרד.

פרטים נוספים ולוחות זמנים, מפורסים בדפי זהב האזוריים לאחר מפתח הסיווגים. בלשכות המודיעין בכל תחנות "אגד" ברחבי הארץ, ומרכזי המידע כדלקמן:

ב"ש	חיפה	ירושלים	ת"א
053-74341	04-549121	02-304304	03-432777

אגד התנועה של המדינה

העתונאי אריה אבנרי שספרו נאסר להפצה לבקשת ח"כ שפירא:

'הגביר' חושף מעשי פוליטיקאים שזכותו של הציבור לדעת עליהם

(עו). – "אני רואה לעצמי זכות ציבורית ומקצועית להרגיש, כי הספר 'גביר' אינו מתייחס לאדם אחד בלבד, אלא לשורה של אישים בצמרת הפוליטית והכלכלית של המדינה. איסוף החומר לספר נעשה במשך כשלוש שנים, ודבר הופעתו פורסם ברבים כמה פעמים" – כך אמר אתמול העתונאי אריה אבנרי, מחבר הספר 'הגביר', שפרסומו ברבים נאסר על-ידי בית-המשפט, על-פי בקשתו של ח"כ אברהם שפירא.

אבנרי כינס מסיבת עתונאים בבית-סוקולוב בתל-אביב, ומסר, כי קיבל ביום ג' מכתב מאת עו"ד אמנון זכרוני, פרקליטו של ח"כ שפירא, המוחה מפני פרסום הספר ברבים.

אבנרי אמר, שסמוך להוצאת באותו יום הביא לו שליח של בית המשפט את הצו, מלווה בתצהירים.

אבנרי אמר, כי בשלב זה הוא מנוע מלומר דברים נוספים, וכי הנושא יידון בימים הקרובים בבית-המשפט. בינתיים, הוא נועץ עם פרקליטו, כדי לנסח את תגובתו בפרשה.

במסיבה הוצג הספר 'הגביר' בתוך עטיפת פלסטיק, כך שאי-אפשר היה לקרוא מהכתוב בו. הצד האחורי של עטיפת הספר מכיל תמונה גדולה בה נראים ח"כ אברהם שפירא ואריה אבנרי 'צמודים' זה לזה.

המו"ל של הספר אהרון בר אמר, כי זו הפעם הראשונה שהוצאת 'תמוז' צריכה להתגונן לגבי הוצאת הספר. הוא הוסיף, כי במשך כשלוש שנים אסף אבנרי גילויים ומסמכים רבים, המצורפים לספר, המכיל 380 עמוד והודפס ב-10,000 עותקים.

עוד אמר, כי הוא עוסק בחקירות כלכליות ופרסם ספרים על אישים בצמרת הכלכלה ובהם פרטים שלא ראו אור בעתונות.

'הגביר' וספרים אחרים יחשפו דברים שהציבור צריך לדעת עליהם, טען אבנרי.

המו"ל אהרון בר סיפר, כי קיבל קריאות טלפון ובהן איומים. גם אבנרי אמר שהוא נתון ללחצים ומעקבים בשנים האחרונות. כן התלונן במשטרה על גניבת חומר ממכוניתו.

ראש הסברת אש"ף: כינוס המועצה הפלשתינית נקבע ל-31 באוקטובר

'להמונד': ברה"מ שכנעה את אש"ף לדחות את הכרזת העצמאות

מאת דן אבידן
ונושף קרא, סופרי "דבר"

יאסר עבד-רבו, ראש מחלקת ההסברה בוועד הפועל של אש"ף, אמר אתמול בראיון לעתון "אל-אתיחאד", היוצא לאור במפרץ הפרסי, שהמועצה הלאומית הפלשתינית תתכנס למושב מיוחד ב-31 באוקטובר.

עבד-רבו לא ציין היכן יערך הכינוס, אך משקיפים סבורים, כי המושב יתקיים באלג'יריה או בתוניסיה.

אתמול אמר ערפאת שהמועצה הלאומית תתכנס בשלהי החודש הנוכחי – אך נמנע מלנקוב בתאריך מדויק.

עבד-רבו אמר עוד בראיון ל"אל-אתיחאד", שהמועצה הפלשתינית תאשר שני מסמכים: מסמך הכרזת עצמאות פלשתינית בשטחים, ומסמך שיגדיר את עמדות אש"ף ביחס להסדר מדיני.

בינתיים נמסר, כי ערפאת אמור לצאת בקרוב לביקור בברה"מ, כדי לקיים התייעצויות עם צמרת הקרמלין לקראת כינוסה של המועצה הפלשתינית. ההנהגה הסובייטית תבעה השבוע ממשלחת אש"ף שביקרה במוסקווה, שהמועצה הפלשתינית לא תסתפק בהשמעת הכרזה בדבר עצמאות השטחים, אלא תאמץ תוכנית מדינית מתונה ומאוזנת, שתסלול את הדרך לשיתופו של אש"ף בתהליך המדיני. התביעה הזו תעלה, קרוב לוודאי, גם בשיחות שאמור ערפאת לקיים עם צמרת הקרמלין, אולם הסיכויים שהוא ייענה לפנייה הסובייטית הם קלושים, בגלל התנגדותם של גורמי השמאל באש"ף לגיבוש מצע מדיני מתון.

יחד עם זאת, לדעת משקיפים, ייתכן שמתוך התחשבות בבקשת הסובייטים תתפרסמנה החלטות המועצה הפלשתינית רק לאחר הבחירות בישראל – כדי שלא תשמשנה לידי הליכוד במערכת הבחירות. תביעה ברוח זו הפנו נציגים סובייטיים ומצריים לאש"ף במהלך השבועות האחרונים. בתוך כך, סיימו כמה מנהיגים בפתח התייעצויות בתוניס, שבסופן פרסמו הודעה, הקוראת להסלמת האינתיפאדה בשטחים.

לה מונד: ברה"מ שכנעה את אש"ף לדחות את ההכרזה על מדינה לאחר הבחירות

פאריס.(מיוחד ל"דבר"). – ברית המועצות הצליחה לשכנע את אש"ף לדחות את ההכרזה על הקמת מדינה פלשתינית והכינונה של ממשלה זמנית, לפחות עד אחרי הבחירות בישראל. כך מסר כתב העתון "להמונד" במוסקווה, המצטט חוגים דיפלומטיים ערבים, בתום שיחות של יומיים שקיימה שם משלחת אש"ף.

העתון אומר, כי סגן שר החוץ הסובייטי בסמרטני, וסגן יו"ר המחלקה לקשרי חוץ קרן ברוטנס אמרו למשלחת אש"ף, בראשותו של מחמוד עבאס, כי הכרזת עצמאות עתה תסייע לנצחון הימין בבחירות בישראל, ותפגע בטווח הרחוק בסיכויי פתיחת תהליך השלום.

המנהיגים הסובייטיים יעצו לאש"ף להעניק בכינוס הצפוי של המועצה הלאומית הפלשתינית עדיפות להכנת אמנה מדינית, שתבהיר את עמדת המועצה בנושא ההכרה בישראל. סוכנות 'טאס' מסרה, כי השיחות נסבו על "הצורך לקבוע עתה צעדים מעשיים, שצריכים להתבסס על שיקול משקל של אינטרסים של כל הצדדים הנוגעים בדבר – כפי שהדבר הודגש על-ידי מיכאיל גורבצ'וב בפגישתו עם יאסר ערפאת".

סניפי בל"ל יהיו סגורים גם היום – וייפתחו ביום ראשון

מאת [illegible]

גם היום יהיו סגורים [illegible] הפקידים, המנהלים ופורשי ההנהלה. הסניפים ייפתחו לקהל ביום ראשון.

בנוסף ל-230 סניפי בנק לאומי, סגורים גם 30 סניפי 'בנק ערבי-ישראלי' ו-27 סניפי בנק [illegible] לקבוצת בל"ל. מערכת הכספומטים, המשותפת לכל הבנקים, פועלת כסדרה.

אתמול לא נערכו כל מגעים בין הוועד הארצי של עובדי בנק לאומי לבין ההנהלה במגמה למנוע את השבתת הסניפים היום. עובדי הבנק החליטו על ההשבתה המאורגנת כתגובה על העדר הסכמה בין הוועד הארצי לבין ההנהלה בסוגיית הסכם השכר לשנת 88'.

כפי שפורסם אתמול ב"דבר", הנהלת הבנק סירבה [illegible] עם נציגי העובדים הציעה לשלם שתי משכורות נוספות, להעלות את שכר המינימום לעובדי הבנק ל-1,000 ש"ח ולהגדיל את תוספת הוותק. ואולם אנשי הוועד הארצי טוענים שלמעשה מדובר לא בתוספות שכר קבועות, אלא בהסכמים חד פעמיים.

[illegible] מתנהלים לסירוגין כבר זמן רב.

האוצר כבר

(המשך מעמוד 1)

השכירים תוספת של 4.5 אחוזים. [illegible]

ההסכם שהושג [illegible] למעסיקים הפרטיים בתום משא ומתן מפרך, הוא הסכם ביניים המפצה את השכירים עבור ההתייקרות בחודשים אפריל עד ספטמבר 88'.

בהנחה שמדד המחירים בספטמבר שיתפרסם היום עלה בלא יותר מאחוז אחד והתקופה עלה בסביבות 7.5 אחוזים, הרי שתוספת היוקר עליה הוסכם אתמול תפצה עבור כ-60 אחוז מההתייקרות. אם יתברר שההתייקרות היתה גבוהה יותר, הרי שתוספת היוקר עליה הוסכם תפצה עבור אחוז נמוך יותר מההתייקרות שהיתה באפריל-ספטמבר.

הסכם תוספת היוקר קובע שהתוספת תשולם עד תקרת שכר של 1830 ש"ח בחודש או 73.20 ש"ח ביום. ההסתדרות והמעסיקים הפרטיים יפתחו בעתיד הקרוב במשא ומתן על הסכם חדש לתוספת יוקר לתקופה שעד 31 במארץ 90'.

להסכם שנחתם בין ההסתדרות למעסיקים הפרטיים יוצא צו הרחבה על ידי האוצר (הוא יחול, לפיכך, לא רק על העובדים במגזר הפרטי, אלא גם על העובדים בשירות הציבורי הממשלתי).

עדכון שכר הבכירים

בינתיים הודיע האוצר אתמול כי שכרם של הבכירים במשק יעודכן בעוד שבועיים ב-15.8 אחוז. עדכון זה גדול פי 3.5 מתוספת-היוקר שתשולם במועד זה לכלל השכירים במשק.

גם קצבאות הביטוח-הלאומי יעודכנו החודש בשיעור 15.8 אחוזים. הקיצבה ליחיד תסתכם מעתה ב-291 ש"ח והקיצבה לזוג קשישים תועלה ל-437 ש"ח. הקיצבאות למיעוטי הכנסה, שעודכנו בחודש שעבר, יעודכנו החודש פעם נוספת בשיעור של שמונה אחוזים. הגמלאות הצמודות לתוספת היוקר, ובהן קיצבאות נכות, תגמולי מילואים ודמי לידה, יעודכנו החודש ב-4.5 אחוזים.

פסק-דין עקרוני בבית-המשפט המחוזי:

מותר להתנגד לכניסתם של שוטרים שאין להם צו חיפוש

(עו). – בית המשפט המחוזי בתל-אביב קבע, בפסק-דין עקרוני, כי לכל אדם קיימת הזכות להתנגד לכניסת שוטרים לביתו ללא צו-חיפוש, בתנאי שההתנגדות אינה חורגת מגבול הסבירות.

שופטי ערכאת הערעורים של בית המשפט החליטו לזכות נאשם בתקיפת שוטרים, שנידון לשישה חודשי מאסר על-תנאי, מאחר שהתברר, כי השוטרים נכנסו לדירתו ללא צו-חיפוש ופעילותם בדירה לא היתה במסגרת מילוי תפקידם. השופטים הדגישו בהחלטתם, כי התנגדותו של הנאשם לא חרגה מגבול הסבירות, ולכן לא היה בה כדי לבסס את הרשעתו בבית-משפט השלום.

המקרה, בגינו הועמד הנאשם אהרון ארביב לדין, אירע באפריל 1986. כוח משטרה, מלווה בסבכאי 'בזק', מצוייד בצו חיפוש הגיע לבניין בנווה-שרת, בו התגורר הנאשם, במטרה לאתר תחנת שידור בכבלים, שפעלה שלא כחוק. צו החיפוש היה מיועד לדירתו של הנאשם שבקומה השנייה. באותו בניין התגוררו עוד שלוש משפחות מבני משפחת ארביב.

סבכאי 'בזק' הודיע לשוטרים, לאחר בדיקה על גג הבניין, כי הכבלים מוליכים לדירה שבקומה השלישית ולא לדירת הנאשם. השוטרים הציגו בפני אחיו של הנאשם ציון ארביב את צו החיפוש, אולם זה סירב להתיר להם להיכנס לדירתו. השוטרים הודיעו לו כי הוא עצור, נכנסו לדירה ותפסו בתוכה מכשיר וידאו. עד מהרה, התפתחה במקום מהומה בהשתתפות בני משפחת ארביב והשוטרים.

אהרון ארביב הואשם בתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות והורשע. סניגוריו, עורכי הדין דוד יפתח ואבי עמירם, ערערו על הרשעתו, בטענה כי החיפוש וכניסת השוטרים לדירה נעשו שלא כדין.

השופטים שולמית ולנשטיין, עדנה שצקי ויעקב קדמי אימצו את טענת הסניגורים וקבעו, כי הכניסה לדירה היתה שלא כדין, והשוטרים לא פעלו שם במסגרת מילוי תפקידם. "חיפוש שלא כדין הופך את שלושת מרכיבי החיפוש – הכניסה, החיפוש ותפיסת החפצים – לבלתי-חוקיים. משנעדר החיפוש שלא כדין זכותו של המצוי באותו מקום להתנגד לחיפוש ולעצם הכניסה. הנאשם היה זכאי להתנגד לחיפוש, והתנגדותו לא עברה את גבול הסבירות", קבעו השופטים וביטלו את ההרשעה.

(עו). – תקלה באספקת מים היתה אתמול בשכונות בצפון ת"א, והעירייה סיפקה מים במכליות. התקלה החלה שלשום בבוקר כאשר מגוף נשבר בעת ביצוע מעקף לצינור המרכזי.

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

רחל שלון ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום שלישי ז' חשון תשמ"ט (18.10.88) בשעה 15.00 בבית העלמין הישן בחוף הכרמל.

המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של בעלי אבינו וסבנו היקר

חנן פיילר ז"ל

ההלוויה תתקיים היום, יום ששי ג' בחשון התשמ"ט 14.10.88 בשעה 10.30 בבית העלמין החדש בכפר סמיר, חיפה.

רעייתו: אסתר פיילר
בנו וכלתו: אלי ורותי פיילר
בתו וחתנה: נורית וגדי גולן
אחותו וגיסה: צילי ועדי הרמן, ארה"ב
נכדיו: גיא וטלי, עידו, תומר, רון, לילך, אהוד
נינה: מתן

על מותו של

אשר נצר ז"ל

מראשוני העובדים ב"מקורות" ומנהל חבל הצפון לשעבר

אבל

"בית מקורות"

תנחומינו למשפחה.

יקירנו

מיכאל פולסקי

איננו

פרטים על מועד ההלוויה בטלפון: 04-725181.
קרית חיים. ג' במרחשון תשמ"ט 14.10.88.

בנותיו, חתנו
נכדיו ונינין

דבר DAVAR دافار
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת ד"ר יורם פרי

המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל-אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032

סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית האחוה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3-642111-2, מ. 33104

תערוכת הספר העברי

תרשים של גלגל השנה, ששימש לחישוב הלוח העברי, בתוך אחד מ-185 מוצגי ספרים עבריים חשובים שיוצגו בקרוב בספריה הציבורית של ניו-יורק. בתערוכה יכונסו יחד זו הפעם הראשונה הספרים העבריים החשובים ובעלי הערך ההיסטורי הרב ביותר מ-50 אוספי היודאיקה הגדולים ביותר בארה"ב, באירופה ובישראל. (צילום: א.פ.)

הנשיא הרצוג לביקור בצרפת – ביום שני

מאת מרכה צימוקי, סופרת "דבר" בירושלים

נשיא המדינה חיים הרצוג יצא ביום ב' לביקור ממלכתי בצרפת. הרצוג נענה להזמנתו של נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן, שנשלחה אליו עוד לפני יותר משנה ולא יצאה לפועל בגלל הבחירות בצרפת.

הביקור הממלכתי יימשך ארבעה ימים ובמהלכו ישא הרצוג עשרה נאומים. בסעודה הממלכתית שיערוך לכבודו מיטראן, בארוחה מטעם ראש-הממשלה, בפני נשיא המועצה הלאומית, בפני נשיא הסנט ובאירועים נוספים.

הרצוג ישתתף בקבלת פנים שתיערך לכבודו על-ידי ראש עיריית פאריס ז'אק שיראק. הוא יהיה אורח הכבוד בשני אירועים יהודיים מרכזיים, אחד בבית הכנסת המרכזי בפאריס והאחר בעצרת שתיערך לכבודו. כן יבקר בבית-הכנסת שנוסד על-ידי סבו, הרב יואל הרצוג, שהיה רב הקהילה האורתודוקסית בצרפת בראשית המאה.

בום על-קולי פוצץ שמשת משכן הנשיא

מאת מרכה צימוקי, סופרת "דבר" בירושלים

'בום' על-קולי של מטוס חיל-האוויר [illegible] את משמשות משכן נשיא ישראל. [illegible] הנשיא לאורחים רמי מעלה.

עקב כך, שיגר הרצוג מכתבי תלונות נזעמים למפקד חיל-האוויר ואף התלונן בפני הממשלה.

שחל: כור גרעיני חדיש יוקם עד שנת 2000

מאת [illegible], סופר "דבר"

ישראל תהיה בין המדינות הראשונות בעולם, שיפתחו את הדור הבא של תחנות כוח גרעיניות. הן יהיו בטוחות יותר ואמינות יותר מתחנות הגרעיניות הפועלות כיום בעולם – אמר אתמול שר האנרגיה והתשתית משה שחל בביקור באתר חברת החשמל ברמת חובב.

באתר זה יותקנו שתי טורבינות גז הרשות בהספק כולל 214 מגוואט, שהועלו בימים אלה מנמל אשדוד לרמת חובב. במשך [illegible] אמר שהכוונה היא לייצר עד 80 אחוז מהמרכיבים של תחנות הכוח העתידיות המיועדות להפעלה בארץ. תחנה ראשונה תופעל בתחילת שנות 2000.

קו הטיסות בין ישראל להונגריה בעוד חודש

מאת אריה [illegible], סופר "דבר"

קו הטיסות הסדיר בין ישראל להונגריה יופעל בעוד כחודש, לאחר ששלשום סוכמו סידורי האבטחה של מטוסי 'אל-על' בנמל-התעופה של בודאפשט. הסיכום הושג בביקור של מנכ"ל 'אל-על' רפאל הר-לב בבודאפשט.

הקו עמד להיפתח כבר בחודש שעבר, אולם הפעלתו נמנעה ברגע האחרון, משום שההונגרים סירבו לאשר את סידורי האבטחה הקיימים בכל היעדים, שאליהם מגיעים מטוסי 'אל-על'. שלשום יושבה המחלוקת לשביעות רצונה של 'אל-על'.

המנכ"ל הר-לב ביקר השבוע גם ביוגוסלאוויה ובצרפת וישוב היום לארץ.

מספר חולי האיידס בישראל פוחת – בניגוד לעולם כולו

מאת מרכה צימוקי, סופרת "דבר" בירושלים

מספר חולי האיידס בישראל נמצא בירידה, וזאת בניגוד למצב הקיים במקומות אחרים בעולם. כך נמסר בסימפוזיון על נושא קידום הבריאות בישראל, שנערך השבוע באוניברסיטה העברית בירושלים מטעם בית"ס לבריאות הציבור והדסה.

בדיון על נושא "האיידס בישראל ובעולם" מסר ראש המחלקה לאפידמיולוגיה בהדסה, ד"ר שלמה מעיין, כי בישראל הגיעה המחלה לשיאה ב-1986, אז דווח על 15 מקרים. בשנת 1987 ירד מספר החולים ל-9 [illegible]. להערכתו, יתגלו השנה 10-11 מקרי איידס.

לדעת ד"ר מעיין, הסיבה לירידה במספר החולים בישראל נעוצה באמצעי הזהירות שנוקטות אוכלוסיות הסיכון – ההומוסקסואלים והנרקומנים – וכן משום שכל מנות הדם התרומות עוברות בדיקה לגילוי נגיפי איידס.

עד היום התגלו 68 מקרי איידס בישראל שהם כ-12 מקרים לכל מיליון תושבים. בארה"ב היחס הוא 240 מקרים לכל מיליון תושבים. בכל העולם דווח על כמאה אלף מקרי איידס.

גורמים כלכליים אירופיים חוששים:

ההסכמים לחקלאי השטחים יפגעו בייצוא של הישראלים

מאת אריה ארד, סופר "דבר"

גורמים כלכליים אירופיים [illegible] לחקלאי השטחים [illegible] של תוצרת חקלאית מישראל במדינות השוק המשותף.

ד"ר אורי מרטנס, ממחברת [illegible] הגרמנית, המשווקת תוצרת חקלאית ישראלית בגרמניה ובסקנדינביה, אמר אתמול לסופר "דבר", כי אי-הקפדה על איכות התוצרת שייצאו חקלאי השטחים, לצד בקרת-האיכות הישראלית, עלולה לפגוע במוניטין של כלל התוצרת. הוא מדגיש, כי תוצרת [illegible] ידועה באיכותה המעולה.

[illegible] מוסיף ד"ר מרטנס, כי ישראל עלולה לשלם קנסות כבדים, אם חקלאי השטחים לא יקפידו על רמת מחירים נאותה. כללי השוק קובעים, כי על היבואן לקבל בעד תוצרתו מחירי מינימום מסויימים ואם לא השיג אותם, הוא מתחייב בקנסות כבדים. מרטנס מציין, כי הכמויות שייצאו מהשטחים אמנם קטנות, אך בשוליים הן עלולות להסב נזק למוניטין של התוצרת הישראלית ולפגוע בהכנסות החקלאים.

הטריבונל המצרי יקבע גובה הפיצויים לרצח ראס-בורקה

מאת [illegible]

הטריבונל המצרי, הדן בתביעת הפיצויים של קרובות ראס-בורקה, יתכנס לישיבתו הקרובה ב-9 בנובמבר 1988.

המשפחות הישראליות הגישו את תביעת הפיצויים שלהם באפריל השנה, באמצעות נציגם, פרופ' יצחק זמיר. מלבד זאת, הוגשה באמצעות פרקליט אמריקאי תביעה נפרדת, בשמה של הילדה טלי גריפל, אזרחית אמריקאית, שאמה נהרגה בראס-בורקה.

בני המשפחות יגישו את תביעתן, לאחר שהמצרים הודיעו לנציגי ישראל וארה"ב שהם מכירים באחריותם לרצח ולתשלום הפיצויים. לכן לא היה חידוש בהודעה שפורסמה השבוע, שלפיה מצרים מכירה באחריותה לאסון, מכיוון ששאלת האחריות לא היתה שנויה במחלוקת, הוטל על הטריבונל להכריע רק בשאלת גובה הפיצויים.

עד עתה התקיימו שלוש ישיבות קצרות, ובכל פעם ביקשו נציגי ממשלת מצרים לדחות את הדיון, כי טרם הספיקו להכין את תשובתם לתביעות. כתבה על פרשת ראס-בורקה, מתפרסמת היום ב'דבר השבוע'.

מחפוז: כינויי החדש

(המשך מעמוד 1)

יכול לומר לכם כי עבודה קשה יכולה להניב פרי, וכן [illegible]

פרס נובל לספרות

(המשך מעמוד 1)

הומאניסט בהשקפותיו. אם היה צריך למצוא נציג של הספרות הערבית לפרס נובל, אין ספק שמחפוז הוא הראוי ביותר".

פרופ' מילסון שפגש את נג'יב מחפוז בקאהיר ביוני 1969 לדבריו, מחפוז מחזיק בעמדות עצמאיות ומעולם לא צירף את דעתו ואת קולו בלהצבו של קולות אחרים בעולם הערבי. הוא תמך במוצהר ובעקביות בתהליך השלום מאז יוזמת סאדאת ולא נסוג מכך חרף לחץ חברתי של רבים בחוגים אינטלקטואליים נאצריסטיים שתקפו אותו על כך. מחפוז נתבע לשלם על כך כסופר. בארצו לא נפגע, אמנם, אך בארצות ערב הוטל חרם על יבוא ספריו (שהוסר בינתיים). באחרונה יצא שוב בהצהרות בדבר המשך תהליך השלום ולא הצטרף לקולות הגינוי נגד ישראל. "הוא איש מקסים, חם ולבבי", אומר עליו מילסון.

בשנות שלטונו של נאצר השתמעה בכתביו של מחפוז ביקורת על המשטר, אף שנעשתה באלגוריות מתוחכמות. לדברי פרופ' מילסון, "הוא בחר בכתיבה זהירה מפני שהאפשרות האחרת היתה גלות. מחפוז לא רצה להיות גולה פוליטי, לכן בחר בכתיבה זהירה". תפיסת העולם המשתקפת ביצירתו היא זו של הומאניסט מתלבט. הוא נגד קיצוניות דתית והתבטא בעבר בחריפות נגד האחים המוסלמים, אך איננו אנטי-דתי. גם כופר איננו. הוא מאמין ספקן.

"בספריו הוא תומך במאבק למען צדק חברתי אך גישתו אינה מארקסיסטית. הוא מגדיר את עצמו כסוציאליסט בנוסח פביאני שאינו תומך במהפכה אלימה".

בתרגום עברי ראו אור כעשרה מספריו, ביניהם 'אהבים וגשם', 'קבצן', 'מירמאר' וכן סיפורים קצרים שכונסו בכמה אנתולוגיות.

יותר מ-2 מיליון [illegible]

(המשך מעמוד 1)

רבבי המקום קראו להסדירם [illegible], ואתמול קיבלו חיסון [illegible].

שרת הכלכלה שושנה ארבלי-אלמוזלינו ביקרה אתמול את חולי מחלת הפוליו, שהועברו לשיקום במרכז השיקומי 'בית לוינשטיין'. בביקור השרה הובטחה לחולים רק מורה, שתעדכן אותם בנושאים בחומר שלומדים חבריהם בכיתה בהיותם בבית-החולים. שרת הכלכלה פנתה לראש עיריית חדרה [illegible] העברת יחידי חולת [illegible] בקומת-קרקע, על מנת להקל עליה את הביקורים בבית ההורים. החולה השלישית היא מורה, שמטופלת במערכת העצבים האחראית על הנשימה. משרד הבריאות והנהלת 'בית לוינשטיין' מחפשים למענה מכשיר הנשמה נייד, על מנת שתוכל להתחיל בשיקום פיזיותרפי.

האחיות עמדו במבחן המבצע

התפרצות מחלת הפוליו העמידה במבחן בעיקר את אחיות בריאות הציבור, והן הוכיחו את כושרן בשטח וחיסנו מאות אלפי אזרחים בכל הישובים בארץ – זאת ציינה מזכ"ל הסתדרות האחיות מלכה גרבלר במפגש עם האחיות.

גרבלר העלתה על נס את ההתארגנות המיידית של האחיות למבצע החיסון ההמוני, וציינה לשבח גם את עבודתן של אחיות בתי-החולים, בהם אושפזו החולים שלקו במחלה, ובמיוחד את האחיות בבית-החולים 'הלל-יפה', בו אושפזו רוב הנפגעים.

זכו בפיס

בסך 250,000 + 16,668 ש"ח זכה המספר: 630198.

בסך 15,000 + 1,668 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 30198.

בסך 1,500 + 168 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 0198.

בסך 150 + 18 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 198.

בסך 15 + 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 98.

בסך 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 8, 5, 9.

בהגרלת הלוטו שהתקיימה השבוע, היה הפרס הראשון כמעט חצי מליון לזוכה: 495,970 ש"ח, והיו שני פרסים כאלה. בשבוע הבא הפרס הראשון יהיה 450,000 ש"ח לכל הפחות, והסכום הכולל של הפרסים יהיה מליון ש"ח לכל הפחות.

צה"ל

(המשך מעמוד 1)

[illegible]

נעורים עבריים

(המשך מעמוד 1)

ראשים מוריקים. יוסי ביילין [illegible] את האני מאמין שלהם, והפנה קריאה אופטימית לדור הצעיר במדינה. אברהם בורג בהופעה טובה ביקש לסמל את הצעירים החדשים של מפלגתנו. אבל, המערך במישבה בשוא לא נגרר להשיב להאשמות של הליכוד, ואתמול שוב ערב כזה. הב"נגל של המערך נעלם, והמרצו לא הורגש.

הליכוד הפיק על היערכותו המגוונת של דוד לוי בתחילת השידורים, וכינה אותו 'מנהיג מזרחי מעט'. לא צריך להיסחף עד כדי כך. שאול עמור, [illegible] בדבריו, מהתעמולה של המערך, הבריח שערי הפיתוח [illegible] בעיני הליכוד. הילדה ממגדל העמק חיזקה את דבריו, והרשימה בשמאלה הקולות. שאלותיו המטומטמות של המראיין העיבו על תשובותיה האינטליגנטיות.

'דגל' ביצעה תרגיל גיוס מבריק, מלווה בססמאות, כשבריכים נראים תלמידי ישיבה בדרכם למסור את נפשם באוהלה של תורה. רק כהן פרש את הסכנות הטמונות בפעילות תרבותית אינטנסיבית, ויוסי שריד הזכיר לליכוד, [illegible] כמו כמניעה ב'רצ'.

הופעת נבחרה לאגודת ישראל. [illegible] שמבצע מקלט באגודה, משום שהיא [illegible] "פרע בעל השקפה תורנית". לא [illegible] יותר.

המפד"ל ציינה את שיבתו של חנן פורת לבימת המפד"ל, והרב יצחק פרץ משנ"ס [illegible] מעיד לנו, לבין תפישת בטחון שהכאשה עומד בהרכה.

אמירי אלון
החלה מכירת שלב ג'
דירות 3 ו-4 חדרים
ודירת גג
[illegible]: שיכון עובדים
[illegible] יד-אליהו טל' 03-380721

העימות פרס־שמיר בעוד עשרה ימים • המנחה הוא נסים משעל

מאת עליזה ולך, סופרת 'דבר' לענייני מפלגות

ראשי מטות ההסברה של המערך והליכוד, נסים זווילי ודני מילוא, הגיעו אתמול להסכם חתום על קיומו של עימות טלוויזיוני בין שמעון פרס ליצחק שמיר, בהנחייתו של נסים משעל, כתב הטלוויזיה בוואשינגטון.

העימות, שיימשך 30 דקות, ישודר ביום א', 23 באוקטובר. כל אחת משתי המפלגות תקצה לעימות 15 דקות מזמן.

הליכוד דחה את כל ההצעות שהעלה המערך לגבי מנחה, ביניהן כמה משדרי רשות השידור ועורכי עתונים, ובסופו של דבר הציע את נסים משעל, אף שגם שמו צץ לראשונה מפי יוסי ביילין. ההצעה, לפיה ינחה נסים משעל את העימות, טעונה אישור רשות השידור ויו"ר ועדת הבחירות המרכזית. את 'כללי המשחק' של העימות – ספונטאני או עם שאלות שיוגשו למתעמתים מראש – יקבע נסים משעל. במערך מעריכים שהוא 'יבחר את דרך הביניים': פתיחה עם שאלות מוכנות מראש והמשך ספונטאני.

העימות יוקלט, ככל הנראה, בבוקרו של יום השידור ללא קהל, משום שהליכוד לא נענה להצעת המערך לקיימו בנוכחות קהל. יש כוונה להקליט את העימות באולפן ניטראלי, ואם לא יימצא כזה הוא יקיים באולפן של אחת המפלגות, על־פי הגרלה. צוות משותף של נציגי שתי המפלגות יקבע את הפרטים הטכניים של העימות.

נבון שכנע אמנים לנטישת 'רצ' ושחל שמע הבטחות ליכודניקים

מאת סופרת „דבר"

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, נפגש השבוע באקראי עם קבוצת אמנים בבית־הקפה של „בית־לסין" בתל־אביב. בהצטרפו לשולחנם של גילה אלמגור, יוסי גרבר ועדה ברנוחם, מנהלת תיאטרון „בית־לסין" התגלגלה השיחה לענייני הבחירות. נבון הבהיר לבני־שיחו כי אף שר"צ תתמוך בממשלה בראשות פרס, עלולה הצבעה לר"צ להעניק את השלטון לליכוד.

לדבריו, החוק קובע שאם יש ראש רשימה הזוכה לתמיכת 61 ח"כים, הוא האיש שהנשיא יטיל עליו את הרכבת הממשלה, אבל, ופרט זה אינו ידוע כנראה בציבור, אם אין לאף רשימה רוב כזה מטיל הנשיא את הקמת הממשלה על ראש הסיעה שזכתה במספר הקולות הגדול ביותר.

מאזיניו של השר לא הסתירו שלא ידעו זאת. כאשר קם השר ויצא מבית־הקפה ניגשו אליו כמה אמנים, שהאזינו לדבריו, ולחשו לו „שכנעת אותנו להצביע מערך".

יצויין, כי לצורך תגובה לביקורת שמתחה מפלגת העבודה על ר"צ – כאילו היא מטעה את הציבור בטענה שאת זימון הנשיא להרכיב ממשלה קובע גודל הגוש ולא גודלה של המפלגה הגדולה – גייסה אתמול ר"צ את ספרו של ד"ר זאב סגל, מומחה למשפט קונסטיטוציוני, „דמוקרטיה ישראלית". בספר יש התייחסות לחוק היסוד הרלוונטי ועל־פיה, הגירסה הנכונה לפרשנות החוק היא זו המדברת על גודלו של הגוש.

בסיור בשוק באשקלון, יחד עם ראש העיריה אלי דיין, הצליח שר האנרגיה, משה שחל, להוציא הבטחה פומבית מפעילי ליכוד מובהקים שיצביעו למערך. הבטחה זו ניתנה לאחר התערבות, כי בעתונות התפרסם שאש"ף מעוניין בנצחון הליכוד בבחירות, הצהרה מפי עוזרו של ערפאת, באסם אבו שריף. התערבות זו באה לאחר שפעילי הליכוד טענו נגד המערך, שאש"ף מעוניין בנצחונו בבחירות. בהתערבות זכה, כמובן, שחל, שסיפק בו במקום את ההוכחה המודפסת.

המגזר הערבי מתחמם: איומים על פעילי רצ – ארבעה נעצרו

מאת מרדכי חלילה, סופר „דבר" בנצרת

העימות המילולי וחילופי האיומים בין פעילי המפלגות במגזר הערבי הולכים ומחריפים בהתקרב הבחירות.

אתמול עצרה משטרת הגליל ארבעה מפעילי 'הרשימה המתקדמת' מכפר דיר־חנא, החשודים באיום על פעיל של 'רצ' בכפר. הפעיל הגיש תלונה למשטרה, בה הוא טוען, כי הארבעה ביקרו אצלו בבית ודרשו ממנו להסיר את שלטי התעמולה של 'רצ' מגג ביתו. למחרת בבוקר, טוען האיש, נפרצה מכוניתו, שחנתה מול ביתו, ונגנבו מתוכה כרוזים ופרסומים של תנועת 'רצ'. במקומם, הניחו הפורצים חומר תעמולה של חד"ש.

סופר 'דבר' מוסיף, כי בכמה ישובים ערביים בגליל ובמשולש חולקו באחרונה כרוזים וצוירו סיסמאות, החתומים בידי 'תנועת בני פלשתין', הקוראים לאזרחים הערביים להחרים את הבחירות לכנסת. אתמול פרסמה התנועה האיסלאמית בישראל גילוי־דעת, בו הכחישה את השמועות, לפיהן היא תחרים את הבחירות לכנסת. התנועה האיסלאמית קוראה לציבור המאמינים שלה להשתתף בהצבעה בבחירות, ואף מזהירה אותם מלהצביע בפתקים לבנים. התנועה טענה, כי היא אינה מזוהה עם שום מפלגה או רשימה, והיא נותנת חופש הצבעה לחבריה ואוהדיה בכל כפר וכפר.

18 יום לבחירות

המערך מגיש: 'פינת האלימות'

במטה הבחירות של המערך החליטו להביא לידיעת הציבור מדי יום תופעות של אלימות במערכת הבחירות. ב'פינת האלימות' הפעם:

• סניף המערך בשכונת גילה בירושלים רוסס בכתובות בצבע כחול ונאמר בהן, בין היתר: „רק הליכוד יכול... פרס = אש"ף". הוגשה תלונה למשטרה.

• מכוניתו של רענן כהן, מועמד המערך לכנסת, חובלה אתמול קשות [illegible] במגרש החניה של מפעל 'טריבול'. המכונית, שהיו מודבקים עליה סטיקרים של המערך, היא היחידה שחובלה.

• בעת ביקורו של דוד לוי בלוד השבוע היו במקום אנשי מערך, שקיימו הפגנה שקטה. השלטים שהיו בידיהם הושחתו על־ידי פעילי הליכוד.

המפד"ל דחתה הצעת מימ"ד להסכם עודפים

מאת יקיר צור סופר „דבר"

לשכת המפד"ל החליטה אתמול, בתום ישיבה סוערת, לדחות את הצעתה של תנועת מימ"ד ולא לחתום איתה על הסכם עודפים. לשכת המפד"ל הצביעה בעד הצעתו של המזכיר המדיני של המפד"ל, שאול יהלום. לפיה המפד"ל לא תחתום על הסכם עודפים עם אף מפלגה שעקרונותיה ודרכה אינם עולים בקנה אחד עם אלו של המפד"ל.

ראשי מימ"ד – מחנה המרכז הדתי – הגיבו אתמול בצער על החלטת המפד"ל. ראש רשימת מימ"ד, הרב יהודה עמיטל, אמר כי המפד"ל נוהגת על פי דרכה של האם הזונה במשפט שלמה, אשר אמרה „גם לי, גם לך לא יהיה". „החלטת המפד"ל" אמר הרב עמיטל, „עשויה לגרום לאובדן מנדט לציבור הדתי־ציוני, ללא כל הצדקה".

עם זאת, סבורים במימ"ד כי כוחה של הרשימה יתחזק בקרב הציבור הדתי־ציוני, בעקבות החלטה זו של המפד"ל.

רפול ביקר בנמל אשדוד ונוכחות עתונאים נאסרה

מאת דני צדקוני, סופר 'דבר' בדרום

ראש רשימת 'צומת' ח"כ רפאל איתן, ביקר אתמול באשדוד, וסייר בנמל אשדוד.

בבחירות לכנסת ה־11 אסרה הנהלת הנמל על מי שהיה אז מנהיג האופוזיציה שמעון פרס לסייר בנמל, בטענה שהוא מפעל ממלכתי.

אתמול, אולי כדי למנוע את פרסום ביקורו הפוליטי של רפול, ניתנה הוראה לשוטרי מג"ב למנוע מעתונאים ומצלמים את הכניסה לנמל במהלך הביקור.

המתקדמת תביא ראיון עם ערפאת

מאת עליזה ולך, סופרת 'דבר' לענייני מפלגות

תשדיר הבחירות של 'הרשימה המתקדמת לשלום' במוצאי־שבת יכלול ראיון עם יאסר ערפאת. הראיון עם מנהיג אש"ף לא נעשה במיוחד בשביל תשדיר הבחירות, אך כשניתן, באחרונה, ידע ערפאת על הכוונה לעשות בו שימוש גם בתשדירי הבחירות של 'המתקדמת'. הראיון נעשה באנגלית, והוא ישודר בליווי תרגום לעברית ולערבית.

לדברי דובר 'הרשימה המתקדמת', אומר ערפאת בראיון במפורש, כי הוא מכיר בהחלטות 242 ו־338 של מועצת הבטחון וביתר החלטות האו"ם, הנוגעות לסכסוך במזרח התיכון, וכי מנהיגי ישראל הם המכשול לשלום.

במטה הבחירות של 'המתקדמת' חששו מפסילת התשדיר, אך התקדים של הצגת ערפאת בתשדירי הליכוד סלל את הדרך לכשרות התשדיר של 'המתקדמת'.

אבו־חצירא: המפד"ל נכנסה לפאניקה

מאת יקיר צור סופר „דבר"

אהרון אבו־חצירא תקף אתמול את המפד"ל ואמר כי המפד"ל נכנסה לפאניקה אם התחילה לתקוף את הליכוד ואת התחיה הדתית במיוחד.

באסיפת עם בעתלית אמר אבו־חצירא שאין בכוונתו להגיב על מי הוא אבנר מרודל, אבל הוא זוכר שבימים שהוא היה במפד"ל, המפד"ל קיבלה 12 מנדטים, ובבחירות האחרונות רק ארבעה. „אז מי הוא אבנר מרודל?" שאל אבו־חצירא.

מטה ההסברה של הליכוד פסל אתמול הצעה לפרסם בעתונות מודעה התוקפת את המפלגות הדתיות. המודעה עוצבה בצורה של חידות, עם הגדרה קצרה של כל אחת מן המפלגות הדתיות והחלצתיה, תחת הכותרת „מורה נבוכים למצביע הדתי".

מרידור הגיש לרמון תלונות נגד המערך

מאת יקיר צור סופר „דבר"

ח"כ דן מרידור, נציג הליכוד בוועדת הבחירות המרכזית הגיש לבא כוח המערך בוועדה, ח"כ חיים רמון, תלונות על עבירות, לכאורה, של המערך על חוק הבחירות.

התלונה הראשונה מתייחסת לכינוס מורים מטעם המערך בתיאטרון הקאמרי, בו תופיע להקת „הכל עובר חביבי" יחד עם שמעון פרס. דן מרידור מבקש לבטל או את הופעתה של להקת „הכל עובר חביבי", או את הופעתו של שמעון פרס.

בתלונה השניה נאמר כי המערך משתמש בבניין המועצה המקומית באר־טוביה כמטה בחירות, בניגוד לסעיף 2 א' לחוק הבחירות. ח"כ מרידור מבקש את ח"כ רמון לבדוק את העניין ולהודיעו תוצאות הבירור בדחיפות.

תיקון

ברשימת האותיות של המפלגות המתמודדות לכנסת ה־12, שהתפרסמה אתמול ב'דבר', נפלה לצערנו טעות לגבי האות של רשימת 'צומת'. האות הנכונה היא 'ץ' ולא כפי שפורסם.

„דבר" של היום הוא דבר חדש

בייניש: גם הנאצים נכנסו בכוח מנדט אחד • כהנא: אינני גזעני

(עו)– בית המשפט העליון סיים אתמול בשעה 16.00 את הדיון בערעור שהגישה תנועת 'כך' על החלטת ועדת הבחירות, שפסלה אותה מלרוץ לכנסת.

נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, שישב בראש ההרכב, הודיע בסיום הדיון, כי את החלטתם יתנו חמשת השופטים עד יום שלישי הבא, המועד הקבוע בחוק.

בפני חמשת השופטים הופיעה אתמול כבוקר המשנה לפרקליט המדינה, עו"ד דורית בייניש, שייצגה את ועדת הבחירות המרכזית. „זהו מצב מיוחד, שבו נזעקת הדמוקראטיה להגנתה", אמרה עו"ד בייניש. „שמענו דברים חמורים מאוד על דיקטאטורה של דעה פוליטית, ושכהנא אדם נרדף בשל דעותיו. אני מבקשת שתעיינו בכתביו, ותראו שתעודת הזיהוי של תנועת 'כך' היא חד־משמעית, לצערנו ולבושתנו. מדינה איננה יכולה לקלוט בתוכה אלמנט כלשהו, שמטרתו היא להרוס את יסודות המשטר הדמוקראטי", הוסיפה בייניש, אף שהזהירה כבר בתחילת דבריה, כי נוכח הזכות לבחור ולהיבחר, חייב בית המשפט העליון להיות זהיר ביותר בבואו לפסול רשימה. היא ביקשה מהשופטים לקבוע אמות־מידה לפירוש התיקון לחוק יסוד: 'הכנסת', המאפשר לפסול רשימות אם הן מסיתות לגזענות, או שוללות את אופיה הדמוקראטי של מדינת ישראל.

בייניש אמרה עוד, כי יש להבדיל בין תנועת 'כך' לבין המפלגה הקומוניסטית בנושא שלילת אופיה הדמוקראטי של המדינה, ובכך דחתה את הסבריו של פרקליט תנועת 'כך', עו"ד אהרון פאפו, כי עם פסילת 'כך' היה צורך לפסול גם, מאותה סיבה, את המפלגה הקומוניסטית. בייניש טענה שמפלגה קומוניסטית מביעה אידיאל רחוק, שאין לממשו במושגים ריאליים, כעין מטרה ערטילאית שהיא דגל.

השופטים העירו לבייניש על כך, שהסבר זה יוצר קשיי מסויים.

בייניש השיבה, כי אסור להרשות של'כך' תהיה אפילו הזדמנות להשיג מנדאט אחד, בהזכירה, כי ידוע, שגם המפלגה הנאצית נכנסה לפרלמנט הגרמני, רק עם מנדאט אחד.

בייניש ציטטה דברי־הסתה של ח"כ מאיר כהנא מספריו, מנאומים באסיפות פומביות ומהצעות־חוק שהגיש לכנסת. „לא קל לי לקרוא את התורה הזו, הגורסת שכל הערבים יסולקו מכאן, שמכולם תישלל האזרחות ושישללו הזכויות הפוליטיות. זה מעורר אצלי אסוציאציות מזעזעות", אמרה.

בייניש השוותה גם בין התיאור מנאומו של כהנא על הערבים, היושבים בבתי־קפה ותוקפים את היהודיות היפהפיות, לבין התיאור שבספר 'מיין קאמפף', שבו מדובר על היהודי היושב בפינה ומדבר על הגרמניה היפה. „אלו דברים מחרידים. זאת תנועה גזענית, המסיתה מעיר לעיר ומכיכר לכיכר. אני לא רוצה להזכיר ולהזכיר היכן שמענו את הביטויים הללו. זה מצלצל לי יותר מדי מוכר", אמרה.

בייניש אמרה עוד, כי תעודת הזיהוי של תנועת 'כך' היא תורה גזענית, שיש להילחם בה לפי כל מבחן משפטי. היא ציטטה חוקים ואמנות בין־לאומיות, השוללים גזענות, והדגישה בכך את טיעוני 'כך', שאינה תנועה גזענית, משום שגזענות היא אפליה על בסיס אנתרופולוגי וביולוגי.

בייניש הוסיפה, כי מתוך הנחת־המוצא של גזענות, שהיא אי־שוויון בין בני־אדם, שוללת 'כך' למעשה, את האופי הדמוקראטי מיסודו. „אם הערבים אינם בני־אדם שווים, פגענו בנשמת־אפה של הדמוקראטיה. מי שרוצה לשלול את זכות הבחירה וההיבחרות מאחרים, ערביי ישראל, פוגע בהגדרת היסוד של הדמוקראטיה", הטעימה.

בסיום דבריו ביקש עו"ד אהרון פאפו מהשופטים מאיר שמגר, מנחם אילון, משה בייסקי, דב לוין ושלמה לוין, לאפשר לח"כ מאיר כהנא לומר כמה מלים לבית המשפט, לפני שיקבלו את החלטתם.

כהנא קם ובהתרגשות אמר: „שמעתי השוואה בין כהנא והנאצים. אני לא נאצי, אני לא גזעני. אני יהודי ואיש־הלכה. כל מלה שאני אומר נשענת על ההלכה. הסבא של הסבא של הפרקליטה בייניש היה סומך ידיו על תורתי. ההשוואה הזאת בין כהנא ונאציזם – אין לה על מה לסמוך. הבעיה היא שיש לנו מאבק ומלחמה בין עולם היהדות ובין עולם ההתייוונות.

4,400 מוזמנים בנעילת חגיגות ה־40 על מצדה

(עו). – „נוכחותנו באתר זה הערב, עם כניסת מדינת ישראל לעשור החמישי לעצמאותה, היא אות ועדות להבטחתנו, כי שנית מצדה לא תיפול" – אמר אמש נשיא המדינה חיים הרצוג בטקס הנעילה של חגיגות שנת ה־40 למדינה, שנערך במורדות המערביים של מצדה, לפני הקונצרט החגיגי של התזמורת הפילהרמונית, בניצוחו של זובין מהטה.

במעמד המרשים והמרגש, אפוף ההוד של העבר וההווה, השתתפו 4,400 מוזמנים. ובראשם נשיא המדינה, ראש הממשלה, ממלא־מקום רה"מ, שרים, נשיא פיג'י המבקר בארץ, חברי פרלמנט אירופיים ואסירי ציון מברה"מ, ובתוכם אידה נודל ונתן שרנסקי.

לקונצרט המיוחד, שאורגן על־ידי 'קרן־אור', לטובת חיילי צה"ל, הגיעו שחקני הקולנוע איב מונטאן וגרגורי פק, הסופר מרטין גריי, שנשאו דברים מרגשים על מסכת הגבורה של מצדה ועל שואת ימינו. דבריהם שולבו בשירת 170 חברי שלוש המקהלות של 'האיחוד', הפילהרמונית ו'רינת', כאשר פנסי תאורה ענקיים מאירים את המשטח הענק, שהוסדר למטרה זו.

ראש הממשלה יצחק שמיר אמר, כי ספק אם המלחין מהלר העלה בדעתו שהסימפוניה שלו תבוצע על אדמת ארץ־ישראל וספק אם מפקד הקנאים במצדה, אלעזר בן־יאיר, חזה במעמד כזה.

ממלא־מקום ראש הממשלה שמעון פרס אמר, כי כל אלה שניסו להתנכל לעם היהודי נעלמו, אך העם היהודי החזיק מעמד במשך דורות, הודות לרוחו האיתנה.

שמעון פרס

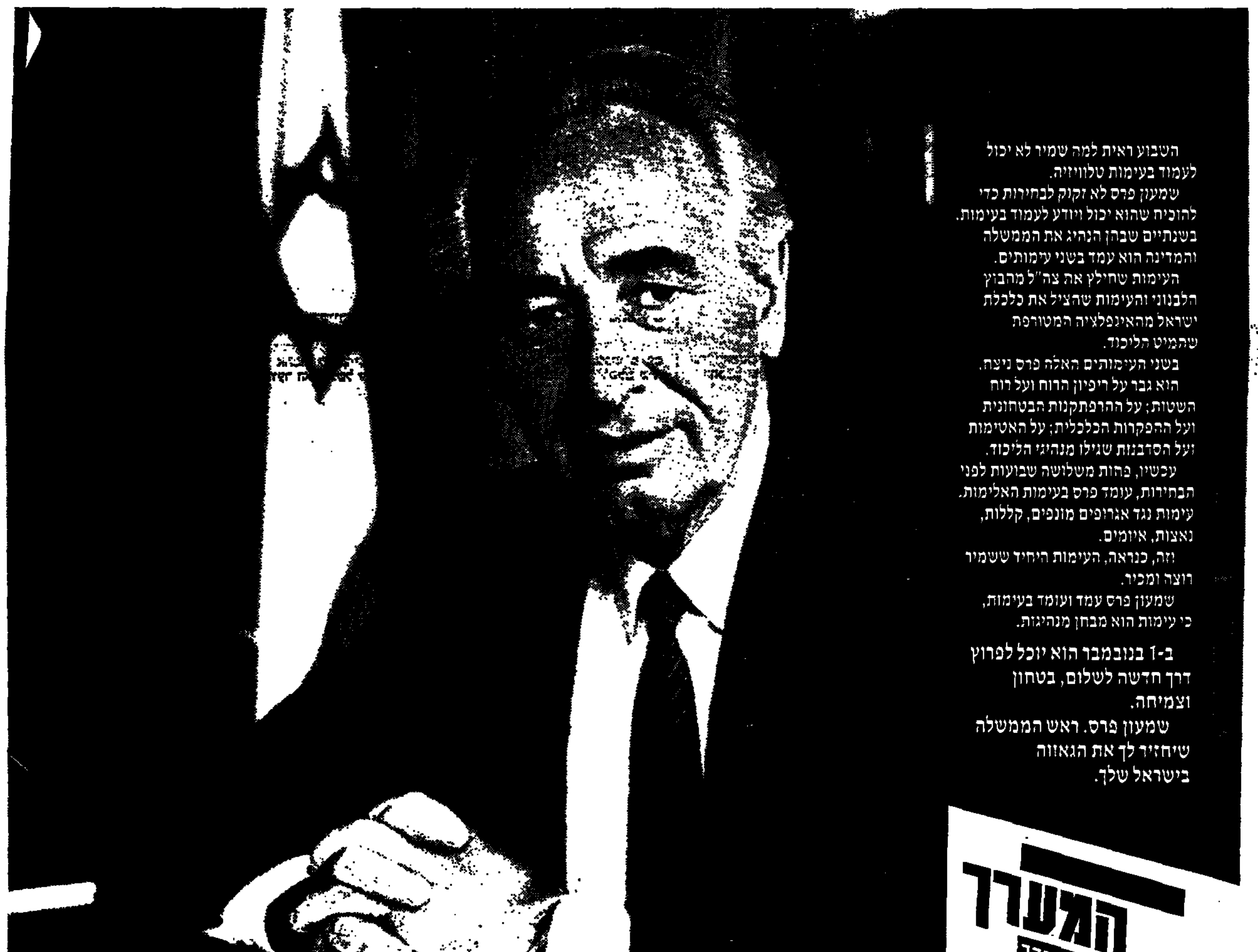

השבוע ראית למה שמיר לא יכול לעמוד בעימות טלוויזיה.

שמעון פרס לא זקוק לבחירות כדי להוכיח שהוא יכול ויודע לעמוד בעימות.

בשנתיים שבהן הנהיג את הממשלה והמדינה הוא עמד בשני עימותים.

העימות שחילץ את צה"ל מהבוץ הלבנוני והעימות שהציל את כלכלת ישראל מהאינפלציה המטורפת שהמיט הליכוד.

בשני העימותים האלה פרס ניצח.

הוא גבר על ריפיון הרוח ועל רוח השטות; על ההרפתקנות הבטחונית ועל ההפקרות הכלכלית; על האטימות ועל הסרבנות שגילו מנהיגי הליכוד.

עכשיו, פחות משלושה שבועות לפני הבחירות, עומד פרס בעימות האלימות. עימות נגד אגרופים מונפים, קללות, נאצות, איומים.

וזה, כנראה, העימות היחיד ששמיר רוצה ומכיר.

שמעון פרס עמד ועומד בעימות, כי עימות הוא מבחן מנהיגות.

ב־1 בנובמבר הוא יוכל לפרוץ דרך חדשה לשלום, בטחון וצמיחה.

שמעון פרס. ראש הממשלה שיחזיר לך את הגאווה בישראל שלך.

המערך
הדרך לפריצת דרך

ראש הממשלה שישראל צריכה

מגמה חיובית מתונה במניות באווירה חיובית

● הרכישות של המניות מצד קופות הגמל הביאו לתמניות בבורסה ● מאבק השליטה בישרים מתחיל, ניצני קודש תנובע את רסקו של מבירת חברת עדי לשלמה איזנברג ● כתב האופציה של קרגל, שהחל להיסחר אתמול, עלה ב-77.8% ● גידול בגרעון המסחרי בארה"ב. הדולר נחלש בשווקים הבינלאומיים ● עוד מוקדם להעריך אם צפויה תפנית חיובית בשוק המניות ● קונצרן כלכלי מוביל רוכש אג"ח להמרה במניות ● פעילות ערה במניות הכשרת הישוב. בבורסה מאמינים כי בקרוב, אולי, תפורסם הצעת רכש למניות החברה ● הצעים לבנקאיות נקלטו במהירות. דולר שחור 1.87–1.86.

מאת שמואל רוזנבלום

שוק המניות המשיך אתמול במגמת מסחר חיובית, מאופקת בהשוואה לימי המסחר הקודמים. קופות הגמל ויתר הגורמים המוסדיים המשיכו ברכישת מניות אך המעט בעליות שערים מתונות. כרגיל בימי סוף שבוע הפעילות במניות נרגעת ולפיכך בבורסה שמחו שהמגמה החיובית המשיכה גם אתמול. מניות המשתנים עלו בממוצע 0.53% בתמורה כספית בינונית. עליות נרשמו בשלטון 2% +, כבע 2% +, ים המלח 1.6% +, פטרוכימיים 1% +. ירידות בלטו בכלל תעשיות 0.5% –, אי.די.בי. פיתוח 0.75% –, הסנה 1.25% – ואלרון 1% –. במניות הבנקאיות נרשמו הצעים שנקלטו במהירות ללא שינוי. בבנקאיות שמועד פרעונן בשנת 1989 נרשמו ירידות שערים עד 0.7% –. במניות החופשיות בלטה האופציה החדשה של קרגל ששערה זינק ב-77.8%. שער האג"ח החדש של קרגל ירד 0.5% ובסיכום הרוחני מזמיני ההנפקה מהציבור. עליות חדות נרשמו באמריין 5 9.8% +, ברכוז אופציה 19.6% +, טרומאסכסס 5 7.2% +, לפסק 1 10% +, לווזה 10% +, אפיק 5 7.1% +, מולט 6.2% +. ירידות נרשמו בבולוס 5.9% –, גבור 10% –, נחושתן 5 5.3% –, ליגת מוכרים בלבד, לומיר 10% – וגני הדר אופציה 5.7% –. התמורה הכספית במרבית המניות החופשיות היתה דלה בהיקפה. השבוע הבא יעמוד בסימן סיום מיחזור הבנקאיות שבהסדר והבנקים עשויים לשווק באורח נמרץ את תוכניות החיסכון שלהם.

שער תלולים במניות חופשיות רבות בתמורה כספית אפסית. מניות רובק עלו שלשום 10% כאשר היקף המחזור הכספי הסתכם ב-320 דולר בלבד. מניות חברת פראוויל נרשמות באחרונה בקונים בלבד ומוכרים בלבד מספר פעמים רב, כתב האופציה של ברטון עלה 19.6% בתמורה כספית של כ-1200 שקל. אין ספק ששינויי שער חדים בתמורה כספית מגוחכת אינם מוסיפים בריאות למסחרים.

המניות הישראליות בארה"ב

אמפרקס	3¾	נייר חדרה	14½
אי.איי.פ.	5¼	סאייטקס	6
אינטרפרם	3½	ש"ש	2¼
אליאנס	לא נסחר	עין לבוד	4
אלסינט	1¼	ראזא	1⅛
אלרון	3⅛	תרד	1
אלקטרוניקה לישראל	3⅜	טבע	6⅞
תעשיות לייזר	3¼	אלביט	5
מת"ח	1½	איית	1½

התשואות השנתיות בבנקאיות שבהסדר – מיינן 1988

אי.די.בי. בנ'	9.26%	פועלים מבוכרות	40.87
אי.די.בי. ב'	32.55	פועלים ע"ש	11.05
אי.די.בי. בכורה	20.70	פועלים מכ"ז	11.05
אגוד	-6.77	כללי	5.47
דיסקונט ב'	6.04	בל"ל סמוק	7.45
דיסקונט א'	7.60	מימון וסחר 1	12.62
המזרחי ע"ש	9.35	מימון וסחר 5	24.37
המזרחי מכ"ז	3.84		

סיכום השבוע בבורסה – עליות במניות

שבוע המסחר שהסתיים אתמול אופיין בעליות שערים בעיקר בשל כניסת קופות הגמל למגמת רכישות במניות המשתנים. השיקולים של מנהלי הקופות נבעו מרצון לגוון מעט את תיקי ההשקעות שבניהולם מתוך עניין להערך לקראת ארועים במשק כפיותיו וצעדים כלכליים נוספים. תיקי ההשקעות של הקרנות בנויים כ-95% ויותר מסך הנכסים באגרות חוב למינוים. התשואות של האג"ח בסדרות רבות ספק אטרקטיביות ובשל כך מנסים מנהלי הקרנות לגוון את סל ההשקעות. הדולר השחור התעורר השבוע לחיים ושערו עלה עד 1.87 לערך כאשר הציבור מגלה רצון להתכסות בנכסים דולריים מחשש לפיחות אפשרי. המערכת הבנקאית המשיכה השבוע במכירה אגרסיבית של תוכניות חיסכון המיועדות בעיקר לפודי הבנקאיות. הריבית השקלית מצויה במגמת ירידה, בתחילת השבוע שילמו הבנקים עד 15.5% ריבית בחישוב שנתי ובסופו כ-13% ופחות. מנהלי תיקי השקעות וברוקרים הללו במהלך המסחר בנטיעות לרכישת מניות. איכות במטרה לגוון את תיקי ההשקעות ולהגיע עד ל-20% מסך התיק במניות.

הפסקת מסחר בקרנות נאמנות

בתאריכים 19-20/10/88 לא ניתן יהיה לפדות את קרנות הנאמנות "אור", "טופז", "ענבר" ו"צמרת". קרנות אלו הן צמודות דולר, וסל ההשקעות שלהן מכיל מרכיב גבוה של מניות הסדר, שבהן לא יתקיים מסחר בתאריכים הנ"ל בגלל פדיונן. זו גם הסיבה שלא ניתן יהיה לפדות, או ליצור תעודות באותם תאריכים בקרנות אלו.

[illegible]

מניית השבוע – קרגל

בחודשים האחרונים עסקו בבורסה בכל הנוגע לקרגל בעיקר בשבחי הגבה של בעל העניין בחברה אורי מנשה. מניות קרגל נסחרו באווירת חוסר ענין בולטת ולעיתים תוך תנודות שערים חדות בתמורה כספית ירודה. השבוע הנפיקה קרגל אג"ח ואופציות בהיקף כספי של 6 מליון שקל והכנה לחיתום יתר ענק בסך כ-240 מליון שקל. חיתום היתר מעיד בבירור על נכונות הציבור לקלוט אג"ח צמודות הניתנות להמרה במניות. הנפקת קרגל זיכתה 1744 בקשות מהציבור. הדתם להנפקה כלל שאב ללא ספק קורת רוח מהצלחה הבאה. אתמול עלתה קרגל אופציה 77.8%. מניות אחרות שבלטו השבוע להיזב מסיבות רבות היו הכשרת הישוב, פרוטרום, להודיה, שלמון, אבריין, הדר ביטוח.

שוק המניות – סיבוב עליות?

ההתעוררות האחרונה במניות נבעה ללא ספק מרכישות קופות הגמל. לשוק נכנס כוח חדש שהביא לאופטימיות אך הוא עשוי להעלם באותה הפתעה שבה הוא הופיע. אם קופות הגמל תחזורנה לעסוק בהשקעות הסולידיות של האג"ח בלבד, עשויה הבורסה למצוא עצמה בתרדמת חורף ספק נעימה. אין כיום במניות גורם מרכזי מגיע העשוי להוזים הן לפעילות בורסאית, מרבית פעילי השוק עסוקים עדיין בליקוק פצעי העבר, מעת לעת תעורר גורם זה או אחר ומכבים ביקושים המביאים להתעוררות קלה. במהלך 1988 עדיין לא חרגו בפעילות חיובית מתמשכת מעבר לשבועיים שלושה. [illegible]

שערי מניות

בנקים מסחריים

שאים בהסדר הצמדה

שם החברה	השער	המחזור	השינוי	השינוי %	היצע/ביקוש
הבנה ש	30380	17.0	+300	+1.0	+36.0
סמנות 1	— הפסקת מסחר —				
סמנות 5	— הפסקת מסחר —				
כלל לא בהסדר 1	14800	50.0	+100	+.7	+12.0

בהסדר הצמדה ל-88

שם החברה	השער	המחזור	השינוי	השינוי %	היצע/ביקוש
אדיבי מ"ר ל-88	117350	968			-967
אדיבי ב' ל-88	116800	17.0			+18.0
אדי בי בכ"א 88	703400	1.0			+19.0
איגוד 1 ל-88	87790	80.0	-240	-.3	-461
דיסקונט ב' ל-88	150000	74.0			+127
דיסקונט א' ל-88	149890	468			+53.0
דיסקונט שק 88	17142	1.0	+11	+1	+36.0
מזרחי ע"ש 88	48200	1406			+14.0
מזרחי 88	48420	100			-144
הפועלים מבכ 88	100600	4795			-3895
הפועלים ע"ש 88	79650	500	-150	-.2	-780
הפועלים ס' 88	79505	28.0	-2000	-1.0	-58.0
כללי א' ל-88	201400	11.0	-140	-2.2	-11.0
כללי ש"ה 7.2 88	6270	3423			-2030
בל"ל סמוק ל-88	50689	35.0	-10	-.1	-35.0
כלל 711 88	17330	11.0	-450	-.7	-321
מימון וסחר 1 88	66633	3.0	-100	-.5	-3.0
מימון וסחר 5 88	33756				

בנקים למשכנתאות

שם החברה	השער	המחזור	השינוי	השינוי %	היצע/ביקוש
ארנים 0.1	32900	30.0	+300	+.9	+20.0
לאומי משכנתאות ש	11620	93.0	-100	-.9	-104

מסחר ושרותים

מוסדות מימון

ביטוח

מקרקעין ופיתוח

תעשייה

חברות להשקעה

נסחרות במט"ח

דלק ונפט

רשימה מקבילה

שערי קרנות נאמנות

הלוח הכללי

AUREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD.

אנו עוסקים בפתוח ויצוא תוכנה לשוק הבינלאומי

לתהרוגר דרושים:

1. מנתחי מערכות
נסיון נדרש:
★ 8 שנות נסיון ויותר
★ נסיון בניהול צוות

2. ראשי צוותים פתוח תוכנה
נסיון נדרש:
★ 5 שנות נסיון ויותר
★ ניהול צוות תכניתנים
★ רצוי נסיון ב-VAX/VMS

3. תכניתנים
★ בוגרי אוניברסיטאות
★ שנת נסיון ויותר
★ יתקבלו גם בוגרים מצטיינים ללא נסיון
★ רצוי הכרת מחשבי VAX/VMS

המועמדים יפנו בכתב עד בצירוף קורות חיים לת.ד. 6450 ת"א

המכללה לחינוך ע"ש א.ד. גורדון

דרוש/ה

מורה/מנחה למתמטיקה

בהיקף של כ-1/2 משרה
מועמדים/ות בעלי/ות תואר שני ושלישי במתמטיקה ו/או בחינוך
להתקשר בימים א'-ה' בין השעות 08.00-15.00
טל: 04-331194, 04-333197 לאהובה

למפעל מזון באיזור המרכז

דרוש:

מסגר אחזקה

הכישורים הנדרשים:
★ 5 שנות נסיון כמסגר אחזקה במפעל תעשייתי
★ ידע בריתוך צנרת, נירוסטה וקונסטרוקציה.
★ יכולת קריאת שרטוט טכני.
★ יתרון לבעל ידע במכניקה כללית.
לפרטים נוספים נא לפנות טלפונית
טל: 08-234840, 08-236257

למועצה האזורית בקעת בית־שאן

דרוש

מהנדס אזרחי

כישורים ★ ותק של 5 שנים לפחות
★ נסיון בעבודה ברשות מקומית
★ הכרת של חוק התיכנון והבניה
★ רשיון נהיגה

למועמד המתאים תיבדק אפשרות לסיוע בדיור באחד ממשקי המועצה

בדבר פרטים נא לפנות לראובן בן משה מזכיר המועצה טלפונים 06-539850, 06-539876

מרכז ללימודי הפלסטיקה
מדרשת רופין
דרושים

1. מורה/מדריך
לעיבוד שבבי, חרטות, כרסום (C.N.C) והשחזה.

2. מורה/מדריך
למבלטנות למכונת הזרקה בפלסטיקה.
בעלי נסיון מוכח, לעבודה במסגרת יום בשבוע.

לקביעת ראיון טלפון: 053-688997
053-685131, בין השעות 08.00-14.00

חברה אמריקאית מהוללת

צעירים/ות נמרצים/ות

(עד גיל 28 לאחר שירות צבאי) לעבודת שטח מלאת אתגר
5 ימי עבודה. שכר בסיס גבוה + בונוסים,
לסוכנים – אפשרויות קידום
אפשרי לסטודנטים על בסיס שעות
טלפון 7513895 החל מיום א'

רכזים/ות

לפעילות קהילתית

א. באזור יהודה
ב. בנתיבות

עבודה עם אתגר לבעלי ידע השכלה מתאימים בנושאי טבע וידיעת הארץ, נסיון בהדרכה ו/או חינוך, כושר ארגון וניהול.
תנאי משרה, התחלה מיידית.
רח' השפלה 4 ת"א 66183 עד 25.10.88

החברה להגנת הטבע

לפרוייקט יצוא גדול עם מחשבי VAX בתחום
REAL TIME & INTERACTIVE GRAPHICS
דרושים:

★ תכנתי זמן אמת
4 שנות ניסיון.

★ ראשי צוותי פיתוח
7 שנות ניסיון.

★ מנהל פרוייקט בכיר
10 שנות ניסיון

העבודה בסביבות ירושלים וכרוכה בקשרים עם חו"ל.
לפנות בכתב בציון מספר המשרה ותולדות חיים לפי הכתובת ת.ד. 3399 ירושלים, עבור "פרוייקט יצוא"

דרוש

אדם רציני

לתפקיד מעניין ובעל אתגר רב בשיווק וקידום מכירות

נתונים דרושים:
● גיל 27–45.
● בעלי יכולת גבוהה בניהול משא ומתן.
● יכולת ליזום ולפתח רעיונות ומבצעי שיווק.
● בעלי רצון עז להתקדם ולהצליח.
● השכלה אקדמית יתרון.

תנאים מצויינים למועמד/ת המתאים

לקביעת ראיון:
גוש דן:
טל. (03) 258321 לדוד אורן או גיל
טל. (03) 223580, (03)-235148 לדפנה
חולון: טל. (03) 882250 לדוד
נתניה: טל. (053) 616976 כרותי
חיפה: טל. 04-382691 לאורי
ירושלים: טל. (02) 630768 למוטי מלר

— סודיות מובטחת —

dsi DECISION SYSTEMS ISRAEL

דרושים:

. מהנדס תכנה
לפתוח תכנת CAD על PC.
נסיון של 4 שנים לפחות
הכרת כרטיסים גרפיים.
הכרה טובה של MS-DOS
נסיון בכתיבה בשפת C.

מהנדס והנדסאי - חמרה
לפתוח חמרת מיקרופרוססורים
הכרת מעבדי אותות.
נסיון: שנתיים למהנדס
שנתיים ומעלה להנדסאי

לקביעת פגישה נא להתקשר
לטלפון 03-5710888 או לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לחברת DSI ת"ד 853 מיקוד 53108 גבעתיים.

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים •

בעקבות פסק־הלכה של גדולי הרבנים בישראל, נהרו גם ילדי בני־ברק לקבל חיסון נגד פוליו. עד עתה חוסנו בעיר כ־30 אלף ילדים ותינוקות. „נחסן גם את המבוגרים בשבוע הבא. זהו עניין של פיקוח נפש", הבטיחו ראשי הציבור בעיר לאחיות בריאות הציבור. שרת הבריאות עקבה מקרוב אחר המבצע.

צילום: נאווה שמש/ישראל סאן בע"מ

ביטוח מלכותי

סיר אנטוני בלאנט הבריטי, שהיה מרגל סובייטי, זכה להגנה מחשיפה במשך 16 שנה, מפני שידע סודות מביכים של המשפחה המלכותית הבריטית – זוהי אחת הטענות המופיעות בספר חדש „מסיכת בגידה", שקטעים ממנו התפרסמו אתמול ב„טיימס" הלונדוני. הסופר וההסטוריון הבריטי ג'ון קוסטלו מציין בספר, כי הסודות קשורים, כפי הנראה, לאהדה שגילו הדוכס והדוכסית מווינדזור כלפי הנאצים. הדוכס מווינדזור, שוויתר על כס המלוכה ב־1936, כדי להנשא לאמריקאית ווליס סימפסון, שהה ב־1937 בביתו של אדולף היטלר באלפים הבאוורים. הוא קיווה שיוכל לפתח מדיניות „לא רשמית" של בריטניה כלפי היטלר בעזרת האוהדים של המשפחה המלכותית, פיליפ מהסן וקארל אדוארד, הדוכס מסכסוניה־קובורג־גותה. מידע שנתקבל ממיסמכים שנאספו על־ידי בלאנט ושהועברו לידי השלטונות, שימש כ„תעודת ביטוח מלכותית" מפני השפלתו הפומבית, כאשר הודה בלאנט ב־1964 כי היה בשירות מוסקווה.

מכה על חטא

„טעינו שלא כוננו יחסים דיפלומטיים מלאים עם ישראל כאשר היינו בשלטון, אך אם ננצח בבחירות ונרכיב את הממשלה הבאה – נתקן את המעוות". זאת הבטיח למארחיו קונסטנטין מיטסוטאקיס, מנהיג מפלגת „הדמוקרטיה החדשה" ביוון, הנמצאת מאז 1981 באופוזיציה לממשלת פאסוק השמאלית בראשות אנדריאס פפנדריאו. בסעודת הערב שהתקיימה לכבוד מיטסוטאקיס במלון „המלך דוד" בירושלים מטעם משרד החוץ, עמד סגן יו"ר הכנסת דוב בן־מאיר על חשיבות הקשרים בין שתי המדינות ועל הגידול הניכר בסחר ביניהן, ואיחל לאורח הצלחה בבחירות שייערכו במחצית הראשונה של השנה הבאה. ואכן, על־פי משאלי דעת־הקהל האחרונים באתונה, יש למיטסוטאקיס ולמפלגתו הפרו־מערבית השמרנית סיכוי טוב לגבור על פפנדריאו ופאסוק בהתמודדות הקרובה. אז תגיע השעה למימוש ההבטחה. אפשר רק לקוות שהתחשבות במדינות ערב ובאינטרסים היווניים שם לא תקלקל שוב את השורה.

ש. שלמה

צריך ידידים

רן רהב (בתמונה) היחצ"ן של רשת מלונות דן, ביקר בפרו שם נפגש עם נשיא פרו אלן גרסייה פרז. מה פתאום? ובכן, כשיש לך ידידים שיש להם ידידים, זה מסתדר. ברוך איבצר, מיליונר ישראלי הגר בפרו כמעט שני עשורים, הוא אחד כזה. רעייתו נעמי (מימין), „האישה האלגנטית ביותר בפרו", גם היא ידידת נפש לפילר גרסייה (משמאל), אשת הנשיא.

בדיקות מעבדתיות הוכיחו כי „תכריך טורינו", הנחשב על־ידי נוצרים רבים כתכריך בו נעטף ישו לאחר הורדתו מן הצלב, איננו אלא זיוף מימי הביניים. על־כך הודיע אתמול הקארדינל של טורינו, אנסטאזיו באלסטררו. בדיקות לקביעת גילים באמצעות פחמן־14, שבוצעו באורח נפרד במעבדות באנגליה, ארה"ב ושווייץ, הוכיחו ב־95 אחוז של דייקנות שבד התכריך הוא מן התקופה שבין 1260 ל־1390. הבד הצהוב, אשר ניתן לראות בו את דמותו של אדם בעל זקן שותת דם, הביך מדענים במשך שנים, והם דרשו לבצע את הבדיקות, אולם ראשי הכנסייה הקאתולית היססו עד השנה האחרונה. התכריך נשמר בארון כסף בקאפלה של הקאתדראלה בטורינו. בתמונה: שלושת המדענים הבריטים המעורבים בחשיפת הזיוף (משמאל לימין): פרופ' אדוארד הול, ד"ר מייקל טייט וד"ר רוברט הדג'ס.

הן אפשר

תערוכה משותפת לאמנים ישראלים ופלשתינים תחת הכותרת „זה אפשרי" נפתחה אמש בניו־יורק. זו הפעם הראשונה שישראלים ופלשתינים מציגים יחד את עבודותיהם מחוץ לגבולות ישראל, כדי להביע תמיכה ועידוד בתהליך השלום במזרח התיכון. בתערוכה מוצגות תשעים עבודות של עשרים וארבעה אומנים והיא מוצגת בקופר יוניון קולג' לקידום המדע והאומנות. אירגן אותה ועד של אומנים וסופרים למען שלום ישראלי־פלשתיני שבו חברים בין השאר דורה אשטון, פרופ' לתולדות האומנות, הצייר כמאל בולטה ויונה פישר, אוצר במוזיאון ישראל. התערוכה אורגנה בעקבות סדרת פגישות בין אומנים וסופרים ישראלים ופלשתינים, אשר הביאה לכתיבת מסמך הקורא למנהיגים ישראלים ופלשתינים לנהל משא ומתן להקמת מדינה פלשתינית ולהכיר בזכות שני הצדדים להתקיים בשלום ובבטחון בגבולותיהם. במהלך התערוכה יתקיימו סימפוזיונים בנושא השלום והיא תהיה פתוחה לקהל עד ה־19 בנובמבר.

מרים מוקם

משימה משותפת

אל פצ'ינו ואלן ברקין בעת צילומי הסרט „ים האהבה" הנערכים בניו־יורק. הסרט עוסק בבלש משטרה המתאהב בחשודה המרכזית בחקירת מקרה רצח.

לא נותן עצות

סופרים, משוררים, אומנים ואוהביהם, כולל שמעון פרס חגגו ביום רביעי את סיכום הפעילות התרבותית של המכון הצרפתי בגן ביתו של השגריר אלן פיירה, אבל את ההצגה גנב איב מונטאן. הוא שוחח עם המתרגם אביטל ענבר (שתרגם את ספרה של רעייתו המנוחה סימון סיניורה „הנוסטלגיה היא לא מה שהיתה"), עם שושנה דמארי, ישראל גוריון ושמואל סגל. כאשר נשאל מה אמר בשיחותיו עם יצחק שמיר ושמעון פרס, התחמק מונטאן באלגנטיות: „הם יודעים טוב ממני מה לעשות ובאשר לעם בישראל – איך אוכל לתת עצות לעם שיש לו נסיון ומסורת ארוכה כל־כך של הוכחה" לדבריו, מעולם לא רצה להיות נשיא. „רציתי להשמיע את דעתי ובכיוון שאני אמן – הקשיבו לי".

מירי סן

ישר מהברז

„בכל מקום שאני מגיעה אליו, אני נשאלת על־ידי אנשים מודאגים אם צריך להמשיך להרתיח מים, וכשאני אומרת להם שלא צריך, הם לא משתכנעים עד שאני בעצמי שותה בנוכחותם ישר מהברז", כך אמרה אמש שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, במהלך ביקור שערכה ביוקנעם עלית. ראש המועצה, אילן גבריאלי, ששמע את ההצהרה מיהר להגיש לה כוס מים פושרים, ישר מהברז במטבח מועצת הפועלים. „את זה לא צילמו, אבל את החיסון שקיבלתי – צילמו ועשו מזה רעש", התרעמה שרת הבריאות.

יצחק פרידור

ביקור גומלין

נשיא פיג'י, פנאיה קאנאנבאבאנו גאנילאו עם מארחו הנשיא הרצוג.

צילום: יצחק הררי

תק"ם- בגבולות, בבטחון ובהתיישבות- מפת אמת!

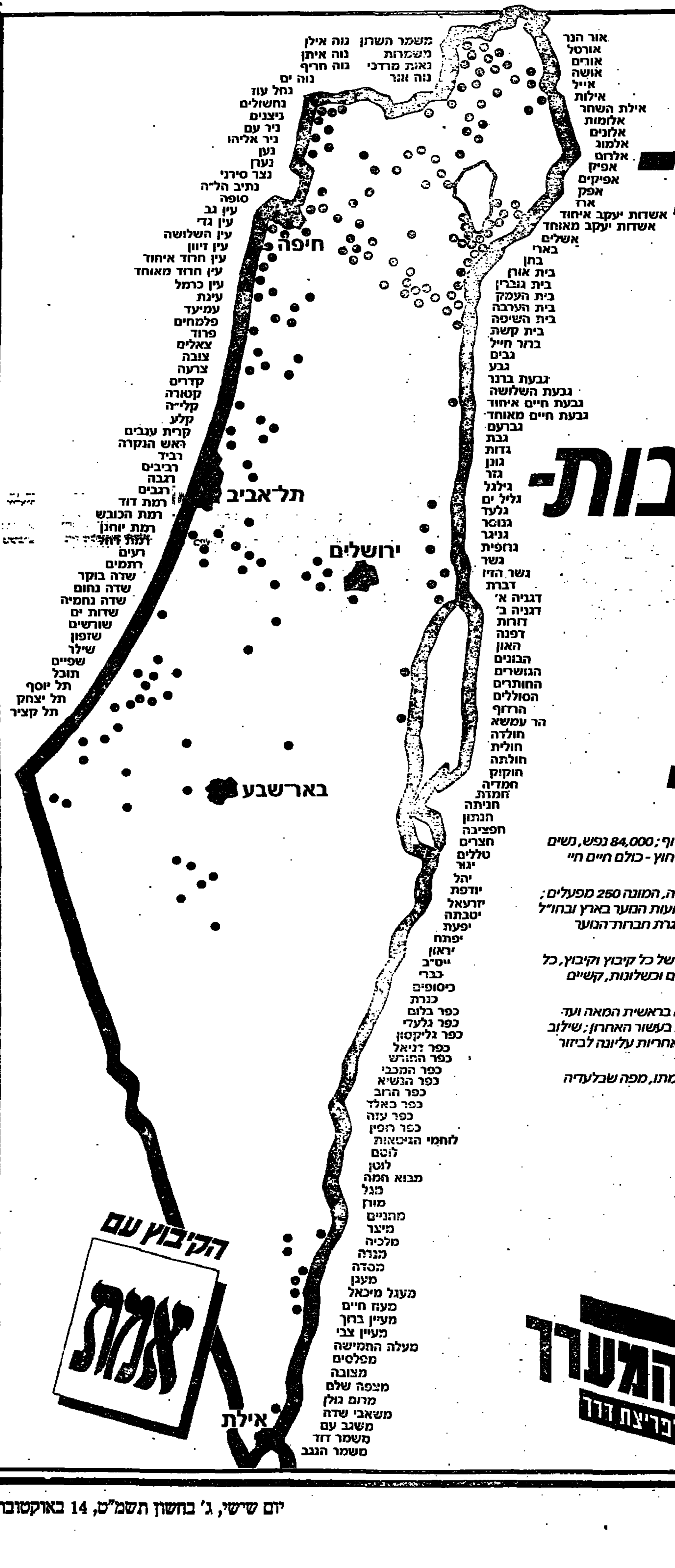

תק"ם - התנועה הקיבוצית המאוחדת.

176 ישובים ממנרה שבפסגות הרי הגליל ועד אילות ליד ים־סוף; 84,000 נפש, נשים וגברים, מבוגרים וצעירים, חברים ומועמדים, חיילי נח"ל וילדי חוץ - כולם חיים חיי שיתוף ושיוויון, תוך כדי ייצור וצריכה משותפים.

***תק"ם** - 2.4 מיליארד ש"ח ייצור בחקלאות, שירותים ותעשייה, המונה 250 מפעלים; מאות מדריכים, מפעילים רבבות נערות ונערים החברים בתנועות הנוער בארץ ובחו"ל ואלפי בני־נוער מעיירות הפיתוח והשכונות המתחנכים במסגרת חברות הנוער בקיבוצים.*

***תק"ם** - התנועה הקיבוצית הגדולה בישראל; מאבק יומיומי של כל קיבוץ וקיבוץ, כל חברה וחבר על יסודות הקיום ועל אפשרויות הצמיחה, הישגים וכשלונות, קשיים והצלחות, כמו אלה הפוקדים את כל המיגזר היצרני בארץ.*

***תק"ם** - עשייה התיישבותית שאינה פוסקת מאז ייסוד דגניה בראשית המאה ועד להקמת היישובים בגולן, בגליל, בערבה, בבקעת הירדן ובנגב בעשור האחרון; שילוב של ראיית ההתיישבות כדרך מרכזית בהגשמת הציונות עם אחריות עליונה לביזור האוכלוסיה והבטחת הגבולות.*

***תק"ם** - מפה שהיא ביטוי לאמנות ולנחישות, לחזון - והגשמתו, מפה שבלעדיה מדינת ישראל חשופה. מפה שלה מתנכל הליכוד!*

***תק"ם** - דרך של אמת.*

*רשימת הישובים לפי סדר א"ב

תק"ם

המערך
הדרך לפריצת דרך

קבלת מודעות 24 שעות בדחוף

מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל־

הלוח הכללי

דבר

מתקבלות 24 שעות ביממה

ב־ דחוף דיזנגוף

רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)

טל. 246363 239952

הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מרחב תכנון מקומי – ראשל"צ

תאריך 16.5.88

הודעה לפי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965

ניתנת בזאת הודעה כי הוגשה לועדת המשנה לתכנון ובניה ראשל"צ, בקשה לשתן הקלות הלקה 274 בגוש 3939 רחוב הרצל, לפי תכנית מיתאר תכנית מפורטת, נבנאות החלקה הנ"ל באזור תעשיה ומותר לבנות עליה – קיים מבנה תעשיה.

בקשת בעלי החלקה – שימוש חורג ל־3 שנים למועדון מאב ביליארד.

לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל יואיל להגישה לועדה תוך ביתר של 15 יום החל מיום פרסום הודעה זו.

באם לא תתקבל כל התנגדות בתוספה הנ"ל, תובא הבקשה לאישור.

ב. ניסן
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ובניה
ראשון־לציון

מודעון

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות המתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

טלפון 03־433300

בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב

ביום ו' ובערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה

אזור תל־אביב

רחוב בר כוכבא 49 – טלפון 03־284649

בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00

בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00

שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00

אזור חיפה

רחוב הגפן 26 קומה ג' – 04–523566 כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

אזור ירושלים

בערבי שבת וחג, בשבתות וחגים רופא תורן מטעם משרד הבריאות לסובלי שיניים בהדסה עין כרם במיון 02־446220

מרץ עזרה ראשונה במגן דוד אדום בתל־אביב – 03־5461111

קו לילדים ונוער – 03–261113

ירושלים – 02–227171

חיפה – 04–672222

נתניה – 053–335316

כרמיאל (גליל) – 04–988410

כפר־סבא – 052–913999

באר־שבע – 057–418111

קו פתוח – ארוך קשבת לילדים ובני נוער

בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)

נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה

בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922

קו פתוח לקשישים 02־690685

האגודה למניעת האזרח בישראל – סניף תל־אביב – בן יהודה 146 טל: 239207 בימים א' – ה' 3 – 9

אלמקס משחת השיניים ® יעילה פי 3 במניעת עששת

תורנות בתי מרקחת

יום ששי

תל־אביב

בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731

בבלי – עזריאל 1 פינת טולדנו 10 בבלי – 440552

ירושלים

הר היתים – הר היתים – 287480

חיפה

קרית־אליעזר – ככר מאירהוף 6 – 511707

פתח־תקוה

קופ"ח כללית – חיים עוזר – 905271

בני־ברק – רמת־גן

רמה – ז'בוטינסקי 65 רמת־גן – 7514483

בת־ים

קופת חולים עין יהב – עין יהב 2 חולון – 884854

רחובות

הנגב – הרצל 196 – 473956

יום שבת

תל־אביב

שלמה המלך – שלמה המלך 78 – 246461

מרכז־הצפון – בן יהודה 200 – 5464777

שלמה המלך – שלמה המלך 78 – 246461 – מוצ"ש

מרכז־הצפון – בן יהודה 200 – 5464777 – מוצ"ש

ירושלים

מרפאת רוממה – הפל"ג 28 – 523191

הר היתים – הר היתים – 287480 – מוצ"ש

חיפה

מירוני – הרצל 29 – 663596

פתח־תקוה

קופ"ח כללית – חיים עוזר – 905271

בני־ברק – רמת־גן

הרמה – כצנלסון 151 רמת־גן – 722271

בת־ים

מור – חביבה רייך 20 בת־ים – 583360

רחובות

כללית – בני משה – 452381

אלמקס

מיוצר ע"י ... GABA ...

"...אני החלטתי מה לעשות עם הבנקאיות שבהסדר"

"בחרתי להמשיך ולהרוויח"

"בדקתי אפשרויות השקעה אחרות ובחרתי להמשיך ולהחזיק במניות הבנקאיות לתקופה נוספת של שלוש שנים. אחרי הכל, לא בכל יום אני יכול ליהנות מצירוף יתרונות כה אטרקטיבי כפי שמציעים לי עכשיו."

אם גם אתה תבחר להמשיך ולהחזיק בבנקאיות שברשותך לתקופה נוספת, יהיה בידך נכס כספי בעל תכונות יחודיות:

★ **תשואה דולרית** - עבור כל 100 דולר מניות של אוקטובר 1983 ישולמו בתום שלוש השנים 125.50 דולר המהווים תשואה דולרית של כ-6.5% לשנה בתקופה זו.

★ **הגנת הצמדה למדד** - ערך המניות בתום תקופת ההארכה מוגן בהצמדה למדד המחירים לצרכן ולכן ערכן לא יפחת מערכן הריאלי היום.

★ **פטור ממס** - כל הרווחים שיוקפו לזכותך מהצמדה ומריבית פטורים ממס.

★ **נזילות** - המניות ימשיכו להסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב כך שתוכל למכור אותן בכל עת.

בחרת ליהנות מהיתרונות המיוחדים - אל תעשה דבר!

התנאים המיוחדים יחולו על המניות שבבעלותך גם ללא קבלת כל הודעה מצדך.

אם בכל זאת תחליט לפדות את המניות הבנקאיות ב-31.10.88 - עליך לחתום על פקודת מכירה עד ליום 18.10.88 בסניף הבנק או במשרד סוכן הבורסה בו מופקדות מניותיך. אם המניות אינן מופקדות, עליך להפקידן בבנק ולחתום על פקודת המכירה עד 18.10.88.

תשבנוממיהם של הפודים יוזכו ביום 31.10.88 בשקלים, בסכום השווה ל-104 דולר עבור כל 100 דולר מניות של אוקטובר 1983.

הערה: תקופת ההארכה והתנאים המיוחדים הנלווים לא יחולו על ניירות הערך הבאים: אי.די.בי. מ"ר ב', אי.די.בי. בכורה א', דיסקונט ש"ה ב', המועלים מבוכרות, כללי ש"ה ז, בכל"ל ש"ה ח, מיטון וסחר ז, מיטון וסחר 5 וכן על מניות שהוגדרו "מוסור".

זכור! המניות הבנקאיות בהסדר הן מעכשיו נכס כספי רב תכונות נושא תשואה נאה וגם ניתן למימוש בכל עת.

אל תמכור את הבנקאיות - מי שממשיך מרוויח!

האוצר/אגף שוק ההון

חוזרים לשחוות מובר

דבר

סינמטק

ארכיון ישראלי לסרטים/סינמטק ירושלים

המחלקה לחינוך

אמנות הקולנוע

קורס שנתי -
להבנת המדיום הקולנועי וסוגיות נבחרות הקשורות בו.

19 מפגשים במתכונת דו־חודשית בשעות אחה"צ בימי ה'
המפגש הראשון בתאריך 3.11.88

★ טובי המרצים בארץ ביניהם:
• ניסים דיין • נחמן אינגבר • אורי ואירנה קליין • אליעזר מרכוס • אוריאל כהן • עד פרמינגר • רון חביליו • דפנה קריב ואחרים

★ מפגשים דידקטיים
★ צפייה במיטב היצירה הקולנועית
★ הקורס מאושר לגמול השתלמות למורים ע"י משרד החינוך והתרבות כקורס חובה.
★ הקורס מיועד גם למורים בחטיבות הביניים ובתי ספר על־יסודיים בשיתוף האגף לחינוך הבהי"ס על יסודי, המחלקה לחינוך בעיריית ירושלים ובתיכ"ס לעובדי הוראה בכידים, משרד החינוך וההוראה.

פרטים מלאים במשרדי סינמטק ירושלים, רח' דרך חברון, גיא בן־הינום, טלפון 02־724131 בין השעות 10.00–15.00

• מספר המקומות מוגבל! •

מיסום אידי

שלם וקח!

חיסול

מלאי

הרהיטים

במחירי

היבוא

עד הפריט האחרון

■ פינות ישיבה ■ ארונות קיר ■
■ כורסאות ■ חדרי שינה ■
■ פינות אוכל ■ מזנונים ועוד ■

אורן תעשית הידין

רח' ז'בוטינסקי 128 רמת־גן

ע"י משטרת־ר"ג

פתוח רצוף:
כל יום משעה 9.00 בבוקר עד 8.00 בערב.
ביום שישי עד השעה 13.00 בצהריים.
מוצ"ש מצאת השבת.

לחברה בחולון

דרוש

מנהל/ת חשבונות

– סוג 3 בהנהלת חשבונות
– 3 שנות נסיון
– נסיון בבקרה ובמחיר – יתרון

פרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 39808 תל־אביב מיקוד 61397 עבור "מנהל/ת חשבונות"

לחברה מסחרית בבלגיה
דרושה לעבודה מעניינת

מזכירה מסחרית

בעלת ידע בשפות (מגורים וכלכלה מובטחים).

מתאימות תפנינה
בכתב אל ת.ד. 5073, חולון 58120.

לעתון גדול באזור ת"א

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

לטיפול בנושא לקוחות

הכישורים הדרושים: נסיון 3 שנים בהנהלת חשבונות סוג 2

נא לפנות לת.ד. 109 ת"א 61000 עבור מנהל/ת חשבונות מודעות לקוחות

איגוד ערים לאיכות הסביבה אשדוד הבליבבה

מכרז 4/88

דרוש/ה מפקח/ה לאיגוד ערים לאיכות הסביבה אשדוד ... האוד הסביבה: א) פיקוח על ביצוע תחזוקה ... ב) ביצוע דגימות ... ג) הפעלת מחשב ... ה) עזרה בעבודות אחרות בבדיל איכות אויר.

הכישורים הדרושים: א) השכלה אקדמית בתחום ... ידע בהפעלה ... ג) בעל רשיון נהיגה.

את ההצעות יש לשלוח עד יום ו' 28.10.88 לאיגוד ערים ת.ד. 799 אשדוד 77106. יש לצרף קורות חיים, מכתבי המלצה, העודות על השכלה. בדבר פרטים נוספים נא לפנות לאהרון זהר 08־521478

שרגא שמר
יו"ר האיגוד

דרוש באזור המרכז

מחסנאי טכני מפ"ם

עם נסיון בתחום רכב/תעשייה

נא לפנות בכתב בציון השכלה, נסיון והמלצות לת.ד. 3119, תל־אביב 61030 עבור מפ"ט

להברה לקוסמטיקה

דרוש/ה

איש/ת מכירות נמרץ/ת

הכישורים הנדרשים:
הכרחי נסיון במכירות בענף הקוסמטיקה – עדיפות לבעל/ת רפב.
מגורים במרכז או בצפון הארץ.

לקביעת ראיון, להתקשר לטלפון 053־619104 או 053־333956

לאולמי "ארגמן" בחולון

דרושים/ות

מלצרים/ות

מקצועיים/ות

לשעות הערב וגם לבריתות

טל': 03־5055031, 03־888774

לבית הספר המקיף האזורי ירדן מעלה־אפרים

דרושים לשנה"ל תשמ"ט

1. **מורה ללשון** – דחוף ומיידי (חצי עד 1 משרה)
2. **מורה לחינוך גופני** – ¾ משרה.
3. **מורה לתנ"ך** – ⅓ משרה.

בדבר פרטים נא לפנות לטל: 02־941948־9, ובערב 02־941443

בית תיכון בקיבוץ קרית־ענבי מחפש

לבורנטית

למעבדה לכימיה

פרטים בטלפון: 03־349223, 03־350425

תרופארם

דרוש/ה

תועמלן/ית רפואי/ת

לאזור הצפון

★ רקע פארא־רפואי
★ שליטה טובה באנגלית
★ מגורים באזור הצפון
★ רשיון נהיגה

פניות בכתב בלבד:
ת.ד. 2067 הרצליה, 46120

להדגמות ומכירת אורגנים ומקלדות

דרוש/ה לנו

קלידן/ית

מנוסה

העבודה במשמרת שניה (13.00–21.00) בחנותנו ב"גן־העיר" בתל־אביב.

לפנות למשרד הראשי כיכר השעון, יפו.
03־822917

חלילית תקשיב להבדל!!!

דרוש

בעל/ת רקע בכלכלה ו/או מחשבים לתפקיד

מנהל/ת תפעול

ליחידה העוסקת באיסור, ניתוח והזרמה של מידע (25 עובדים) מקום עבודה תל־אביב.

נא לפנות בכתב יד בפרוט תולדות חיים ונסיון ת.ד. 838 קיראון עבור מנהל תפעול.

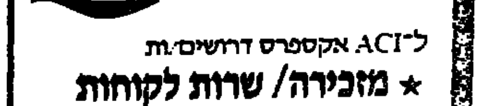

שרות הפלוגות ... ACI EXPRESS

ל־ACI אקספרס דרושים/ות

★ **מזכירה/ שרות לקוחות**
★ **פקיד/ה להנהח"ש**

ידע בהדפסה ובאנגלית – רצוי נסיון בטלקס ועבודה במחשב
נא לפנות בכתב ל־ACI אקספרס ארלוזורוב 104 ת"א מיקוד 62097

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים בחירה של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

אורט ישראל המערכת ללימודי מבוגרים
דרושים:

אדריכלים ומעצבי פנים

להוראה בשעות הבוקר והערב
במקצועות: שרטוט אדריכלי, פרטי נגרות עיצוב פנים

בדבר פרטים נא לפנות טלפונית:
03־300917

אנשי/ נשות מכירה

★ אם את/ה עסקתם במכירות בכלל וברכש מודעות בפרט;
★ אם מחוגי השעון ועבודה קשה לא מרתיעה אתכם: אזי מקום העבודה שלנו זו הפרנסה שלך ובגדול

לתיאום ראיון טלפון 03־5467048 יגאל

לגולן גלובוס

דרושים:

מנהלי חשבונות

למשרה מלאה • סוגים שונים

ידע ב־LOTUS ואנגלית עדיפים

נא לפנות בין השעות 09.00–15.00 לרח' גליקסון 10 ת"א, לחיה.

סודיות מובטחת

קופת חולים מכבי

דרושה

מזכירה

מקום עבודה: **רמת השרון**
למשרה מלאה
דרוש רקע רפואי
ניסיון בהדפסה עברית ואנגלית

בפרטים לפנות לטלפון: 03־5402470

קופת חולים ההסתדרות

לסניפנו בהרצליה
דרושה

מזכירה רפואית

★ בעלת נסיון של 3 שנים לפחות
★ משרה חלקית בשעות הבוקר
★ 5 ימי עבודה בשבוע

המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל האזור
שדרות יעקב 6 הרצליה
טלפון: 052־544219

כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

משרד החינוך והתרבות
לשכת מחוז המרכז

דרושים בדחיפות

מורים, מורות וגננות

בחינוך הממלכתי והממלכתי דתי לעבודה במילוי מקום.

המעוניינים יפנו לטלפון: 5435464

המשרד לקליטת עליה — הסוכנות היהודית
מינהל הסטודנטים והתלמידים

דרושים

רכזי תרבות וקליטה ומדריכים חברתיים

במעונות לסטודנטים עולים בקמפוסים בחיפה ובבאר־שבע

דרישות התפקיד:
א. שרות צבאי
ב. נסיון קודם בעבודה והדרכה
ג. תלמיד מן המניין במוסד להשכלה גבוהה, מרשנה השניה ואילך
ד. ידיעת שפות

המעוניינים מתבקשים להגיש מועמדות בטופס מתאים שימסר במקומות הבאים:
חיפה – מינהל הסטודנטים, טל' 681328, 04־664313
באר־שבע – מעון בית רמט טל' 84743, 057־424762

התפקיד כרוך בשעות עבודה לא מקובלות.

דרגת המשרה: רכזי תרבות משרה מלאה
מדריך חברתי חצי משרה

למפעל באזור המרכז

דרושה

מזכירה

הכשורים הנדרשים:
★ השכלה תיכונית מלאה.
★ הדפסה עברית, אנגלית (רצוי על מעבד תמלילים).
★ נסיון של 3 שנים לפחות.
★ יצוגית בעלת יוזמה, אחריות ויחסי אנוש מעולים.

קורות חיים (כולל ת.ז.) אשורים והמלצות ממקומות עבודה קודמים נא לשלוח לת.ד. 7321 הקריה ת"א מיקוד 61072.

נא לציין ע"ג המעטפה "משרה מס' 100" מועמדות מתאימות תענינה.
סודיות מובטחת

לחברת מקס פקטור ישראל בע"מ

דרושות

יועצות יופי

לאזור פתח־תקוה

הכישורים הדרושים:

★ גיל 25 ומעלה.
★ ידע בשפה האנגלית.
★ הופעה נאה.
★ עדיפות לבעלות נסיון.

לפרטים נא לפנות לטלפון 03־7528852־3 לשגית.

למוסד ציבורי גדול בתל־אביב – דרוש

מהנדס בנין

לתפקיד: **מנהח התחשיבים חשבונות וכמויות**

דרישות התפקיד:
לאחר שירות בצה"ל
נסיון של 3 שנים לפחות בבצוע או בפקוח
ידע בחישוב כמויות עריכת ובדיקת חשבונות קבלנים
בעל כושר הכנת ובדיקת נתוחי מחירים
ניהול מרס

יש לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 ת"א מודעה מס' 581 פונים מתאימים ייענו

בונד אמריקה ישראל בליים בע"מ

למפעלנו בנצרת עילית

דרושים

1. הנדסאי מכונות

בעלי ידע למערכות אוטומטיות מורכבות ופניאומטיות.
מגורים באזור נצרת עילית.
העבודה במשמרות.

2. מבקרי איכות

רצוי השכלה בבקרת איכות ונסיון בענף המתכת.
מגורים בנצרת עילית.
העבודה במשמרות.

למעוניינים/ות נא לכתוב לת.ד. 3993 נצרת עילית, מיקוד 17000

מרכז הנופש והמפורט כפר סירקין

דרושים

1) מנהל אדמיניסטרטיבי

בעל נסיון בהפעלת צוות עובדים
נסיון בניהול ויחסי ציבור
ידע בשיווק ומכירה
ידע טכני בהפעלת בוקפי מים
רצוי רקע ספורטיבי ומגורים בסביבה הקרובה

2) מציל אחראי לעונת הרחצה

בעל נסיון בהצלה בבריכת שחיה
רשיון לטיפול בחומרים רעילים
ידע ונסיון בליווי שחיה

המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף פרטים על הנסיון בהדרש לתפקיד, אל הנ"ל כפר סירקין דואר כפר סירקין טל. 9328766 מיקוד 49935 עד ל־31.10.88

הפועל פ"ת תנסה להוכיח שכיבוש המקום הראשון בליגה אינו מיקרי

מאת ברוך דגון

המוליכה החדשה של הליגה הלאומית, הפועל פ"ת, תצטרך מחר להוכיח, כי היא מסוגלת לשמור על הבכורה שלה יותר מאשר למשך שבוע אחד. היריבה מארחת שלה, בית"ר ירושלים, מבינה מהסף בפסגה ומוטמנת מלכודת לפתח־תקואים.

מעידה של פ"ת עשויה לשרת היטב את האינטרסים של הפועל באר־שבע. באר־שבע תחפש נקודת זינוק חדשה למקום הראשון מבלי להתחשב ביומרות הגדולות העונה של יריבתה, מכבי חיפה.

הפועל ת"א, המגלה במגרש את אותה נחישות כמו שמגלים שחקניה במאבקיהם נגד ההנהלה, תהיה שותפה בפעם השניה ברציפות ל"דרבי", במתכונת קטנה וחשובה פחות, מול בית"ר ת"א. מכבי ת"א, שפתחה ברגל ימין, תנסה לנוע על מסלול ההישגים גם בתום המשחק הביתי עם בני־יהודה.

לאחר נצחון הבכורה בשבת שעברה תהמר הפועל טבריה על נצחון ביתי ראשון מול יריבה עיקשת כהפועל חולון. נצחון ראשון מחפשת גם שמשון במשחקה עם הפועל כפ"ס.

מכבי נתניה עשויה לתקוע יתד בצמרת לאחר משחקה הביתי עם הפועל ירושלים.

שמשון – הפועל כפ"ס

שתי הקבוצות "מגמגמות" ואינן מצליחות להפיק מעצמן את מלוא יכולתן. שתיהן מחפשות, כמובן, נצחון, שיעניק לחץ את התנופה המיוחלת. כפ"ס ליקטה נקודות בודדות במגרשה הכושלה בחוץ, והדבר מעניק יתרון מסויים לשמשונים.

התחזית: נצחון לשמשון.

בית"ר י־ם – הפועל פ"ת

פ"ת תוכל להיות מועמדת רצינית לכתר אם תשכיל לצאת מהקרב הזה כשידה על העליונה. לאחר שלושה נצחונות רצופים גדלו הציפיות מהמוליכה והיא תעלה למשחק הנוכח מעמדה עדיפה. עם זאת, בית"ר גילתה התאוששות בשבת שעברה וחזרתה לכושר טוב מבטיחה מאבק מעניין.

התחזית: תיקו.

הפועל באר־שבע – מכבי חיפה

באר־שבע אוהבת לשחק השנה במגרשה והוא מאיר לה פנים וממלא את קופתה. ההרכב המקומי השאפתני יוכל להשיג יתרון איכותי מול צעירי חיפה. עם זאת, חיפה מגלה שיפור משמעותי, שיאפשר לה להוליך נקודה מהנגב.

התחזית: נצחון לבאר־שבע.

הפועל טבריה – הפועל חולון

טבריה תחסר את עופר רז, אך האוירה הביתית והמוראל הגבוה ידחפו אותה קדימה. מול שאפתנותם של הטבריינים תצטרך חולון להוציא את חלום הנצחון לחזור אחר ולהסתפק בנקודה, אם בכלל.

התחזית: נצחון לטבריה.

מכבי ת"א – בני־יהודה

בני־יהודה, עם נקודה בודדת, תהווה ירידה מסוכנת למכבים. "הזהובים" ילחמו בחודק שיניים על יוקרתם והם עשויים לנטרל את העדיפות המכבית התיאורטית. משחק שקול.

התחזית: תיקו.

בית"ר ת"א – הפועל ת"א

אם תשכיל הפועל לגבור פעם נוספת על הבעיות האירגוניות־תקציביות שלה ולהציב הרכב מלא, היא תהיה עדיפה ומועמדת לנצחון. עם זאת, נראה, כי המשבר הפנימי של האלופה חייב לבוא לידי ביטוי גם במגרש.

התחזית: תיקו.

מכבי נתניה – הפועל י־ם

נתניה הרשימה יותר מאשר ירושלים ויש לה גם יתרון ביתי וניסיון עדיף. עם זאת, היא צריכה לצפות לעמידה ירושלמית עיקשת ולהישמר מהפתעות.

התחזית: נצחון לנתניה.

מכבי פתח־תקוה מתכוננת לעצור את דהירת המוליכה מכבי יבנה

מאת שמואל טל

דהירתה חסרת המעצורים של המוליכה הארצית, קבוצת מכבי יבנה, עשויה להיעצר מחר שעה שהקבוצה תתארח ב"אם המושבות" אצל היורדת מהלאומית, מכבי פ"ת. האפשרות שיבנה, אחת משתי הקבוצות שטרם איבדו העונה נקודות, תשאיר חלק מהן או את כולן אצל המארחים, היא סבירה בהחלט.

מי שעשויה להינות ממפגש הצמרת ואולי אף לטפס לפיסגה היא הפועל ר"ג. הרמת־גנים כמו יבנה ניצחו עד כה בכל ארבעת המחזורים ורק הפרש שערים מציב אותם במקום השני. הקבוצה תתארח ביהוד אצל הפועל המקומי שטרם הרשימה העונה.

מכבי שעריים עדיין לא אמרה את המילה האחרונה. נכון שהיא איבדה כבר כמה נקודות חשובות אך אם תשכיל לנצח מחר בבית את הפועל חדרה היא תשאר צמודה לחבורת הצמרת ותמשיך לאיים עליה.

הפועל לוד, ששיחקה אשתקד בלאומית, טרם מצאה את מקומה בארצית. מחר תנתן לה ההזדמנות לנצח ולשפר את מאזנה הדל כשתארח את בית"ר נתניה שכדורגלה פתחה את העונה ברגל שמאל ומדורגת בחלק התחתון של הטבלה.

גם הפועל בת־ים, הגם שהשקיעה ממון רב לחיזוק שורותיה, עדיין מדשדשת רגליה בתחתית. היא תארח את מלכת התיקו של מחזורי הפתיחה, מכבי סמרה, ותנסה להנחיל לה הפסד ראשון. מכבי רמת־עמידר צברה עד כה נקודה בודדת מ־12 אפשריות. היא מארחת את מכבי יפו וסביר להניח כי בתום 90 דקות ישתפר מעט מאזנה.

סוגרת הטבלה, הפועל חיפה, אינה מצליחה להשתחרר מבעיותיה. מה שחסר לה הוא נצחון בכורה כדי להרים את המוראל. מול בית"ר רמלה היא מסוגלת לעשות זאת.

מכבי שעריים – הפועל חדרה

המארחים מרוצים ניצחו בשבת החולפת בנתניה. לאור כושרם הטוב הם מועמדים לצבור מחר שלוש נקודות נוספות. חדרה תהיה מרוצה אם תצליח לחזור הביתה עם נקודה.

התחזית: נצחון לשעריים.

הפועל לוד – בית"ר נתניה

הפועל לוד טרם מצאה את מקומה בליגה הארצית. מחר תנתן לה הזדמנות פז לזכות בנצחון שעה שתארח את בית"ר נתניה שפתיחת העונה שלה היתה עוד יותר גרועה משל הלודאים. הביתיות מעניקה יתרון ללוד שקרוב לוודאי תזכה בנצחון.

התחזית: נצחון ללוד.

הפועל יהוד – הפועל ר"ג

הפועל ר"ג היא הקבוצה המפתיעה של מחזורי הפתיחה. עד כה ניצחה בכל ארבעת משחקיה והכל הנראה תוסיף מחר למאזנה נצחון חמישי על חשבון יהוד, הנופלת ביכולתה מהרמת־גנים. מאמר יהוד יקשה לנקודות יכולים מקנדי הפועל ללכת גם על תיקו.

התחזית: נצחון לר"ג.

הפועל בת־ים – מכבי סמרה

בת־ים, למרות המאמצים שהשקיעה לחיזוק שורותיה מדורגת בתחתית. סמרה תגיע לבת־ים כשבמאזנה ארבע תוצאות תיקו בארבעה משחקים. היא תנסה לזכות בנצחון בכורה אך ספק אם הדבר יעלה בידיה. מול השאפתנות הבת־ימית, תיקו אפשרי בהחלט.

התחזית: תיקו.

רמת־עמידר – מכבי יפו

רמת־עמידר בצרות. היא צברה עד כה נקודה בודדת והנצחון נרחקה לתחתית. כדי להחלץ ממנה היא תצטרך לנצח מחר את אחותה היפואית. יחסי הכוחות בין שתי הקבוצות שקולים אולם הביתיות מעניקה היתרון לנציגת הפרבר הרמת־גני.

התחזית: נצחון לרמת־עמידר.

הפועל חיפה – בית"ר רמלה

החיפאים התדרדרו למקום האחרון והשחקנים שבתו באמצע השבוע בגלל אי קבלת משכורות. אולם נראה כי השבת תחל ההתאוששות מול העולה החדשה מרמלה. חיפה תנצל את נסיונם העדיף של שחקניה ואת יתרון הביתיות כדי לזכות בשלוש הנקודות הראשונות העונה.

התחזית: נצחון לחיפה.

מכבי פ"ת – מכבי יבנה

משחק המוקד של המחזור. מכבי פ"ת שאיבדה בשבוע שעבר שתי נקודות ראשונות, מארחת את המוליכה הגאה מיבנה, הדוהרת ללא מעצורים. במגרשה הביתי מסוגלת פ"ת לנצח כל קבוצה גם אם היא מיבנה. האורחים אמנם לא נבהלים משחקני פ"ת אך סביר להניח כי לאור יחסי הכוחות תיקו הוא תוצאה בהחלט הגיונית.

התחזית: תיקו.

מחר אין משחקים בליגות הנמוכות

מאת שמואל קליגר

משחקי הליגות הנמוכות, א', ב' ו־ג', בוטלו אתמול כהתערבות ההתאחדות לכדורגל במחאה על אי־העברת כספים לצורך שיפור המגרשים ע"י משרד החינוך.

אי לכך יתקיימו רק משחקים בליגות הלאומית וא'.

אליצור הובסה

קבוצת הנשים של אליצור ת"א הובסה אמש במשחק הראשון במסגרת מוקדמות גביע אירופה לאלופות. הישראליות נוצחו בקלות רבה ע"י הקבוצה היוגוסלאווית החזקה, איידה בתוצאה 70:53 (28:19).

המשחק היה חד־צדדי בכל שלביו הישראליות לא הצליחו להוות יריב שקול ליוגוסלאוויות הענקיות. השחקנית הבולטת בשורות אליצור היתה ענת דריינר שקלעה 18 נקודות.

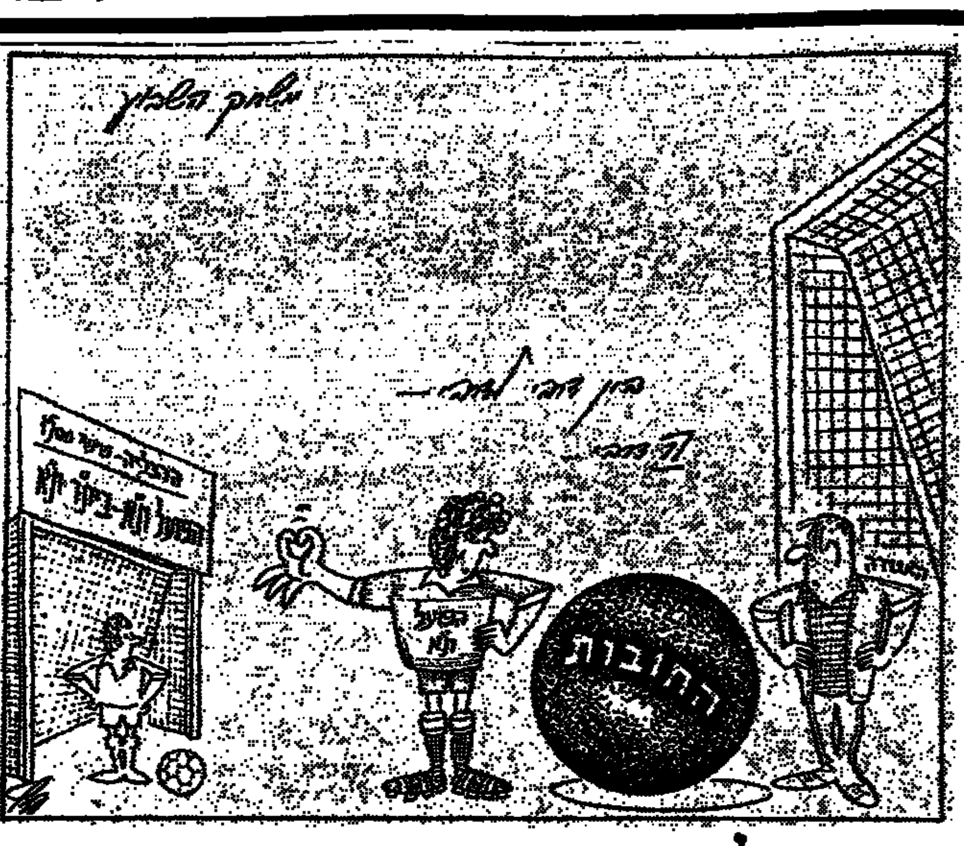

הפיינליסטים מאשתקד יפגשו היום בשלב חצי הגמר בטניס

מאת יצחק אשל

אלוף ישראל עמוס מנסדורף יתמודד היום אחה"צ נגד האמריקאי בריד גילברט בחצי גמר טורניר הפרס הגדול בטניס הנערך ברמת השרון. בחצי הגמר השני ישחק הצעיר האמריקאי בן ה־21, אהרון קריקסטיין נגד הדרום אפריקאי, ואן רנסבורג.

מנסדורף שהתקשה שלשום לגבור את הצ'כי הענק, ליבור פימאק הציג אתמול את ועמו על המערב גרמני, מרונץ. מנסדורף ניצח במערכה הראשונה בקלות 1:6 ובשניה נאלץ להזיע קצת יותר, אך בסופו של דבר ניצח 4:6 במשחק כולו.

גם גילברט המדורג שני בטורניר לא נאלץ להפגין את מלוא כושרו כדי להדיח את בן ארצו, סקוט דיוויס. דיוויס אומנם היווה יריב די שקול במערכה הראשונה אותה הפסיד בשיעור 6:4, אך במערכה השניה הרים ידיים בקלות והפסיד 6:3.

אהרון קריקסטיין, שחקן הקו האחורי המצויין לא היה אתמול בשיאו, אולם למרבה מזלו הוא התמודד נגד טניסאי פחות טוב ממנו הנבחר המערב גרמני באואר שלא היווה כלל יריב ולא הצליח להגיב לחבטות הארוכות והמדויקות של קריקסטין. היהודי הצעיר מארה"ב ניצח בשתי המערכות 3:6, 4:6.

דהרתו של שחר פרקיס נעצרה אתמול מול יכולת עדיפה של הדרום אפריקאי, ואן רנסבורג. לאחר שהדיח שני טניסאים המדורגים מעליו בדירוג העולמי נפגש אתמול פרקיס מול טניסאי השולט היטב בכלי הטניס. ואן רנסבורג הוא אומנם טניסאי מצטיין במשחקי הזוגות, אך מול הישראלי הוכיח גם במשחקי היחידים יש לו עדיין מה לומר.

ואן רנסבורג ניצח במערכה הראשונה 3:6, הפסיד בשניה באותה תוצאה וניצח בשלישית 4:6, כדי להעפיל לחצי הגמר.

המפגש בין מנסדורף וגילברט יפגיש את אלוף הטורניר של השנה שעברה עם האלוף שלפני שנתיים ושלוש.

בגלל הכנות הנבחרת חצי מחזור באנגליה

ההכנות של הנבחרת האנגלית למשחק הקדם־עולמי נגד שוודיה, ביום רביעי הקרוב, הניעו את ההתאחדות האנגלית להחליט כי קבוצות שיש להן שני שחקנים ויותר בסגל יכולות שלא לקיים את משחק הליגה שלהן מחר. ההיתר נוצל ע"י הקבוצות ולפיכך יתקיים מחר רק חצי מחזור, דהיינו חמישה משחקים בלבד.

המשחק המעניין יפגיש את קובנטרי עם מילוול, שתי קבוצות אפורות הממוקמות לפתע בשלב זה בצמרת הגבוהה. מילוול שאיבדה בשבת החולפת את מקומה בפיסגה לנוריץ' בגלל שלא שיחקה, מסוגלת לחזור לשם אם תנצח כמובן, שכן נוריץ' היא זו שלא תשחק מחר.

צ'רלטון תארח את אסטון־וילה, ניוקאסל תנסה לעשות נקודות על חשבון מידלסברו, שפילד־וונסדיי תארח את מחזיקת הגביע מוימבלדון ובלונדון "דרבי" בין קווינס פארק ריינג'רס ווסטהאם.

המשחקים שנדחו: אברטון – דרבי; לוטון – ארסנל; מנצ'סטר יונייטד – נוריץ'; נוטינגהאם – ליברפול; טוטנהאם – סאות'המפטון.

גביע אירופה בכדורגל / הרבה הולנדים

התנגשות בין אלופים

מאת שמואל טל

מחזיקת גביע אירופה לאלופות, קבוצת פ.ס.וו איינדהובן, עברה לסיבוב השני של המפעל ללא משחק. בגלל מספרן הבלתי זוגי של הקבוצות, הנובע מהשעייתן של הקבוצות האנגליות, נהנתה איינדהובן מכרטיס חופשי לסיבוב השני.

אבל בסוף החודש היא כבר תצטרך להוכיח, כי יש לה כוונות רציניות לשמור על התואר אותו השיגה אשתקד בעמל רב. המשימה לא תהיה קלה כלל וכלל. שכן, מולה תתייצב מחזיקת הגביע של 1987, קבוצת פורטו, שנטלה כזכור את הכתר לאחר נצחון מבריק על באיירן המערב גרמנית.

פורטו של היום אינה דומה לקבוצה של אז. מהרכבה נשרו מספר כוכבים, שהעדיפו חוזים שמנים יותר בקבוצות אחרות ביבשת. הנסיגה ברמה באה לידי ביטוי כבר במשחקי הליגה. גם על אלופת פינלנד, קבוצת ה.י.ק מהלסינקי, התקשו הפורטוגזים להתגבר (2:3 בסיכום הכללי).

אולם, מסתבר, כי גם ההולנדים פתחו את העונה בצליעה. אשתקד דהרה איינדהובן לתואר האליפות בארצה כמעט מבלי לאבד נקודות. עד המחזור ה־18 ניצחה בכל משחקיה. והנה השבוע, במחזור השמיני, כבר ספגה את הפסד הבכורה נגד אייאקס אמסטרדאם, המשתרכת לה אי שם בתחתית.

כך או כך, המפגש בין שתי האלופות האחרונות של היבשת מבטיח להיות מעניין ומרתק. הוא יעמוד, כמובן, במוקד משחקי הסיבוב השני של גביעי אירופה בכדורגל, שחלקו הראשון יהיה ב־26 בחודש והגומלין ב־9 בחודש הבא.

הולנדים תכולים

אם תחלוף איינדהובן על פני המשוכה הפורטוגזית, צפויים לה בהמשך חיים הרבה יותר קשים. נכון אמנם שהרבה תלוי בהגרלה, אבל בשלב זה או אחר היא תצטרך להיתקל באחת האריות ואז היא תעמוד בפני בעיה.

קשה להצביע בשלב זה על קבוצה מסויימת, המועמדת לנשל את ההולנדים מכתרם, אם בכלל. זה יכול לבוא מכיוון הספרדי של ריאל מאדריד או דווקא מארץ המגף אותה מייצגת מילאן עם שלושה הולנדים בהרכב. וישנן כמובן הנציגות המזרח־אירופיות, סטיאווה בוקרשט וספרטק מוסקווה, שמהן ניתן לצפות לכל.

ריאל מאדריד, שהשלימה נצחון כפול על מוס הנורווגית, תתקל בסיבוב השני ביריבה פולנית – גורניק זאברזה, שהוכיחה כושר הבקעה מעולה בסיבוב הפתיחה נגד אלופת לוכסמבורג, יאגם אש (1:7).

מילאן, כאמור, עם שלושה הולנדים מצויינים וארבעה בין־לאומיים מה"סקוודרה אזורה", היא מועמדת טבעית להאבק על הבכורה. אחרי שהביסה את אלופת בולגריה, ויטושה, קשה להאמין, שתתקל בבעיות מיוחדות מול אלופת יוגוסלאוויה, הכוכב האדום בלגראד. השאלה המרחפת בחלל היא מי יבקיע את השערים? ההולנדי מרקו ואן־באסטן או אנטוניו וירדיס כסוף השיער.

אסור, כמובן, גם לזלזל בסטיאווה בוקרשט, שטעמה כבר לפני שנתיים את הטעם המתוק של הגביע, אם כי היא תצטרך להתגבר כבר בשלב מוקדם על פני משוכה גבוהה בדמותה של ספרטק מוסקווה.

וישנה כמובן גם סלטיק הסקוטית. הקבוצה הזו הגנה עם הגביע לפני 21 שנה. את העונה היא פתחה אמנם ברגל שמאל, אולם בשבועיים האחרונים התאוששה בצורה נפלאה ולאחר שמחצה את הונבד ההונגרית (4:0) מוטטה בליגה את סט. מירן 1:7. לסקוטים נודע רק אמש, כי יריבתם תהיה וורדר ברמן, שהצליחה למחוק פיגור בן שלושה שערים לאחר נצחון בחוץ 0:5 על דינמו ברלין.

מחזיקת גביע אופ"א לפני שנתיים קבוצת גוטבורג, שחלפה בקלות על פני אלופת קפריסין, תעפיל קרוב לוודאי גם לסיבוב השלישי על חשבון אלופת אלבניה, נגשחי טירנה. למונאקו הצרפתית, עם גלן הודל, צפוי מאבק מעניין נגד מכלן הבלגית בשורותיה שיחק אשתקד רוני רוזנטל שלנו. נויכטאל השווייצית במשבר ועלולה להיות מופתעת ע"י גאלאטאסריי התורכית.

קשיים לאוחנה

למחזיקת הגביע למחזיקות גביע, קבוצת מכלן, לא האירה ההגרלה פנים. היא תצטרך לשחק בסיבוב השני מול בת־ארצה אנדרלכט עימה סיימה בתיקו אפס את משחק הליגה בשבת האחרונה. בגביע אי אפשר לחלק את הנקודה ולכן תצטרך אחת הקבוצות להיכנע. יתכן שהפעם תזדקק מכלן לאלי אוחנה שאינו רווה בה נחת השנה.

משחקים מעניינים נוספים במסגרת זו יפגישו את הניכיז של יוהן קרויף מברצלונה עם פוזנאן הפולנית ואת דאנדי יונייטד הסקוטית עם דינמו בוקרשט.

מחזיקת גביע אופ"א, קבוצת באייר לברקוזן, איבדה את כתרה מול בלננסש הפורטוגזית. הפורטוגלים יתמודדו בסיבוב השני עם ואלאז מוסטר היוגוסלאווית.

דייגו מארדונה וחבריו מנאפולי, שהתגברו בצורה נאה על יריבה יוונית מסוכנת, יתקלו שוב במשוכה גבוהה בדמותה של לוקומוטיב לייפציג ממזרח־גרמניה, ששיחקה אשתקד בגמר הגביע למחזיקות גביע.

למרכז חינוכי צבאי
דרושים
מדריכים לעבודת ליווי והדרכה בצפון הארץ
בעלי תואר שני במדעי ההתנהגות
(התנהגות אירגונית, לימודי עבודה, חינוך)
למעוניינים, לפנות לד.צ. 02408
עבור רס"ן תמר ימין, או לטלפונים
053-81469, 52310

למערך הכספים של חברה פיננסית גדולה
דרושים
פקיד/ה שיווק
בחיפה ופתח תקוה
דרישות:
★ רצוי נסיון של עבודה בבנק
★ יכולת ניהול מו"מ
★ נכונות לעבודה מאומצת
★ שעות העבודה 8.00–19.00
המועמדים המתאימים יעברו השתלמות בתל־אביב. לרזל, בפתח־תקוה – 03-9231781, לאריה – בחיפה 03-612326

I.C.T.S.
חברת ייעוץ בינלאומית
דרושה
מנהלת המחלקה האדמיניסטרטיבית
התפקיד כולל:
★ ניהול מקצועי של המחלקה
★ אחריות על הקשר בחברה עם מערך הסניפים בחו"ל.
דרישות התפקיד:
★ נסיון קודם בתחום ושליטה מלאה באנגלית – הכרחי.
★ שפה זרה נוספת – יתרון.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ל־I.C.T.S. ת.ד. 346 הרצליה 46722 עבור אלה

המכון לפיתוח ארגוני וניהול כח אדם
עבור אחד מלקוחותינו חברה תעשייתית באזור המרכז
אנו מחפשים
מנהל שיווק
מדווח ישירות למנכ"ל החברה.
התפקיד מציב אתגר רציני ובלתי שגרתי.
תאור התפקיד:
★ אחריות על פיתוח ותכנון אסטרטגיה שיווקית.
★ הפעלת צוות שיווק ומכירות.
★ ביצוע עסקות בהיקף גדול.
כישורים נדרשים:
★ נמרצות, יוזמה ומעוף.
★ ידע ונסיון מוכח בניהול עסקי בהיקף גדול.
★ מהירות מחשבה והחלטה.
★ בעל יכולת מוכחת בניהול צוות מכירות.
★ נסיון ניהולי ברמה בכירה.
נא לפנות בצירוף קורות חיים ומס. טלפון לת.ד. 8144 רמת־גן 52181
עבור מספר 410
סודיות מובטחת

ליחידת מחשב גדולה
במוסד ממלכתי
דרושים לעבודה מיידית
★ אחראי תפעול וביצוע (משרה א)
★ מפעילי מחשב ותקשורת (משרה ב)
דרישות התפקיד למשרה א
★ נסיון של חמש שנים לפחות בניהול עובדים בתחום הפעלת מחשב ותקשורת.
★ נסיון ברכש ציוד מחשב ותקשורת.
★ יכולת להשתלב בתכנון וביצוע פרויקטים בתחום תקשורת.
דרישות התפקיד למשרה ב
★ נסיון של שנתיים לפחות בעבודה בסביבת IBM MVS SKS
★ עבודה במשמרות.
מעוניינים העומדים בדרישות לעיל לאחר שירות צבאי מלא, המתגוררים באזור מרכז יפנו לת.ד. 39342 ת"א מיקוד 61392 ויציינו המשרה המבוקשת, קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל ת"ז וטלפון להתקשרות.
– פנים מתאימים ייענו –
לפ.מ. 18

לצה"ל דרושים
לאיזור המרכז
ראש צוות סיסטם VAX
★ בעל ידע בתחומים הבאים: VMS, תקשורת DECNET, PASCAL, ORACLE, MACRO, משרד ממוחשב, גרפיקה GKS.
★ בעל נסיון קודם של 5 שנים לפחות
★ נכונות לעבודה מאומצת
★ יכולת ניהול צוות
(קיימת אפשרות לחשתלב ביחידה גם כאזרח עובד צה"ל) המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים מפורטים ובציון מס' טלפון אל ד.צ. 02470 צה"ל, מנהל כח־אדם.
מדריכי נהיגה
דרושים לגיוס לקבע מכל רחבי הארץ.
פונים מתאימים יוכשרו לתפקיד מדריך נהיגה בצה"ל.
נתונים נדרשים
1. בעלי רשיון נהיגה דרגה ג' (כולל היתר להולכת רכב מעל 15 טון) בוותק של 3 שנים לפחות.
2. בעלי נסיון מעשי בנהיגת רכב משא 3 שנים ומעלה.
3. השכלה 10 שנות לימוד.
4. פרופיל 46 ומעלה.
5. גיל עד 30.
6. ביצוע שירות צבאי מלא ותקין.
לקבלת פרטים נא לפנות לטלפון 03-616220 (עבור אביתר או טל).

למוסד ממלכתי באזור ת"א
דרוש
ראש שטח פלסטיקה וחומרים
★ כימאי/מהנדס כימיה (רצוי בעל תואר שני לפחות)
★ בעל ידע בתחומים הבאים: פולימרים תרמוסטיים, תכונות חומרים פלסטיים, חומרים מורכבים, דבקים, צבעים וטפולי שטח, הנדסת חומרים ותהליכי עבודה בחומרים פלסטיים.
התפקיד כולל ניהול צוות גדול העוסק בפתוח, יצור וישום של פרויקטים בתחום החומרים הפלסטיים והמשוריינים. התפקיד משלב עבודת מעבדה, שטח וארגון.
על המועמד להיות בעל נסיון מקצועי וניהולי קודם (7 שנים לפחות) ונכונות לעבודה מאומצת. עליו להיות בעל יוזמה ומעוף בתחום הטכנולוגי ויכולת הנהגת צוות בפתוחים מתקדמים ובמציאת פתרונות לבעיות לא שגרתיות.
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים מפורטים ובציון מס. טלפון אל ת.ד. 25099 ת"א, מנהל כח־אדם.

לאוניפארם בע"מ
דרוש/ה
תעמלן(ית) רפואי(ת)
לעבודה בת"א ומחוז המרכז
הכרחי: נסיון קודם, רשיון נהיגה, מגורים בת"א רבתי
★ משכורת טובה בהתאם לכישורי המועמד ★
★ סודיות מובטחת ★
לפנות ת.ד. 21429 ת"א או טלפון 03-456791

למכבי אש בני־ברק
דרושים
נהגים/כבאים
הדרישות:
1. לאחר שרות צבאי
2. רשיון נהיגה מ־15 טון ומעלה
3. עד גיל 30
4. פרופיל רפואי גבוה
5. העבודה במשמרות כולל שבתות וחגים
6. עבר ללא דופי
7. מקום מגורים בגוש־דן והסביבה
לפנות לטלפונים 702222/3, 791188
לפנות למר כספי ו/או מר דני לא בשבת

ל"שלף יועצים לשיווק"
דרושים/ות
עבור חברת אלקטרוניקה גדולה
אנשי/נשות מכירות
ברחבי הארץ
לאיזורים: מרכז, ירושלים, באר־שבע, אשדוד, חיפה, עפולה וטבריה
לניהול מו"מ עם לקוחות למכירת ציוד אלקטרוני מתקדם ופיתוח מודעות למוצרים חדשים.
כישורים מועדפים:
★ קצינים/ות קשר בצה"ל ו/או בעלי רקע טכני באלקטרוניקה.
★ ידע בסיסי בשפה האנגלית.
★ יכולת מכירה וכושר שכנוע.
★ הופעה יצוגית ואמינה.
★ בעלי רכב פרטי.
מועמדים/ות יפנו בכתב יד בציון קורות חיים ל"שלף יועצים לשיווק" ת.ד. 33465 תל־אביב 61333
– סודיות מובטחת –

למפעל בטחוני עתיר ידע באזור ת"א העוסק בפיתוח מוצרים יחודיים ואבי טיפוס
דרושים:
א. מהנדס מכונות בכיר:
לניהול צוותי פיתוח בפרויקטים, דרוש ניסיון של 7 שנים בתכנון מכני וניהול צוות פיתוח.
ב. מסגר טכני:
בעל ידע מקיף במסגרות, זיווד (ריתוך ארגון CO2).
ג. חרט/כרסם:
בעלי ניסיון לעבודה על אבי טיפוס ידע ב־CNC יתרון.
ד. תפר:
בעל ניסיון בתכנון ותפירה מודלים במוצרי עור ובד.
נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ופרטים אישיים לת.ד. 25034 ת"א עבור רויטל

למוסד ממלכתי
דרושים
אקדמאים
לעבודה בלתי שגרתית
אנו מציעים לך:
★ עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
★ לימוד השפה הערבית.
★ תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
★ עבודה קבועה.
★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישוריך.
אם גילך בין 23–31, סיימת שירות מלא בצה"ל ובריאותך תקינה – פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61331) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (כולל מספר ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות)
פונים מתאימים ייענו.

למוסד ממלכתי בתל־אביב
דרושים/ות
סטודנטים/יות לעבודת מחקר והסבה למחשב
העבודה מוצעת בשעות גמישות.
מועמדים מתאימים יחתמו על חוזה עבודה למשך שנה עם אפשרות הארכה.
המעוניינים/ות לאחר שרות צבאי מלא יפנו בכתב לת.ד. 17231 ת"א מיקוד 61711, עבור נ.ד. ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות.
פונים מתאימים ייענו

مكنز من الاهل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר בדבר ראשון בבוקר

קלדנית מנוסה
לבית אבות בת"א
במשרה חלקית א–ה
8–14
03-5102297

דרוש
מנהל עבודה
לניהול אתר בניה
באזור אשדוד
08-586727,
08-581168 לא בשבת

לחברת מחשבים
דרוש/ה
מתכנת/ת מתכנן/ת
בכיר/ה
בעל/ת נסיון ב-P.C.
נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 36076 תל-אביב
מיקוד 61360
– סודיות מובטחת –

מנהל/ת חשבונות
עם נסיון
במשרה מלאה
קול חברה ליבוא
והפצ' עצים בע"מ
טלפון: 03-5516291,
03-5511825

למשרד להנדסת חשמל
דרושה:
שרטטת
טל. 03-246962

דרושים
למשרד שמאים
בתל-אביב
כתבנית מעולה
נסיון 5 שנים
8.00–15.00
03-218820/1

למשרד יחסי הציבור
הבר – גרינשטיין
דרושה
אשת יחסי ציבור
הכרחי: נסיון קודם
(3 שנים לפחות)
נסיון בכתיבה עיתונאית.
רצוי רקע אקדמאי.
נא לפנות ליהב,
03-5463997 03-5463530
בין השעות 14.00–16.00
בלבד.

לאופנת אילת
דרוש
גזרן מנוסה
בעל ידע בציור
רצוי גם בהגדלות
טל' 03-332656

דרוש/ה
מנהח"ש
נסיון 3 שנים.
להתקשר בערב
לטלפון 02-535488

דרושים **מפיצים**
למגזר סקטור מעין
באזור המרכז השפלה
המעונינים יתקשרו לטל'
051-594253 בין השעות
16.00–7.00 ליוסי

חברה לעבודות עפר
מעוניינת
בעבודה לשופלים
ומשאיות
ביזמיות או קבלנות
08-451338,
08-459944

דרושה למשרד
עורכי דין
מזכירה/כתבנית
לשעות אחה"צ
03-7522472

לסוכנות ביטוח ותיקה
בנתניה
דרוש/ה
מנהל משרד
★ לטיפול בקבלת עסקים.
★ פיקוח על עבודת המחשב ומעקב הג־ביה.
★ פיקוח על צוות עובדי הסוכנות.
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בתפקיד דומה בתחום הביטוח – יתרון.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 25286, ת"א מיקוד 61252 בצירוף קורות החיים עבור "מנהל משרד".

הספקה
חברה ישראלית להספקה לחקלאות בע"מ
לסניף חדרה דרושים:
1. מקדם מכירות
כישורים נדרשים:
★ רקע חקלאי.
★ ידע במוצרים חקלאיים וטכניים.
★ נסיון במכירות.
2. מחסנאי
כישורים נדרשים:
★ ידע במוצרים חקלאיים וטכניים.
★ נסיון בחקלאות.
★ רצוי נסיון בהפעלת מחסן טכני.
לפנות לקובי טלפון: 063-720754, 063-720674, 063-335237.

אורט ישראל
דרושים
ירושלים
המכללה הטכנולוגית אורט ע"י האוניברסיטה העברית
גבעת רם, טלפון 02-533141
★ **רכז/ת חברתי/ת**
(משרה חלקית)
הרצליה
לבי"ס תיכון מקיף אורט "יד גיורא", שבעת הכוכבים 121
טלפון 052-551614
★ **מורה לתנ"ך**
(משרה חלקית)
ק. מוצקין
לבי"ס מקיף עירוני אורט
שד' בן גוריון 78
טלפון 762730, 04-762920
★ **מורה להסטוריה**
(משרה חלקית)

דיל ישראל
DALE ISRAEL
Business Industries Ltd.
DALE.
מקבוצת ווישיי
למפעלנו בדימונה דרוש
מנהל כח-אדם
כישורים:
★ נסיון והכשרה מקצועית בניהול כח-אדם בתעשיה.
★ כשר ניהול, ארגון ופיתוח משאבי-אנוש.
המפעל מעסיק כיום כ-200 עובדים ועתיד לקלוט עד כ-600 עובדים – רובם נשים.
חובת מגורים במקום.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בצירוף קורות-חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 2502, חולון מיקוד 58125 עבור "מנהל כח-אדם"
הצעה זו מיועדת לנשים ולגברים כאחד

לחברה מסחרית בתל-אביב
דרושה
מזכירה למנכ"ל
הכישורים הדרושים:
1. נסיון מוכח של 5 שנים לפחות
2. ידיעת השפה העברית והאנגלית על בורין
3. הדפסה ב-2 השפות. וידע בעבוד תמלילים
4. קצרנות בשפה עברית – יתרון
שעות העבודה 18.00–13.00
5 ימים בשבוע
המעוניינות תפננה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 6533 תל-אביב (עבור מזכירה למנכ"ל)
סודיות מובטחות
מועמדות לא מתאימות לא תענינה

גלאגרף בע"מ
חברה לפיתוח וייצור ציוד גרפי מתקדם
דרוש
תכנת
בעל נסיון של 5 שנים
כולל עבודה עם משפחת IBM-PC
בתחומים: CASM
DOS, BIOS
GRAPHICS
H/W INTERFACE
נא לפנות טלפונית לנחמה 03-595488 או לת.ד. 80 גדרה מיקוד 70750

mod hair מוד הייר
דרוש/ה
★ **איש/ת מכירות מנוסה**
בשטח הקוסמטיקה
+ רכב
למכירה לרשתות השיווק ולחנויות
★ **איש/ת מכירות מנוסה**
לאיזור חיפה והקריות
תנאים מצויינים למתאים/ה
טל' 9234322, 03-9240121

רעפי אקרשטיין
אנו מתרחבים ודרושים לנו
אנשי מכירות
★ העבודה על בסיס עמלה.
★ אפשרות לקידום והכנסה גבוהה
★ העבודה באזור: מרכז הארץ, רחובות, יהודה ושומרון – עדיפות לתושבי האזור.
• לפנות בכתב יד לת.ד. 337 הרצליה מיקוד 46103 ולציין עבור "משרה 102"

אקרשטיין צבי בע"מ
למפעלנו בהרצליה דרושים צעירים נמרצים ואחראיים
לתפקידים:
1. מחסנאי אחזקה
בעל ידע בפניאומטיקה והידראוליקה
2. מחסנאי טכני
עם רקע במחסנאות
לעבודה במחסן חלקי חילוף
3. מפעיל קו ייצור
המעונינים יטלפנו לטלילה, החל מיום א', טל' 053-619081, 053-612420

READY SYSTEMS CORP.
החברה המפתחת את VRTX ו-CARDTOOLS
הינה החברה המובילה בעולם בכלי תוכנה ובמוצרים לזמן-אמת
לסניף החברה בישראל
דרושים/ות
מהנדס/ת תוכנה
★ מומחה במיקרו-מחשבים של אינטל (בייחוד 80386)
★ רקע בתוכנה – יתרון.
מהנדס/ת תכנה
★ מומחה במערכות SUN/3 ברמת מערכות התוכנה הבסיסיות.
מועמדים מתאימים מתבקשים לשלוח קורות חיים ל: רדי מערכות (ישראל) בע"מ, ת.ד. 2048, רחובות, 76120.
רק פניות מתאימות תיענה

לחברה במרכז תל-אביב דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
לטיפול בנושאי תיקי יבוא והתאמות בנקים
משרה מלאה 6 ימים בשבוע
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ת.ד. 20244 ת"א 61202 עבור "מנה"ח"

למשרד ביטוח דרושים
מנהלי סניפים
תושבי רעננה, קרית מוצקין, נתניה, רמת גן.
★ נסיון קודם בביטוח – יתרון.
★ רצוי מעל גיל 45.
למתאימים תנאים הולמים.
פניות לטלפונים: 254126; 200242; 03-293086

למפעל תעשייתי גדול
באזור ראשל"צ
דרוש:
עוזר למנהל רכש
★ בעל נסיון בהפעלת תוכנת רכש.
נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 500, נס-ציונה

עיריית תל אביב-יפו
להנהגת צופי תל-אביב
דרושים
מרכזי שבטים
רכזי הדרכה
מדריכי שכבות

לסניף צפון
של מפעל משקאות קלים
דרוש:
מנהל מכירות
הכישורים:
★ השכלה תיכונית.
★ נמרץ וחרוץ.
★ נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות.
★ תקשורת בין-אישית טובה.
נא לפנות בכתב-יד לת.ד. 1789, חולון 58117 עבור "מנהל מכירות"

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה
מפעיל/ה
בעלת נסיון של שנתיים ומעלה
במחשבי I.B.M. 43 XX
מערכת הפעלה VM/DOS/VSE
נא להתקשר למר פול סרטר
03-630344 פרט ליום ו'.

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה
1. חתם/ת בכיר/ה
בכל ענפי הביטוח האלמנטרי
נסיון מוכח – הכרחי
בוגר/ת המכללה לביטוח
2. פקיד/ה
למדור תביעות רכב
בעל/ת נסיון בטיפול
בנזקים טוטליים
עדיפות תנתן לבעלי רקע טכני
משרה מלאה – 5 ימי עבודה
נא להתקשר 03-640418 פרט ליום ו'

למטמילר
חברה לשילוח בינלאומי דרושה:
קלדנית מחשב
בעלת נסיון

לחברת אלקטרוניקה דרוש
אחראי פרויקט תכנה
משרה מס' 700
★ מהנדס תכנה/בוגר מדעי המחשב
★ לעבודה בפיתוח בסביבת INTEL 80286
★ בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתחום.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים למכון "אדם" רח' תבואות הארץ 3 ת"א ולציין מס' המשרה ע"ג המעטפה.
– המשרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד –
– סודיות מובטחת –

למפעל תעשייתי בבני-ברק
דרוש
מכונאי אחזקה
כישורים:
★ בוגר בי"ס מקצועי
★ נסיון בתעשיה וידע בהידראוליקה ופנאומטיקה, חברות.
03-741873 בין 08.30–14.00 לתמרה/מיכל

לחברת ביטוח גדולה
למחלקת תביעות
עו"ד
לתפקיד ראש מדור תביעות גוף
נסיון זהה בחברת ביטוח – הכרחי
משרה מלאה – 5 ימי עבודה.
נא לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים וטלפון להתקשרות לת.ד. 26047 ת"א 61260
סודיות מובטחת

איגוד מערכות-כח אדם בע"מ
דרושים
לעבודה בלוקסמבורג
★ **מתכנתים**
בעלי שליטה ב-מערכת UNIX שפת C
שליטה מושלמת בשפה האנגלית – הכרחית.
לעבודה באיטליה
★ **מתכנתים**
בעלי ידע במחשבי VAX/VMS
שפות PASCALL/C/MACRO 32
שליטה מושלמת בשפה האנגלית – הכרחית.
לפנות לטל: 03-223444, 03-223420 עד 16.00

לחברה מסחרית בינלאומית
דרוש
מנהל יחידת מחשב בהקמה
דרוש נסיון של:
– עבודה במערכת VAX – 3 שנים לפחות
– ניתוח ותכנון מערכת
– תיכנות בשפת קובול – 4 שנים לפחות
– הפעלת מערכות תקשורת
– ניהול פרוייקטים ופיקוח על צוות עובדים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים למח' כח אדם, ת.ד. 4126 ראשל"צ, מיקוד 75141
– סודיות מובטחת –

טל – יעד
שרותים לתעשיה בע"מ
מקבוצת תדיראן
דרושים
★ **מנהל מוסך** למוסך רכב, בעל הסמכה ונסיון.
★ **מנהל מוסך** לחשמלאות רכב, בעל הסמכה ונסיון.
★ **צבעי רכב**, בעל הסמכה ונסיון.
★ **צבעי רכב**, בעלי נסיון.
★ **מכונאי רכב**, בעלי נסיון ותוג מקצועי 3.
★ **בוחן רכב**, בעל הסמכה לבוחן רכב ונסיון.
תנאים טובים למתאימים.
מועמדים מתאימים יפנו למר בכר, החל מיום א' בין השעות 15.00–17.00 לרח' הסיבים 30 קרית מטלון פתח-תקוה

אסטרונאוטיקס
דרושים
מהנדס תוכנה בכיר
(משרה 235)
מהנדס אלקטרוניקה
(משרה 236)
5 ימי עבודה בשבוע.
– סודיות מובטחת –

לנעלי דפנה
דרוש
סוכן מכירות
טל: 03-381893 03-381996

לחברה לשיווק תרופות
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
בעלי/ות נסיון בניהול צוות מכירות לבתי מרקחת ומוסדות רפואיים, יפנו בצירוף קורות חיים ודרישות לת.ד. 29096, ת"א

לחברה ארצית גדולה
באזור המרכז
דרושים
★ **טכנאי שרות למכונות כביסה** + נסיון
★ **טכנאי בית-מלאכה למכונות כביסה** + נסיון
052-448112

לחברת אשר פויכטונגר בע"מ
דרוש
עוזר לקצין בטיחות
(רכב)
★ בעל רשיון נהיגה ג.
★ ידע במכונאות רכב – יתרון.
★ מגורים בגוש דן
לשלוח קורות חיים בכתב ת.ד. 4857 תל-אביב, 61048

קטמורי מורל בע"מ
למפעלנו בישר דרושה
פקידה
בגיל 30–40, אורגנית, בעלת מוטיבציה לעבודה, לשעות 08.00–17.00, בעלת ידע מינימלי בהנה"ח, שתעסוק בין היתר בקבלת טלפונים, ניהול מרס, קביעת פגישות, בדיקת חשבונות ספקים, נסיון קודם הכרחי.
טלפון: 03-654581

לבית תוכנה דרושים
★ **מהנדסי תעשיה וניהול**
★ **מהנדסי אלקטרוניקה/מחשבים**
★ **מהנדסי מכונות**
★ **כלכלנים**
לעבודות פיתוח וייצור באזור חיפה והצפון
לפרטים: טל: 04-713605 לנחמ"ע

לחברה גדולה
דרוש:
מנהל מחסן
באזור ראשון לציון
הכישורים:
★ השכלה תיכונית
★ ניסיון קודם בניהול מחסן
★ גיל עד 45
מעוניינים בתפקיד יפנו בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1069 תל-אביב 61009 עבור "מנהל מחסן"
– סודיות מובטחת –

לחברת יבוא בתל-אביב
(בית מרכזים)
מנהל/ת חשבונות
סוג 2
– ניסיון של 2–3 שנים
– ניסיון בהנה"ח ממוחשבת – הכרחי
– ניסיון בהקלדת חומר
– משרה מלאה, 08.30 עד 17.00, ימי שישי אחת לשבועיים
לקביעת ראיון נא להתקשר בין השעות 08.00 עד 13.00 לטל. 03-321181

למפעל תעשייתי בתחום המזון
באיזור פתח-תקוה
דרוש/ה
אחראי/ת על כח אדם ומשק במפעל
הכישורים הדרושים:
• נסיון בטיפול בכח אדם
• יכולת ניהול צוות עובדים
• כושר ניהול מו"מ עם גורמי חוץ
• ידיעת השפה העברית על בוריה (רצוי גם ערבית)
• מגורים באזור המרכז
הדרגה תיקבע בהתאם לכישורים
המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד לאגף כח אדם ת.ד. 332 תל-אביב – 61002 (עבור אחראי על כ"א)
סודיות מובטחת

קבוצת מפעלי "גלי"
לחנות המפעל בראשל"צ
דרושות
1. מוכרות מנוסות
לאחה"צ
משעה 14.00 עד 20.00
2. קופאיות מנוסות
מאיזור ראשל"צ, בת-ים, חולון
2 המשרות כוללות תורניות במוצאי שבת לסירוגין.
לפנות: טל. 03-9631061, 03-9631054
ליוסי דשה

א.י.ק.
שיווק והפצה 1985 בע"מ
חברה להפצת המוצרים מבית "רבלון"
דרוש
סוכן
1. עדיפות לבעלי נסיון במכירות
2. מגורים באזור חיפה או בקריות – חובה!!
3. למועמדים יערכו מבחני התאמה.
לקביעת ראיון: 03-804894, 03-800113

קירס אבטחה ושמירה בע"מ
דרושים:
שומרים ומאבטחים
לעבודה במשמרות באזור גוש דן
לפנות בשעות 10.00–16.00 תל-אביב
רח' לינקולן 13
טל. 03-5611720, 03-5611719

לאראן אלקטרוניקס
בגבעתיים דרושה:
פקידה כתבנית
רצוי ידע במעבד תמלילים
למשרה מלאה
לקביעת ראיון נא לפנות
03-5712288 לזהבה

לחברה מסחרית בבלגיה
דרושה לעבודה מעניינת
מזכירה מסחרית
בעלת ידע בשפות (מגורים וכלכלה מובטחים).
מתאימות תפנינה
בכתב אל ת.ד. 5073, חולון 58120

לחברה ציבורית
דרוש/ה
באזור ת"א
רכז/ת חברתית
בחצי משרה
הכשרה ונסיון בעבודה סוציאלית קהילתית הכרחי.
לקביעת ראיון נא לפנות לטוביה
03-611917

למפעל פלסטיק גדול בבני-ברק
דרושים
למחלקת האחזקה
אחראי משמרת
★ נסיון קודם בהרכבות תבניות וכיוון מכונות הזרקה הכרחי.
★ השכלה ב"ס משמרות
לפנות 03-741873 בין 08.30–14.00
לתמרה/מיכל

לחברה לשירותי כח אדם ארצית
דרושים לאזור המרכז
★ **מנהלי סניפים**
★ **מנהלי שיווק**
★ נסיון בביא מוכח – רצוי בחברה לכ"א
★ יכולת ניהול משא ומתן
★ רקע בשיווק ★ שליטה באנגלית
★ רצוי עם רכב
★ נכונות לעבודה מעבר לשעות מקובלות.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 3020 חולון.
– סודיות מובטחת –

לרכש מודעות
בעתון יומי גדול
דרושות
מורות לשעבר
אפשרות למשכורת בסיסית + אחוזים
מיום א' בשעות 10.00–17.00
למירי ורצל 336054, 03-333279

לעץ הזית
דרוש
מסיק דוודים
המעוניינים יתקשרו 03-9256256

עיריית ראשון לציון
דרושים
1. מודד מוסמך – בעל נסיון
2. מפקח כבישים
– הנדסאי או מהנדס בעל נסיון מוכח בפיקוח על עבודות עפר וכבישים.
3. חשמלאי בכיר – הנדסאי חשמל בעל נסיון בתכנון והיתוס לחוות חשמל.
4. עובדים סוציאליים
– לעבודה פרסונית לגיל הרך, עם אגות צעירים וקשישים – במשרות חלקיות.
המעונינים מתבקשים לפנות למחלקת כח אדם בעירייה רח' הרצל 68 ראשל"צ

דרוש
מקדם מכירות לחו"ל
לחברה העוסקת בציוד רפואי

ישות התפקיד:
שליטה בשפות האנגלית, ו/או צרפתית ו/או גרמנית ברמת שפת־אם.
נסיון מוכח בתחום הציוד הרפואי.
יכולת לנהל משא ומתן מסחרי.
נכונות לנסיעות ממושכות לחו"ל.
בריאות תקינה.

לפנות בכתב לת.ד. 37388 ת"א מיקוד 61378 ולפרט
רת חיים, השכלה, ניסיון מקצועי, כתובת ומספר ת"ז.
* מועמדים מתאימים בלבד ייענו.
סודיות מובטחת

למפעל ליצור ושיווק מזון
דרוש
מנהל שיווק
הכישורים הנדרשים:
א. ניסיון של 5 שנים לפחות בהפעלת מערכת שיווק ארצית.
ב. כושר ניהול משא ומתן עם לקוחות.
ג. ניסיון וידע בהפעלה ופיקוח על סוכני מכירות.
נא לפנות בכתב יד ולציין קורות חיים וניסיון בכישורים הנדרשים לת.ד. 3132 ראשל"צ ולציין עבור מנהל שיווק.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920
משרה פנויה מס' ח / 88 / 216
דרוש/דרושה
מנהל/ת היחידה לייעוץ פסיכולוגי לנוער עולה בבאר־שבע
תיאור התפקיד:
ניהול מקצועי ומנהלי של יחידה אינטרדיסצפלינרית.
הכישורים הדרושים:
1. תואר שני בפסיכולוגיה.
2. תואר מוסמך בפסיכולוגיה רצוי מדריך.
3. 5 שנות נסיון בעבודה קלינית במוסד טיפולי.
4. יכולת ניהול צוות מקצועי ומינהלי.
הדרגה המוצעת
בהתאם לכישורי המועמד/ת בדירוג המח"ר.
מועד אחרון להגשת מועמדות – 25.10.88

לעבודה בטחונית בחו"ל
דרושים
קציני מילואים
נתונים נדרשים:
★ גילאי 27–21
★ שירות מלא ביחידות שדה כלוחמים ומפקדים.
★ ידיעה טובה בשפה האנגלית ו/או בשפות אירופיות אחרות.
★ השכלה תיכונית מלאה לפחות.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה.
המתאימים יוצאו לשליחות של כשנתיים בחו"ל. (אפשרות לתעסוקה גם בארץ).
המעוניינים העונים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61393 עבור ת.ד. בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
– פניה נתאימים ייענו –

מפעלי תובלה
למפעלנו בחיפה
לעבודה עם אתגר ועניין דרושים
נהגי סמיטריילר
בעלי נסיון של 5 שנים
יתרון לבוגרי מרכז הובלה
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון
04-468252 ,057-74961 ,057-39941

ל.ב. אחזקת מערכות בע"מ
דרושים
1. הנדסאי מיזוג אויר
2. טכנאי מיזוג אויר/קירור
3. חשמלאי פיקוד
העבודה באזור תל־אביב
בפרטים לפנות לטלפונים 37501,
03-5566294 057-37740

משהב
חברה לשכון בנין ופתוח בע"מ
דרושים/ות
1. אדריכל או מהנדס
בעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות עם ידיעה טובה בחוק התכנון ויכולת מו"מ עם רשויות
לטיפול: בתכנון, כולל תאום תכניות, אדריכלים ויועצים.
בהליכי רישוי בעיריות ובועדות.
בהליכי פרצלציה והכנות לרישום זכויות בטאבו.
2. איש/ת מכירות
הכישורים הדרושים: ★ נסיון מוכח במכירות, רצוי בענף הנדל"ן
★ יכולת ניהול מו"מ
★ ידיעת שפות זרות (אנגלית או צרפתית)
★ ידע בחשבונות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2770 תל־אביב

[illegible]

לחברה לבניה בנס־ציונה
דרושים
מנהל עבודה
לשלד וגמר בעל נסיון רב במבני ציבור
פקידה למשרה מלאה
08-406229 ,08-401097

מפעל לביגוד
דרוש
סוכן בגדים
עם נסיון
+ רכב מסחרי
053-610795 85

עיריית כפר־סבא
מרכז למשרה פנויה
מהנדס פיקוח על הבניה
הכישורים הדרושים: מהנדס בוגר טכניון, נסיון של 5 שנים לפחות בתחום הנדסה אזרחית. שליטה בחוק התכנון והבניה – יתרון ושליטה בשפה העברית.
גובה המשרה: משרה מלאה
דרגה: בהתאם לכישורי המועמד.
על המעונינים להגיש את מועמדותם בכתב למנהל הצוד הנוך בציון קורות חיים, לא יאוחר מיום שישי 28.10.88
יצחק ולד
ראש העיריה

עירית הרצליה
אגף החינוך והרווחה

הרצליה
מחלקה לתרבות נוער וספורט

תזמורת קאמרית הרצליה
HERZLIYA CHAMBER ORCHESTRA
HARVEY BORDOWITZ
Music Director
הרווי בורדוביץ
מנהל מוסיקלי
נגנים מקצועיים
דרושים נגנים מקצועיים בכלי קשת להיות חברים קבועים ומחליפים בתזמורת הקאמרית הרצליה.
נא למסור פרטים בין השעות: 8.00–13.00 לטלפון:
052-551011 ויוזמנו לאודיציה.
עירית הרצליה, אגף החינוך והרווחה
המחלקה לתרבות, לנוער ולספורט

ללקוח שלנו
חברה תעשייתית גדולה
דרוש
סגן מנהל מחלקת שינוע
כישורים נדרשים:
* קצין סיפון בכיר באניות צי הסוחר.
* נסיון של מספר שנים בחברת ספנות אזרחית.
* ידיעת השפה האנגלית על בוריה.
* תואר ראשון בכלכלה/מנהל עסקים – יתרון.
* רצויה הכרת נושא מחשב/PC.
מגורים באזור באר שבע – החברה תסייע בדיור.
המועמדים המתאימים יפנו קורות חיים מפורטים ל"פילת" בע"מ, דרך פ"ת 114, ת"א, 67012
משרה מס' 5520.

פילת
אגף השמה

נהגים לרבינות
רבל – כבר פול סרייל עם נביון הכבלות לפנות לאלבבני אווין בבייס
רח' הנדרוכה 16, אזור התעשיה הנויש, אור־יהודה, כלשניב
03-5369483-4-6

לחברת ק.ט.י. חוחובה
קוסמטיקה טבעית יישומית
דיילים/ות
המתמצאים באיפור
לייעוץ ומכירה ברשתות השיווק, פרפומריות ובתי טבע באזורים:
חיפה, ירושלים, ת"א והמרכז, נהריה וטבריה
נסיון + הופעה הכרחיים
שכר גבוה למתאימים/ות
טל. 04-220968 ,233397

למפעל מתכת בהרצליה
דרושים:
1. מחסנאי טכני
עם נסיון ברכש.
2. מבנאי/פחח מטוסים
3. מסגר/פחח רכב
לקביעת ראיון טלפון 052-556150
בין השעות 8.30–16.00 בימים א'–ה'

נ.ח.ל.
ניהול חשבונות לחקלאים בע"מ
דרושה
מזכירה
בעלת נסיון לניהול משרד כולל ידע בהדפסה במעבד תמלילים.
לקביעת ראיון נא לפנות לחמדה
03-268134-5-6

דרושים
לטש נירוסטה ומתלמד
תנאים טובים ויחסי אנוש
053-622414

לחברה המובילה בתחום המזון
דרושים:
1. סוכן/מקדם מכירות לאזור הדרום.
• בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
• שכר על בסיס אחוזים.
• בעל רשיון.
• מגורים רצוי באזור הדרום.
(עבור שיווק).
2. דיילת מכירות:
• נסיון קודם הכרחי
• הופעה נאה
• משרה חלקית
(עבור שיווק)
3. נהגים/מחלקים
• נסיון בחלוקת מוצרים טריים (יומיומי)
• בעל רשיון נהיגה
• מגורים גוש־דן
(עבור שיווק)
4. מנהל אחזקה
• נסיון קודם בנהול אחזקה במפעל מזון הכרחי
(עבור מפעל)
5. אנשי אחזקה
• נסיון קודם בתעשיה (חשמל, מכונאות, קירור).
• מגורים אזור רחובות, אשדוד.
(עבור מפעל)
לפנות לת.ד. 16310/47 ת"א

לחברה מסחרית באזור צהלה
דרושה
מנהלת חשבונות
נסיון במחשב.
לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 16310/4 ת"א

רשות שמורות הטבע
לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה
אחראי/ת לחנות מזכרות
ליד מרכז המבקרים במצפה רמון לנהול ועבודה בחנות. עבודה בשעות לא מקובלות.
ידיעת השפה האנגלית. רצוי ידיעת שפה נוספת. העובד/ת יועסק בשכיר.
המעוניינים יפנו למשרדי רשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך 21.10.88.
ירושלים – ירמיהו 78. באר־שבע – האבות 19.
מצפה רמון – מרכז מבקרים.

ללקוח שלנו
חברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
מחסנאי/ת
למחסן מכירות ציוד דפוס
המועמד המתאים יהיה עד גיל 35,
בעל השכלה תיכונית לפחות.
כישורים נדרשים:
* ידע בניהול מלאי, עדיף בציוד דפוס.
* ידע בהנה"ח ובעבודה על מחשב.
* שליטה טובה בעברית ואנגלית.
* רצוי נסיון קודם בתחום.
נא להפנות קורות חיים מפורטים ל'פילת', דרך פ"ת 114, תל אביב, 67012 עבור משרה 5540.
המעטפות תועברנה ישירות לחברה.

פילת
אגף השמה

דרוש
רופא תורן
נא לפנות למנהל בי"ח ליכטנשטדטר למחלות כרוניות
שד' החייל 6, יד־אליהו, תל־אביב
טל 03-331414

איילון חברה לבטוח
דרושים
מפקחי רכישה לבטוח חיים
להפעלת קבוצת סוכנים מקצועית
העבודה באזורים: חיפה ותל־אביב
בעלי נסיון של שנתיים לפחות יתקשרו
אל מר גדי קרן טל: 03-625351

לחברה לייעוץ כלכלי
דרוש/ה
מתכנת / מנתח מערכות
ידע נדרש:
• הכרת בסיס נתונים ORACLE.
• שפת תכנות C.
• בסביבת פיתוח VMS/VAX.
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 3670, ת"א 43608.
תאוס

לפנימיה דת לאומית בבני־ברק
דרושים
* מדריכי חוגים לאומנות ויצירה
* מדריך לחוג נגרות
טל: 03-782578
03-791504

למשרד עו"ד בת"א
דרושים
עו"ד + מתמחה
כישורים: משפטן מעולה ידע ונסיון במסים (ביחוד שבח, רכוש, עיזבון)
מנהלי תה"כים תאימים
03-336231/253

דרוש
חשמלאי לאחזקת מעליות
עדיפות לבעלי נסיון.
שכר גבוה למתאימים!!!
סודיות מובטחת!!!
03-5101975

למפעל לבגדי ילדים בתל־אביב
דרוש/ה
מעצב/ת אופנה
בעל/ת נסיון של מספר שנים בעיצוב, רצוי של בגדי ילדים.
נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 33250 תל־אביב, למח' כח־אדם.

חברה ישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ
דרושים
מבקר מסמכים
פקיד יבוא
כישורים:
בעלי תעודת פקיד רישוי מטעם המכס
לטלפון: 03-430333

שניר
סוכנות לביטוח בע"מ
סניפים: תל־אביב, נתניה, חיפה
מוזמנים להצטרף לעוצמה השיווקית:
1. אנשי ביטוח
2. מועמדים לקורס בביטוח
לבניית קריירה חדשה
יתקבלו:
– בעלי השכלה תיכונית ומעלה
– גילאים 24–45
– בעלי אמביציה לקריירה עצמאית
– מימון חודשי למתאימים
מסלול קידום – אפשרות לניהול
לקביעת ראיון נא לפנות:
בתל־אביב לאיריס: 03-225201,
03-2238301
בחיפה לרונית: 04-668742 ,04-668173
סניף השרון לרונית: 053-348591
מנורה
חברה לבטוח בע"מ

למשרד עו"ד בתל־אביב
דרושה
★ מזכירה
בעלת ניסיון בארגון משרד. רצוי ידע במעבד תמלילים
★ פקידה
אינטליגנטית, בעלת ידע בעבוד תמלילים.
לקביעת ראיון 03-239216
03-242990

למפעל תעשייתי בינוני בגוש־דן
דרוש
מנהל חשבונות
מיומן – עצמאי. בעל ניסיון וידע במחשבים. למשרה מלאה (5 ימי עבודה בשבוע)
לפנות בכתב לת.ד. 50180 תל־אביב
(עבור: מפעל תעשייתי)

יורם רוזנשטוק ושות'
מהנדסים יועצים בע"מ
דרושים
מהנדס תעשיה וניהול
5 שנות נסיון!!!
לפנות בכתב בצירוף קורות־חיים
לת.ד. 17179 ת"א 61171.

למשרד גדול
דרוש/ה
מרכזנית – פקידת קבלה
בעלת נסיון עם ידע באנגלית, ל־8 שעות עבודה בבוקר ואחה"צ לסרוגין
להתקשר רק מיום א' 03-7525499 ,03-7525564

ADACOM
3270 COMMUNICATIONS
אדאקום - טכנולוגיות הינה חברה עתירת ידע צעירה ודינמית, המתפתחת, מייצרת ומשווקת מוצרים מתקדמים בתחום תקשורת הנתונים. במיוחד בסביבת I.B.M
לפיתוח תוכנת תקשורת למיקרו מחשבים בזמן אמת דרושים:
מהנדסי תוכנה
רצוי נסיון בתחומים:
* מיקרו מחשבים
* פיתוח תוכנה בזמן אמת
* תקשורת
נא לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי מפורט לאדאקום טכנולוגיות בע"מ, ת.ד. 118 יקנעם מיקוד 20692 לידי דינה

למשרד
אדריכלים
דרושים
★ אדריכל
★ טכנאי
עם נסיון בתיב"מ
03-250557
03-258634

מנהל עבודה
לפיקוח על בניה באזור המרכז
אפשרי משרה חלקית
03-236949
03-884513 בערב

דרושים
לחברת דיקסון גז תעשיות בע"מ בנתניה
1. פועלי יצור לעבודה במשמרות
רצוי בוגרי צבא, תנאים טובים למועמדים
2. חשמלאי תעשיה – בעל נסיון של מספר שנים במפעל תעשיה
3. מסגר אחזקה – בעל נסיון בעבודות אחזקה במפעל תעשיה
4. עובד/ת ניקיון לעבודה במשרה מלאה
טלפון 053-57848-9 053-59805

חברה מסחרית
מחפשת
מנהל/ת מכירות ארצי
למח' שינוע
הכישורים הנדרשים:
השכלה אקדמאית (שיווק, כלכלה או מנהל עסקים), ידיעת השפה האנגלית, קריאה כתיבה ודיבור, נסיון של 5 שנים לפחות במכירות ציוד טכני ושינוע, כושר ניהול מו"מ עם לקוחות וספקים של ציוד טכני, בעל רשיון נהיגה, מגורים גוש דן.
על המעוניינים לפנות בכתב יד בלבד עם פירוט תולדות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 866, תל־אביב 61008 עבור מס' 568

למפעל באיזור הדרום
דרוש/ה
אשף מכירות
בתחום הפלסטיקה והאריזות, הכרחי נסיון קודם בענף המכירות לשוק המוסדי.
הכישורים הדרושים:
1. גיל 25–35.
2. לאחר שרות צבאי ובעל רשיון נהיגה.
3. בעל יוזמה עצמית ומעוף שיווקי.
4. בעל חוש מסחרי.
תנאים מצוינים למתאימים כולל רכב צמוד
להגשת מועמדות נא לכתוב בכתב יד על נייר חלק לת.ד. 5107 באר־שבע מיקוד 84100 באר־שבע.

לצמל
דרוש מיד
מקדם מכירות
בעל נסיון רב למכירת ציוד חקלאי
בכל חלקי הארץ
תנאים טובים
03-884455-6

לחברת יבוא דינמית ומתפתחת בתל־אביב
דרוש
עוזר מנכ"ל למחשוב ותפעול
התפקיד כולל:
– אחריות על תחום עיבוד הנתונים של החברה
– ריכוז דרישות המשתמשים בדבר פיתוח תוכנות חדשות או שינויי תוכנות המתחייבים בגין פעילות החברה, וקיום קשר עם ספקי התוכנות לשם כך.
– אחריות לרכש הציוד המשרדי הממוחשב ותחזוקתו השוטפת, ולרכש הכללי הקשור בתחום התפעולי של החברה (רכב, בינוי, וכיו"ב)
– הדרכת עובדי החברה בכל הקשור בהפעלת הציוד הממוחשב
– פיקוח על המלאי ועל יחידת רישום קבלות/הוצאת סחורות
אם אתה בעל ידע ונסיון מקיפים בתחומים שלעיל, בעל יכולת ארגון וניהול, כושר ניהול מו"מ, ויש בך נכונות לעבודה מאומצת ורבת אתגר, הינך מוזמן לשלוח קורות־חיים, תוך פירוט השכלה ונסיון מקצועי קודם, אל: ת.ד. 212 גבעתיים 101 53 בציון "לידי המנכ"ל"
סודיות מלאה מובטחת.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

לחברה ליבוא תרופות
דרושים/ות
תעמלנים/ות
לכל חלקי הארץ
צעירים/ות בעלי נסיון קודם יפנו בצירוף קורות חיים ודרישות לת.ד. 29312 ת"א.
ידיעת השפה האנגלית – הכרחית

רוכשי מינויים
לירחון כלכלי – בכל הארץ
שעות גמישות • שכר + אחוזים
מתאים לסטודנטים, עקרות בית, גימלאים
טל. 03-284829

לחברת יבוא וייצור המובילה בתחומה
מנהלת חשבונות
לחצי משרה, דינמית, בעלת נסיון של 3 שנים לפחות
תנאים טובים למתאימה
03-379585-8

לחברה ברחובות
לפרוייקטים מתוחכמים:
בקרה/מכניקה/אופטיקה
★ מהנדס אלקטרו. מנוסה
בעיקר לבקרה אנלוגית ודיגיטלית
★ מהנדס מכני מנוסה
הנדסאי/מכונאי/שרטט – מכונות
רצוי נסיון ב־CAD
ת.ד. 2292 – רחובות מיקוד 76121

מהלך חדש בהסתדרות

המכללה לחינוך ע"ש א.ד.גורדון
דרוש
...פס מקצועי
בהיקף של חצי משרה
נא לפנות לטל' 04-333197 ,04-331194
רח' טשרניחובסקי 73 חיפה

صكزاني الاحمل

המגבית המאוחדת לישראל
קרן היסוד
U.I.A KEREN HAYESOD

מזמינה

הגשת מועמדות לתפקידי
מנהלי מגביות
ונציגי הלשכה הראשית בחו"ל

התפקיד: כרוך בניהול ופיתוח מגבית בקהילות יהודיות בחו"ל.
קשר שוטף עם מנהיגי וחברי הקהילה, איתור גיוס והפעלת מתנדבים מקומיים.
תקופת השליחות 3–2 שנים.

כישורים נדרשים
– אזרח ישראלי יוצא צבא בעל ותק של לפחות 8 שנים בארץ.
– בעל משפחה מעל גיל 28 ועד 50.
– שליטה טובה בעברית ובאחת מהשפות הבאות: ספרדית, פורטוגזית, גרמנית או צרפתית.
– כושר ניהול משא ומתן פיננסי.
– נסיון בעבודה עם אנשים (יחסי ציבור).
– כושר שיכנוע.
– השכלה גבוהה רצויה.

התפקידים המוצעים למועמדים המתאימים מהווים אתגר מקצועי וחוויה אישית מרתקת.

הצעות יש להפנות, בכתב יד תוך פירוט קורות חיים, השכלה ונסיון בעבודה, לת.ד. 7056 ירושלים. יש לצרף גם תמונה.

למשרד חיוני "אנציקלופדיה" בע"מ
דרוש
איש מכירות
מנוסה, בעל רכב.
לפנות למשה
03-611194/5
בין 14.00-11.00

דרושה
מזכירה כתבנית
לשעות אחה"צ (4–7)
03-281016 להתקשר

[illegible]

דרוש/ה
עורך/ת דין
למשרה מלאה
03-286814 / 03-292966

למפעל [illegible]
דרושה
מזכירה
[illegible]

למשרד עורכי-דין
דרושים
1. עו"ד עם נסיון
2. מתמחה
טל. 03-829689
03-836026

תשלבת כיתן בע"מ
ד ר ו ש י ם / ו ת

1. מקדמי/ות מכירות בדים
באזור המרכז: בעלי/ות ידע בענף הטקסטיל רצוי נסיון בשיווק בעלי/ות רכב

2. מנהל/ת חנות
בחדרה – בעל/ת נסיון במכירות, רצוי בענף ההלבשה כושר ארגוני כולל ניהול צוות עובדים כושר ניהול משא ומתן עם לקוחות ומוסדות
לפנות בכתב יד למח' תנאי שירות ת.ד. 2147 תל-אביב 61020
– סודיות מובטחת –

לחברת כח־אדם הפועלת ברחבי הארץ
ד ר ו ש / ה
איש/ת תפעול
לטיפול בעובדים בחו"ל
הכישורים הדרושים:
* שליטה בשפה פורטוגזית או ספרדית ברמה של שפת אם, כמו כן הכרחית שליטה טובה בעברית
* בעלת רכב
* אדם דינאמי המוכן לעבודה בעלת אתגר ללא שיגרה
* תושב/ת גוש דן
תנאים טובים למועמד/ת המתאים
נא לפנות בכתב לת.ד. 433 תל-אביב 61003
– סודיות מובטחות –

רוברט הלף
ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם המתמחה בהשמת כח אדם במחשבים ובחשבונאות

מנה"ש סוג 3
[illegible]

מנה"ש סוג 2
[illegible]

מפעיל מחשב NCR
[illegible]

מזכירת מנכ"ל
[illegible]

מזכירה בכירה
בעלת יכולת אירגון ויוזמה בעבודה. שליטה מלאה בעברית ואנגלית ברמת שפת אם כולל הדספה על מעבד תמלילים + טלקס, קצרנות, רצוי ידיעה על לוטוס לשעות 17.00-8.00 ללא יום ו'.
תנאים מצוינים למתאימה
להתייחסות מיידית נא להתקשר 03-204711, 03-203423
סודיות מובטחות

AMERICAN TEXTILE COMPANY
Manufacturing Baby Wear in the FAR EAST
urgently requires:
★ **PURCHASING MANAGER**
★ **PRODUCTION MANAGER** (knitting)
★ **PRODUCTION MANAGER** (woven)
Excellent salary For the right candidates. Fluent in English and managerial skills and experience in a similar position preferred.
Written applications and a photograph should be sent to the following address:
AMIR, PINESKER 50 TEL AVIV

משוב תוכנה ליצוא (1983) בע"מ
לרגל התרחבותנו, לצרכי המשך פיתוח ה־MAGIC הננו מחפשים:
תוכניתן מערכות
כישורים הכרחיים:
* 5 שנות נסיון
* תואר ראשון במדעי המחשב.
* ידע בשפות C ו־PASCAL
רקע מומלץ בתחומים הבאים. ידע מעמיק ב־PC, ידע במסדי נתונים, ידע במערכות הפעלה UNIX ו־DIGITAL
נא לצרף קורות חיים והמלצות לפי הכתובת: משוב תוכנה ליצוא (1983) בע"מ רח' בצלאל 3 ר"ג 52521 לידי עדה.

לחבדת ייבוא ארצית
דרושה לסניף תל־אביב
מזכירה – עוזרת מנכ"ל
* למשרה מלאה
* בעלת נסיון
* דוברת אנגלית וצרפתית
* ידע בעבודת מחשב.
נא לפנות טלפונית 03-811021

לחברה למוצרי חשמל ביתיים המובילים בשוק
ד ר ו ש
מנהל שיווק איזורי
במרכז הארץ
כישורים: נסיון בשיווק
יפנו רק בעלי מקצוע מעולים. עם מספר שנות נסיון בענף השיווק.
נא לפנות לת.ד. 10513 ר"ג 52150 עבור: מס' 1
– סודיות מובטחת –

מקבוצת מ.ש.פ.
אלבול שיווק ומכירות
עבור אחד מלקוחותינו
חברה מבוססת ומתרחבת
המייצרת מערכות מוידה אלקטרוניות
דרוש/ה
איש מכירות בכיר
(משרה 610)
תיאור התפקיד: מכירה - לתעשיה, חקלאות ובתי מסחר ברחבי הארץ. העבודה עצמאית, דורשת יוזמה ומסירות. המפעל ממוקם במרכז הארץ.
תנאי העסקה: שכר + אחוזים + רכב
הגשת המועמדות תעשה בכתב יד תוך פירוט קורות חיים וציון מספר המשרה לת.ד. 11767 תל-אביב 61116

לחברת שיווק ארצית העוסקת במכירת מוצרי־צריכה
ד ר ו ש / ה
איש/ת מכירות מנוסה
ינתנו עדיפות לבעלי נסיון מוכח במכירת מוצרים ברשתות השיווק הגדולות. נדרשת השכלה תיכונית לפחות.
מועמדים יפנו בכתב־יד תוך פירוט קורות־חיים, נסיון קודם וטלפון להתקשרות למחלקת כח־אדם, ת.ד. 3953, פתח־תקווה 49517.
סודיות מובטחת

דייל ישראל
DALE ISRAEL
מקבוצת ווישי

למפעלנו בדימונה דרושים
1) **מהנדס תעשייה וניהול**
לניהול תפ"י.
2) **הנדסאי מכונות**
לעבודה באחזקה.
3) **הנדסאי חשמל/חשמלאי**
בעל רשיון למתח גבוה, לעבודת אחזקה.
4) **הנדסאי תעשייה וניהול**
לתפקיד אחראי משמרת ייצור.
לפנות בכתב־יד לת.ד. 87, דימונה 86001.
תצעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

לחברה מובילה
בענף המזון –
לסניף ירושלים
ד ר ו ש י ם
טכנאי קירור
— בוגרי בי"ס מקצועי עם ידע ונסיון במערכות קירור מסחרי.
— בעלי רשיון חשמל סוג עוזר.
— בעלי רשיון רכב 02 לפחות.
גורים בירושלים או הסביבה.
המתאימים מתבקשים לפנות לטלפון 03-7552328/9 לסימה לשם קביעת מועד לראיון

לחברת שיווק ארצית של מוצרי־צריכה
ד ר ו ש י ם
סדרנים/ות
לרשתות השיווק הגדולות באזורים: ת"א, נתניה, רמת־גן, גבעתיים, פתח־תקוה והסביבה
העבודה מתאימה גם לפנסיונרים ולסטודנטים.
עדיפות לבעלי רכב/אופנוע.
לקבלת פרטים יש לפנות לאילנה, טל' 03-9234424–7.

תנועת הנוער של האיחוד החקלאי
מציעה עבודה בתפקידי אתגר
★ **עובד נוער וקהילה לבוסתן הגליל**
★ **רכז/ת נוער לישוב במרכז הארץ**
יתקבלו מועמדים בעלי הכשרה ונסיון.
המעוניינים יתקשרו 03-331545-31 ביום א' 16.10 משעה 8.30 עד 13.00 ובכל יום ד' לקביעת ראיון

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הידונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

למלון אביה סונסטה
באילת
ד ר ו ש י ם
★ **טבחים** – מקצועיים
★ **עוזרי טבחים** – מנוסים
★ **מלצרים**
לעבודה במסעדות יוקרה.
המעוניינים יוכלו להיפגש עם נציג המלון ביום ראשון 16/10/88 בין השעות ארבע עד שש אחה"צ במשרדי סונסטה ברח' דיזנגוף 98 תל־אביב
כמו כן ניתן להתקשר לטל. 059-79222 בשעות העבודה המקובלות, למח' כח אדם לתאום ראיון.

למוסד ציבורי ארצי
ד ר ו ש
עוזר למנהל המנגנון
כישורים נדרשים:
1. בעל תואר ב.א. או א.מ. בלימודי עבודה או כלכלה ומינהל עסקים
2. ידע בהסכמים קיבוציים בשרות הציבורי.
3. ידע בדיני עבודה
4. כושר ניהול מו"מ
5. כושר התבטאות בכתב ובע"פ
6. ידע במחשבים
7. נסיון מעשי
מועמדים יפנו בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון מקצועי למנהל המנגנון ת.ד. 33159 ת"א 64237

אורבוט מערכות בע"מ
חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטליגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקת איכות של מוצרים אלקטרוניים.
דרוש/ה לנו:
מהנדס/ת אלקטרוניקה
משרה 802/8
המועמד ישתלב במחלקת הפיתוח ויעסוק בתכנון מעגלים ליניאריים אנלוגיים.
ידע ונסיון קודם במעגלים לתדרי וידאו, ממירי D/A ו־A/D ובמעגלים לדחיסת מקטעים יהווה יתרון.
לקביעת ראיון נא לשלוח קורות חיים בכתב יד בציון מס' המשרה לת.ד. 215 יבנה, מיקוד 70651.

האוניברסיטה הפתוחה
ד ר ו ש / ה
מנהל/ת
מחלקת רכש משק ובינוי
התפקיד כולל:
אחריות לביצוע כל פעולות הרכש, המשק והבינוי של האוניברסיטה הפתוחה. ניהול מחלקה בעלת היקף פעילויות נרחב. אחריות לצוות עובדים.
כשורים נדרשים:
* נסיון מוכח של לפחות 5 שנים בניהול נושאי רכש לוגיסטיקה ובינוי ובתחומי אדמיניסטרציה מגוונים.
* יכולת לניהול מו"מ עצמאי עם ספקים.
* מעוף, יוזמה ודינמיות.
* השכלה בנושאים רלוונטיים.
התפקיד כרוך בעומס רב ומצריך עבודה בשעות שמעבר למקובל.
נא לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון למחלקת כוח־אדם האוניברסיטה הפתוחה ת.ד. 39328 תל־אביב 61392.

כפר גלים
לבית ספר תיכון עיוני למדע, טבע וסביבה ותעופה טכנולוגית להנדסאים
ד ר ו ש / ה
* מרכז רפת
* מרכז לענף גדולי שדה
עדיפות לבוגר בי"ס חקלאי, מגורים במקום
נא לפנות למוטי בורג רכז המשק 04-574325 בשעות הערב.

— To work in U.S.A —
Programmer/Analysts
with academic degree or other formal Diploma, good English and at least 3 years of experience:
1. CICS/COBOL + ASSM or PL-1, or DB-2
2. COBOL/IDMS/ADS
3. ADABAS/NATURAL
Please call: C.P.N.S, 03-454684, 03-5461586 or bring resume to 24 Horkanos st. Tel-Aviv.

דרוש
מחסנאי
לענף חשמל
להתקשר
03-810958 דוד

לשרותי סיעוד בע"מ
דרושות
עו"ס
במסגרת חוק סיעוד כמפעילת צוות באיזור חיפה והדרום
02-666136 ,02-667447
לשילביה

בית־חולים פסיכוגריאטרי "נאות־מרגלית" ראשון־לציון
דרושים
1. אחיות
2. כוח עזר
עם נסיון בלבד
בדבר פרטים נא לפנות לטל: 03-941428, 03-942063
13.00–8.00 מ־

לשלב הקואופרטיב המאוחד להובלה בע"מ
דרושים:
בעלי מקצועות לרכב כבד
סיכאי
צבעי + פחח
נא לפנות למנהל כח אדם צבי שלמון טל. 03-916951 ראשון לציון אזור התעשיה החדש, שפירא 6

לחברת שיווק גדולה
באזור תל־אביב והמרכז
1. **אשת מכירות**
2. **איש מכירות**
לעבודה לפני הצהריים, עדיפות לבעל/ת נסיון במכירות
נא לפנות ת.ד. 1334 תל־אביב.
עבור ה'/90.

לחב' לין־ביכלר
דרושות עבור
חברה מסחרית בינלאומית בת"א
★ **מזכירה בכירה**
מנוסה ואחראית לניהול משרד (משרה מלאה)
★ **מזכירה אנגלית** (שפת אם)
מנוסה בעיבוד תמלילים וטלקס (מלאה מלאה)
טלפון 730418-9, 730682-3

קלי - בית הביטוח הפנסיוני
קרנות פנסיה • ביטוח מנהלים • קופות גמל
ד ר ו ש / ה
מנהל/ת שיווק
בתחום הפנסיוני
לתפקיד אחראי ועצמאי בשיווק של שירותי הביטוח הפנסיוני.
הכישורים הדרושים:
* השכלה אקדמאית - התמחות בתחום השיווק
* כושר לניהול מו"מ עם דרגים בכירים בחברות ומוסדות בכל הארץ.
* גיל 30–40.
* ידע ונסיון בענף הביטוח הפנסיוני - יתרון.
תנאי השכר יקבעו בהתאם לכישורים.
סודיות מובטחת
מועמדים תושבי איזור המרכז מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל: קלי בע"מ, רח' המסגר 12 תל־אביב
רק פניות מתאימות תענינה

לאמן מחשבים
ד ר ו ש י ם
מתכננים – מתכנתים
ל־IBM-AS/400
נסיון ב־S/38 וב־RPGIII
רצוי נסיון במערכות מסחריות והיכרות עם IBM-S/36
טל: 03-256355/6/7 דרך השלום 7 ת"א

לשתלובת מפעלי שטראוס
המורכבת ממספר מפעלים תעשייתים ומסחריים
דרוש
מנהל/ת כח־אדם קונצרני
★ השכלה אקדמאית במדעי החברה והכשרה בניהול כח־אדם.
★ נסיון רב בתעשיה בתפקיד ניהולי מחם שלוש שנים לפחות בתפקיד דומה.
★ נסיון מוכח בניהול מו"מ, הכנת תוכניות עבודה לכח אדם, שכר למרכיביו השונים, ידע בדיני עבודה, יחסי עבודה, רווחה ועוד.
★ יכולת אישית להשתלב בחברה דינמית, דינמי ובעל יכולת טובה לתקשורת אישית ובין אישיים.
★ מגורים בנהריה והסביבה הקרובה.
הצעות יש להפנות בכתב יד למחלבת נהריה שטראוס — ת.ד. 6 נהריה לידי המשנה למנכ"ל בציון "אישי".

למוסך המרכזי של הובלה דכב ארצית
דרוש
מנהל מוסך
(משרה 790)
לעבודה עם ענין ואתגר
★ נסיון מוכח בניהול מוסך בהיקף רחב.
★ בעל גישה ונסיון ביחסי לקוחות
★ כתב הסמכה למנהל מוסך — חובה.
★ ידע באנגלית טכנית — חובה.
מועמדים ישלחו פרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 47030 תל־אביב 61110 ויצרפו העתקי תעודות.
סודיות מובטחת.
צומת לתפקידים בכירים

לחברה גדולה
דרוש
מהנדס / ת תעשיה וניהול
כישורים:
– כושר ארגון ועבודה עם אנשים
– נסיון בעבודה עם P.C. (DBASE LOTUS)
– לאחר שרות צבאי
– מועמדים המתאימים יפנו בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון קודם
לת.ד. 33016 ת"א עבור "מהנדס".
מיקוד 61330

לקלבר תעשיות בסחר בע"מ
דרושים
סוכני מכירות
עם רכב מסחרי, לשיווק והפצה של מוצרי ניקוי
תנאים טובים למתאימים
רח' העבודה 49 בת־ים, 03-5518333

לחברת קוסמטיקה
סוכן מכירות
רצוי נסיון בענף
תנאים טובים למתאים
03-5369708
– סודיות מובטחת –

דרושים
אורגים
טל. 03-657778
בערב: 03-843357

אורמת טורבינות בע"מ
למחלקת תפ"י דרוש/ה
הנדסאי/ת תעשיה וניהול
לעבודה דינאמית בנושאי תכנון ייצור, קידום, בקרה ודווח.
הכישורים הדרושים:
– ניסיון מוכח בתפ"י בתעשית המתכת המתקדמת.
– ידע וניסיון בעבודה עם מערכות ייצור ממוחשבות.
– הבנה בתחומי תקציב ובקרה.
– יחסי אנוש טובים.
– נכונות לעבודה נעבר למסגרת השעות המקובלת.
* 5 ימי עבודה, ארוחות, הסעות מגוש דן והשפלה.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לטלפון 08-439911 ליהודית.

לחברת ביטוח דרושה
אחראית לתפעול המחשב
משרה של 5 שעות, 5 ימים בשבוע
נ.ד. שים: נסיון בהפעלת מיני מחשב, כשרון לימוד עצמי והדרכה, הכרת ה־P.C וידיעת אנגלית
לפנות בכתב לת.ד. 11689 ת"א "לתפעול"
– סודיות מובטחת –

נפתלי גרפולוגיה תעסוקתית
מיון, הכוונה והתאמת עובדים
יעוץ אישי
גרפולוגיה משפטית ורפואית
20 שנות נסיון ומוניטין
מכון נפתלי מחפש עבור לקוח
מנהל/ת מתפרה,
למשרה מלאה
* בעל/ת נסיון מקצועי מוכח.
* אזור מגורים: גוש־דן.
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים, תוך ציון יד כותבת, למכון נפתלי, ברודצקי 52 רמת־אביב, ת"א 69051
ברודצקי 52 ר"א, ת"א 69051, טל. 03-416899

פילת
אגף השמה
ללקוח שלנו
חברה תעשייתית גדולה בדרום
דרוש/ה
רואה חשבון
המועמד המתאים יהיה בעל נסיון מקצועי של 3 שנים.
המועמדים המתאימים יפנו קורות חיים ממוספרים ל"פילת" בע"מ, דרך פ"ת 114, ת"א 67012, משרה מס' 6530.

לפרסם מודעה?								
ת"א דחף מרכז טנטון בית השואבה 8 (ביכר אלנבי 81) טל. 622547	ת"א דחף דיזנגוף רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל. 239952	ת"א דחף בן יהודה רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל. 656120	ת"א דחף אלנבי רח' אלנבי 123 (ככר המושבות) טל. 614433	דחף סניפים ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון	חיפה דחף רח' הרצל 5 (חדר) טל. 645333/4	ירושלים דחף רח' יפו 43 (ככר ציון) טל. 226335	דחפון שרות מודעות טלפוני טלפון 03-611001	ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

בהוד-השרון וילה דו-משפחתית 600+ מ"ר בריכה +שיבולים "נאות שירן" 03-5743486 (14915) 03-723619

בהזדמנות! בלב ת"א בנין בשלמות, דירות גמורות +דירות מגורות, 03-321746 03-658826 (12529)

בר"ג בתל-גנים וילה יוקרתית +כל התוספות סטנדרט גבוה אפשרות לשתי יחידות משפחות "אנגלו-סכסון" (11860) 03-738121

בהרצליה נותרו 2 קוטג'ים מפוארים אחרונים +מרתפים 052-543460 (27703)

בכפר-גנים שכונת קוטג'ים +מגרשים לבניה עצמית בלעדית ל"אס נכסים" 03-907090 (27202) 03-9232545

דירות למכירה

בגבעתיים קוטג' מיידי אפשרות ל- $85.000 משכנתא $50.000 (16909) 03-9644990

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בנווה-אביבים, דירות 4 חדרים+ מירב השיכלולים, קבלן בירנבוים, ה"באזור 24, 03-262894 03-259689 (12385)

בצפון תל-אביב בית פרטי, 3 250 מ"ר בנוי, 3 מפלסים קרקע פרטית 950.000 דולר 03-760427 03-776459 (21273)

קבלנים מציעים

בעבור "אביב ברמת אביב ג' בנין מפואר 4, 5 חדרים 153 מ"ר בתוספת מרפסות גג ודירות גג מפוארות. מחיר למזומן כולל ע.ב.מ. ק"ג דרום מערב ש"ח 375,000 (234,500 דולר) "אפריקה ישראל להשקעות" 03-650281 (16177)

בצמרת אביב בלב רמת אביב בנין כוכב מפואר 4, 5 חדרים עם אפשרות למרפסות גן ודירות גג מפוארות. מחיר למזומן כולל מע"מ ל-4 חדרים 125 מ"ר, ק"ב 315,000 ש"ח (197,000 דולר) רחוב אינשטיין. א' ה': 19.00-17.00 שבת: 14.00-10.00 "אפריקה ישראל להשקעות" 03-650281 (16172)

בכפר-סבא בכרמל 32, 5 מפוארים+ מרפסת פתוחה "מירצקי" 03-413501 (12003) 052-952346

בהרצליה, "גלים" רובינשטיין עצמון שלב ב' בפרויקט ההצלחה היוקרתי דירות מיוחדות 5+ דירות קוטג' 052-552632 (7814) 052-552863

בגבעת-סביון בבית המיוחד דירת גג 210 מ"ר במחיר למזומן כולל מע"מ 305,000 ש"ח (186,000 דולר) מרכז מסחרי סביון. א'-ה': 9.00-18.00, ו': 16.00-12.30 03-357191 "אפריקה-ישראל להשקעות" 03-650281 (23315)

בגבעת-סביון ברח' הגליל דירה מפוארת 146 מ"ר, 5 חדרים ק"א במחיר למזומן כולל מע"מ 232,000 ש"ח (141,000 דולר) מרכז מסחרי סביון: א'-ה' 9.00-18.00, ו': 16.00-12.30 03-357191 "אפריקה-ישראל להשקעות" 03-650281 (23299)

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בצפון תל-אביב מרכז החיים הטובים. רובע מגורי יוקרה ברמת-אביב ג'. התחלת הבניה! המכירה באתר. למכירה דירות 4, 5 ו-6 חדרים ודירות דופלקס. הטבות ותנאים מיוחדים ל-50 רוכשי הדירות הראשונים. משרד מכירות באתר פתוח, לשרותכם, ברחוב אליהו חכים 8, רמת-אביב ג' כל יום 14.00-20.00 16.00-08.30 בשבת 16.30-19.30 03-5414386-7 (29390)

בלעדי לקניין בצפון היוקרתי בפרויקט חדש 5 (דירה בקומה) 03-242192-3-4-5 (27289)

כל הקודם זוכה! מבצע ברמת-אביב ג' ל-3 דירות 4.5 חדרים החל מ-$139,800 במזומן כולל מע"מ ופתוח. המבצע יתקיים במוצ"ש 21.30 עד 18.30 במשרדינו ברח' אחימאיר 23 רמת-אביב ג' "ישקו" "ISCO" 03-426293-4-5-6-7 (16311)

דירות למכירה

ברמת-גן בשכונת הבורסה, דירות כולל סלון +טרסה 03-5415177 (1)

דירות למכירה 2-2½ חדרים

ברחוב קייבר בגבעתיים נותרו למכירה 2 דירות אחרונות בנות 4 חדרים בבנין מפואר במבנין פינתי. בפרויקט "רוממה" שולזינגר בנין ופיתוח בע"מ דרך השלום 29 גבעתיים 03-316226 03-313775 (17955)

דירות למכירה 3-3½ חדרים

ש.א.מ. בע"מ החלה במכירת דירות 4 חדרים מפוארות ודירות גג בחולון, בקרן היסוד 28 ובגבעת התחמושת 39. פרטים: סוקולוב 64 חולון טלפון 03-886565 (15281)

"בנוף הפארק" קרית בן-גוריון חולון. בבניה: 4, 5, 5+ גג. המבצע החל ב-$94,000 03-5524278 גם בשבת 03-5523305 (7605)

דירות למכירה

ברשל"צ וילה על מגרש פרטי ובית דו משפחתי על מגרש פרטי מחירים מפתיעים, משכנתא גדולה, תנאי תשלום נוחים, העברה מיידית בטאבו. חברת אירופה ישראל נכסים ובנין בע"מ. המכירה ע"י "דירות ישראל" רחוב הרצל 50 ראשל"צ, טלפון 06-9659505 (25261) 03-9663556

דירות למכירה 2-2½ חדרים

בהזדמנות משקיף לים 2 משופצת +גג +רשיון להגדלה. 03-658826 (12522)

דירות גג

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

ברמת-גן ברחוב נתן 3 חדרים מרוהטת להשכרה 500 דולר לחודש לבקש את עוזי אשרי 03-734196 (16514)

בהרצליה בנווה-עמירים דירות מפוארות 4 חדרים, חדשות 140 מ"ר+ תוספות+ טלפון לטווח ארוך "קוראל" 03-288943 03-292616 (20343)

בכפר-סבא, בנווה, דירות 5 4 חדרים מסודרות+ טלפון+ ארונות קיר מעליות ותיווך "קוראל" 03-288943 03-292616 (20328)

בראשל"צ להשכרה יחידות מהקבלן דירות יוקרה במחיר מבצע 4, 5½ $290 5 $280, לפרטים $310 6 $300 03-9659577 (18740) 03-9663714

דירות מרוהטות

דירות למכירה 1-1½ חדרים

חולון - בת-ים

שרון

ת"א - יפו

(משך לוח בעמוד 20)

הלם ב„סיבים כימיים"

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

עד כי היה נקלע לקרבת ה„מפעל לסיבים כימיים" בגדה הדרומית של נחל לכיש בצפון אזור התעשיה באשדוד, לא היה מתאר לו כי אתמול בשעה 4 אחר הצהריים הוא יימחק ממפת התעשיה של ישראל.

עשן לבן התאבך מארובותיו. הפועלים היו בתחנות הייצור והאות „A" האדומה, המציינת בראש המגדל שלו את שמו הקודם „אקרילן", סמנה למרחקים את דבר קיומו כפי שזה היה 25 שנה.

„אקרילן", כפי שהוא מכונה עד היום באשדוד, היה אחד המפעלים הראשונים בעיר העולים. הסיבים הכימיים היו אז באופנה והוא הוקם בשיתוף עם הקונצרן האמריקאי „מונסנטו". עבדו בו מאות פועלים בשלוש משמרות. כפי שהביאו פעם בגאווה אורחים לחבל לכיש, כך פקדו אורחים נכבדים את המפעל החדשני באשדוד.

אתמול חשו ותיקי עובדיו את עצמם מרומים. כל השבוע הביאו סחורות מהמפעל. הם קצת לא הבינו מדוע בקצב כזה. אתמול התברר להם שההנהלה חששה שהם עלולים, כפי שקרה במפעל השכן של קונצרן „כלל" „סנפרוסט", למנוע את הוצאת הסחורות מהמפעל במאבק על הפיצויים.

רוב עובדי „אקרילן" הם בני 50 בממוצע, בגיל כזה הדאגה לעתיד היא יותר ממפחידה. יוסף שבתאי, לבורנט בן 55, שהיה במשך שלוש שנים אסיר ציון במצרים, שממנה עלה ועובד 18 שנה במפעל, אמר שאת כל חייו נתן לו.

אנשי מחלקת כח אדם חלקו בבוקר מכתבי פיטורים ל־200 העובדים, שרובם בילו שנים רבות בתנאי סביבה קשים במפעל שהותיר הגלם שלו כימי. היו שמחו דמעות מעיניהם. אחרים אמרו שעולמם חרב עליהם.

יו"ר הוועד יוסי הרוש זימן לאחר הצהריים אסיפת עובדים כדי לדווח להם על הסגירה ולהחליט על דרכי הפעולה להבטחת פיצויים הוגנים. עד מסירת הידיעה לא היו כל התפרצויות אלימות. היום עומד להיפתח עם ההנהלה המו"מ על הפיצויים.

המנכ"ל מסביר

מנכ"ל „סיבים כימיים" אהרון לימור הסביר אתמול אחר הצהריים לעובדים את הסיבות שגרמו את סגירתו. הוא אמר שהיצוא בכמות של 5000 טונה של תוצרת המפעל היה הפסדי, ואילו 5000 הטונה שהוא שיווק לשוק המקומי היו עיקר משענתו. סגירתם של מפעלים שהיו לקוחותיו שנים רבות, הביאו את המפעל, שאשתקד סיים לראשונה ברווח ושהיה עד תחילת השנה בתהליך של השקעות בפיתוחו, למצבו הנוכחי.

מאחר שהסתבר שאין תקומה למפעלים־לקוחותיו שהתמוטטו, והמאמצים למסור את המפעל ללא תשלום לחברות ענק ארופיות כדי שימשיכו להפעילו, לא נשאו פרי, לא היה מנוס מסגירתו.

לימור הודיע לעובדים כי כל זכויותיהם לפי החוק והסכם העבודה ימומשו לאלתר. הם יקבלו, נוסף על שכרם, משכורת חודש, ויחל מו"מ על מה שאפשר לעשות מעל תשלום הפיצויים בשיעור 100%, כולל טיפול שכבר החל במציאת מקומות עבודה חלופיים. ייעשה מאמץ מיוחד לפתור בעיות אישיות.

לימור ציין את יחסי העבודה הטובים ששררו במפעל ואת עובדיו שאותם הגדיר כ„אנשים טובים".

בני פלד לא רצה לעבוד תחת סגנו עמנואל ג'יל

„אלביט" תהיה חברת־הגג של הקבוצה

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

פרישתו של בני פלד מתפקידו כנשיא חברת „אלסינט", מקורה בה־הארגון בקבוצת „אלרון" השולטת על „אלסינט" מסיבות של יוקרה אישית – נודע לסופר „דבר".

בהתאם להה־ארגון תתמזג „אלרון" ואילו חברת „אלביט", שהיתה חברה־בת של „אלרון", תהיה לחברת־הגג של הקבוצה. מנכ"ל „אלביט", עמנואל גיל, ימשיך לכהן בתפקידו, אלא שבארגון החדש של הקבוצה הוא יהיה גם ממונה על „אלסינט".

פלד היה מנכ"ל „אלביט" לפני שעבר להיות נשיא „אלסינט" במטרה להוציאה מהמשבר ואילו גיל היה סגנו ב„אלביט". פלד, כך טוענים, לא היה מוכן לעבוד במתכונת החדשה תחת סגנו לשעבר.

פלד הצליח בתפקידיו בקבוצת „אלרון" הן כמנכ"ל „אלביט" הן כמנכ"ל „אלסינט".

פועלי הטקסטיל בחרו באמירה אנדריאנוב כמזכ"ל

מאת משה חלבי, סופר „דבר"

ועידת הסתדרות פועלי הטקסטיל, ההלבשה, העור והמכבסות (70,000 איש) ננעלה אתמול בירושלים בקבלת החלטות על חיזוק ענף הטקסטיל ושיפור בשכר ובתנאים הסוציאליים.

כן בחרו 351 צירי הוועידה באמירה אנדריאנוב למזכירה הכללית של הסתדרות זו.

מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר, אמר כי הסתדרות פועלי הטקסטיל היא השניה בגודלה בארץ וכי הענף הוא הוותיק בענפי התעשיה הישראלית.

הצירים בחרו מרכז בן 101 חברים שבחרו מזכירות מצומצמת בת 35.

הרוגה וארבעה פצועים

מאת סופר „דבר", בגליל המערבי

בתאונת דרכים שארעה אתמול אחרי הצות בכביש לרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל) שעל כביש חיפה־עכו, נהרגה סלים קורגיה (60) ונפצעו קשה ארבעה אנשים, ביניהם שלושה בני משפחה אחת.

מציע להוזיל בשר טרי

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

מנכ"ל משרד החקלאות מאיר שמיר מציע להוזיל את בשר הבקר הטרי בהוצאה ממשלתית של 2.5 מיליון שקל.

שמיר העלה הצעתו אתמול בפגישה עם מנכ"ל משרד התעשיה יורם בליזובסקי והממונה על התקציבים במשרד־האוצר דוד ברעם. הוא טוען כי ענף הבקר נתון במשבר בשל צמצום הביקוש והתייקרות הגרעינים. לדבריו הוזלת בשר העגל לא הגיעה לצרכנים ומשום כך לא גדל הביקוש.

ענף הבקר קיים בעיקר באזורי הביטחון בגליל העליון וברמת הגולן ומכאן החשיבות כסיוע לו.

הוחלט אתמול לסכם את הנושא תוך שבוע.

אודיטוריום דדו

15 שנה ממלחמת יום הכיפורים ו־13 שנה לאחר מותו התכנסו אתמול חבריו לנשק ומוקירי זכרו של דוד (דדו) אלעזר לטקס חנוכת אודיטוריום על שמו בכפר הנשיא בתרומת משפחת קליגמן משווייץ המלווה את ההתיישבות בצפון ובדרום הארץ שנים רבות. האודיטוריום נבנה שם מאחר שהמשפחה סברה כי ראוי להקים מבנה כזה במשק צפוני שעמד בכל ההתקפות באיזור, וכן להקדישו לדדו אשר שירת בצפון שנים רבות הן כאלוף הפיקוד הן כרמטכ"ל. האודיטוריום, המכיל 530 מקומות, ישמש לפעילות תרבותית־חינוכית למשק המונה כ־700 נפש איש וצעירי הארצות האנגלו־סכסיות וכן לפעילות משותפת עם ישובי האיזור כראש פינה וחצור הגלילית. בטקס השתתפו השר חיים בר לב (כאן – יחד עם התורם ורעייתו), שהוא יו"ר העמותה להנצחת זכרו של דדו, מוטה גור, הסגל הבכיר של מכון ויצמן וכן תושבי הנצמן

(צילום: ישראל הדרי)

דב פלג, מבעלי „מקפל", וג'ו נאסר מתעניינים ברכישת „ליגת"

מאת דני צדקוני
סופר „דבר" בדרום

דב פלג, מבעלי מפעל „מקפל" לחולצות בעפולה, הוא אחד משלושת המתעניינים ברכישת מפעל הקונפקציה „ליגת" של תשלובת „פולגת" של „כלל" בקריית גת.

פלג, הקשור עם חברת הקונפקציה „גאפ" מבוסטון, שיש לה 20,000 חנויות הלבשה בארה"ב, יבקר בשבוע הבא במפעל. הוא אחד משלושת המשקיעים שראש העיריה זאב בוים ומנכ"ל „כלל" מקיימים עמם מגעים על אפשרות שירכשו את המפעל.

השני הוא איש העסקים ג'ו נאסר, אחד הבעלים של הבנק הבינלאומי בישראל ובעבר היה בין אלה שהתעניינו ברכישת „אתא". זהותו של משקיע שלישי בשמות בשלב זה בסוד.

סכנת פגזים בגלל כריית חול ב„מחנה אדמיראלטי"

(ע). – מאות פגזים ונפלי פגזים שהתגלו במחנה תחמושת לשעבר באיזור הקריות ליד חיפה, מהווים סכנה ממשית לחיי אדם מאחר שבחודשים האחרונים כורה חברה קבלנית חול ליד שטח המחנה ובתוכו. המשטרה חוששת כי עם הכרייה עלולים להימצא פגזים חיים, שנטמנו למטמונות שנים בארץ.

על המצב הומור השורר במקום „המחנה האדמיראלטי" (שם שניתן עוד בתקופת המנדט) התריע אתמול מפקד תחנת המשטרה זבולון, סנ"צ שרגא לוי. לפני שנים אחדות התפוצצו במחנה זה פצצות ופגזים אשר רסיסיהם התעופפו ברחבי הקריות. אדם אחד נהרג ואחרים נפצעו. אז הוחלט לפנות את המחנה, ששימש בסיס תחמושת. אך לפני כחודשיים עצרה המשטרה ילד שהציע להחליף פגזים ופצצות בעסקת חליפין. הילד נחקר וסיפר לחוקרים כי ליקט את הפגזים באיזור המחנה הנטוש. לכן הורתה המשטרה לגדר את השטח המשתרע על מאות דונמים, והוא מיועד לבנייה מסחרית.

בדיקה נוספת העלתה, שעדיין מצויים בשטח עשרות ומאות נפלים של פצצות ופגזים המוסתרים במעמקי האדמה ומתחת לפני האדמה. כן התברר, כי חברה קבלנית עוסקת שם מזה חודשים אחדים בכריית חול שהיא מעבירה לאתרי בנייה, בעיקר בצפון הארץ. מפקד תחנת זבולון הורה לפתוח בחקירה.

מנהלי החברה הקבלנית אמרו כי יש להם אישור לכריית החול. השאלה היא, אם האישור מתייחס לכריית חול בתחומי המחנה לשעבר, או מחוצה לו. בנקודה זו ממקדת כיום המשטרה את חקירתה, וכן היא מבקשת לדעת מי נתן את האישור.

עוד נמסר כי בימים הקרובים יוחל בניקוי יסודי של כל השטח מנפלי פצצות ופגזים.

אגד פותח עוד שני קווים לנתב"ג

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

אגד פותח בימים אלה שני קווים חדשים לנמל בן־גוריון: מאשדוד ומרחובות.

קו הלילה בין ראשון לציון דרך צפון תל־אביב להרצליה יחדל לפעול ביום א'. הקו הרגיל בין צפון תל־אביב וראשון לציון ישוב ויפעל עד חצות.

קו האקספרס מחיפה לתל־אביב ייצא בימי א'־ה' משעה 9.20 בערב מהדר־הכרמל ולא מהתחנה המרכזית. האוטובוסים בקו זה יאספו נוסעים בתחנה המרכזית.

נחנך אתר הנצחה למעפילי „מפקורה"

מאת עמרם נבאי
סופר „דבר"

אתר הנצחה לזכרם של 350 המעפילים ש נספו על סיפונה של הספינה „מפקורה", נחנך השבוע בבת־ים. הם עשו את דרכם בקיץ 1944, מנמל קונסטנצה ברומניה וטובעו מול חופי טורקיה על־ידי צוללת גרמנית. כל הנוסעים היו חברי תנועת נוער וכן ניצולים ממחנות ריכוז בהונגריה ופולין.

אסתר רזל, אלמנת המשורר מרדכי רזל, שתיעד את פרשת „מפקורה", הסירה את הלוט.

רשות השיפוט של ההסתדרות בצפון קובעת

ועד בית החולים „מזרע" פוזר כדין

רשות השיפוט של ההסתדרות בצפון קובעת

מאת יוסי ליבוביץ'
סופר „דבר"

רשות השיפוט האזורית של ההסתדרות אשרה אתמול, בתום דיונים שנמשכו שבועות אחדים, את החלטת מועצת פועלי עכו וקבעה כי הוועד הנבחר בבית החולים לחולי נפש "מזרע" פוזר כדין. עוד החליטה הרשות לפסול את מזכיר ועד העובדים בבית החולים, מישל אדרי ואת מזכיר הוועד הקודם דוד לוי מלכהן בוועד קדנציה אחת. בכך המתיקה את החלטת מועצת פועלי עכו, שהרחיקה את השניים מלכהן בוועד שתי קדנציות.

על הוועד העובדים הנוכחי הוטל לבחור במזכיר ועד זמני מבין חבריו עד סיום הקדנציה הנוכחית.

בנובמבר 87 פורסמו מסקנות ועדת בדיקה שמנתה שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו, כדי לחקור את מכלול הבעיות שהתעוררו בבית החולים. המסקנות הצביעו על ליקויים חמורים בתפקוד ועד העובדים.

בעקבות המסקנות מנתה מזכירות מועצת פועלי עכו בודק מטעמה שהמליץ לפזר את הוועד, להרחיק את אדרי ולוי ממנו. מועצת הפועלים אמצה את המסקנות.

שבעה מתוך תשעה חברי הוועד ערערו על ההחלטות לרשות השיפוטית. זו קבעה כי הוועד חרג מסמכויותיו, הפר את מרות ההסתדרות ועל כן פוזר כדין. בין השאר ציינו השופטים כי טוב עשתה המועצה בכך שמנתה בודק מטעמה ורק אחרי קבלת דו"ח ממנו הסיקה מסקנות.

הרשות ציינה בחומרה רבה את דרך תפקודו הלקוי של אדרי שהתבטאה ב„התנהגות מתפירה, במכתבי שטנה ובסגנון בוטה ותוצפני". השופטים כתבו בהחלטתם כי אדרי עשה שגיאות רבות שגרמו התערערות יחסי העבודה במקום שנוקם עצמו.

אדרי נמצא אשם ב„אלימות מילולית שהצביעה על אי קבלת מרות ההסתדרות ושליחיה". הרשות הפריכה את טענת התובעים על אפליה מפלגתית בציינה: "טענה זו לא רק שלא הוכחה, אלא טוב היה אלמלא לא נטענה כלל".

● בית העלמין הנוצרי בכפר סכנין בגליל המערבי שימש בעת האחרונה תחנה למימכר סמים לנרקומנים תושבי האיזור. זה נתגלה אתמול כאשר שוטרים הבחינו, בסיור שגרתי במקום, באדם שניסה להימלט משראה אותם. השוטרים דלקו אחריו ותפסוהו כשברשותו חשיש. בחקירתו הודה שבית העלמין משמש לו כתחנה לממכר סמים.

הסתדרות הגימלאים בישראל

ביום ראשון 16 באוקטובר 1988 בשעה 9.30 בבוקר
תתקיים באולם הישיבות (קומה 7) בבית הוועד הפועל
רח' ארלוזורוב 93, ת"א

ישיבת מרכז

על סדר היום:
1. הסתדרות הגימלאים – פעולותיה ויעדיה לעתיד
2. הגימלאים במערכת הבחירות

חברי המרכז יושבי ראש הסניפים והאירגונים מוזמנים

הסתדרות המורים בישראל
מרכז פעולות ההסתדרות בבית ברל
המדרשה לחינוך ערכי למורים ע"ש יגאל אלון

עצרת חגיגית לפתיחת שנת הלימודים תשמ"ט

יום רביעי ח' בחשון תשמ"ט 19.10.88
בשעה 17.30
באולם תיאטרון הקאמרי
רח' פרישמן ת"א

במעמד:
שמעון פרס
מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ

ברכות:
הח' מאשה לובלסקי מזכ"ל נעמת.
הח' יצחק ולבר – מזכ"ל הסתדרות המורים.

הכניסה לפי הזמנות
הדלתות תנעלנה בשעה 17.45

ביום רביעי, 19 לאוקטובר, 6.30 בערב תתקיים באולם הגדול של בית ראשוני פועלי ציון, ברנר 14, תל־אביב,

ערב

בהשתתפות החברים:

אלוף (מיל) משה כרמל:
משמעות הבטחונית והמדינית של „מבצע קדש"
(במלאות 32 שנה למבצע)

חיים פינקלשטיין:
מדינת ישראל לקראת הבחירות לכנסת.

הפותח: שלום סאראקא

מפעלי תרבות וחינוך בע"מ
המחלקה לנופש עיון וטיול

ממשיכים בהרשמה

לנופש ובריאות במלון „גלי כנרת" בטבריה

בתאריכים: 20.11.88–24.11.88

בתכנית: ארוח במלון 5 ★, כלכלה מלאה, טיולים מודרכים, הרצה במרחצאות מדי יום, הסעות מתל אביב למלון וחזרה, הרצאות, בידור ועוד.

לפרטים מלאים והרשמה לפנות למפעלי תרבות וחינוך רחוב ויצמן 32 תל אביב (בנין בית ליסין)
טל. 218452, 03־257813

להנהלת המכללה למינהל

ברכת חברים לחנוכת המשכן בתל־אביב
יהי הבית בית־וועד לחכמה ולעמלים
דורשי תורת המינהל

צבי רוזן
יו"ר ועד המנהל

משה ויס
מנהל המכללה־ירושלים

זמני הדלקת הנרות
פרשת השבוע
פר' נח
ג' חשון תשמ"ט

כניסה: ירושלים – 4.33, תל־אביב – 4.51, חיפה – 4.42
מוצ"ש: ירושלים – 5.43, תל־אביב – 5.41, חיפה – 5.43

The Jewish Community Of Gothenburg
a community of predominantly conservative orientation
(services in Hebrew, separate sitting, no organ)
seeks a

TEACHER

who will instruct youth and adults and be able to lead the service in our great synagogue also reading the Torah.
Our community is one of the oldest in Scandinavia, with an active young leadership and a highly qualified young rabbi. Gothenburg is the second largest city in Sweden and a major culture centre in Scandinavia. Our Jewish community has 1,700 members and we have a nursery school, an afternoon Hebrew school including weekend camps, programmes for culture and adult education, sports and other activities.
The candidate will have the opportunity to participate in every level of education and will live in a community where he will be treated with the respect that a person learned in Torah deserves.
If this challenge sounds attractive, please write to us, tell us who you are, your family situation, your plans for the future, and how we together can continue our tradition as a community with a rich Jewish life.
For information you can contact the President of our Synagogue, who shall stay in Jerusalem 25–30 October,
Phone 02-63 01 99. 02-630189.
Applications, in English, should be addressed as follows and will be treated in confidence.

JUDISKA FÖRSAMLINGEN
ÖSTRA LARMGATAN 12
S-411 07 GOTHENBURG / SWEDEN

בית ברל
הסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל – הוועד הפועל
מרכז פעולות ההסתדרות בבית ברל
הסתדרות המורים בישראל • המרכז לתרבות ולחינוך
המדרשה לחינוך ערכי למורים ע"ש יגאל אלון

בימים ג' – ד' בחשון תשמ"ט 15.10.88 – 14
בבית הארחה – שפרינצק־נצרת

יום ששי 14.10.88
הח' אברהם בן־שבת, יו"ר הנהלת הסתדרות המורים – דברי פתיחה.
הח' ארתור ישראלוביץ – חבר הוועדה המרכזת וגזבר ההסתדרות „ההסתדרות כשותפה לשגשוג המדינה"
הח' משה עמירב (מובי) – ברכת מרכז פעולות ההסתדרות.

יום שבת 15.10.88
תת־אלוף (מיל.) ת.כ. בנימין בן־אליעזר (פואד) „חברה ובטחון"
ח.כ. אברהם כץ־עוז, סגן שר החקלאות „סדרי העדיפויות הלאומיות והשפעתם על החברה והרווחה בישראל"
ח.כ שבח ויס „מהלך חדש בהסתדרות"
הח' יצחק ולבר – מזכ"ל הסתדרות המורים – דברי סיכום.

מהלך חדש בהסתדרות

חיים קלו
מנהל המדרשה
לחינוך ערכי למורים
ע"ש יגאל אלון

למכירה
מכונת כביסה + מגהץ + שולחן ומגהץ תרמאות מעובת סבונאי משומשת
2 כונים 50 × 80
טלפון 03־256680

להבדיל לעבודה בכפר איתן
איתך באבלך הכבד על מות
אביך ז"ל
שרותים השמליים מכבים
ההנהלה וציבור העובדים

המשמרת הגלילי המזכבר לבעלי, אבינו, בני ואחינו

יוסף ירושלמי ז"ל
בן אליעזר ז"ל

תתקיים ביום חמישי פ' בחשוון תשמ"ט
20 באוקטובר 1988 בשעה 15.30
בבית העלמין בצור־שלום.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים
מבית המנוח רחוב קרן היסוד 39
קרית ביאליק.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

דוד ויניצקי ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו, ביום ראשון ה' בחשון תשמ"ט 16.10.88, בשעה 3.30 אחה"צ,
בבית הקברות בקרית שאול.
אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים ע"י בית משפחת דרכלים, רח' וייצמן 19 ב־3.00 אחה"צ.

משפחות: כפרוני, אוליאשוין, ויניצקי, ברנשטיין, דרכלים

למשפחת בן־צבי רעננה
כואבים אתכם את מות אהובכם

צביקה ז"ל

דוזה זיו
ניבה ועופר זיו
טל ויוני כהן

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

ישראל זק ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום ראשון ה' חשון תשמ"ט 16.10.88
בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין במושב צופית

המשפחה

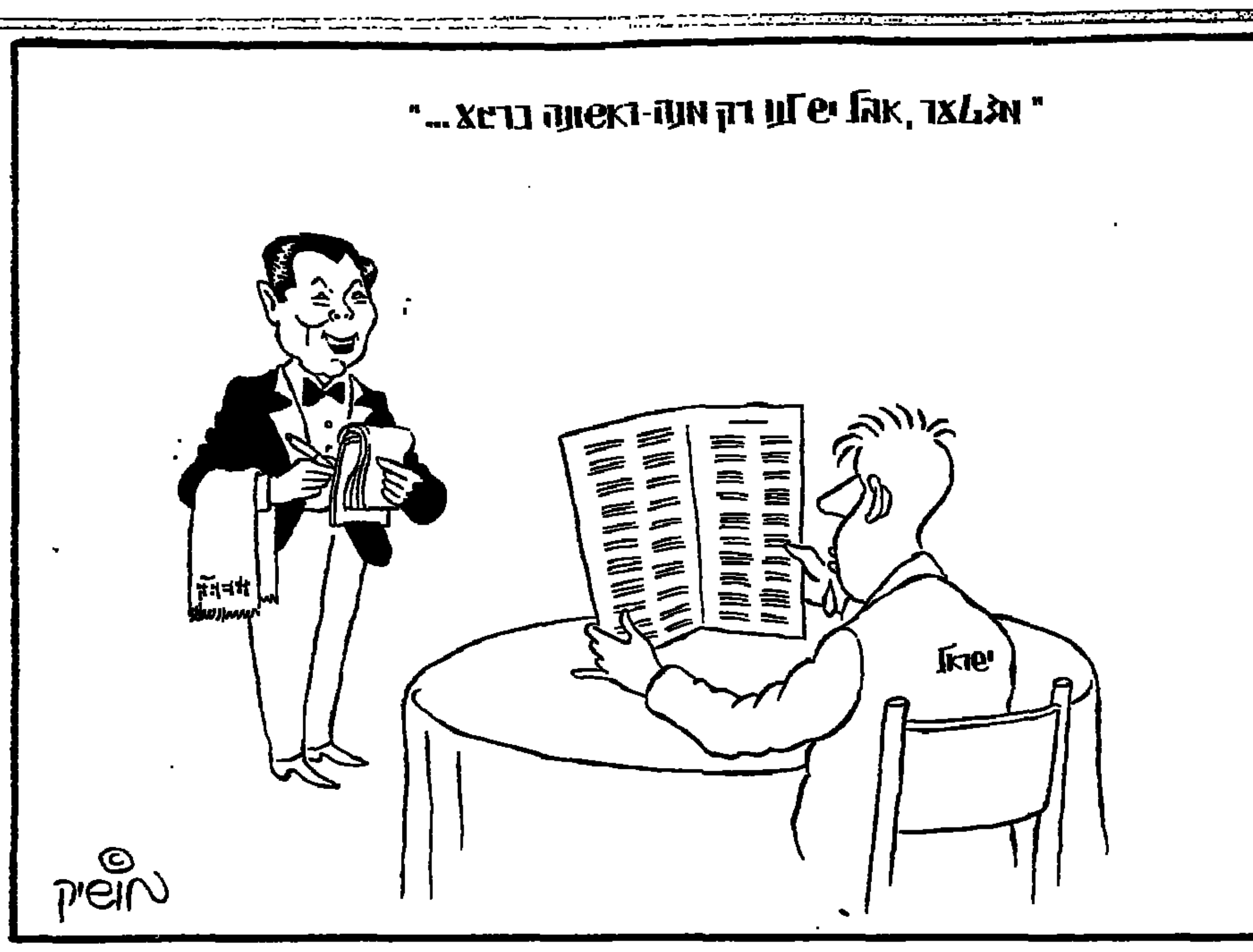

רָשע / יזהר סמילנסקי

כולם ראו בטלוויזיה את פיצוץ הבתים בשכם.

„זה מראה קשה", העיד האלוף שעמד שם בראש המפוצצים.

על פשע נורא בא הפיצוץ הנורא – הסכיד מה הבריח אותו לפצוץ.

השכונה במורדות ההר ואולי העיר כולה זעקו. יסודות הארץ זעקו והשמיים זעקו.

אין טעם לשאול כעת אם האחד פשע המשפחה כולה תיספה, אין טעם לשאול כעת על שיקול-דעת בעד ונגד – „התמונה הקשה" היתה מעבר לכל זה. גם מעבר לקצות החושים של יומיה.

מה שהיה שם היה רק רָשע. לא שום דבר אחר. רשע רשע רשע.

רשע הפורץ מתוך גרונים ועד לב השמים.

מי הרג את כאיד צלח?

סוחר נעלים, כאיד צלח, בן 42, נהרג בפתח חנותו בחברון ב־2.10. לאחר שעל המכונית של לוינגר נזרקו אבנים ולוינגר הבית יצאו וירו בשקט. סוחר הנעלים נהרג ועוד ארבעה נפצעו. בגופו של אחד הפצועים נמצא קליע מאקדחו של לוינגר.

מי הרג את כאיד צלח?

אילו נפצע יהודי ובגופו נמצא קליע מאקדחו של ערבי – מה היו עושים לערבי הזה? זורקים אותו למעצר ללא משפט? הורסים את ביתו? תופסים ומגרשים אותו? או, אולי, כמו לוינגר, היו משלחים אותו לחופשי מפני שירה להגנה עצמית?

אבל, מעבר כל זה, מי הרג את כאיד צלח? ואיך נושאת הארץ את רוצחו?

להשאיר צלקות

צריך שישארו צלקות,
עם נפגעים
(שר הבטחון בבאר־שבע)

צלקות? צלקות הן סימני פציעה שאינם מגלידים. שלעולם יישארו. כמו הסכסוך. האם לכך הכוונה?

ומי הם הנפגעים האלה שנשארו עם הצלקות? הנורים או היורים?

מפני שיש נסיבות שבהן הפוגעים הם הנפגעים. מפני שהצלקות שהם משאירים באחרים, נשארות גם בהם. מפני שהריגה, פציעה ופגיעה אינן רק מן היורים והחוצה – אלא הן גם משאירות דברים פנימה אצל היורים.

לא אצל כולם? ויש יורים קשוחים־לעניין, שכדורי העופרת, הפלסטיק והגומי שהם יורים, לא משאירות בהם שום צלקות?

מי יודע. כעבור זמן, מסתבר, שאצל רבים מן המשוער הופכות הצלקות, שהם עשו באחרים, לצלקות שלהם. והאדם הצעיר הזה, שנקרא להשאיר צלקות, גם נפשו איננה נשארת כפי שהיתה, אם נפש לו, ולא תמיד ברור עד לאן יגיע ההיתר הזה שניתן כעת לפגוע על מנת להשאיר צלקות.

גם מי יודע צלקתו של מי תהיה נשארת יותר, כואבת יותר, מחלחלת יותר ומערערת יותר – של הנורים או של היורים.

החזית הלא נבונה / חגי אשד

מה הריצה הזאת להם

רצ נרדפת למלחמות מיותרות, הרחוקות משבר וקרובות להפסד, במקום להתייצב במערכה יחד עם „העבודה" למען המטרה הכוללת: נסיון לשנות את המפה הפוליטית

מה יהיה עם האליטיסטים הללו, שחשים ומתנהגים כאילו הם חזות הכל – הם ומכאובם, הם ושמחתם.

הם לא חזות הכל.

הם רצים, הם ראשונים, הם משוכנעים שאנחנו נגררים בעקבותיהם. חכו נא רגע, אתם לא היחידים. יש חכמים אחרים בשטח, חכמים מסוג אחר, בעלי יופי אחר. נא להיזכר: שחור הוא יפה. מזרחי הוא יפה. עדות המזרח הם יפים, מפני שהם חלק מן החדש המתהווה בארץ הזאת כל יום. הם יפים כי הם מקרינים חידוש ויצירה, גם עדות המזרח וגם האשכנזים. לא רק עמוס עוז יפה, לא רק חנה מרון.

מוזר הדבר, איך הם לא רואים את הדמיון המהמם בין ימין לשמאל, בין בני בגין ליוסי שריד. ההדורים, המבריקים, הכשרוניים.

כאילו רק כאבם הוא מכאוב, כאילו רק חכמתם היא חוכמה. נמאס להם כך ונלך הלאה לחפש את האמת במקום שהיא נמצאת, כולה על שלל גווניה.

רצ היא לא מרכז הכובד, ואנחנו לא ננטוש את מרכז הכובד שבו אנחנו מצויים וצריכים להמצא. אנחנו מרכז הכובד של המאבק למען שלום ובטחון, מן האמצע השקול והמתון. אנחנו ולא הליכוד, למרות הג'ינגלים שלהם. אנחנו מרכז הכובד. לא נוותר על האגפים, גם לא על הדתיים מכל הגוונים. החזית היא גם חינוכית. גם חובשי הכיפות הם חלק ממפלגת העבודה, אוהדיה ותומכיה.

האם רצ רוצה שנתייחס אליה כמפלגת עבודה ב'? הצירוף של העבודה ורצ צריך להיעשות דרך רצ. הם צריכים להיות מצורפים למפלגת העבודה, שהיא הגוף הגדול שצריך להיות פתוח וגמיש להתקשרויות לכל עבר כמעט. על רצ להתחיל בדרישת מינימום ולא בדרישת מקסימום.

רצ נרדפת למלחמות מיותרות, הרחוקות משבר וקרובות להפסד, במקום להתייצב במערכה יחד עם מפלגת העבודה למען מטרות משותפות, שאינן סותרות זו את זו.

על־פי טיבה ועל־פי מהותה רצ היא מפלגת מיעוט אליטיסטית היוצאת מנקודת מבט אידיאולוגית. לעומתה, מפלגת העבודה היא מפלגת־עם רחבה המכילה ונתמכת על־ידי שכבות שונות ומגוונות, שנקודת המוצא שלהן היא גם חברתית וגם מעמדית. מטרתה המעשית של מפלגת העבודה היא שינוי המפה הפוליטית ויצירת רוב של תומכים ואוהדים לעמדותיה, ולאו דווקא שיכנועם האידיאולוגי הבהיר והנחרץ נוסח יוסי שריד. יש כאן חלוקת תפקידים חדה וברורה שלא כדאי לשתי המפלגות לטשטש אותה.

רצ לא באה ולא צריכה לבוא במקום מפלגת העבודה, ועל אחת כמה וכמה מפלגת העבודה לא יכולה ולא צריכה לבוא במקום רצ. רצ היא כוח־עזר למפלגת העבודה שצריך, אכן, לעזור ולהוסיף ולא להפריע ולגרוע מן הכוח המשותף.

הליכוד בשחצנותו ויתר, למעשה, על הצורך להיות „מפלגה מרכזית". [illegible] בעניין זה בין „האשכנזים" של רצ ל„אשכנזים" של נסיכי [illegible]

מפלגת העבודה לא ניתקה את עצמה מהקרקע האמיתית החברתית־ישראלית, ועמיר פרץ ודומיו מהווים דוגמה לכך.

רצ פוגעת בתדמית מפלגת העבודה שלא לצורך ולא לתועלת. היא מציבה את עצמה בחזית הלא נבונה ומחלישה את הסך־הכל של שתי המפלגות. רצ צריכה לקחת קולות מ„המתקדמת", לשתף פעולה במאבק נגד השמאל הלא־ציוני וליצור „חזית ציונית" לא על חשבון מפלגת העבודה. באופן ריאלי לא מדובר שמפלגת העבודה תנצח עד כדי כך שלא תזדקק לרצ. כך, שהאינטרס המשותף פועל יותר כצורך של רצ הנזקקת למפלגת העבודה. כל חיזוק של רצ על חשבון מפלגת העבודה מחליש את הכוח המשותף ואת המטרות המשותפות.

כל מי שמצביע מפלגת העבודה מצביע ממילא רצ, אבל לא כל מי שמצביע רצ מצביע מפלגת העבודה.

הדברים נכונים גם בתחום הדתי. גם לרצ צריך להיות אינטרס לקרב מצביעים דתיים למחנה המשותף, ולפחות להחליש את התנגדותם. הדתיים הם נקודת התורפה של רצ, ורק מפלגת העבודה יכולה ליצור את החיבור ביניהם, ולפחות להחליש את ההתנגדות לחיבור הזה. מי שרוצה להגביר את הסך־הכל של קולות העבודה ורצ צריך להצביע עבודה, אבל לא להיפך.

רצ מרתיעה מצביעים פוטנציאליים משותפים, וזה לרעת הסך־הכל של שתי המפלגות, בגלל הפולמוס עם הדתיים, המחודד, לעתים, יתר על המידה שלא לצורך.

ליוסי שריד יש בעיה אישית, לא רק של הרצון לשכנע את חבריו לשעבר ממפלגת העבודה שהוא צדק, אלא גם של היצר הפולמוסי הדיאלקטי להבהיר ולחדד דברים.

מפלגת העבודה מתייחסת [illegible] איך להשיג אותן ולא לשאול איך לשכנע ואיך להראות יפה וצודק. המטרה היא כוללת יותר: נסיון לשנות את המפה הפוליטית, גם לטובת רצ. אבל, יוסי שריד מחפש סימטריה במקום שהיא איננה ולא יכולה ולא צריכה להיות. בגלל אפיו וסגנונו הוא דוחף את הגוש כולו למבוי צר שלא לצורך.

רצ לא צריכה לרוץ. רצ צריכה ללכת בעקבות מפלגת העבודה, ככוח־עזר ולא כחלוץ.

תשתית נפשית / דני רובינשטיין

מרי ומשמעת

ההתקוממות לא החלה ב־1987 אך השיגה נסיגה חלקית של הממשל הישראלי מול צעירים מאורגנים יותר או פחות בכל פינה בשטחים

הכרזה על עצמאות פלשתינית בגדה המערבית ובעזה אמורה לתת גושפנקא רשמית לכאורה לשינוי הרדיקאלי, שחל בשטחים בחודשי האינתיפאדה. חלק מהשינוי היה עוד מזמן. אחרי 1967, וביתר שאת מאז ועידת רבאט ב־1974, התגבשה בשטחים הזהות לאומית פלשתינאית ברורה ומוגדרת. הדברים באו לידי בטוי כמעט בכל התחומים: בחינוך הגבוה ובחיי התרבות והאמנות, בעתונות של מזרח ירושלים ובעשרות מוסדות הציבור בערים הגדולות, בארגוני הסטודנטים ובאיגודים המקצועיים, באגודות הצדקה ובקבוצות הספורט, במועדוני נוער הפולקלור המקומי ועוד. על גבי תשתית זו באו האינתיפאדה ומאפייניה. האינתיפאדה איננה רק התפרצות של אלפים בעלי מוטיבציה ומודעות לאומית פלשתינאית. האינתיפאדה היא גם נסיגה חלקית של הממשל הישראלי מול צעירים מאורגנים יותר ומאורגנים פחות בכל פינה בשטחים.

כמה דוגמאות: קיימת נסיגה פיזית ישראלית. המתנחלים הישראלים בישוב שילה נהגו כל השנים לקצר את הדרך להתנחלות עופרה על־ידי נסיעה בכביש הפנימי של הכפר מזרעה אל־שרקיה. עשרות פעמים תקפו בכביש זה את המכוניות הישראליות. במקרה אחד לפחות ירו מתנחלים והרגו ערבי בכפר. במקרים אחרים צה"ל התערב. אבל הצבא לא יכול לשים כוח של קבע לאורכו של כביש צדדי כזה. מספיק יחידות נאלצות להתפרש לאורכם של הכבישים הראשיים ואם המתנחלים משילה רוצים לנסוע לעופרה, שיעשו את הסיבוב בדרך הארוכה. התוצאה: השלטון הישראלי נסוג פיזית מכביש הקיצור של מזרעה אל־שרקיה. ותוך הפעילות היזומה של צה"ל בעשרות כפרים בגדה יש מקומות רבים, שאפשר להצביע על נסיגה דומה.

אולם הנסיגה העיקרית איננה פיזית. השבתת רשת הלימודים הממשלתית בשטחים היא נסיגה של השלטון; פיטורי מאות עובדי ממשל ערבים (פקידים ומורים) זו נסיגה. סגירת סניפי הבנקים הישראלים בערים הערביות היא נסיגה וכך גם שיתוק חלק ממשרדי הממשלה, התפטרות השוטרים, התפטרות עובדי המסים ועובדי משרדי הרשוי ועוד. כל זאת הינו נסיגה של המינהל הישראלי.

מה בא במקומו? בכפרים רבים התפתח כידוע מה שמכונה „חינוך עממי". לומדים בבתים פרטיים בהשגחת מורים והורים מתנדבים ובארגון ופיקוח של ועדות עממיות. רבים מנסים לשלוח את הילדים ללמוד מחוץ לשטחים. מעט משפחות אמידות שלחו את בניהן לחו"ל; אחרים עומדים בתור להתקבל בבתי הספר הפועלים כסדרם במזרח ירושלים. יש גם ששולחים את הילדים ללמוד במוסדות חינוך ערביים בישראל, בנצרת, בחיפה, במשולש ואפילו במוסדות חינוך, שרוב תלמידיהם יהודים. בהרבה בתי ספר מקצועיים בישראל, במכונים להכשרה מקצועית וגם באוניברסיטאות הישראליות יש השנה עליה ניכרת במספר התלמידים מהגדה ומעזה.

מוסדות צדקה, אגודות סעד וקבוצות מתנדבים מגלים לאחרונה יותר ויותר פעילות בעשרות ערים וכפרים ערביים. ארגונים כאלה קיימים בכל עיירה ובכל כפר גדול. יש להם מרפאות, בתי תמחוי, כיתות לימוד, מוסדות סיוע לנכים, ליתומים ולנזקקים אחרים. לעתים החסות היא של הוואקף המוסלמי ולפעמים של מוסדות כנסיה. לפעמים אלה אגודות פרטיות שמקבלות סיוע מחו"ל. הם מנהלים מוסדות גדולים כמו בתי־חולים דוגמא „מקאסד אל־חיריה" בירושלים וקטנים יותר כמו אגודת הכפר שויכה (בנפת טול־כרם), המחזיקה גם ילדים, כיתות ביעור־בערות למבוגרים, מכון להכשרת נשים בתפירה ורקמה, תחנה לאם ולילד ועוד כיתות קטנות ללימודי דפוס ונגרות.

„הוועדות העממיות", שלאחרונה שומעים עליהן כה רבות, מנסות לפקח על צווי ההתקוממות. הם מפיצים את כרוזי מפקדת ההתקוממות, פוגעים בחשודים בשיתוף פעולה ואוספים כספים לסיוע לחלשים.

יש מקרים שפעילות זו היא בריונית ממש, אולם ברוב המקרים זוהי פעילות של מעין שוטרים מתנדבים, המבקשים להשליט צדק מסויים בחלוקת הנטל של האינתיפאדה. לשכירים עניים מאפשרים לצאת לעבוד בישראל (אפילו בימי שביתה כללית) ולאחרים מאפשרים להקים דוכני רחוב בצד הדרכים.

רופא מרמאללה סיפר לי, כי בשכונת הווילות המפוארות, בה הוא מתגורר, הופצה הוראה, שאסור לקיים מסיבות פרטיות. פעם באו בערב חברים לבקרו ובחצר ביתו חנו כמה מכוניות. אורחיו הופתעו, כאשר לבית נכנסו צעירים לבדוק אם אין זו מסיבה. „את הכסף, שחשבתם לבזבז על מסיבה, תתרמו להתקוממות", נאמר להם. באחד הנוכחים נזפו מכיוון שהיתה לו מכונית חדשה. אסור לקנות מכוניות חדשות, גם לא כלי בית חדישים ומפוארים, אפילו אסור להתלבש בצורה יקרה. כספי המותרות הללו נדרשים להתקוממות. בכמה מקומות הצעירים הללו לובשים תלבושת אחידה, בעיר העתיקה של שכם הם ערכו כבר שלושה מצעדי רחוב מאולתרים.

כל זאת איננו עדיין תשתית של ממש לאדמיניסטרציה של מדינה פלשתינית עצמאית. תשתית פיזית אין והכרזה של אש"ף לא תקים אותה. אבל תשתית נפשית יש בהחלט והדוגמאות דלעיל מאפיינות אותה.

סינים בארץ הקודש / אמנון דנקנר

סקר בעיניים מלוכסנות

„קשה להבין את העם המשונה הזה. מצד אחד מתפאר בכוחו הצבאי האדיר ומצד שני מתעלף מפחד הסיכוי שתקום כאן מדינה פלשתינית בגודל של רובע אחד בשנחאי. בשביל מה לנו הצרה הזאת"

אל המזכיר הכללי

כבר כשנחתנו בשדה התעופה הראשי של מדינת ישראל הבנו כי אין אנו עומדים לבקר במדינה נורמאלית. מנסיוננו במסעות דומים בעולם בשנים עברו אנו יודעים כי בביקורת הדרכונים הנוהג הוא, שאזרחי המדינה עוברים במהירות רבה בתור ואילו תיירים נבדקים היטב. כאן ראינו שזה בדיוק להיפך. הישראלים הבאים לישראל עומדים שעה ארוכה מול שוטרת משועממת התובעת מהם בקול מצווה מילוי טפסים שונים ובודקת במחשב, אם אין הם מבוקשים לחקירה בעניין ויסות המניות או אם אין להם חוב של חמישה ימי מילואים, בעוד מבקרים זרים כמונו חולפים בלא בעיה.

מייד לאחר מכן עמדנו על עוד תופעה שלא ידענו כמותה, אלא בהודו או בכמה ממדינות אפריקה. המקצועות במדינה זו מחולקים בדרך־כלל על־פי שבטים. ראינו כי כל הסבלים בנמל התעופה דומים איש לרעהו ומדברים בשפה שאינה עברית וכששאלנו הסתבר לנו כי מקצוע זה מיוחד לשבט הגרוזיני, כפי שפקידות מס ההכנסה שייכת בדרך כלל לעולי בבל, עבודות הבניה והניקיון לשבט הערבי, עבודות השיטור האלים לשבט הדרוזי ולמרבית הפתעתנו ובושתנו הכנת האוכל הסיני נעשית כאן על־ידי ויטנאמים. מייד עם נחיתתנו ניסינו להתחיל במגעים בעניין שלשמו נשלחנו, דהיינו לברר את כדאיות כינון היחסים הדיפלומטים בין מדינתנו הגדולה סין העממית לבין ישראל, אולם עד מהרה נוכחנו לדעת כי הגענו בעת לא כל־כך מתאימה. אחרי חקירה ודרישה מאומצת הסתבר לנו כי מדי ארבע שנים, על־פי איזה נוהג מקומי מוזר, נמסר השלטון במדינה מרצון, מידיהן של המפלגות השולטות לידיהם של כמה משרדי פרסום. שניים מהמשרדים האלה אכן יצרו עימנו מגע מיידי והתחננו כי נזמין את ראש המפלגה, עבורה הם עובדים, לביקור רשמי במדינתנו עוד החודש.

שקלנו את העניין, אולם הסתבר לנו כי המדובר במשלחות גדולות מדי. עם כל ראש מפלגה היו אמורים להגיע 8 קופירייטרים, 16 במאים, 70 צלמים ו־200 קוראי הידד משולהבים. זה עוד היה איכשהו נסבל אולם כשסיפרו לנו כי התוכנית היא להציב 5 גגולים על החומה הסינית, כדי להסביר מדוע תפישת הבטחון של אבותינו הקיסרים תואמת את תוכנית האלופים מצד זה או אחר, הבנו כי מדובר כאן על מבצע בלתי אפשרי מבחינת העצבים הרעועים של העם הסיני הגדול, העלול להיכנס לתזזית מסוכנת למראה יהושע שגיא עם המקטרת.

העם כאן הוא קטן עד להדהים מבחינה מספרית, אולם למרות זאת מציקה לו באופן אובססיווי הבעיה של התפוצצות האוכלוסין שמציקה גם לנו בבייג'ינג. כולם כאן מודאגים מההתרבות הטבעית של שני שבטי עובדי הכפיים והדבר מדיר שינה מעיניהם. כמחווה של רצון טוב הצענו להם להטיל עונשים חמורים על כל מי שמשריץ יותר מוולד אחד, כנהוג אצלנו, אולם משום מה לא התקבל הרעיון בברכה באופן כללי ורק איש אחד, מוזר למראה, הטוען ששמו גנדי למרות שאינו נראה הודי בכלל, התייצב במלוננו כדי לשמוע פרטים.

בשעות המנוחה שלנו קראנו תרגום של סדרת השיחות של שאול אייזנברג עם ישעיהו בן פורת באחד העיתונים והתפוצצנו מצחוק. קשה להאמין איך האיש הזה הצליח לצבוע את עצמו בצבעים כל־כך ורודים ולצאת בשלום. כנראה ששהותו הממושכת בקרבנו הועילה לו הפכה אותו לתועמלן עצמי ערמומי היודע לנווט בחוכמה את פולחן האישיות הקטן שלו. מאו היה מתקנא בו בוודאי. אנחנו לא בטוחים שלגישה של אייזנברג אפשר לקרוא מהפכה, אבל אם היא מהפכה היא בהחלט אוכלת את בניה (אהרון פוטר גם הוא השבוע) ולא רק את חתניה.

המצב הכלכלי־חברתי כאן מזכיר במידה רבה את ברה"מ בעידן טרום הפרסטרויקה. המבנים מאובנים, המנגנונים מנופחים, התפישות מיושנות, ופוליטיקאים מדרגה שלישית ורביעית שולטים על גופים כלכליים ענקיים. כולם יודעים שכבר לא יוכל להימשך הרבה זמן, אבל, ממש כמו ברוסיה של ימי ברז'נייב, לאף אחד אין אומץ לעשות משהו בעניין וכולם מחכים לפיצוץ הגדול. אם מדברים על המצב הכלכלי נדמה לנו שאייזנברג עבד גם עלינו כשתיאר את חוסנה של המדינה הזאת. לא ברור לנו כיצד ייתכן, שבגלל תביעה משפטית בסכום הזעיר של 20 מיליון דולר, כל הכלכלה הישראלית מאיימת לכרוע תחתיה ולהתמוטט כמגדל קלפים. ובכלל איך ייתכן שמשהו כאן יפעל כמו שצריך?

לתדהמתנו שמענו כי יו"ר ועדת הכספים כאן הוא גם הבעלים של מפעל גדול לשטיחים ומשתתף בקביעת המכס הגבוה על שטיחי ייבוא. אצלנו, כמובן, היו תולים אותו על זה. עניין מיוחד היה לנו, בתור ותיקי היחידה לשטיפת מוח במלחמת קוריאה, בשטיפת מוח המונית המתבצעת בימים אלה מעל מסכי הטלוויזיה במדינה הזאת. האנשים כאן למדו היטב את הטאקטיקות שהמצאנו אז, ואשר שבויי מלחמה אמריקאים הנחילו אותן, כשובם הביתה, למשרדי הפרסום הגדולים במאדיסון אבניו, ומשם זה הגיע לכאן. אכן התרבות שלנו אינה יודעת גבולות. הפרסומות חוזרות על שקרים בוטים, עד שהם נראים כאמת, התחזויות, בלבול המושגים, שימוש שקרי בסמלים ולחץ פסיכולוגי מתמשך – הכל בשימוש והכל עובד.

עם זאת יש עדיין כיסים של התנגדות וכך למשל הזדמן לנו שלשום לראות מקומיים מתגלגלים מצחוק כשראו בטלוויזיה אחד ממנהיגי המפלגות, אמנון רובינשטיין שמו, עומד ונואם ומסביר כיצד יצא צה"ל מלבנון וכיצד הודברה האינפלציה רק בשל מאמציו הבלתי נלאים ועמידתו על עקרונות. מרהיב. בדרך־כלל העם נוהג כאן בחוסר נימוס בולט כלפי המנהיגים שלו. על אחד מהם, שמיר שמו, מתגוללים על שאינו מישיר את מבטו, דבר שבתרבות שלנו מעיד על נימוס, ועל כך שאינו מוכן להופיע בעימות מול יריבו בלי שיידע את השאלות מראש, דבר שמעיד על למדנות עמוקה, חיבה לשינון וזהירות ראויה לשבח. לא מבינים מה רוצים ממנו. על המנהיג השני נוהגים כאן, אחת לארבע שנים, להשליך עגבניות, בקבוקי בירה, אבנים וקרשים בתור שעשוע עממי נפוץ. הוא מקבל את זה באיפוק, מכיוון שהוא זוכר את מה שאמר קונפוציוס, שגם דרך של אלף מילים מתחילה בבעיטה בתחת. ראוי להערצה.

העם כאן היסטרי לבריאות שלו – היתה כאן מהומה אדירה בגלל שישה – כן, שישה – מקרים של פוליו וכולם רצו לקבל חיסונים ומיד מתחנת החיסון הלכו הביתה, עישנו חפיסת סיגריות ואכלו מאכלים עתירי שומן. אילו היתה העיתונות החופשית שלהם מפרסמת בכותרות הראשיות שלה מדי יום כמה אנשים מתו מסרטן והתקפי־לב אולי היתה נוצרת כאן היסטריה גם בעניין זה, אבל האנשים כאן מחבבים היסטריה עונתית קצרה, כמו פוליו וכולירה, ולא דאגה אמיתית לבריאות. משקלו של כל ישראלי הוא פי שניים בערך ממשקלו של סיני ממוצע והעודף מתבטא בעיקר באיזור הכרס הקורעת את חולצת הטריקו ומתגנדרת ברוח ליד המנגל נוטף השומן. הישראלים אמנם משוגעים על ספורט, אבל לא אוהבים להשתתף בו, הוא נראה כמו הכלכלה שלהם, כמו הפוליטיקה שלהם, כמו ה[illegible] שלהם.

הכל פה כפול ומרובה משמעויות ואנו חשים [illegible] קשה עלינו להבין את העם המשונה הזה. מצד אחד הם מתפארים בכוחם הצבאי האדיר ומצד שני מתעלפים מפחד, כשהם חושבים על הסיכוי שתקום כאן מדינה פלשתינית בגודל של רובע אחד בשנגחאי. מצד אחד הם מתפארים בהומאניות שלהם ומצד שני הם מתעללים בערבים, מפוצצים את בתיהם, קושרים אנשים עירומים לעצים ומשסים בהם כלבי רוטווילר ויורים בילדים כדורי פלאסטיק הגורמים למוות פלאסטי. כשמישהו מעז לומר שזה מתחיל להזכיר לו משהו ממעשי הנאצים, הם פורצים בצווחות כאב וטוענים שהם אמנם מנוולים אכזריים רצחניים, אבל בהחלט לא נאצים. חוץ מזה אין להם ברירה כי ניטש עכשיו מאבק היסטורי חשוב בין ילדים משליכי אבנים לבין צבא חמוש אלים ובכייני. באמת קשה להבין. לסיכום, אנחנו ממליצים בינתיים שלא לכונן יחסים מלאים בינינו לבינם.

תיירות ישראלית לסין העממית תגרום להיעלמותן של חמישה מיליארד מגבות ושני מיליארד מאפרות וסכו"מים מבתי־המלון שלנו, דבר שיטיל נטל כבד מנשוא על התעשייה הקלה שלנו. לכך מוסף צפויה יצירתה המהירה של קהיליית יורדים ישראליים בסין שתשתלט על ענף המוניות, הובלות הרהיטים וחלפנות הכספים בערים הגדולות והדבר עלול לעורר מריבות ומדנים. שגריר ישראל בסין ימונה רק לאחר ששתי המפלגות הגדולות יתישו את השניה, ואת משרד החוץ שלנו, ברשימות אינסופיות של מועמדים שיהיו מקובלים על צד אחד וייפסלו מיד על־ידי הצד האחר, ובסופו של דבר יגיע, בוודאי פקיד מחוק ומשעמם שיציק אותנו במחאות בכייניות בכל עת שנארח אצלנו את יאסר ערפאת. בשביל מה לנו הצרה הזאת? בינתיים שתהיה נציגות מדעית, אבל רק בתנאי שלא ישלחו לנו את יובל נאמן. ד"ר פו מאבצ'ו יש לנו מספיק.

מאת ראש משלחת הסקר.

רק מדי יבול / חנה זמר

פגוש את האינתיפאדה

השבוע נערך בירושלים כינוס מיוחד של נאמני „קרן ירושלים". כ־150 נשים וגברים, בדרך־כלל זוגות, רובם ככולם יהודים, רובם ככולם עשירים מופלגים, נענו להזמנתו של ראש העיריה טדי קולק לבוא ולפגוש את האינתיפאדה. זה לא הוגדר כך, כמובן, אבל התכנית הורכבה כך שכזאת היתה התוצאה.

לא היו שם הכיבודים הרגילים השגרתיים של פגישות עם ראשי השלטון, לשמוע נאום מפי ראש הממשלה ומפי ממלא־מקומו, ללחוץ ידי שרים, להצטלם עם הרמטכ"ל. טדי קולק רצה שהם יראו את המצב כפי שהוא בשטח, שיוכלו להפנות שאלות לגורמים שאליהם לא מקובל להביא תורמים, שיוכלו לדבר עם מי שהם רוצים. אחד המולטימיליונרים שפגשתי שם אמר לי כי בדרך למחנה הפליטים קלנדיה יידו אבן באוטובוס שבו נסעו, והוסיף בחיוך: „בטח טדי קולק אירגן את זה".

הם היו לא רק בקלנדיה אלא גם במחנות פליטים אחרים, בג'לזון ובאל־אמערי, שבשמותיהם הם נתקלים במהדורות החדשות של הטלוויזיה במקומות מגוריהם. הם נפגשו עם אישים פלשתינאים מכל הסוגים וכל הגוונים, סעדו איתם צהריים, האזינו והתווכחו. ספק אם יש כיום גוף ציבורי במדינת ישראל שיש לו אומץ לנהוג כך. תגובתם היתה מאוד חיובית. הם הרגישו שמתייחסים אליהם כאל אנשים מבוגרים, שותפים.

בשכם הם פגשו את מפקדי צה"ל, גם הזוטרים שבהם, שאלו שאלות, קיבלו תשובות פשוטות, ישירות, בלתי אמביציות. הם ביקרו גם בהתנחלות, ב„פסגות", ושוחחו שם עם אנשי ההתנחלות. שיהיה איזון.

והיה איזון גם בעימות פוליטי שנערך לכבודם בין יוסי ביילין ויהושע שגיא, ובעימות דתי, בין נציגי זרמים שונים ביהדות. והיה להם יום עיון על ירושלים עם פרופסורים ואנשי מעשה, נפגשו עם מפקד משטרת ירושלים ועם אנשי כמורה. בקיצור, משהו אחר.

האנשים האלו שהורימו עד כה ל„קרן ירושלים" קרוב ל־200 מיליון דולר, שבהם הוקמו עשרות מוסדות ציבור ומערכת של גנים יפהפיים ומפעלים משגעים, יכלו לראות לא רק את מה שנעשה בעזרתם, אלא גם את הפרובלמטיקה של עיר שחוברה לה יחדיו, אבל עדיין יש חומה בלבה, שיש בה 140,000 ערבים, חלק נכבד מאוכלוסיית השטחים, שדווקא בה מרוכזים רוב המוסדות הפלשתיניים של ערביי השטחים, שבה יוצאת לאור העתונות הפלשתינית העויינת. ואף־על־פי כן נהרגו בה בעשרת חודשי האינתיפאדה רק שני ערבים, לעומת יותר מ־250 שנהרגו בגדה וברצועה.

חלק לא מבוטל של השוני הזה בין מזרח ירושלים לבין השטחים נובע ממדיניותה של העיריה ושל העומד בראשה. מדיניות ליברלית אמיצה, שאמנם אין בכוחה לפתור את הבעייה המדינית, אבל היא מנסה ללא לאות לרכך את השלכותיה. העובדה שבמזרח ירושלים חזרה מערכת הלימודים לתיקנה, בעוד שבשטחים היא מושבתת, היא רק דוגמה אחת לכך.

אבל הפרובלמטיקה נשארת, והמארחים חשפו בפני האורחים את כל היבטיה, במפגש ישיר, ללא כחל ושרק. טדי קולק שמע הרבה שבחים, והגיב: „אני לא צריך שבחים, אני צריך כסף". הוא יקבל. בזכות האופי המיוחד של המפגש הזה, אנשים יצאו ממנו בזיקה יותר חזקה, בהבנה יותר עמוקה ובנכונות יותר גדולה לתרום את חלקם להאדרתה של העיר. היפה ביותר בעולם, ואולי הפרובלמטית ביותר בעולם, לעיר שאין כמוה מעוררת רגשות עזים, ולראש עיר שאין כמותו יודע ליצור הזדהות.

هكذا من الأصل

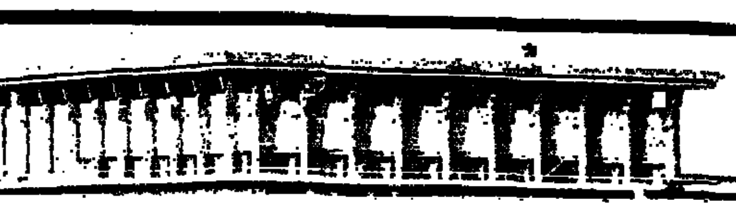

בפעם ה־12 / יורם פרי

המהפכה האשכנזית

הקמת מימ"ד סיימה תהליך שטרם זכה לתשומת לב: הקמת מפלגות עדתיות אשכנזיות. כך היא התחיה במחנה הלאומי, ר"צ במחנה השמאל, ועכשיו מימ"ד במחנה הדתי

בספרי הלימוד ובקורסים האקדמיים בנושא פוליטיקה ישראלית יש מקום של כבוד לנושא הנקרא „עדתיות בפוליטיקה". בעיקר עוסקים שם במושג „הצבעה עדתית". מפלגות עדתיות, דבר זה כה מובן מאליו עד כי אין צורך להסביר אותו, הן המפלגות שהוקמו על־ידי, ותהנות מהצבעה של, יוצאי עדות המזרח. עדתיות פירושה עדתיות של מזרחיים. פרק זה של „עדתיות בפוליטיקה" נעשה חשוב במיוחד בתיאור הפוליטיקה הישראלית מאז הבחירות לכנסת ה־10. שהרי עד להופעתה של תמ"י רצו בכל מערכת בחירות חמש־שש רשימות עדתיות, אך אף אחת מהן לא הצליחה לעבור את אחוז החסימה.

כשהוקמה לפני שבועות לא רבים המפלגה החדשה מימ"ד נתפס הדבר כתגובה פוליטית על רקע מדיני־אידיאולוגי. מימ"ד, כך הבינו הכל, אינה אלא פרישה של האגף היוני של המפד"ל, תוצאה של תהליך ההקצנה שעבר על מפלגה זו. גם בתעמולת הבחירות מה שמיוחד מפלגה זו הוא הרקע המדיני המתון שלה: מימ"ד היא המפד"ל האמיתית, זו המתונה, המשרתית, שוחרת השלום. האמנם?

עיון שני, מעמיק יותר, מגלה, כי יותר משמימ"ד היא ריאקציה של הדתיים המתונים להתנצנות של המפד"ל, זוהי מפלגה עדתית אשכנזית, שקמה על רקע השתלטות המזרחיים על המפד"ל. די אם נתבונן בהרכב מרכז המפד"ל בשנות ה־50 או ה־60, ונשווה אותו להרכב היום: המפד"ל הפכה להיות ממפלגה מאוד אשכנזית למפלגה מאוד מזרחית. גם את בחירתו של פרופ' שאקי כמנהיגה יש להבין על רקע זה. אין היא רק ביטוי של התחזקות האגף הניצי. זהו בראש וראשונה ביטוי להשתלטות האגף המזרחי שלה. השתלטות שהביאה לבריחת האשכנזים.

תובנה זו על משמעותה של מימ"ד כתופעה חברתית בראש וראשונה, ולא אידיאולוגית, מביאה בהכרח למסקנה מרחיקת לכת עוד יותר לגבי הנושא העדתי בבחירות לכנסת ה־12. במהלך שנות ה־80, וקצת קודם לכן, התנהל מתחת לאפנו תהליך שלא הבחנו בו ושהקמת מימ"ד הביא עתה לסיומו: יצירת מפלגות אשכנזיות בכל שלוש המחנות של המפה הפוליטית.

המפלגה האשכנזית במחנה הלאומי היא התחיה. בדיקת אזורי הקלפי בהם מקבלת מפלגה זו תמיכה מאסיבית מעידה, כי אלה הם אזורים בהם מתגוררת אוכלוסיה אשכנזית ברובה. „גוש אמונים", מעוזה העיקרי של המפלגה, כונה כבר מזמן „יורדייך". אם בוחנים את האקטיבה של המפלגה, בולט הדבר שבעתיים.

במחנה השמאלי המפלגה האשכנזית היא כמובן ר"ץ. שולמית אלוני יכולה לכתוב מכתבים למערכת ולטעון, כי ברשימה לכנסת יש גם ערבי וגם יוצא עיראק, אבל הדבר לא יסתיר את העובדה: הרוב המכריע של תומכי ר"ץ בא מקרב האשכנזים, וכך מורכבת גם האקטיבה שלה. אפילו ח"כ רן כהן, המזרחי הייצוגי של ר"ץ, נהנה (או סובל) מאטריבוטים אשכנזיים מובהקים. הוא קיבוצניק, חבר קיבוץ של „השומר־הצעיר". סגן אלוף בצה"ל. ובכלל הוא יוצא עיראק ולא יוצא צפון־אפריקה, והרי יוצאי יבשת זו הם הגרעין הקשה של המזרחיים.

והנה עתה הוקמה גם המפלגה האשכנזית של המחנה הדתי, מימ"ד, ובכך הושלם המעגל. בבחירות הקרובות, כשבפעם הראשונה בתולדות המדינה ישתווה מספר המצביעים האשכנזים עם מספר המזרחיים, מצאו להם הראשונים, אלה שבעבר שלטו במערכת הפוליטית, מפלגות־מפלט משלהם. כך לגבי השמאל, הימין והדתיים. הגל מעתה יצטרכו לשנות עוד פרק בספרי הלימוד באוניברסיטאות. כשידונו בנושא עדתיות בפוליטיקה יצטרכו לעסוק בעיקר במפלגות האשכנזיות.

האבן והאגיטטור

בלשון העברית אין מילה המבטאת בדיוק את המושג. אבל בפוליטיקה הישראלית יש כמה וכמה הממלאים באמנות תפקיד זה. האגיטטור הוא הפוליטיקאי המסית, המעורר, מלבה היצרים, זה שמפיח רוח בקרב הפעילים. בדרך כלל זוהי רוח שלילית, רעה. כי להימה ולזעם יש כח פוליטי הרבה יותר חזק מאשר לאהבה.

השבוע, כשנזרקה אבן על מכוניתו של פרס, וקודם לכן נשפכו עליו מים, שלא לדבר על זרם המילים, מילות הנאצה המופנות כלפיו, היה מובן לכל מי שמכיר קצת פוליטיקה שצריך לחפש את מי ששלח את הבריונים, הינתה אותם, כיוון אותם.

ומי שקרא את העתון "חדשות" לפני שבועיים לא צריך היה להתאמץ הרבה. השר אריק שרון כתב שם מאמר. לכאורה מלומד, מכובד ומנומק. למעשה היה זה כתב־נאצה מן הרמה המטונפת ביותר. הישר מן הביבים.

התזה היתה פשוטה למדי. אשף שווה לנאצים. ערפאת שווה להיטלר. פרס ורבים המוכנים לנהל מו"מ עם אש"ף דומים ליהודי שמנהל מו"מ עם היטלר והנאצים.

אחרי השוואה כזו, פלא שמישהו שופך מים? שאחר מקלל? ששלישי זורק אבן? בעצם הפלא הוא שאף אחד עוד לא שלף אקדח.

במאמר המלומד מסכיר המורה להסטוריה, כי ראשי אש"ף הם „גדולי רוצחי היהודים של תקופתנו". (אחרי טון פסקני כזה לא יעז אף אחד לשאול את עצמו במה שונה ערפאת בעצם מנאצר או מאסאד?) השר המלומד גם קובע, כי אין דומה מו"מ עם מצרים למו"מ עם אשף. (אבל מדוע? מי הרג יותר ישראלים, מצרים או אש"ף? מאין באו נגדנו תוליות פדאיין בשנות ה־50 וה־60 לא ממצרים ? אז מה הקישקוש הזה והאם נאצר לא רצה, כערפאת, להשליך את מדינת ישראל לים? והאם מציע מישהו להידבר עם אש"ף בטרם יזנח את מדיניותו לחסל את ישראל? או אישה ההבדל?)

ולבסוף אומר החכם־ציון כי „כל מו"מ עם אש"ף יכול להתנהל רק על נושא אחד: תנאי חיסולה של מדינת ישראל". ומכיוון שהשר שרון אומר רק אמת, פירוש הדבר ששמעון פרס המנוול מסייע למעשה, אולי גם ביודעין, לערפאת לחסל את ישראל.

שרון, והוא אינו היחיד, טרם למד את הכלל הבסיסי של ויכוח דמוקרטי. מותר לך לטעון שיריבך טועה. שהוא עלול להזיק. אבל לקבוע שהוא משתף פעולה עם האוייב, במתכוון, זה כבר אינו ויכוח פוליטי. זוהי הסתה. במובן הטהור של המלה. אחריה יימצא כבר מישהו שישליך את האבן. לכן, על הסתה כזו צריך להעמיד לדין, ועוד לפני שמישהו משליך אבן.

אז שלא יבואו אולמרט ושמיר ואפילו לא רוח פרמינגר לבלבל את השכל בשאלה מיהו זה שמסיף לאלימות במערכת הבחירות. שיקראו קודם את המאמר.

צילום אותנטי / עליזה ולך

מה שרק ויצמן יכול

היחיד שיכול להגיד „אני מכיר אותם, הייתי שם". הוא היה שם כשנחתם הסכם השלום עם מצרים, ולא מצא לידו את יצחק שמיר ואת משה ארנס. וכמו שהוא יודע להכניס למנהיגי הליכוד איש במערך אינו מסוגל

„למה הם עושים לך את זה איך הם יכלו לשים לך כפייה על הראש?" זעק בכאב האיש במפעל „עץ הזית" לעברו של עזר ויצמן. „אני אענה לך", נפנה אליו ויצמן והמשיך במתן תשובתו לעובד אחר, ששאל שאלה יותר נוקבת, על תכנית הביטחון של המערך. ואז, אחרי שסיים את הפרק ה„רציני", חזר אל עניין את מסלול הפגישות והביקורים של האורח בעירם. הסטיה היחידה מן התכנית המוכנה מראש היתה החלפת הביקור בבית־הזורשת „יכין חקל" בביקור ב„עץ הזית". טוב שמן טוב משם טוב, מה עוד שפועלי כל ענף המזון לא יצאו נפסדים.

כשחיכיתי לוויצמן ופמלייתו ב„יכין חקל" התגזור לי שהליכוד משחית זמן תשדירים יקר בעניין „המערך פנה שמאלה". איש האבטחה במפעל, שהדריך אותי איך להגיע ל„עץ הזית", אמר לי לפנות שמאלה. מהכביש הראשי, ואילו מפעל „עץ הזית" ממוקם ימינה מהדרך הראשית. אתם חושבים שמי שאינו מבחין בין ימינו לשמאלו מבין את משמעותם של שמאל וימין בפוליטיקה? אגב, עמיתו לאבטחה ביקש ממני למסור לאנשי ההסברה במפלגת העבודה שנושאי הביטחון הם אמנם חשובים מאוד, אבל „האורח הפשוט" מבקש גם התייחסות לנושאים חברתיים־כלכליים.

הליכוד בהווה – עניינית וסגנונית – איש במערך אינו מסוגל.

ועוד משהו רק ויצמן יכול, ואינו מחמיץ. בכל מקום, בכל פגישה, יש מישהו שהיה בחיל האוויר מתישהו, ואותו מישהו ומישהי גם טורחים לגלות לו את זה בגאווה. ואז מקדיש ויצמן כמה דקות לבירור מתי ואיפה, ובו־במקום נוצרת גאוות יחידה. כך ב„עץ הזית" וכך ב„תדיראן" וכך במדרחוב או באסיפה באולם. הטובים לטיס ואלה שלידם רוצים למצוא חן בעיני ויצמן לא פחות משהוא רוצה שהמערך ימצא חן בעיניהם. המתלווה אל ויצמן עשוי להתרשם שחיל האוויר הוא שם־נרדף לצה"ל. המכנה המשותף הזה הוא הקלף המנצח של ויצמן לא פחות מעברו הליכודי.

ב„תדיראן", שלא כמו ב„עץ הזית", לא קיבצו העובדים יחד לפגישה עם ויצמן. כאן עשה עבודה של אחד־על־אחד. הוא עבר בין העובדים נקודתית, התעניין במוצאם, במצבם המשפחתי,

ויצמן. התחברות למטען־מצברים (תצלום: דוד מאיר)

הכפייה מתשדירי הליכוד. הצילום הוא אותנטי, הוא לא פוטו־מונטאז', סיפר ונתן גיבוי לקביעת הליכוד ערב קודם, כי הצילום פורסם ב„חדשות" לפני כשלוש שנים. מעשה שהיה כך היה, שיחזר ויצמן. „כשהייתי ממונה על ענייני המיעוטים במשרד ראש הממשלה, אצל שמעון פרס, השתתפתי באירוע חגיגי בגני תמרה. אני עזרתי לערביי ישראל בנושא העליה לרגל למכה, ואחד הערבים הביא לי עבייה, וביקש ממני ללבוש אותה. אמרתי שבשביל השלמות אני צריך גם כפייה. צילמו אותי שם ופרסמו בעיתון, מה לא בסדר בזה". „דווקא מכובד מאוד", נשמעו קולות מכל עבר.

אחר־כך יספר ויצמן כי התרגז מתשדיר של המערך, שבו נתן יריב בן־אליעזר פרק למרני בשיטות התעמולה שנוקט הליכוד, הנשענות על פברוק ופוטו־מונטאז'. „אני כל הזמן אומר לחבר'ה שלי לא להיגרר לתגובות על התשדירים של הליכוד, אמר. הרי אין מי שמכיר את ז'ורבין כמוני. הוא זורק כל יום פתיון ומקווה שניתפס בחכתו ולכן אני בעד דבקות בתכנון שלנו, בלי סטיות.

יום שלישי השבוע, „יום בישוב" של עזר ויצמן. המקום פתח־תקווה. נלווים אל ויצמן, יו"ר מטה הבחירות של המערך, היוצא אל השטח, ראש עיריית פתח־תקווה, דב תבורי, יו"ר מטה הבחירות בפתח־תקווה, דוד לוי, מזכיר מועצת הפועלים, ציון צאלה, שאליו נלווים ראשי אגפים במועצת הפועלים. כל אלה תיאמו

תפסתי את ויצמן ב„עץ הזית" אחרי היחוד הקטלני, שעה שציבור מאזיניו כבר היה מוכן להתמסר לו. לא בעיניים עצומות, לא מתוך אהבה עיוורת. ההתחלה היתה די עויינת. בכניסתו לפגישה עם העובדים לא יכול היה ויצמן להתרשם כי בא אל קהל משוכנעים. ההיפך הוא הנכון. את הנוגדנים האלימים למערך ביטאו כמה מוקלטי סיסמאות גבוהות, בנוסח „אתם מוכנים למסור הכל, לוותר על חלקי מולדת" וכו'. ואם לא היה די בכך ביטא אחד העובדים את „עייפותו" למערך בדרך מקורית: לנו לא הציעו שתיה, אבל אתם, הפוליטיקאים, מקבלים בקבוקי משקאות. הבקבוק שלילה לעברו ויצמן העשיר את האווירה. כדבר איש לארגמא אל איש לארגמא, בסגנונו החברמני, השרמנטי, הלא־מכופתר ריתק את השומעים אליו.

ויצמן הוא היחיד שיכול להגיד בכל משפט שני „אני מכיר אותם, הייתי שם". הוא היה שם כשנחתם הסכם השלום עם מצרים, ולא מצא לידו את יצחק שמיר ואת משה ארנס. אותו לא יאשימו בוותרנות גדולה מזו של מנחם בגין על שטחים. הוא יזכיר למאמצי תכנית האוטונומיה כפתרון המדיני של הליכוד מה שהוסכם בה, שמסלפיה – חוברי הליכוד בהווה – מתעלמים ממנו. בגלל המדיניות הכלכלית חסרת־האחריות הוא עזב את הליכוד, יאמר לקהלו. מבין ראשי המערך רק ויצמן היה שם, בליכוד, וכמו שהוא יודע להכניס למנהיגי

בשכרם, בשביעות־רצונם ממקום העבודה שלהם. כך עשה גם בחדר־האוכל של העובדים, שבו פגש, איך לא, נציגים של חיל האוויר שניהלו שיחות עסקיות. רק שלום בגבולנו המזרחי יאפשר את הקטנת תקציב הביטחון ויפתח לנו שווקים באיזור לתוצרתנו, קשר ויצמן את המשנה המדינית למשנה הכלכלית של המערך, ולא שכח להבהיר את ההשלכות של התפתחות כזאת על רווחתו הכלכלית של הפרט. את התיזה הזאת יחזור וישנן אחר־הצהריים במפגש הבלתי־אמצעי במדרחוב של פתח־תקווה, שבו התגודדו סביבו עשרות רבות של עוברים־ושבים ובאסיפה המסכמת את „יום בישוב". את זה הוא נושא המנהיגות שעם ישראל זקוק לה, מנהיגותו של שמעון פרס, מול יצחק שמיר. ויצמן הוא מוכר־פרס טוב יותר מכל התדמיתנים המקצועיים.

ויצמן שונה מעמיתיו, המתרוצצים כמוהו ממקום למקום בעונת ציד הקולות, מפני שלסיוריו יש תפוקה נוספת: הוא מעודד מאוד את הפעילים המפלגתיים הנלווים אליו ומזקף את גוום, ששח מרוחות רעות הנושבות מדי פעם מן המפקדה הראשית. הוא אופטימי, משובב נפש ושופע אמונה בניצחון. וגם מפרגן. הוא נדיב מאוד בהתחמאות לעמיתיו במטה הבחירות המצומצם ומשבח את עבודתם ואת פירותיה. יום עם ויצמן הוא כמו התחברות למטען־מצברים לפעילי השטח.

הג'ינגל והג'ונגל / יקיר צור

דוד אצל מקסים

דוד לוי מתארח אצל מקסים לוי בלוד. 500 ילדים וזקנים בשופרות, בלחם ובמלח, באו לקבלו. הם אוהבים לנשק ולגעת. והאורח דיבר פוליטיקה

יומיים שלושה חיכינו לו, שיגיע אלינו הביתה לסלון, אך לשווא. כמעט כולם כבר הצטלמו שם, כמו כוכבי טופ בווידאו קליפ ורק בלוריתו המשוחררת של „מספר אחד בשביעיה", דוד (ויש לך יורש) לוי, לא נראתה על המסך, אפילו לשבריר של שניה. בסוף התייאשנו. הצצה חטופה בעתון גילתה, כי סגן ראש הממשלה ושר השיכון והבינוי מתארח בעיר לוד, אצל אחיו, מקסים לוי, ראש העיר, שהוא גם אחד של הלוי רבן ובלי חיסון נגד טוליו הלכנו בכל זאת לרדת ללודה.

דוד לוי, כך התברר לנו, לא צריך סקרים וגם לא צריך תשדירים. הוא עושה זאת עם אנשים חיים ועם אהבתם ועם נשיקות תבלנעת. והעם, בלוד לפחות, אוהב את לוי וגם מראה זאת. רק הפופולריות של אחיו, מקסים, משתווה לשלו ובצד הקולות השרים „דוד מלך ישראל" שומעים גם קריאות קצובות: „מקסים", „מקסים".

דוד לוי הולך בעקבות העשייה. כשר השיכון והבינוי וכמי שאחראי על הצד הממשלתי בפרוייקט שיקום השכונות, יש לו גם מספר לא מבוטל של הישגים להצביע עליהם. נכון שלצידם של הווילות והבניינים הדו־קומתיים של „בנה ביתך", אפשר לעתים להבחין גם בשלולית גדולה של מי ביוב פתוחים, אבל אין בכך כדי למעט מחשיבותו של ההישג.

מי שמכונה מושך הקהל מספר אחד של הליכוד אינו מאכזב גם כאן. בשכונת רמ"ש, שכונת שיקום שכונות, באו כ־500 איש, ילדים וזקנים, בשופרות, לחם ומלח, לקדם את פניו. בבית הכנסת הגרוזיני, „בית דוד", בשכונת שרת, צובאים עשרות אנשים, מבוגרים, נשים וילדים, על שער החצר של בית הכנסת. השר מבקש להכניסם פנימה והם נוהרים בהמוניהם. בני המזל מצליחים להיכנס לבית הכנסת והשאר מתגודדים ליד החלונות.

לוי מתמקד בדבריו בעיקר בהישגים החברתיים של הליכוד בתחום השיכון, העשייה החברתית והפעילות למען הנוער. „את המנגינה הזאת", הוא אומר, „אף אחד לא יוכל להפסיק". הוא משבח את עולי גרוזיה, שהגיעו ארצה ונתנו לנו שיעור בציונות.

ביציאה מבית הכנסת ממתינים מאות מתושבי השכונה. מישהו מכריז ברמקול: „כבוד השר, אתה במגרש הביתי שלך". לוי נכנס למכוניתו ומפליג הלאה לקול שירת „דוד מלך ישראל".

התחנה הבאה: מפגש עם פעילים באולם „טרופיקנה" בלוד. שילוב בלתי אפשרי של קיטש הוליוודי ופנטזיה מזרחית: עמודים מצופים בשיש, אלפי נורות והבות ופסי זהב על רקע זכוכית שחורה. בחצר האולם, מזרקות מוארות בצבעי ארום, לבן וכחול. עציצי ענק, המבקשים ליצור דימוי של גן טרופי, על גבי רצפת לבד ירוקה. השולחנות העגולים מכוסים מפות בצבע כחול, מתמלאים לאיטם, בעוד הרמקולים משמיעים ללא הפוגה את הג'ינגל האירוויזיוני של הליכוד. משה אלכן, ראש המטה של לוי, עורך בדיקה אחרונה לפני כניסתו של השר. כששואלים אותו מדוע אין השר מופיע בתשדירי הבחירות של הליכוד, הוא מחייך במבוכה ועונה: תשאל אותו אתה. דוברו, עמוס חדד, מספר, שביום חמישי שעבר, במהלך ביקור שערך לוי במיגזר הערבי בגליל, התקשרו אליו בשבע וחצי בערב למגדל העמק וביקשו שבתום הסיור, אחר חצות, יגיע לאולפן בתל־אביב. לוי סירב.

על במת הכבוד, לצידו של דוד לוי, שלושת ראשי הערים, רחובות, רמלה, לוד: יחזקאל הרמלך, משה פרץ ומקסים לוי. הרמלך, פעם ליברל, היום ליכודניק, מנישואין לא מלידה, פותח את המפגש באזהרה: „שעון החול הולך ואוזל. בבחירות אלו יהיה מי שיהיה מאורגן יותר. ב־1 בנובמבר נבחן אם הצלחנו

האחים. קיטש הוליוודי ופנטזיה מזרחית (תצלום: ישראל סמיונסקי)

במשימתנו". אחריו ראש עיריית רמלה, משה פרץ: „בשעתה היית יו"ר מטה הבחירות, הרגשנו את רוח הלחימה שלושה חודשים לפני הבחירות. אינני רוצה לחוות דעה על הנהגת הבחירות הנוכחית, אבל אנחנו הפעילים צריכים לקבל מרץ מכם. אם אתם תדעו להלהיב אותנו, ב־2 בנובמבר אנחנו נרכיב את הממשלה". מקסים לוי מאחל לכולם, שמסיבת הנצחון לאחר הבחירות תיערך בלוד, ומעביר את הפיקוד ל„סגן ראש הממשלה, אחי, דוד לוי".

לוי קם ומתחיל לדבר בטון מינורי, שהולך ומתגבר ומגיע לטונים גבוהים, כשכעסו גובר. כשלוי כועס, אומרים יודעי לוי, הוא במיטבו. „נאמר כאן שאני באתי כדי לתת לכם מלה טובה. ובכן, לא תקבלו מלה טובה. הלכו לאיבוד ימים יקרים ואנשים התהלכו שאננים, כאילו הניצחון בכיס, ואני זה שהואשמתי, שאני מקלקל את החגיגה... הבוגדו אני גאה על האשמה הזאת. יום יום אני הולך מבוקר עד לילה, בחריש עמוק, במפגש בלתי אמצעי, בסיורים, בפגישות עם פעילים, באסיפות עם. מחכים לנו, רוצים לשמוע אותנו, רוצים לגעת בנו. יש המון אמיתי בעם הזה ואנחנו לא יודעים להעריך את זה. אם אנשים חושבים שהנצחון בכיס – מה אתה רוצה מהפעילים?!

„אינני מתפלא על המערך, שמנסה לצייר תמונה של אלה שעושים ושל אלה שאינם מסוגלים לעשות או שלא עשו ושכל המחדלים הם מעשי ידיהם. מה שאני מתפלא יותר הוא שהליכוד עצמו איננו יודע את העובדות של מלאכתו העצומה. דברים עצומים נעשו בארץ הזאת: בשכונות, בערי הפיתוח ובכל חבלי ארץ־ישראל, עשייה שלא היתה כדוגמתה בפרק זמן כה קצר. מה לנו כי נלין, אם בוחרינו לא יודעים על העשייה האדירה בתחום החברתי. כיצד ידעו בציבור אם לא נפרסם, אם לא נצייץ, אם לא נדגיש, כי בעשור אחד ניתנו קרוב ל־500 אלף פתרונות בארץ הזאת. השקט החברתי בא במטה קסמים או בעשייה מסורה בלב חם?!

„יש לנו במה להתגאות, בתחום הזה של העשייה וצריך לצאת לעם ולדבר איתו ולא כל אחד יהפוך את עצמו למריבאי גדול. נמאס העם לא רוצה לשמוע את זה. נמאס שכל אחד עושה את עצמו מריבאי. להפסיק לשגע את העם ולהתחיל לדבר אל העם. נמאס מהדיבורים על קול צף, קול שמש, קול צף רוצה שתדבר איתו ולא שתאמר לו מה שהוא רוצה לשמוע.

ולוי ממשיך ותוקף את המערך והוועידה הבין־לאומית ואת הליכוד ודרך ההסברה שלו, קורא לנהל מערכת בחירות בדרך ארץ ובאווירה סולידית ותרבותית ומזהיר את הפעילים שלא להיגרר ולא להתגרות. לפתע נשמע בחוץ לאולם הג'ינגל של הליכוד. לוי דורש להפסיק זאת מיד. „גם העסק הזה הוא שטות", הוא אומר. „אסור להגזים, שיר עוד לא הביא נצחון וג'ינגל לבד יביא רק ג'ונגל. המלאכה עוד לפנינו והיא קשה וצריך לעזור לכולם, גם למטה הכללי. מי טועה, לא טועה, לא חשוב. לא עת היא לויכוחים".

אחרי הבחירות / טלי זלינגר

מי יהיה דובר צה"ל הבא

האם יהיה איש צבא או מקצוען מבחוץ? האם חשוב שיהיה זה תת־אלוף? ומה צריכים להיות יחסיו עם הרמטכ"ל? ומדוע מתעכב המינוי?

מי יהיה דובר צה"ל הבא? לכאורה שאלה, הגובלת ברכילות־שיבוצים מקומית מהסוג החביב על „ממליכים" ו„מדיחים". כביכול מינוי נוסף בשורה של מינויים צה"ליים, שאינם מעוררים עניין יותר מאשר אצל הנפשות הפועלות עצמן ושוכני הפריפריה של זירת פעולתן. למראית עין שיבוץ נוסף שיאוייש „אחרי הבחירות". אולם, למעשה שאלת מינויו של דובר צה"ל הבא היא בעלת עניין שמעבר לרכילות ולכחשנות, ו„אחרי הבחירות" הוא גב רחב דיו להסתיר מאחוריו קשיים ביכולת להגיע להחלטה משום חשיבות ורגישות הסוגיה.

בהנחה שצה"ל הוא גוף ציבורי, צבא העם והמשמש מכשיר לגישומי בידי השלטון שנבחר באורח דמוקרטי על־ידי העם למילוי שורה של משימות, שעיקרן שמירת הבטחון והשלום, ובידיעה שהצבא וכל מערכת הבטחון גוזלת נתח נכבד מתקציב המדינה, אזי עניינו של הציבור להיות ער ומודע למתרחש בצבא. דובר צה"ל הוא הציבור, שדרכו מצטייר הצבא הזוכה, בכל אחד ממאות האספקטים של פעילותו. בשלום, ברגיעה, בחירום ובמלחמה. דובר צה"ל, קצין בדרגת תת־אלוף (ולפנים בדרגת אלוף־משנה), חולש על מערכת, שמכתיבה מדיניות ומספקת שירותים סביבים ליישום המדיניות של חשיפה והסתרה, של הזרמת מידע, הדלפתו, טפטופו המבוקר או סילופו המכוון או המקרי. הדובר, איש צבא עד כה, הוא מפקד יחידה, כפוף לרמטכ"ל אך מינויו אינו בלתי תלוי ברצונו של שר הבטחון האמור לאשר, ממילא, כל מינוי מדרגת אל"ם ומעלה. במקרה זה יש בחתימתו של שר הבטחון יותר מאשר גומי.

עכשיו עומדת על הפרק בחירתו של דובר צה"ל חדש. אישיותו של נושא המינוי איננה שולית לשאלת השיבוץ הזה, בהנחה שאישיות היא גם הרמה המקצועית, הרמה האישית, היושר, יכולת הניהול, הפיקוד והסמכותיות. שר הבטחון והרמטכ"ל מתקשים למצוא מועמדים טובים. המועמד העיקרי שעל הפרק הוא נחמן שי, מועמד מועדף לא רק בשל העדפות אישיות של הרמטכ"ל, אלא גם בשל המענה שיש באיש למכלול המאפיינים הנדרשים מדובר צה"ל טוב, אם אפשר לאפיין באופן מדוייק ולצפות מראש, דובר צה"ל טוב. מה נדרש היכן ההתלבטות?

העדפתו האישית של הרמטכ"ל היא במקרה זה של מינוי דובר צה"ל, עניין מאוד רלוונטי. דובר צה"ל, איש ולא מערכת, שלא מצוי בכימיה טובה עם הרמטכ"ל, לא יוכל למלא את תפקידו. שכן, מעבר להיותו מפקד יחידה, הוא אמור להיות יועץ התקשורת של הרמטכ"ל. אחד המפתחות העיקריים להצלחתו היא מידת יכולתו של דובר צה"ל להשפיע על רמטכ"ל, לעמוד מול סמכותיותו של מפקד הצבא ולהרצות בפניו את טיעוניו ושיקוליו בהחלטות מקצועיות, שהוא מופקד עליהן ואמור להבין בהן טוב יותר מהרמטכ"ל. איש חלש או פחדן, לא יצליחו בתפקיד, וגם אם יהיה מקצוען בתחומו.

השאלה של מקצועיות דובר צה"ל היא אחת מקרנות הדילמה של המינוי הבא. עד כה היה דובר צה"ל איש צבא, ולמרבה האירוניה בחלק מהמקרים היה איש חיל המודיעין. קציני חיל המודיעין נחשבים אמנם בעלי רמה אינטלקטואלית גבוהה ועל־כן עונים על חלק מדרישות התפקיד, אך הרגל לכסות ולא לחשוף משבש את מערכת שיקולי הפרסום וההסברה ומסלף את הבנת טיב יחסי הקודתן בין התקשורת לצבא או בין הציבור לצבא. במסגרת החשיבה מחדש על נושא דובר צה"ל תוכה המפלות הגדולות של השנים האחרונות בכמה נושאי תקשורת והסברה, עומד על הפרק לראשונה רעיון מינויו של אורח, שאיננו מפקד בצבא אבל שהוא עיתונאי־מקצוען. נחמן שי הוא כזה, וגם בעל נסיון בדוברות. יש בו אולי המענה הנבון לשילוב בין עיתונאות ודוברות וגם הבנת השטח הצבאי (הוא היה כתב צבאי ויועץ תקשורת של שר הבטחון ועתה מכהן כמפקד גלי צה"ל). האולם אין בו מה שעד כה ביסס את הטיעון לטובת דובר צה"ל בעל דרגה – הוא איננו מפקד צבאי. הנתון הזה, לדעת חלק מהמתלבטים בדילמה, הינו מרכיב לא פחות חשוב מאחרים.

הסמכות המקצועית חשובה, יאמרו המתלבטים, אך חשובה ממנה לא פחות היא הסמכות הצבאית. ראשית משום ההכרה שדמות בעלת שאר־רוח צבאי צריכה לעמוד בראש גוף כזה מטעמי דימוי בצבא ומחוצה לו (כשם שמפקד המכללה לבטחון לאומי הוא מפקד צבאי ולא איש ספר דווקא או קצין חינוך ראשי לצורך הדוגמה) ושנית מטעם מעשי יותר: דובר צה"ל צריך מעמד חזק בתוך הצבא כדי להגיע לשיתוף פעולה, לכבוד ולמגע שוטף עם מפקדים בכירים.

דובר צה"ל הבא יידרש לשיתוף פעולה ומערכת משומנת היטב של קשרים עם מנגנון ההסברה והחוברות של מערכת הבטחון. לא אחת בשנים האחרונות נתגלעו בקיעים ודקים שהיו אי־נעימויות, שלא לומר תקלות, בבנין תוכו תיאום. איש צבא או אורח, נחמן שי או מישהו אחר שיקח על עצמו תפקיד שקשה מאוד להצליח בו, בגלל רגישות החומרים, צריך להיות אדם חזק, מהימן, מקצועי, וזמן ושימוטי גם יחד, כדי לא ליפול למלכודות הזאת, ולמלכודות האחרות שממוקש בהן נתיב פעילותו. היחידה חבוטה לבר, והתפקיד מוכה, הזמנים קשים והחלטה, כל החלטה שהיא, כדאי שתתקבל בהקדם ושתהיה נכונה.

מתנת יום הולדת / חיים גורי

בימות הגשמים עמדה שם ביצה ענקית שעליה שרנו כזאטוטים: „הוי בית ספרנו, בית־חינוך שלנו / מוצף בתעלות, מוקף ברפסודות / בימות הגשם חודרים מים פנימה / שמחה לילד וצרה לאמא / קנאלה גרנדה ונציתנו / מפרץ נחמד לסירותינו / והוא מתחיל בכרמל ונגמר בבצלאל"

ירדתי לרגל ענייני לתל־אביב. סוף תשרי. עשיתי שעה קלה במערכת העתון. חיפשתי את שולה מ„המנגנון" לצורך בירור נוסף כלשהו לרגל פרישתי הקרובה לגמלאות. בעשר נקבעה לי פגישה באחד הבתים ברחוב ארלוזורוב. נזכרתי כי ערב יום הולדתי הוא היום והלכתי לשם ברגלי ובדרך הארוכה. ירדתי ברחוב שיינקין עד סופו ופניתי ימינה ברחוב המלך ג'ורג'. בשאר ילדותי התל־אביבית היה לו שם אחר, שם עברי נאה: רחוב הכרמל. את השם הנהדר הזה שומר עד היום רק השוק הגדול, המפואר בשווקים, „שוק הכרמל". תל־אביב תבלת לכן עדיין נאמנה לכמה שמות גדולים וחשובים מימי המנדט הבריטי. גם רחוב אלנבי לא הומר בשם אחר. ויש בכך משהו. כי עיר היא כל זמניה. ורחוב אלנבי היה בשכבר הימים רחובה הראשי של עירי הלבנה ובו נערכה מדי שנה העדלידע והוא זוכר גם את ההפגנות הסוערות נגד שלטון „הספר הלבן", ימח שמו וזכרו ועוד מהדורות בי קריאת ההמון:

לא נבגע! הבוז לממשלה!
לבית המושל! שבור הדלתות נפץ החלונות!
לא להתפזר! מקורנלר ממזר!
כל עוד בלבב פנימה...

מלותיו של ההמנון הלאומי כפי „הנוער העברי" הממשיך חורק: „עליה חפשית מדינה עברית" ולא הייתי נזכר פתאום בכל אלה אלמלא היה אותו יום ערב יום הולדתי. ובכן פסעתי במורד המלך ג'ורג' ונטשתי משמאלי את „שוק בצלאל", על סמרטוטיו וסיריו ורוכבי הפלאפל המלכותיים. פעם העלה השוק הזה באוש. מבעיר הבערה היה אחד ממשוגעי עירנו ושמו אליקקו. הוא טען להגנתו כי היתה זו מלחמת גוג ומגוג ובקרוב יבוא המשיח. המשכתי לנוע צפונה ברחוב הזה שכמעט לא השתנה מאז ועד היום. ראיתי מימיני את מרכז בעלי מלאכה ורחוב העבודה עד שהגעתי לסימטה אלמונית אשר בסופה עדיין ניצב על כנו ארי הכסוף הזקן והנשכח. בתים קטנים, בתים מתפוררים ורק אחד בהם מלבין ובוהק ומחודש ומשוחזר כבית ספרדי נאה. ורציתי להודות לו. לפעמים מתגנב בי פחד שהעם הזה אינו מתייחס באהבה וברצינות לעירו. השמש והמלח, והעזובה והירידה עושים בה שמות. תל־אביב, הוא, העזובה, מגמלאה של כל הסגנונות. ואילו הן משפצים ומסיידים את הבתורות הקטנים האלה, הבתים פורחים כמלונות הבתים הייתי שקט יותר. לפעמים נדמה לי כי לא רק מחסור בכסף כך מנבל את מראותיה באיזורים העממיים האלה. וכאב לי. אף שרוב שנותי אני חי בירושלים, יש בי משהו תל־אביבי מהותי מאוד.

ופתאום מצאתי עצמי מול גרמאיר. שנים לא עברתי בו. ואני זכרתי אותו כמגרש ריק וענק בין רחוב הכרמל והרחוב ששרת־ז'בוטינסקי. שם עמדו צריפי „בית החינוך לילדי העובדים" שבו למדתי ולידם צריפי „הנוער העובד" וביה"ס „מקס פיין". בימות הגשמים עמדה שם ביצה ענקית שעליה שרנו כזאטוטים: „הוי בית ספרנו, בית־החינוך שלנו / מוצף בתעלות, מוקף ברפסודות / בימות הגשם חודרים מים פנימה / שמחה לילד וצרה לאמא / קנאלה גרנדה ונציתנו / מפרץ נחמד לסירותינו / והוא מתחיל בכרמל ונגמר בבצלאל". שם ילדותי. הגן הזה ועציו הענפים והעבותים. שלוחות עץ וזקנים המשחקים בקלפים. דוברי עברית. פעם דיברו זקני עירנו רק יידיש. לא „ריג'נס פארק" ולא „גן לוקסמבורג". לא תפארת הארמונות סביב. גרמאיר, על צילו ומסתריו וחומתו. כאילו הזהמה הזאת היא חלק בלתי נפרד מחיינו. המסכנות היקרה הזאת. ופתאום נזכרתי בשורות שאלתרמן כתב לפני עשרות שנים על גרמאיר, על השנים העוברות שיגביהו את קומתם של העצים ויכפפו את קומתנו. תל־אביב היא כמו הכל בת שבעים ותשע, אך יש בה כבר זמן ואני חלק מההמון הזה. נולדתי ארבע עשרה שנים אחרי ראשית „אחוזת בית". יש לי מניות בעיר הזאת ואם תשלחו אלי את צעירי „דיזנגוף סנטר", אוכל לספר להם כי שם עמד הצריף שבו גרה משפחתנו, ליד השקמים, בשכונת נורדיה, וכי משם עד הירקון השתרעו החולות ההם, „חולות הזהב". צריף מגופה בנייר־זפת המכונה „סול" ושירותים בחוץ ומנורת נפט המטילה צלליות. ובחוץ עברו יומם ולילה שיירות הגמלים הפעמוניות, בריח העיטון.

ליד גן מאיר „מצודת זאב". ואני זכרתי את המצודה והיא בית ערבי מוקף בחומת כורכר. „חאן" כזה. שם היו הבית"רים. ואני ילד ואבי מפא"יניק. הוא היה פציפיסט אבין ששנא

כבר אז היתה השנאה. הכל השתנה מאוד, רק המחנות ערוכים כקדם זה מול זה. ותמיד היו מכות ליד „המצודה". כחולי החולצות בעברם שם ידעו מראש שיהיו מכות. צעירים נשאו בכיסיהם אגרופנים ובלבם חרדה ואיבה. אם יש את נפשך לדעת מה פשר המשטמה הנמשכת בין שתי תרבויות כה שונות, לך אל הימים ההם

אלימות. והם היו רבים. מפולין הגיעו אך גם ילידי הארץ היו ביניהם, צעירים משכונתנו ומשכונת מחלול ומשכונת שפאק ומשכנות התקווה ומכרם התימנים. היו להם חולצות חומות הם הירבו לעסוק בתרגילי־סדר ושרו שירים אחרים: „ביתיר, מגוב ריקבון ועפר / בדם וביזע יוקם לנו גזע / גאון ונדיב ואכזר..." והלאה שם: „השרון והעמק לא לנו / לא קציר, לא בציר, לא בניין / אלוהים ליגון בחרתנו / ותבחר את אור לתליין..." ו... עת יקום אויב מארב / אז נקומה ונבביא / חי הנוער! חי הרם המכבבי!" ו„...אנחנו הנוער הלאומי עומדים מובנים לפניך", כלומר לפני ז'בוטינסקי אשר על שמו, זאב, קראו „המצודה" הזאת, עד עצם היום הזה. ושם בית הליכוד שבק היא יכול.

כבר אז היתה השנאה. הכל השתנה מאוד, רק המחנות ערוכים כקדם זה מול זה. ותמיד היו מכות ליד „המצודה". כחולי החולצות בעברם שם ידעו מראש שיהיו מכות. צעירים נשאו בכיסיהם אגרופנים ובלבם חרדה ואיבה. תגרות הרחוב היו להם תוקנו. המלים פגעו כסכינים. אם יש את נפשך לדעת מה פשר המשטמה הנמשכת, כמאבק שלא תם, בין שתי תרבויות כה שונות, לך אל הימים ההם. „אלוהים ליגון בחרתנו". הנואשים. המנודים. ואנחנו היינו בעיניהם „כנופיית המגבלסים שהמירה את דינרי הזהב של המהפכה הלאומית הקדושה בפתקאות המשביר", כדבר המשורר. והם היו בעיני רבים בקרבנו כ„מחתרת פרע" אשר „הגיונה הגיון השוד, הדם והקברים", כדבר המשורר. שנות לוי אשכול העלו ארוכה כלשהי לפצעים והיתה איזו הכרה הדדית ומשהו ממלכתי יותר והגן המכיר בזכויות ובתרומה להיסטוריה העברית. עד אשר קם בגין, והוא כבר מנהיג לאומי וראש ממשלה, וליבה מחדש את השנאה הנוראה, העוברת מדור לדור. ואני, שקמתי להגן עליו בעת שהותקף באכזריות על ידי בן־גוריון בשל פרשיות עבר, ראיתי לימים מה עושים דבריו בלבבות. התקשיתי לסלוח.

אך לא אעסוק בכך כעת, שהרי ערב יום הולדתי הוא. אני הולך דרך גרמאיר לרחוב בוקי בן יגלי. שם עמד צריפנו. עשר שנים אחרי נולד שם יעקב שבתאי היקר, אחד מגדולי סופריה ומשחריה של תל־אביב. בן שכונת נורדיה. וגדל שם. ושם דיזנגוף סנטר. ועמדתי שם בתועפות התנועה הזועפת ופאר החנויות והמסעדות והחלונות הראווה והתקשיתי להאמין למראה עיני, כי „לכל מראה ישן יש רגע של הולדת" ואני ראיתי שם, פתאום, כמו בפעם הראשונה, את תל־אביב האחרת, הנישאה וההומה, הססגונית והצעירה, אחוזת דיבוק החיים הסוערים. כי משם הלכתי אל „גדהעיר" אשר קם על חורבות „גדהסה" ו„גדהחיות" ולא ידעתי. היכן אני. אלי. יצחק. התל־אביבים להתרגשותי. פשוט לא הייתי שם מאז הוקם בית הקמות, ומאז נפתח המרכז המסחרי הזה השייך למאה אחרת. כמו בחוץ־לארץ. „שיק" כזה שפע כזה, כאילו מדובר בארץ שונה מאוד מזו הידועה לי. משהו כמעט כזב. מפואר מדי, תואם את התשוקה הבורגנית. ומסדרונות וגלריות ומעליות עולות ויורדות וגנים ובריכות ומזרקות. ומחירים: הרי אילו מחירים, ריבון עולם! הן כאן ובכבר המדינה תמצא סחורות שלא יסולאו בפז והן צועקות מ„הוויטרינות", כיבוא העולם כולו, ומי יכול לשלם תמורתן?!

הגעתי לארלוזורוב לפגישה שנערכה. מלאתי חובתי. ומשם הלכתי לדיזנגוף ופניתי שמאלה בשדרה ההיא. ואת מקום ילדותי תפסו נעורי ובחרותי וצהרי ימי. וכאשר הגעתי ל„כסית" עצרתי לרגע. לא נכנסתי. הייתי בשנות הארבעים והחמישים והששים ובאו בי כל הפנים והשמות ובאו בי ימי ולילותי בקפה הזה, שבו פגשת את כל המי ומי ואת כל אלה ששמחת לראותם ולשמוע דברם על עשן וכוסית. כי את הספרות והאמנות עושים גם בתי הקפה, לא רק שולחנות הכתיבה והוצאות הספרים, לא רק ה„אטלייה" ו„הגלריה" ובימת התאטרון. אין „מונה־צ'ייגר" לקרינת השיחה המפגישה וצעקות הריב ווידויי היין ואחוות הבאים ושנאותיהם וקנאותיהם. והיו שם רבים מאלה ההופכים אחר כך לשמות רחוב. ולא היה זכר להם. לא ראיתי שם את שלונסקי ואלתרמן, את פן ורטוש, את לאה גולדברג ובת מרים, את רובינא ומסקין, את גמזו ופרנקל, את יוסיפון ופישר, את חלפי וגלבע, את צילה בינדר המחכה... ופתאום נדמיתי לאיש שבע ימים. שאלתי פעם משורר ידוע מ„דור המדינה" מדוע היום אין למצוא בתל־אביב מקום כזה שבו נאספים כולם. הוא אמר לי שתרבות הטלוויזיה שינתה את החיים וכי הסופרים היום שונאים זה את זה כל־כך עד כי אינם שמחים לפגוש את אויביהם בנפש. זו שטות, כמובן. תמיד היו שנאות וקנאות. תשובה לא קיבלתי. אני מחפש אותה באיזורי האופטימיות האבודה, באיזו גאווה שנמוגה. ואולי אני טועה ואינני בקיא במקומות המפגש של הספרות והאמנות. ושתה בירה כשמואל ברזו.

ופסעתי בדיזנגוף וקראתי מעל לוחות המודעות את תועפות ההיצע של העיר הזאת, את כל התיאטראות והקונצרטים וההרצאות והתערוכות והחוגים ובאה בי סחרחורת. ראיתי תל־אביב של תתיכים ותתיכות, של מסעדות ומוללות על פני המדרכה והיה שם קצב מסחרר. אני זכרתי את האיזור הזה והוא ים חולות ויילל תנים. המשכתי לנוע ועמדתי ברחוב נחלת בנימין, פינת רחוב גרוזנברג, ליד בניין „הדסה" שבו נולדתי. ששים וחמש שניות עשיתי שם. שניה לשנה. המשכתי מזרחה בנוף המוכר כל־כך. עד מהרה מצאתי את עצמי ברחוב לוינסקי, בחנות הגבינות והחמוצים, הנקניקים המליחים, היינות והיי"ש. חיים רפאל שמח מאוד לקראתי. הוא מזג לי ברנדי ונתן לפני פלח רוקפור וזיתים ומזג לעצמו ואמר „לחייך גורי" ונתן בידי את הספר „בנתיבי השאול", שיצא לאור בימים אלה, „יהודי יוון בשואה, פרקי עדות" שאסף וכינס וערך שמואל רפאל, בנו הצעיר של חיים. ששים ושניים עדים ועדות סיפרו לשמואל, איש בלשונו, את מגילת העינות שלהם. 483 עמודים בספר הזה וכל עמוד כמכוות אש. בבואי הביתה קראתי בו, גם הכרתי אישית כמה מהמדוברים שהשמיעו דברם בטרילוגיה שלנו ב„המכה ה־81" ו„פני המורד" ו„חיים האחרון". והם קרובים ויקרים לי. שנים אני שומר אתם על קשר וזוכר מה עשו להם. ופתאום הספר הזה. באתי לקנות משהו וזכיתי בספר.

שמואל רפאל, יליד הארץ, בן קהילת שאלוניקי שחרבה, ששרידיה כאן. הוא נשא לאשה את שלהב, בתם של חנה ואיתמר יעודקסט, המשורר היקר. נולד להם בן ושמו אהוד־דוד. דוד על־שם אחיו של סבו שנספה. אני זוכר את החתונה שנערכה ברוב פאר, את יצחק נבון נשיאנו שכיבד אותה בבואו. וחברו שם שרידי יהדות הונגריה ויהדות יוון, גלויות שנהרסו ובני הדור הצעיר שבאו, לשמח חתן וכלה, בני „הדור השני". בעת האחרונה החלו לספר את סיפור משפחותיהם. ואין־מנוס.

שמואל הקדיש שנים למלאכת הספר הזה: בפעם הראשונה זכתה קהילת שרידי יוון בארצנו למגילת העדות הזאת. לא מחקר היסטורי־תקופתי, כאמור שם, אלא „תיאור עולמו של העד הבודד". חשיפה עזה, אמיתית עד כלות.

ברכתי את חיים רפאל על הספר הזה. הבטחתי כי אקרא בו ואומר דברי. הוא סיפר לי כי לפני שבועיים חזר שמואל מביקור באושוויץ. הוא נסע לשם עם תלמידיו מתיכון־חדש בחולון. הצטרף אליו הנער אסף בן 15, נכדו של חיים מבתו שמחה. הם נטלו את ספרו של שמואל. השאירו שם שני עותקים. עמדו בפתחי „הבלוקים" ועל „הרמפה" וקראו פרקי עדות. ואסף הנער עמהם. הדגל הלאומי שנטלו אתם אבד עם אחת המזוודות. הם ציירו דגל חדש, „דגל דיו", כמו זה שהניפו אנשי הפלמ"ח באילת, והלכו אתו לאורך רציפי הרכבת תחת שמים אפורים. בפתח בלוק 10 קראו קטע מעדותה של עליזה ברוך וליד המקרפות קטע מעדותו של יעקב גבאי. דמעות עומדות בעיניו של חיים רפאל: „אם היו אומרים לי אז בשנת 1944, כאשר שרפו יום יום את יהודי הונגריה ואני רואה אותם, שלאחר ארבעים וארבע שנים יבואו לשם הבן שלי והנכד שלי ממדינת ישראל...". הוא מוזג לי עוד ואינני כוסב. אני אומר לו שמחר יום הולדתי. והוא מאחל לי אושר ובריאות ומוסיף כמובן למסכת הברכות את עם ישראל ו„שיהיה כבר טוב ושיהיה שלום ותהיה אחדות כי המריבה לא טובה בשביל'נו".

נטלתי את הספר וקניתי גבינה בולגרית מצפת ופניתי ל„בית היין". ימים רבים לא ביקרתי במקום הזה. הפעם נמשכתי לשם ושם פגשתי את הקרואים הקבועים. שמחתי בהם והם שמחו בי. כיבדוני בבירה מהחבית. והכל התערב בי. כל חיי בעיר הזאת ובארץ הזאת. ובעודי כמתנשלת, מלא זכרונות, הייתי כולי הווה. הכל היה קרוב ומוגזם מאוד וניתן למישוש. זה קורה לפעמים. הכל נחשף ואתה נוגע בדברים. ורק לא מצאתי נוסחה שתכיל את כלוא ההווייה המסוכסכת הזאת, התל־אביבית כל־כך. ובעוד „זמנים נקרעים מסגור" ואני נתון להצפה נפלאה מאור ונוראה במקצת הייתי כולי כאן ועכשיו. חיי פקרוני. ילדותי. נעורי. בחרותי. זכר אושר ושתיקת מכאובים. מה טיפה לסיפור ולגאווה ומה שסמון במגרות החושך. וסביבי המכרים הללו, באי המקום הזה. דווקא לכאן הם באים ללגום בירה מהחבית של מתי ולהאזין לקללותיו של גדול המקללים בעידנו. מותר לי. מחר יום הולדת שלי. ושתי חרדה על כי מצוי

וכאשר הגעתי ל„כסית" עצרתי לרגע. לא נכנסתי. ובאו בי כל הפנים והשמות, ימי ולילותי בקפה הזה. ולא היה זכר להם. לא ראיתי שם את שלונסקי ואלתרמן, את פן ורטוש, את לאה גולדברג ובת מרים, את רובינא ומסקין, את גמזו ופרנקל, את יוסיפון ופישר, את חלפי וגלבע, את צילה בינדר המחכה...

אני במחצית הדרך בין ששים לשבעים. ובאו בי מחשבות שונות ומשונות על שארית החיים ומה רצוי שאעשה בכברת הזמן שהוענקה לי ושאיני יודע את שיעורה.

משיח דיאיר שאלו אותי מה לפי דעתי יקרה בבחירות. והכרתי כי תמיד לפני הבחירות אנו עורכים פה קלפי־נסיון. ארבע פעמים נהגנו כך ותמיד הוכח, למעלה מכל ספק, שכאן בבית היין, מנחשים בהבדל של מנדט או שניים את הניחוש הנכון.

פתאום פרצתי בצחוק. מפי אחד הידידים כאן נודע לי כי אחד משרי המערך יבוא למקום הזה ביום הששי, כלומר בעת שיראו אור השורות האלה. שאלתי על מה ולמה ומה לנכבד כמותו במקום הזה. הוא השיב לי כי השר רוצה לעמוד על הלכי הרוח בכל מיני „פאבים". ואני לא העליתי בדעתי כי המקום הזה „פאב"... אני מכיר את האיש הזה, שתרם רבות. איננו בטוח שכוחו דווקא בלגימת בירה והרי חייב אתה לשתות כמה קנקנים כדי לתהות את „הסביבה". מי יתן וייהנה. כאן גם גוב האריות וראי להזהר. אילו יכולתי הייתי מצטרף אליו ומדריך אותו במקצת. גורל האומה על כפות המאזניים ודי בכוס בירה אחת כדי להטות, לכאן או לכאן.

אף שרוב שנותי אני חי בירושלים, יש בי משהו תל־אביבי מהותי מאוד

הקרב על אלג'יר / דן אבידן

רפורמה על גב העם

איתותים ראשונים לאי־השקט הצפוי במדינה באו כבר בחודש שעבר. במפעלים ובשירותים ציבוריים פרצו שביתות. השכבות החלשות סבלו מהעליה המסחררת ביוקר המחיה, ונעשו כר פעולה נוח לקבוצות הדתיות הפונדמנטליסטיות

גל המהומות החריף שפקד את אלג'יריה בשבוע החולף היה החמור, לדעת משקיפים, מיום שזכתה מדינה זו בעצמאותה ב־1962. המהומות פרצו באופן ספונטני ב־4 באוקטובר בעיר הבירה אלג'יר, כאשר אלפי מפגינים צעירים תושבי שכונות העוני בלקורט, באב אל־וואד, קובה ואחרות – הסתערו על משרדי מפלגת השלטון (הפ.ל.ן), על משרדי ממשלה שונים ועל קואופרטיבים ממשלתיים למכירת מוצרי מזון, רגמו אותם באבנים והציתו בהם אש ושדדו את מוצרי המזון. המפגינים תקפו והשמידו כלי רכב ציבוריים, בתי מלון מפוארים ומשרדים של חברות תעופה זרות. השלטונות הגיבו מיד בהצבת כוחות משטרה וז'נדרמריה מוגברים ברחובות העיקריים בעיר הבירה וליד משרדי הממשלה וה„פ.ל.ן". אולם המהומות נמשכו למחרת היום והתפשטו בהדרגה לערי מחוז נוספות, כגון לעיר השניה בגודלה במדינה אוראן ולעיר עטאבה, שבה נולד הנשיא שאולי בן ג'דיד. כתוצאה מכך הכריז הנשיא ב־6 באוקטובר על מצב חירום כללי במדינה והורה לצבא להערך ברחובות עיר הבירה ובערי המחוז והשוטרות ולהטיל בהן עוצר לילה.

בשלב זה נכנסו לתמונה מנהיגי הקבוצות האיסלאמיות הפונדמנטליסטיות – בראשם המטיף הדתי הידוע השיח' עלי בן חאג' משכונת העוני באב אל־וואד שבעיר הבירה – והסיתו את המפגינים להמשיך במהומות. גוף חשאי שכינה עצמו „התנועה האלג'יראית להתחדשות", שלדעת משקיפים עומדות מאחוריו הקבוצות הפונדמנטליסטיות, פרסם הודעה שבה נאמר שהמהומות לא ייפסקו עד אשר הממשלה תתפטר, יבוטלו צעדי הצנע הכלכליים שנקט הנשיא שאולי בן ג'דיד ויכון משטר דמוקרטי במדינה. בהמרצת החוגים האיסלאמיים החריף גל המהומות והתפשט לערי שדה נוספות, לרבות לאיזורי קביליה ההרריים, בהם מתגוררים השבטים הברבריים שחלקם סרים למרותו של המנהיג האופוזיציוני הגולה חוסיין איט אחמד.

אחת התופעות הראויות לציון היא שהמפגינים גילו אומץ לב ולא נרתעו מעימות ישיר עם כוחות הצבא. המפגינים היו רובם ככולם צעירים, בנים למשפחות עניות, מחוסרי עבודה ומתוסכלים. הם קראו סיסמאות נגד יוקר המחייה הגובר במדינה, המחסור במוצרי מזון בסיסיים והחלוקה הלא צודקת של המשאבים הלאומיים. עיקר קיצפם יצא על מפלגת השלטון – ולאו דווקא על הנשיא עצמו – שחבריה, המשיכו, לטענתם, לנהל חיי רווחה בשעה שעל הציבור הטילו גזירות כלכליות קשות ותבעו ממנו להסתפק במועט שבמועט. כתוצאה מהעימות עם הצבא נהרגו לפחות 500 מפגינים ונפצעו יותר מ־1,000. כמו כן נמסר שהשלטונות עצרו יותר מ־3,500 צעירים שהשתתפו במהומות והחלו לשפוט אותם.

חוסר יכולתו של הצבא לשבור את גל המהומות הביא לכך שהנשיא שאולי בן ג'דיד נשא נאום לאומה ב־10 באוקטובר, שבו הבטיח לתושבים להציג בקרוב למשאל־עם תוכנית כוללת לביצוע רפורמות פוליטיות, כלכליות וחברתיות במדינה, שאת מהותן לא פירט. (בהודעה רשמית מטעם הנשיאות שהתפרסמה שלשום בערב נאמר שב־3 בנובמבר ייערך משאל־עם שבו יתבקשו האזרחים להביע הסכמתם להצעה בדבר שינוי החוקה, לפיו תהיה הממשלה אחראית על מדיניותה בפני הפרלמנט. כמו כן נאמר בהודעה שהשלטונות יעלו הצעות לרפורמות פוליטיות בפני ועידת ה„פ.ל.ן", האמורה להערך בדצמבר, במטרה להנהיג יתר דמוקרטיזציה בחיים הפוליטיים במדינה. בשלב שלישי, נאמר בהודעה, ייערך משאל־עם נוסף, כדי לאשר את השינויים שייכנסו בחוקה). הנשיא, שדיבר כ־25 דקות בקול פייסני ונרגש, אמר עם זאת כי אין בכוונתו לחזור בו מתוכנית הצנע הכלכלית שבה נקט החל מראשית השנה, וכי התנאי לביצוע הרפורמות הוא קודם כל השכנת שקט במדינה. כמו כן רמז בן ג'דיד, כי ייתכן שלא יציג עצמו כמועמד לקדנציה שלישית לנשיאות בוועידת מפלגת השלטון האמורה להערך בדצמבר. בעקבות נאומו של הנשיא שקטה הירידה הפנימית באלג'יריה והמהומות פסקו לפי שעה ברוב חלקי המדינה. שלשום בוטל מצב החירום והצבא פינה את הערים הגדולות, למעט כמה נקודות מפתח חיוניות בבירה אלג'יר וכמה שכונות שהיו מוקדי הפרעות.

שאולי בן ג'דיד

המהומות הנוכחיות פרצו באלג'יריה בשל התמרמרות השכבות החלשות ממדיניות הצנע הכלכלית שהנהיג הנשיא שאולי בן ג'דיד מראשית השנה. מדיניות זו כללה קיצוץ בסובסידיות למוצרי מזון חיוניים – למעט הלחם – הקפאת משכורות, פיטורי עובדים, צמצום יבוא מוצרי צריכה וכדומה. כל זאת כדי לייעל את המנגנון הציבורי, לחסוך בהוצאות הממשלה ולהגדיל את הכנסותיה במטבע זר מסקטור החקלאות בעקבות הירידה התלולה שחלה בהכנסות מייצוא הנפט והגאז בשל מחירים הנמוך בשוק העולמי. אך המאמץ לפיתוח החקלאות לא עלה יפה בשל שתי שנות בצורת שפקדו את המדינה ומכת הארבה. כתוצאה מכך חלה עליה מסחררת במחירי מוצרי המזון הבסיסיים כגון: סולת, אורז, שמן־בישול ובשר, וחלקם אף נעלמו מהשווקים. מדיניות הריסון במשק גרמה לשיעור גבוה של מובטלים, בעיקר מבין הצעירים המהווים רוב מכריע באוכלוסיה הגדלה בקצב מהיר. איתותים ראשונים לאי־השקט הצפוי במדינה באו כבר בחודש שעבר, כאשר בשורה ארוכה של מפעלים ושירותים ציבוריים פרצו שביתות והוכרזו סכסוכי עבודה. מצעדי הצנע נפגעו בעיקר השכבות החלשות והמתגוררות בפרברי הערים, שסבלו מהאבטלה ומהעליה המסחררת ביוקר המחיה, והפכו כר פעולה נוח לקבוצות האיסלאמיות הפונדמנטליסטיות.

קרוב לוודאי, כי המשטר ייזהר עתה מפני נקיטת צעדים נוספים הפוגעים בשכבות החלשות, כדי לא לגרום תסיסה מתמדת שתסכן את יסודות השלטון הקיים. אולם כל עוד יהיה הצבא אמונים ל„פ.ל.ן" קשה להניח שבעקבות המהומות יבוא הקץ למשטר. יחד עם זאת מועטים כרגע הסיכויים שהנשיא הנוכחי, בן ג'דיד, יכהן קדנציה נוספת בשלטון. הוא עצמו רמז, כאמור, שאיננו מתכוון להציג את מועמדותו לקדנציה נוספת. לשלטונו יש אופוזיציה חזקה בתוך ה„פ.ל.ן" מצד הגוש הרדיקלי, בראשות מזכ"ל המפלגה מוחמד שריף מסאעדיה, שלו יש כנראה תומכים גם בכוחות המזויינים. המהומות לא ישאירו את יוקרתו ומעמדו הציבורי של שאולי בן ג'דיד שלמים וללא פגיעה.

مكرر من الاصل

פרשת „בנקר'ס טראסט". סמנכ"ל „כור" שמעון רביד. ראיון / אבי שוברט

בדרך הנכונה על חבל דק

פניית הבנק האמריקאי „בנקר'ס טראסט" לבית המשפט המחוזי בדרישה לפרק את „כור" בגין אי־פרעון הלוואה בסך 21 מיליון דולר באה בעיתוי הגרוע ביותר מבחינת הקונצרן וחברת העובדים. היא באה בעיצומם של תהליכי ההבראה הננקטים עתה, שבוע לפני הגשת המאזן החצי־שנתי של הקונצרן ושלושה שבועות לפני הבחירות לכנסת ה־12.

מהלך זה העמיד במהלך השבוע האחרון את קונצרן „כור" במרכז תשומת הלב הציבורית. במיוחד עקבה אחריו בעניין רב המערכת הבנקאית הישראלית, לה חב הקונצרן כמיליארד דולר. כל מהלך בפרשה זו הוא בעל השפעה מכרעת על יכולתה של „כור" לפרוע את חובותיה. גם הבנקים באירופה ובארה"ב עקבו אחר ההתפתחויות בפרשה: הקונצרן חייב להם כ־300 מיליון דולר. ביניהם גם מחזיקי אגרות החוב בארצות־הברית, בערך של 105 מיליון דולר, שהונפקו על־ידי „דרקסל ברנהם". אגרות אלה נסחרו באמצע השבוע בבורסה בניו־יורק ב־20 אחוז פחות מערכם הנקוב ולאחר מכן הופסק המסחר בהן כליל.

תעשיינים, אנשי המערכת הבנקאית והגורמים הממשלתיים בארץ הרגישו את חשיבות התערבותו של משרד האוצר למציאת פתרון למשבר. מאז נמסרה הודעתו של ה„בנקר'ס טראסט", בדבר כוונתו לפנות לבית־המשפט, נערכו מגעים קדחתניים בהנהלת „כור", במזכירות חברת העובדים וההסתדרות, בהנהלות הבנקים ובצמרות בנק ישראל ומשרד האוצר, כדי למצוא נוסחה שתניח את דעתם של חברי הנהלת הבנק האמריקאי. נוסחה שתביא לביטול הבקשה לפרק את הקונצרן.

תמורת הזרמת כספים מהאוצר ל„כור", הדגישו השבוע חוגים בבנק ישראל, ידרשו באוצר להעמיק את צעדי ההבראה הננקטים בקונצרן, למכור נכסים, לסגור מפעלים ולפטר עובדים. בתמורה יזרים האוצר 50 מיליון דולר שבעזרתם יתקבלו שטרי הון הניתנים להמרה במניות. פעולה מעין זו, סבורים בבנק ישראל, תשכנע את ראשי הבנק האמריקאי, כי משרד האוצר ניצב לימין הקונצרן ומביע את אמונו ביכולתו להחלץ מן הקשיים.

„פרשת כור" הפתיעה השבוע גם את הפסימיים ביותר. בין האנשים שהופתעו היו גם סמנכ"ל קונצרן „כור" לכספים ותפעול ר"ד שמעון רביד. ביום רביעי השבוע נפגשו מנכ"ל „כור" בני גאון וראשי בנק הפועלים עם ראשי ה„בנקר'ס טראסט" בניו־יורק, בנסיון להגיע להסדר שיביא לביטול הבקשה לפירוק קונצרן „כור". רביד, בתוקף תפקידו בקונצרן, אחראי על המגעים עם מערכת הבנקאות העולמית.

– מה גרם לפנייתה של הנהלת ה„בנקר'ס טראסט" לבית־המשפט בתביעה לפירוק „כור"?

כשלושה ימים לפני ראש השנה הגיע לארץ בריאן צ'מבליסט, הממונה על ה„דסק הישראלי" בבנק האמריקאי. בפעם הראשונה ביקש שניתן ערבויות על החוב. הסברנו לו שאי אפשר להעדיף בנק אחד על משנהו בשעבוד נכסים, על־פי ההסכמים שיש לנו עם הבנקים. בעקבות הפגישה הזו ביקש צ'מבליסט לקבל את העתקי כל המסמכים החוקיים הקשורים להתחייבויות. אנו נעתרנו לבקשתו והעברנו אליו את המסמכים. במהלך הימים הבאים דרשו הבנק מסמכים נוספים, הבהרות ודו"חות על מצבן של חברות־בנות של „כור".

ערב סוכות מסרו מהנהלת הבנק האמריקאי, בהודעה טלפונית, כי עורכי־הדין שלהם מצאו דרך לשעבד סוגים שונים של מניות שלנו בחברות־הבנות, מבלי להפר את ההתחייבויות החוקיות שלנו. אני טענתי בתגובה, שהבעיה החוקית איננה המרכזית: יש לנו מחויבות לכל הבנקים, שהתחייבו לחדש לנו את קווי האשראי. לא נוכל להעדיף בנק אחד על משנהו. „בנקר'ס טרסט" לא היו מוכנים לסגת מעמדתם והעמידו בפני ארבע אלטרנטיבות. שלוש מתוכן היו קומבינציות משפטיות שונות לצורך שיעבוד מניות. במקרה שאף אחת מהן לא תתקבל על־ידינו, אמרו, הם יעמידו את הכסף לפרעון.

– האם בשלב זה התקבלה ההכרזה הזו באופן אמיתי?

אני הערכתי שאין שום דרך בעולם שהבנק האמריקאי יזכה לקבל את כספיו באמצעות תביעה משפטית. אם ינקטו צעד קיצוני ביותר יתחיל מהלך בן כמה שנים, עד שמישהו מהבנקים יראה חלק מכספו. לכן הדגשתי בפניהם שאין שום כוונה להעדיף אותם על פני הבנקים האחרים. מה שהדאיג אותם היה אוסף של שמועות והדלפות של טיוטות מההסכם שנעשה עם קונסורציום הבנקים הישראליים.

הסכם זה לא היה רלוונטי, אך השמועות ייחסו לו נסיונות של הבנקים הישראלים לקבל ערבויות, גם על חשבון הבנקים הזרים. „בנקר'ס טרסט" לא היו משוכנעים שנעמוד בלחץ וחששו, כי אם יצטרכו לנקוט צעד קיצוני בעוד שנה או שנתיים יהיה סך כל הנכסים שיעמדו לרשות הנושים קטן יותר ממה שהוא היום.

במשך שבועיים, מערב סוכות ועד יום ראשון השבוע, ניסינו לשכנע את ראשי „בנקר'ס טראסט" שהגענו להסכמה עם הבנקים הישראליים, ועל כך שאין תוספת בטחונות על חובות העבר וכי הבנקים הישראליים מסכימים להעמיד את 60 מיליון הדולר על חשבון הבטחונות הקיימים. אך הם לא השתכנעו ודרשו בטחונות נוספים או עסקה: הם ירכשו מניות של „כור" ובתמורתן נחזיר את ההלוואה.

– מה היתה אופי היחסים בינך ובין נציגי הבנק האמריקאי?

ביולי האחרון, בביקורי הראשון בארצות־הברית במסגרת התפקיד החדש חידש „בנקר'ס טראסט" את ההלוואה. בישיבה עם מנהלי הבנק הודיעו לי כי חידושה הוא מחווה של רצון טוב כלפי „כור". זו היתה הלוואה בסך 6.3 מיליון דולר שנפרעה שבוע לפני כן. הם גם הוסיפו ואמרו לי, כי אני יכול להודיע לכל הבנקים על חידוש ההלוואה בתנאים הקודמים. בדיעבד מתברר, כי ההלוואות שחודשו היו אכן בתנאים כספיים שווים, אך במקום שיחודשו ל־90 ול־180 יום – חודשו על בסיס יומי. אנחנו לא חשנו בכך מכיוון שהריבית שנגבתה היתה של שלושה או שישה חודשים, וזה נתן להם אפשרות לגבות את הכסף מיד.

ביום רביעי קיבלנו מהם העתק מכתב ובו הודעה, כי בשיחותיהם עם הערב להלוואות בארה"ב לא השתכנעו שהוא עושה מאמץ להעניק להם בטחונות. ביום שישי הגיעה אלינו הודעת תשלום ראשונה כערבים.

„כור" יכולה ביום לפרוע חוב של 20 מיליון דולר, אך ברור, כי אם כל הבנקים יתבעו את כספיהם, לא נוכל לעמוד בכך. אין אף ישות כלכלית בעולם המסוגלת לשלם את כל התחייבויותיה ביום אחד. בניגוד לכל הקשקושים בעיתונים, שום בנק לא קיצץ לנו את קו האשראי ולמיטב ידיעתנו שום בנק לא מתכוון לעשות כן בעתיד הקרוב.

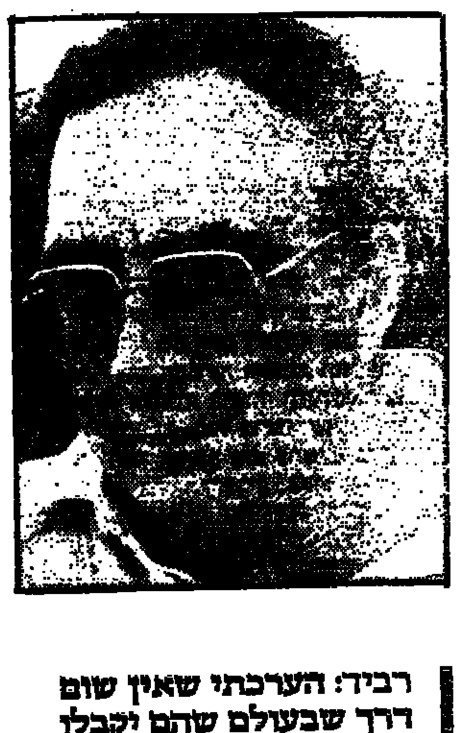

רביד: הערכתי שאין שום דרך שבעולם שהם יקבלו את הכסף שלהם באמצעות תביעה משפטית. „כור" יכול לפרוע 20 מיליון דולר, אך אין שום גוף כלכלי המסוגל לשלם את כל התחייבויותיו ביום אחד

– מה אם כן פשר הפרסומים על קיצוץ קווי האשראי על־ידי „אירווינג טראסט"?

לפני שבוע נפרעו הלוואות לזמן קצר בשווי 2 מיליון דולר על־ידי ה„אירווינג טראסט". ההלוואות האלה מוחזרו ונוספו להן כ־20 מיליון דולר לצרכי יבוא של חומרי גלם. קו אשראי זה מקבל גיבוי ב־60 אחוז על־ידי ממשלת ארצות הברית, והשאר על־ידי הבנק. דיברתי עם נציגים של יותר מ־75 אחוז מהבנקים שאיתם אנחנו עובדים. כולם קיבלו הודעות על בקשת הפירוק. שום בנק, עד רגע זה, לא הודיע על כוונתו לקצץ קווי אשראי. כל מי שדיברתי איתו הודיע, כי הוא ממתין לראות את ההתפתחויות. כולם הביעו תמיהה על מהלכה של הנהלת ה„בנקר'ס טראסט". אינני מבין מה מביא בנק גדול לתביעה מן הסוג הזה.

– מהם המניעים האפשריים לנקיטת צעד כזה על־ידי ה„בנקר'ס טראסט"?

אין לי ספק שיש פה בעיה של חוסר תקשורת ואולי בעיות אישיות שאני לא מסוגל לפענח במלואן. אבל כל זה על בסיס אמוציונלי ובנק גדול אינו מתנהג בדרך־כלל על בסיס כזה.

– הבנק האמריקאי הודיע שאין לו עוד אמון בהנהלת קונצרן „כור" וביכולתה להחזיר לקונצרן את רווחיותו.

זה מעורר תמיהה. ההנהלה הנוכחית פועלת זה ארבעה חודשים. הבנק האמריקאי אינו יכול להסתמך בטענותיו על היכרות עם ההנהלה הנוכחית. חוץ מזה מה אני כבר יכול לענות לך. אני חושב, בכל האובייקטיביות, שהבעת אי־האמון של ההנהלה האמריקאית היא קשקוש. גם אם לא נוצרה כימיה אישית, בסך הכל אנחנו לא הולכים להתחתן.

פגשתי את נציגי ה„בנקר'ס טראסט" כשבע או שמונה פעמים. הפגישה הראשונה שלי עם נציגי הבנק באמצע חודש יוני, כשצ'מבליסט היה בישראל היתה תחת מתח גדול. זה היה זמן קצר לפני פרסום מאזן „כור" וכבר אז היה ברור שאתמנה במקום שבח אופיר. בפגישה השניה, שהתקיימה בארה"ב ביולי, יומיים אחרי פרסום מאזן „כור", היו אצלנו חששות מפני תגובת המערכת הבנקאית על תוצאות המאזן. ב„בנקר'ס טראסט", שם נפגשתי עם בריאן צ'מבליסט וקרל רואק, נאמר לי כי הם שותפים את כל המתחים ומתחילים לעבוד בשיתוף פעולה. ואז כמחווה של רצון טוב חודש האשראי ומוחזרה ההלוואה. בחודש האחרון, בעקבות דרישתם להגדלת הערבויות והתנגדותי לכך, נוצר מתח רב ביחסים בינינו.

– האם נכונים הפרסומים ש„כור" פרעה אג"חים קצרי־מועד מ„דרקסל־ברנהם" האמריקאי בסכום 25 מיליון דולר?

אגרות חוב אלה ניתנו כהלוואות לזמן קצר, משבוע עד חודשיים, וניתנו להן ערבויות של הבנקים הישראליים, במסגרת ההגבלות ללווה בודד. כשעלתה הריבית בארצות־הברית, התברר לנו שלא כדאי להמשיך ולהפיץ את אגרות החוב ולכן הפסקנו זאת וניצלנו את היקף הערבות הבנקאית להלוואה.

– מה דעתך על דברי ראש הממשלה, כי פרשה זו עלולה להעמיד בסכנה את האשראי שמקבלים גופים כלכליים ישראליים והמדינה עצמה בחו"ל?

אין ספק שיש לנו בעיה קשה. האשמת „כור" בחוסר יכולת לפרוע את חובותיה יוצרת בעיות גם בארץ וגם בחו"ל. העניין הוא שהצעד הזה ננקט על־ידי הבנק האמריקאי דווקא בתקופה שבה הקונצרן עושה את הצעדים בכיוון הנכון.

– איזו השפעה יש לפרשה הנוכחית על המשך יישומה של תכנית ההבראה?

כבר עתה אפשר להבחין בצמצום גדול בעלות העבודה, שהיא אחד המרכיבים העיקריים בתוכנית ההבראה. מרבית המפעלים הגדילו את תפוקתם על אף הצמצום בכוח־האדם. העובדים ב„כור" ויתרו על 5 אחוזים משכרם, אך נתונים אלה משפיעים רק במעט על התוצאות החצי־שנתיות מכיוון שהם מתייחסים רק לתקופה שהחלה במאי האחרון. הצמצום ב־15 אחוז בכוח־אדם נעשה ברבעון הראשון של 1988 והצמצום הגדול יבוא לידי ביטוי בחצי השני של השנה. נתונים אלה הוצגו גם בפני אנשי הבנק האמריקאי, אך אלה הודיעו כי הנתונים אינם מקובלים עליהם.

אני מקווה שנתגבר על הפרשה הזו והיא תיזכר כאפיזודה לא נעימה אבל חולפת. המבחן העיקרי שלנו הוא בהצלחתה של תכנית ההבראה. חשוב לנו ביותר להגיע למערכת הבנה עם עובדי „כור" שתאפשר לקונצרן להחלץ מקשייו. „כור" היה בעבר חלוץ במובנה מבחינת ההישגים שהביא לעובדיו, כפי שהתחייב משייכותו לחברת העובדים. עובדי „כור" צריכים להבין שכעת אנו עומדים בפני שנתיים או שלוש שנים קשות, שבהם איננו יכולים להמשיך במסורת הזאת. אנחנו חייבים לקצץ אם חפצי חיים אנחנו. הנושא השני הוא הסביבה, הממשלה ובנק ישראל, החייבים לאמץ מדיניות שהייצור התעשייתי הוא הציר המרכזי. אין צמיחה בלי יצוא תעשייתי. אם כתוצאה מהאפיזודה הזו, שאני מקווה שהיא חולפת, יבינו כולם שאנחנו הולכים בדרך הנכונה אך על חבל דק מאוד, אולי עוד נודה ל„בנקר'ס טראסט" על כי מעז יצא מתוק.

פרשת „בנקר'ס טראסט". מזכ"ל חברת העובדים דני רוזוליו / חיים ביאור

מוקש בגלגלי ההבראה

בעיצומה של תוכנית הבראה מאסיבית, שסובבים הסיכויים כי תביא את „כור" לקיצה של המינהרה הארוכה, נחתה השבוע על ראשי הקונצרן וחברת העובדים פרשת הפניה של „בנקר'ס טראסט" לבית־המשפט המחוזי, כי יורה על פירוקו של „כור", עקב אי החזרת חוב של 21 מיליון דולר. דני רוזוליו, מזכיר חברת העובדים, מול דלתו של מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, סבור שהפרשה תזיק רק בשוליים למאמצי ההבראה הנעשים ב„כור" ולתהליך השיפור במצבה העסקי, האמור להביאה לתחילת קו הרווחיות בשנת 91.

– האם צפית למהלך שנקט „בנקר'ס טראסט", לאחר שחלף מועד הפרעון של החוב?

אינני עומד בקשר ישיר עם „בנקר'ס טראסט". הדיווחים השוטפים שקיבלתי לא גרמו לי לצפות מהלך כזה מצד בנק אמריקאי מכובד. זה צעד מוזר. אם הבנקאות הישראלית סיכמה על המשך קווי האשראי ל„כור", כפי שמסר לי הסמנכ"ל שמעון רביד, היה בכך די כדי לאותת לבנקים אמריקאיים ואירופיים על אמינות הקבוצה. הלקח מהמהלך של „בנקר'ס טראסט" הוא שיש להערך לכל מצב משפטי שבנקים נושים עלולים לגרום. עם שובם של בני גאון, איתן ברגלס ועמירם סיוון ארצה, נכנס מיד את ההנהלה המצומצמת של חברת העובדים, כדי להפיק את כל הלקחים הנדרשים.

– איך תפעל חברת העובדים באפשרות שגם בנקים אחרים יילכו בעקבות „בנקר'ס טראסט" ויפעלו כנגד „כור"?

על כך נחליט רק לאחר סיומה של הפרשה הנוכחית. אני מניח שבעקבות פגישתם של ראשי „כור" ובנק הפועלים עם נציגי הבנק בניו־יורק, הכל יחזור לקדמותו ביחסים בין שני הגופים. הרי בנקים מעוניינים בעסקים קיימים ולא בעסקים נופלים. לאחר פתרונה של הפרשה, לא תהיה עילה לבנקים אחרים להקטין קווי אשראי.

– האם לא נגרם עתה נזק גם לתאגידים תעשייתיים אחרים, דוגמת „כלל" או ליחסי משק העובדים עם הבנקאות העולמית?

כמה מהתאגידים התעשייתיים שמחוץ להסתדרות, כמו „כלל" ואיי־די־בי מצויים במגמה של ירידה דרסטית ברווחיות ולקראת הפסדים. אם לא תגיע פרשת „כור"־„בנקר'ס טראסט" לפתרון חיובי ו„כור" יגיע לכינוס נכסים, תהיה לכך השפעה ישירה על תאגידים אחרים. „כור", יש לזכור, הוא הקונצרן הגדול ביותר במשק ולא אי בודד. המגמות המקרו־כלכליות של ישראל מושפעות ממצבו של הענק ה„כורי". הסתבכות של הקונצרן תהפוך את ישראל למדינה עם סיכון כלכלי גבוה, במיוחד לנוכח העדר הצמיחה בשנת 87'.

ובאותו הקשר – יהיה זה אסון אם יורעו היחסים בין משק העובדים לבין הבנקאות העולמית. נכון שלתוצאות הפגישה בין ראשי „כור" ל„בנקר'ס טראסט" יש השלכות על יחסי משק העובדים כולו עם בנקים בחו"ל, אך הממשלה ובנק ישראל קראו נכון את המפה. אין זה מקרה שהתייצבו לימין הקונצרן, ליצור אווירת „עסקים כרגיל".

– האם אינך חושש, כי מעתה יימנעו מיזמי חברות ישראליות לגייס הון בבורסה האמריקאית?

עתה, כשהממשלה מעניקה תמיכה וגיבוי ל„כור", אפשר להניח שאמינות החברות הישראליות לא תיפגע באופן מהותי. אף־על־פי כן עלול להשתנות לרעה דירוגה של ישראל בבורסה האמריקאית בעקבות ניתוח מקרו־כלכלי. דירוג חברה ודירוג מדינה הם שני דברים שאינם זהים. „כור" עלול להתקשות בגיוס הון, אך זה לא צריך להשפיע על חברות אחרות. נראה שהתנאים לגיוס הון יורעו, אך לא האפשרות לגייס את ההון.

– האם אתה תומך במתן ערבות מדינה או סיוע ממשלתי ל„כור"?

בהצעות שהביאו עמם ראשי „כור" לניו־יורק נכללו אלמנטים של סיוע ממשלתי. אמרתי השבוע בוועדה המייעצת של בנק ישראל, כי בעקבות משבר המערכת היצרנית, עקב משבר ההתאמה ממצב של אינפלציה למצב ריאלי, לא יתכן שתוכניות הבראה ריאליות של חברות במצוקה לא יזכו לסיוע ממשלתי. אינני רוצה סובסידיות, אלא ערבות מדינה, שהיא מכשיר מתאים כדי לעבור בשלום את משבר ההתאמה. ביקשתי מבנק ישראל והאוצר שיתייצבו לימין „כור", ולא רק בימי מצוקה. ערבות עולה פחות כסף מסובסידיות והיא פחות כואבת. זה נכון גם לגבי הסיוע להתיישבות החקלאית. המדינה אינה יכולה, „בגדול", לסבסד את המגזרים היצרניים שבמצוקה כל כמה שנים, אך ערבות מדינה בתנאי פיקוח הולמים היא בהחלט אפשרית.

– אלו פעולות הבראה יצטרך „כור" לאמץ בעקבות הפרשה, בתחום של מכירת מפעלים ונכסים וצמצום בכוח־אדם?

תוכנית ההבראה של „כור" תתבטא כבר במאזן הקונצרן למחצית 88', שיתפרסם בשבוע הבא. התוכנית גרמה לתהליכים בכיוון הרצוי וניכר שינוי במגמה. עיקר הצמצומים במפעלים כבר בוצעו והיום מועסקים בקונצרן 27,000 עובדים לעומת 32,000 לפני זמן לא רב.

רוזוליו: המדינה אינה יכולה לסבסד מדי כמה שנים את המגזר היצרני שבמצוקה, אך היא יכולה לתת ערבויות. אין זה מקרה שהממשלה ובנק ישראל התייצבו לימין הקונצרן, ליצור אווירת „עסקים כרגיל"

מפעלים רבים שרשמו הפסדים בשנים 86'־87' משלימים עתה תהליך של יעול וארגון מחדש ונראה לי כי הקושי העיקרי נמצא כבר מאחורינו. רק במפעלים בודדים כמו למשל „סולתם", העסק תקוע בבעיות שיווקיות.

ככלל המשק הישראלי, כך גם ב„כור" יש בעיה של הון. אין ספק שרווחי הון לא יצמחו במהירות מספקת כדי לממן היקף כה גדול, לכן אנו עומדים לטפל ביותר שאת במציאת שותפים לחברות הקבוצה. נעסוק גם במכירת מפעל זה או אחר, כפי שמכרנו את „הלן קרטיס" לד"ר פישר או את חברת הבנייה „יובל גד" ל„שיכון עובדים", שהיא חברה „בתוך המשפחה". אבל כבר עתה אנו פועלים לאיתור משקיעים חיצוניים שייכנסו כשותפים, כמובן בלי לאבד את מעמדנו הבכיר בחברה. נפרוס את פעילותו של הקונצרן בתחומים שכבר הוכיחו את עצמם ונפתח בתחומים אחרים, כדי להבטיח התאמה בין היקף הפעילות להיקף ההון הריאלי. לדוגמה, נרחיב את תיק המזון, בין היתר על־ידי יצירת שותפות בין „כור" לבין חק"ל, קו־אופ והמפעלים האיזוריים של הקיבוצים.

ההנהלה החדשה של „כור", בראשות בני גאון, ממשיכה את תוכנית ההבראה שהופעלה בסוף כהונתו של ישעיהו גביש כמנכ"ל הקונצרן. בשלושה וחצי החודשים שחלפו מאז נכנסה ההנהלה החדשה לתפקידה, היא הורידה את התקורות באופן רציני והסדירה את הנושא הפיננסי ההכרחי.

ננקטים עתה שלושה צעדים נוספים, הקשורים להסתדרות. ראשית, הגברת מעורבותם של העובדים בניהול. לאחר שישראל קיסר גיבש את תוכנית הפירמה שלו, התחלנו במגעים עם נציגות העובדים, כדי שירכשו מניות של המפעלים ויגבירו בכך את המוטיבציה וההזדהות עם קידום התפוקה והרווחיות. העברתה של מפעל „חבית אש" בבאר־שבע לניהול הבעלותי של עובדיו היא הדוגמה המוחשית ביותר לכיוון המערכת. נעודד יוזמות דומות גם במפעלים אחרים, שנקלעו לקשיים, אם יימצאו מתאימים לכך מבחינת גודלם, הרכב המוטיבציה של העובדים והענף התעשייתי שבו הם פועלים.

הצעד השני מתבטא בצמצום המספר של ועדי העובדים בחברות ההסתדרותיות. במצב שבו בחברה לא גדולה פועלים עשרות ועדים – אי־אפשר להגיע להסכמות ולהבטיח יחסי עבודה תקינים. הצעד השלישי הוא שינוי בשיטת העלאות השכר. לא יהיה עוד מצב שהעלאת שכר, הנגזרת מהסכם עבודה ענפי, תנתן באופן אוטומטי לכל אחד ממפעלי „כור", בלי קשר למצבו הפיננסי. במפעלים שמצבם איתן ישלמו תוספת שכר, בהתאם ליכולת. אני ער לכך שצעד כזה אינו פשוט והוא כרוך בשינוי נורמות שהשתרשו במשך שנות דור.

– האם יש להעניק קשר בין שבח אופיר, שהועבר מתפקידו בהנהלת „כור", והעובד היום עם „בנקר'ס טראסט", לבין הפרשה הנוכחית?

אין בידי עובדות מספיקות הקושרות אותו עם המהלך של הבנק האמריקאי. רק כשהמשבר יסתיים, נתפנה לבדוק אם אכן קיים קשר כזה או שאופיר דיבר בבנות, כאשר ביטל את הדברים ואמר, כי קשה לו להשפיע על שיקול של בנק גדול כ„בנקר'ס טראסט".

– מה תגובתך להצעה שעלתה, לפי השמועות, בהסתדרות – להחליף אותך בנפתלי בלומנטל, לשעבר מנכ"ל „כור"?

אלה רכילויות שאין להן יסוד ואין לי זמן לעסוק בהן.

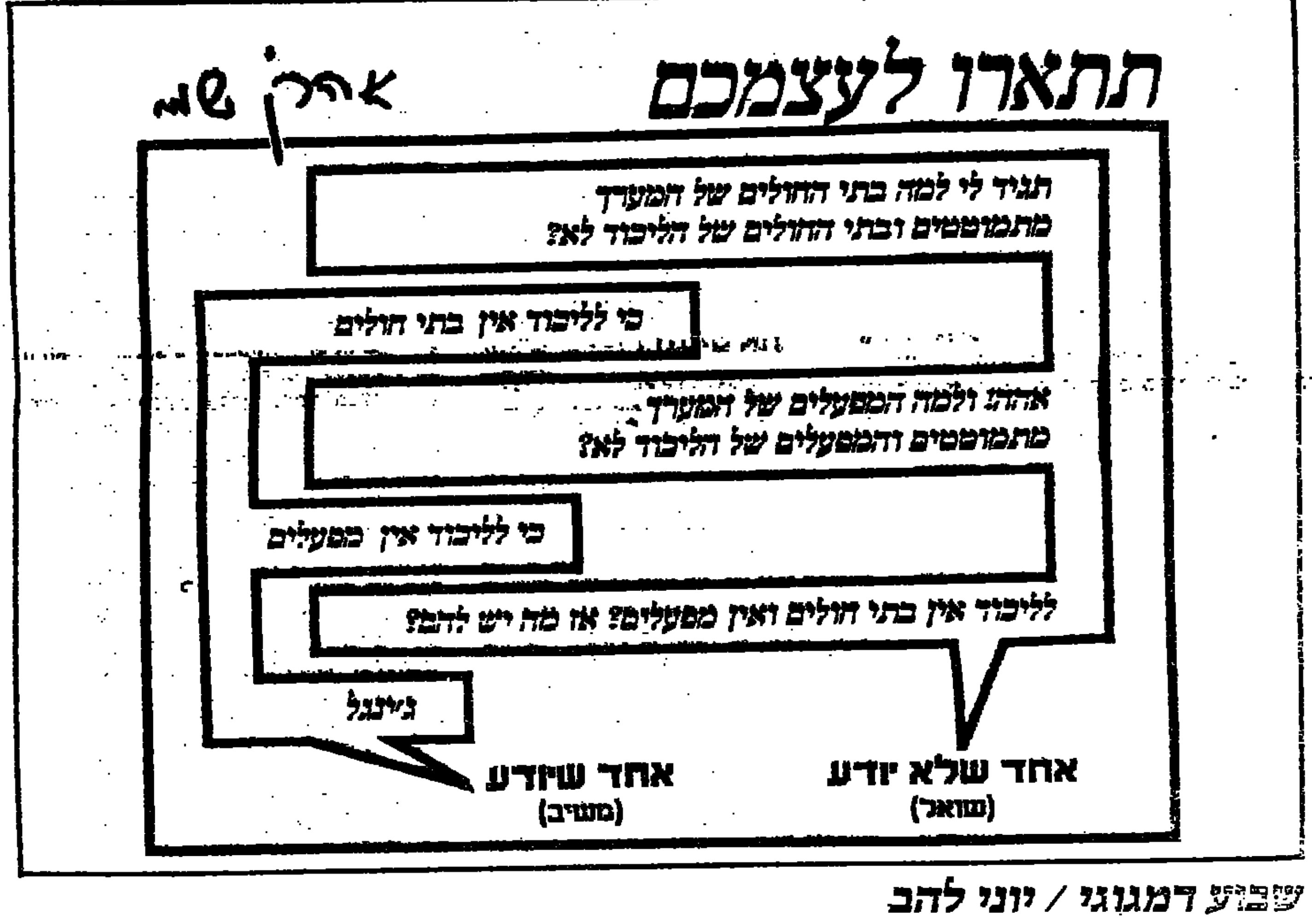

שבוע דמגוגי / יוני להב

החיים חייבים להמשך

תוקפיו של א.ב. יהושע מכרסים את דבריו ואת משמעותם האמיתית ומשתמשים באפקטים כדי להבהיל וליצור תחושה של זוועה. זו שיטה: מסיטים את הוויכוח מהמוקד האמיתי והכואב אל הצד השערורייתי

עכשיו הם מתנפלים על הסופר א.ב. יהושע בשצף־קצף ובהבעת זעם. הם לא מתנפלים על החיילים אשר, כפי שפורסם, פרצו לבתיהם של כפריים פלסטינאים, גררו אותם לפרדס, הפשיטו אותם עירומים והכניסו להם מכות רצח. הם לא מתנפלים על החייל שעבר בלוק על ראשו של פלסטיני וגרם לו להתאשפז במצב קשה בבית־החולים. הם לא מתנפלים על החיילים שקשרו עורך־דין פלסטיני, עירום, לעמוד הסמל ליד ביתו למשך כל הלילה. הם לא מתנפלים על מח"ט מסויים אשר, כפי שפורסם, נתן לחייליו הוראות מפורשות להכות אזרחים, עם פרובוקציה או בלעדיה.

לא, הם מתנפלים על הסופר א.ב. יהושע, בגלל שהעז לומר את שאסור להגות בקול רם. הוא העז לדבר בנשימה אחת על הכיבוש ועל הנאצים. איך אפשר להשוות? מזדעקים להם הצדקנים, וככל שההזדעקות שלהם קולנית יותר, כך נדמה להם יותר שהם צודקים, כי הצדק שלהם יותר צדק כשהוא קולני. בעוד שהצדק השקט – שקט מדי מכדי שיוכל להיות צודק.

מה אמר א.ב. יהושע בראיון ב„ניוזוויק"? הוא לא טען שהישראלים משמידים את הפלסטינים באופן פיסי. הוא לא טען שהישראלים מכריחים את הפלסטינים לענוד טלאי צהוב. הוא בסך־הכל אמר שנוכח תגובת הציבור הישראלי על מה שקורה עכשיו בשטחים, הוא מבין כיצד יכלו הגרמנים לטעון כאילו לא ידעו במהלך מלחמת העולם השניה מה קורה ליהודים. הטענה הזו הרבה יותר מורכבת מהטענה הפשטנית אותה מנסים הדמגוגים להלביש על א.ב. יהושע. אבל זו, הרי, היתה דרכו של הימין כאן ומעולם. לא להתמודד עם טענות מורכבות, אלא רק עם סיסמאות, בעזרת סיסמאות. רוצים דוגמה אקטואלית לטכניקה זו של הימין? לא צריך להרחיק לכת.

הליכוד מנסה לשכנע את הבוחר, כי המערך תומך באש"ף. הליכוד הופך את הטענות המורכבות של המערך בנושא הפלשתיני לטענות פשטניות – בדיוק בגובה העיניים של הטענות הפשטניות של הליכוד. לאחר שהפך הליכוד את הטענות המורכבות של המערך לטענות פשטניות (ושקריות, כמובן, שהרי המערך בעולם לא תמך באש"ף), הוא מסוגל להתמודד עם טענות אלה. ובאותה צורה נוטלים תוקפיו של א.ב. יהושע את דברי האיש, מכרסים את הדברים ואת משמעותם האמיתית, משתמשים באפקטים כדי להבהיל וליצור תחושה של זוועה בדבריו של האיש, ובכך מסיטים את הויכוח מהמוקד האמיתי והכואב שלו לצד השערורייתי. וכך שוב בורחים מהבעיה האמיתית, ובכך מונעים אישוש לדבריו של א.ב. יהושע. מה אמר א.ב. יהושע באמת? הוא טען, בעצם, כי בגדה וברצועה מתרחשת מלחמה. כל יום נהרגים ונפצעים שם אנשים; אחת לכמה זמן מתפרסמים סיפורים מזעזעים על המתרחש שם. ומה עושה האוכלוסיה היהודית בתחומי הקו הירוק בקשר לכל זה? לא כלום.

זה לא קיים. יוק. החיים נמשכים כרגיל. מדובר במלחמה המתחוללת קילומטרים ספורים מבתינו, אבל אצלנו – שתיקה. אחת לכמה זמן קמה התארגנות יונית כזו או אחרת. מדי פעם עורכת „שלום עכשיו" הפגנה, אך לאחריה חוזרים אנשי „שלום עכשיו" לעסוק במקצועות החופשיים שלהם, ויפי הנפש חוזרים לעסוק בענייניהם הפרטיים, ובעלי הטורים הזועמים שבים לכתוב על מסעדת הדגים היפואית המקסימה שגילו. ועולם כמנהגו נוהג.

ועכשיו נחזור לטענתו של א.ב. יהושע. בחברה הגרמנית שלפני מלחמת העולם השניה פרחו האמנויות, והאינטלקטואלים הגרמנים היו יוצאים מן הכלל. העם הגרמני הזדהה עם הערכים המופשטים, הלאומיים־מיתולוגיים של הנאצים. לא עם המסורות הקונקרטיות שלהם. הגרמנים לא היו מעוניינים לקרוא את האותיות הקטנות בחוזה שעשו עם השטן. רוב המלחמה נמשכו חיי הגרמנים כרגיל. בתי הקפה בברלין המו אנשים. בביירוט נערך מדי שנה פסטיבל ואגנר, הכלכלה פרחה והנשים נראו יפות מאי־פעם.

„אז מה אתה רוצה, בדיוק, שנעשה?" ישאלו אותי הישראלים. „שנפסיק לחיות? שנחשוב כל היום על אחינו הפלשתינים המדוכאים?? שנפסיק ללכת לבתי־קפה ולראות סרטים?? החיים חייבים להמשך, לא?" הרי זו בדיוק הבעיה. הטענה המתחמקת הזו: החיים חייבים להמשך. כן, החיים אולי ימשכו, אבל איכותם המוסרית תיפגע אנושות. הרי אילו היה איכפת לחברה הישראלית, היא לא היתה נותנת לכל זה לקרות. היא היתה מצביעה אחרת, היא היתה מעלה הנהגה אחרת.

אפשר להחזיק בהשקפת עולם שכזו המורכבת מהעדר השקפת עולם, השקפת עולם השונאת השקפת עולם, השקפת עולם הבטלנית המאפשרת לשליטים לעשות ככל העולה על רוחם ולהוציא למען האזרח הקטן את הערמונים מן האש. אבל האזרחים אשמים לפחות כמו שליטיהם. א.ב. יהושע השתמש בדימוי היסטורי, הוא לא ערך השוואה ישירה וחד־ערכית. אך יש מקום להרהר בדימוי ההיסטורי הזה ובמשמעויותיו לפני שמסלפים את דבריו ללא היכר לצורך הניגוח הפוליטי.

הוי כל צמא / שושנה רשף

לשתות או לא לשתות

"איזור הדרום מקבל את מי השתיה באיכות גרועה ביותר. כדי לנטרל את השפעת החומרים המזיקים מוסיפים להם כימיקלים שונים. אנשים בעלי נטיות למחלות לב וכליות נחשפים לדרגת סיכון גבוהה יותר"

ד"ר ישראל כהן, ביוכימאי ופיסיולוג, מנהל המעבדה לכימיה של המים, המזון והביוב של משרד הבריאות במחוז המרכז (אבו־כביר) מנהל את המעבדה הארצית הראשית לביצוע בדיקות מים. הבדיקות נעשות על־פי החוק, הממנה את משרד הבריאות על הפיקוח על המים מבחינה כימית ובקטריולוגית (קובץ תקנות 3117 משנת 1974 + תיקונים). על אף הבדיקות הבקטריולוגיות, שעליהן ממונה מעבדה נפרדת, נלקחות דגימות מים, בתדירות הנקבעת באופן יחסי לצפיפות האוכלוסיה העושה שימוש במקור המים. מקור המשרת 1,000 עד 20,000 תושבים ייבדק כשש פעמים בחודש ובעיר גדולה כתל־אביב דוגמים כ־100 מקורות מים שונים בכל יום. הדגימות נעשות כדי להתחקות אחרי חיידקים המעידים על זיהום ביתי, דהיינו: חיידקים המופרשים מגוף האדם, בעיקר קולי (וכימים טרופים אלה – פוליו). על־פי התקנות, אומר ד"ר כהן, מותר שיהיו ב־100 סמ"ק של מי שתיה 1־2 חיידקי קולי. חיידקי פקאלי (קולי צואתי) אסור שיהיו בכלל. רמה מסויימת של קולי צואתי מעידה על חדירת מי ביוב למי השתיה, ותופעות כאלה חוזרות ונשנות מדי פעם. (בקריות לפני שנתיים ובקיבוץ גבעת־חיים לפני כשנה). הדבר קורה, לדברי ד"ר כהן, כאשר צנרת המים אינה אטומה לגמרי או כאשר מי ביוב מחלחלים למי תהום ולמים זורמים עיליים. לעתים נגרמת חדירת מי הביוב מתקלות הקשורות בהשקייה של שטחים חקלאיים במים מושבים – מי שפכים מטוהרים – הכשרים אמנם להשקיה אך לא לשתיה. היו גם מקרים בעבר שבהם התפתו חקלאים (בעיקר בשטחים) להשקות את שטחיהם, ירקות, למשל, במי שפכים (לא מטוהרים).

השמירה על רמה נאותה של מי שתיה מוטלת כאמור על הרשויות המקומיות, אך הגוף המפקח הוא משרד הבריאות. שאלה היא האם המשרד אכן מסוגל לעמוד בפרץ בת"א למשל, מתחדדה ומאשים ד"ר כהן, הבארות מיושנות ואף את המבנים שלהן אי־אפשר לתחזק ברמה הדרושה. היכולת לערוך בדיקות דגימה ראויות לשמן באתרים אלה מוטלת בספק, הוא אומר. הבדיקות הנעשות ברחבי הארץ לוקות בגלל המגבלות בכוח־האדם, בתקציב ובמכשור המתאים. בירושלים עושה העיריה את הדגימות בעצמה והבדיקות הן חלקיות בלבד, אומר מנהל המעבדה הכימית באבו־כביר.

ממקורות המים בארץ נלקחות גם דגימות כימיות, בכל אחת מהן נעשות 14 בדיקות, למשל: רמת החומציות, עכירות, צבע (ירקרק או חום), רמות של מינרלים שונים, כגון כלורידים, פלואור, סולפאטים, חנקות, קשיות (רמת הסידן והמגנזיום), רמה של חומרים אורגניים, כגון דטרגנטים וברזל (חלודה). כל מקור מי שתיה – בארות, רשת האספקה של חברת "מקורות" או מיכלי מים של הישובים – עובר בדיקה כימית רק פעם אחת בשנה, תדירות בלתי מספקת להלוטין.

בדיקה נוספת, הנקראת "בדיקה מלאה", נערכת במעבדה הכימית רק אחת ל־4־5 שנים. "הבדיקה המלאה" עוקבת אחרי עקבותיהם של רעלים ומתכות כבדות: כספית, ארסן (שמקורו בחומרי הדברה ובשפכים של תעשיות שונות), סלן (סוג של רעל מתכתי), ציאניד, מנגן, נחושת, כרום, קדמיום, עופרת, אבץ, בריום, נתרן ואשלגן. תוצאות הבדיקות הכימיות משקפות את איכות המים. נוכחותם של גופים זרים, למשל, תשפיע על הטעם, הריח והעכירות של המים. העכירות במים מעידה על חדירת אצות, חיידקים או מינרלים. הרמה המירבית הרצויה של עכירות המים היא 5 יחידות בליטר לפי סולם ג'קסון. בדרך־כלל מוצאים במי

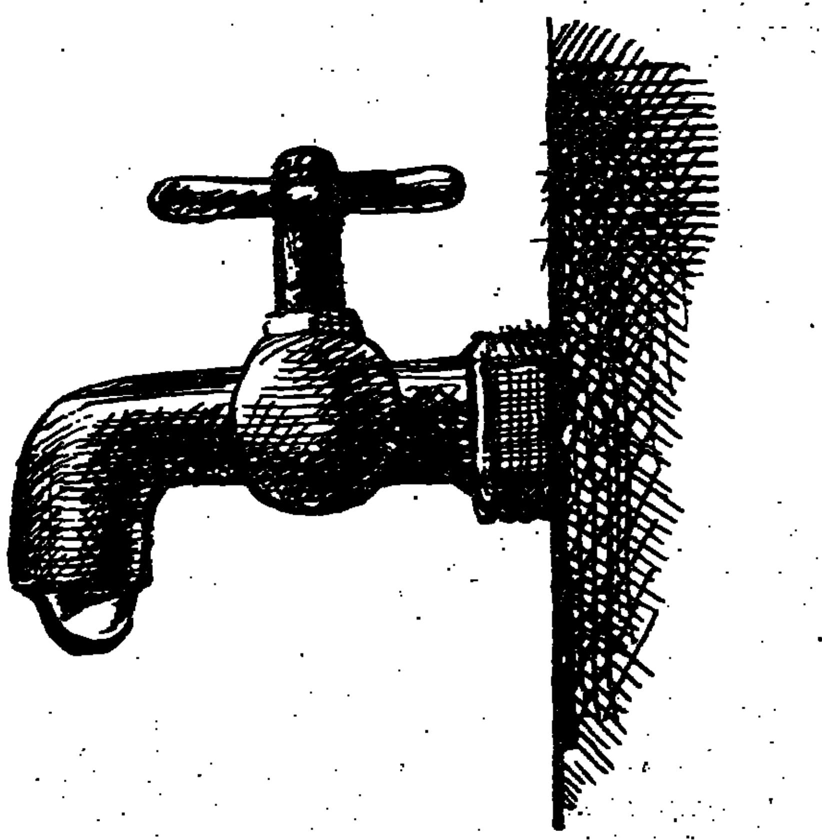

הבארות כיחידה אחת בליטר. במי המוביל מוצאים רמה גבוהה יותר, בשל חדירת אצות, חומרים מרחפים, מלחים ותרכובות כימיות אחרות שלא עברו סינון וטיפול מתאים. הרמה המירבית המותרת היא של 25 יחידות בליטר.

תוצאות בדיקת הקשיות נותנות תמונה על רמת הסידן, המגנזיום, הקרבונטים, הגופרת וחומרים אחרים במים. ריכוז היסודות הללו,

אורי מרינוב: "במקומות מסויימים לא דוגמים את מי השתיה בכללה ואין נוקטים אמצעים נגד הרשויות המקומיות. אין פעולה עקבית לטיפול בבארות ואין גם מערכת אכיפה יעילה לכך"

אומר ד"ר ישראל כהן, הוא לעתים קרובות גבוה מן המותר על־פי התקנות. רמה גבוהה של מלחי סידן ומגנזיום גורמת נזקים לצנרת המים כתוצאה מאבנית המצטברת בצנרת, במערכת הכביסה הביתית ובעיקר במערכות התעשיה, אך אין בכך כדי לגרום נזק לבריאות האוכלוסיה. לעומת זאת ריכוז גבוה של גופרת ומגנזיום במי השתיה יוצר "מלח אנגלי", שהוא כידוע חומר משלשל (כדאי, על כן, לבדוק את מי השתיה לפני שמגיעים לרופא עם יד על הבטן).

נוכחות קבוצת החנקן במים יוצרת בעיה בריאותית של ממש. עם קבוצה זו נמנים האמוניה, החנקית (ניתריט) והחנקת (ניתראט). בדרך־כלל אין מוצאים אמוניה וניתריט במים, אולם נוכחות של ניתריט, אפילו בריכוז נמוך מעידה על זיהום הנוצר כתוצאה מפירוקו של חומר אורגני במים. ניתריט וניתראט בריכוזים גבוהים עלולים לגרום לתופעות סרטניות.

(לדברי ד"ר ג'רי וסטן, שעזב את משרד הבריאות על רקע מלחמתו בחומרים מסרטנים במזון ובסביבה, חומר מסרטן הוא חומר מסרטן, בלי כל קשר לרמת הריכוז שלו). רמת הניתראט המותרת כיום בבארות המים היא 45 מ"ג בליטר. הרמה המירבית הזמנית המותרת עד לתיקון המעוות היא 90 מ"ג בליטר. כאשר חורג ריכוז החומר מהכמויות המותרות מורים נציבות המים ומשרד הבריאות על הפסקת אספקת מי השתיה מן המקור הנגוע. אלא שעובר זמן עד שמוצאים בארות חלופיות, קודחים ומחברים אותן לרשת המים.

באיזור הדרום מצוי במי השתיה ריכוז טבעי של פלואור, גבוה פי שניים מהמותר. הרמה הרצויה היא 0.8 מ"ג בליטר ובאיזורים חמים – 1 מ"ג בליטר. איזור הדרום מקבל מ"מקורות" את מי השתיה בדרגת איכות גרועה ביותר. המים עוברים במנהרות ובתעלות פתוחות, ובכל שלב חודרים לתוכם חומרים זרים. כדי לנטרל את השפעת החומרים המזיקים מוסיפים למים כימיקלים שונים. במי השתיה באיזור זה מוצאים רמת עכירות, מוצקים, קשיות ומינרלים גבוהה פי שניים עד שלושה מזו שבאיזורים אחרים בארץ. כמויות חריגות אלה עלולות להזיק לבריאות הציבור. הכלורידים, הנתרן, האשלגן, המגנזיום והסולפאטים חושפים אנשים בעלי נטיות למחלות לב וכליות לדרגת סיכון גבוהה יותר.

רמת הכלורינציה במי השתיה, אומר ד"ר כהן, מגיעה ל־0.2 מ"ג בליטר, במטרה לקטול חיידקים. הכלור, ככל גורם זר אחר, אינו רצוי בגלל תכונת החימצון שלו, אך הסיכון הוא מחושב. לכלור יש תופעות לוואי המשפיעות על אנשים מסויימים, אך רמה של 0.2 מ"ג מגינה על רוב האוכלוסיה: מוטב מים ללא חיידקים על אף הסיכון שבשימוש בכלור. יחד עם זאת יוצר הכלור טעם לוואי למים והוא עלול גם להתרכב עם חומרים אחרים וליצור תרכובת (כלורופורם) שיש לה השפעה מסרטנת. הריכוז של תרכובת זו במים הוא אפסי בדרך־כלל.

מי שתיה מן ההפקר

ד"ר אורי מרינוב, מנהל השירות לשמירת איכות הסביבה במשרד הפנים, טוען כי רק 50 אחוז מרשויות המים מגיעות לבדיקה של משרד הבריאות. במקומות מסויימים לא דוגמים את מי השתיה אף לא פעם אחת במשך השנה ואין נוקטים אמצעים נגד הרשויות המקומיות, שאינן מקפידות על מסירת הדגימות. תוצאות הבדיקות באיזורי המרכז והצפון גרועות מבחינה בקטריולוגית (מים חשודים, מים פסולים), אך אין עושים בדיקות חוזרות בהיקף הנדרש. אין פעולה עקבית לטיפול בבארות ואין גם מערכת אכיפה יעילה לכך.

ד"ר מרינוב טוען גם, כי לא ראה דו"חות מרוכזים בנושא הבדיקות הכימיות שאמור משרד הבריאות לעשות. לדעתו כמעט שאין עושים בדיקות כאלה, אף־על־פי שהחקלאים בארץ משתמשים בחומרי הדברה מסוכנים המחלחלים למי התהום.

באופן כללי, אומר ד"ר כהן, עומדים מי הבארות בדרך־כלל בדרישות התקן לגבי הרוב

"הבדיקה המלאה המאתרת בין היתר עקבות כספית, ארסן (שמקורו בחומרי הדברה ובשפכים של תעשיות שונות) וציאניד במים נערכת במעבדה הכימית רק אחת ל־4־5 שנים"

המוחלט של המרכיבים, חוץ מאשר בעיות מקומיות בעניין רמת הקשיות וריכוז הניתראטים. מצבנו יהיר אך במקצת בהשוואה לארה"ב ומערב אירופה. ובכל זאת, מעיד איש משרד הבריאות, כי על־פי כרטיסיות מעקב לכל באר משנת 1955 ואילך יורדת איכות המים והולכת. לדורות הבאים, הוא אומר, נשאיר מים באיכות גרועה.

אף־על־פי כן אין ד"ר ישראל כהן נכנס אל בהלת המים המינרליים. איכותם של המים האלה, הוא אומר, אינה שונה בהרבה ממי הברז שלנו. רמת המים המינרליים אינה שונה בהרבה מזו של מי הברז. יש לקחת, הוא אומר, את הדברים בפרופורציה הנכונה.

עתיקות בשוק / צבי אילן

מבית ומחוץ

שאלה גדולה היא, אם רימון השנהב אכן היה אחד מחפצי הפולחן במקדש. עתה, לאחר שנרכש, צריך אגף העתיקות לברר כיצד הוצא מהארץ

בזכות רימון השנהב שרכש מוזיאון ישראל עלה לאחרונה בית המקדש לכותרות. הרימון הזעיר, כ־5 ס"מ, בתחתיתו נקב להפין, מעין מקל או שרביט, שהרימון היה קבוע בו, נושא כתובת. הכתובת של הכהונה, אגודה למר, השלים אותה "לבית יהוה קדש כהנם" וייחס אותה לימי חזקיהו, כלומר לסוף המאה השמינית לפני הספירה (יותר ממאתיים שנה אחרי ימי שלמה, בונה המקדש).

שאלה גדולה היא, אם היה זה אחד מחפצי הפולחן במקדש, כפי שפורסם, או חפץ שהיה במקדש ולא קיים בו בפולחן. תיאורי רימונים ידועים ממקדשים ברחבי המזרח הקדום. באתר הפלשתי בתל קסילה, למשל, נתגלה רימון עשוי חרס. לפי המקרא (שמות כ"ח, ל"ג־ל"ד) היו בשולי מעיל האפוד של הכהן הגדול רימונים עשויים מחוטים – "תכלת וארגמן ותולעת שני מסביב". על הכותרות בראשי שני העמודים הגדולים, בכניסה לבית המקדש, הם יכין ובועז, היו מאתיים רימוני נחושת (מלכים א, ז, י"ח). הרימון המדובר בו הוא משנהב והוא זעיר, ועל־כן ספק אם הוא שייך לעמודים. הרב ישראל אריאל הביע השערה שאולי החפץ ניתן בתרומה למקדש. ייתכן, ואולי נרמז הדבר בכתובת – "לבית ה'". אפשר שהוא "ניתן לבית ה'" והאפשר הוא "שייך לבית ה'".

במוזיאון העירוני בנהריה יש רימון כזה, וחלק מה"מקל" רמוי השרביט נתון בתוכו. מקורו בקברים פיניקיים באכזיב, שם גילו מימצאים פיניקיים רבים מימי הבית הראשון. יש בכך להעיד על תפוצת החפץ גם בעמים אחרים, ואולי גם לפתוח אפשרות שנרכש באיזור, אולי אף בפיניקיה, והוענק כמנחה למקדש.

רכישת הרימון בשווייץ, עם כל חשיבותה ואולי היחודיות, מעוררת כמה שאלות ומחדדת מחדש את הוויכוח על השאלה, אם יש טעם בתיקון החוק לאיסור הסחר בעתיקות. עתה, לאחר שהרימון נמצא בארץ, יכול ואולי צריך אגף העתיקות לברר כיצד הוצא מהארץ. האם האגף לא רשם את החפץ שהיה בידי סוחר עתיקות? האם לא פנו אליו? האם הסוחר לא דיווח עליו? האם הוציאו בשבילו רשיון יצוא עתיקות, כנדרש מכל חפץ עתיק שמוציאים מהארץ? אגף העתיקות יכול להחליט, ובצדק, שגם אם עתיקה הוצאה מהארץ שלא ברשיון, יש לרכשה, בכל חשיבותה הלאומית. אולם אין זה פוטר אותו מעריכת חקירה על נסיבות הוצאתה, ומחיזוק הרישום והביקורת של החפצים שבידי סוחרי העתיקות. האגף חייב להקפיד, שחפצים חיוניים לא יצאו מהארץ, ושהחשובים שבהם ייכסרו לתצוגה במוזיאונים ציבוריים. כמובן, אם יאושר חוק איסור הסחר, ישתנה המצב לגמרי, ואגף העתיקות יצטרך למצוא דרכים חדשות לשמירה על העתיקות, שכרגיל היו מגיעות לסוחרי העתיקות.

מבית המקדש השני, יותר נכון מהר הבית בתקופתו, נמצאו מימצאים רבים יותר. יוסף בן מתתיהו סיפר, כי סביב המקדש השני היתה גדר ועליה כתובת בלאטינית וביוונית, שאסרה כניסת זרים למקדש ("מלחמות היהודים" ה, ה'). שתי כתובות כאלה ביוונית אכן נמצאו ויש בהן, בצד מימצאים אחרים, כדי להעיד על מהימנות תיאורי היסטוריון יהודי זה.

בחפירות של פרופסור בנימין מזר ובאיר בן דב נמצאה אבן ועליה כתובת גדולה – "לבית התקיעה להכריז". היא כנראה נידרדרה בראש הפינה הדרומית־מערבית של חומת הר הבית, ששם, לפי עדותו של יוסף בן מתתיהו, נהג אחד הכוהנים לתקוע בחצוצרה כדי להכריז על כניסת שבת וחג ויציאתם ("מלחמות" ד, ט', וראה גם תוספתא סוכה ד'). בחפירה זו נתגלה גם כלי באבן, שעליו חרותה המלה "קרבן", והיא אולי מכלי האבן (שאינם מקבלים טומאה) הקשורים בפולחן או בכוננות למקדש.

בית המקדש שהקים הורדוס במשך שנה וחמישה חודשים הפליא את עין כל רואיו, שאמרו "מי שלא ראה בניין הורדוס לא ראה בניין נאה מימיו" (בבלי, בבא בתרא ד', א'): "שנו רבותינו – מי שלא ראה בית המקדש בבניינו לא ראה בניין נאה מימיו" (סוכה, נ"א, ב'). בשנים האחרונות עסק הרבה יוסף פטריך בשחזור צורת המקדש. הוא מצא שיש, בדרך כלל, התאמה בין התיאור המפורט של המקדש במסכת מידות שבמשנה לבין תיאורי יוסף בן מתתיהו בספריו. על יסוד זה העלה הצעת שחזור חדשה, שהנכון ביותר הוא להביא את ציורה (גליון "קדמוניות" האחרון).

מחקר הכלים שהיו במקדש התעצם בעקבות גילוי חריתת טיח בחפירתו של פרופסור נחמן אביגד, ברובע היהודי שבעיר העליונה. על הטיח, באחד מבנייני הפאר של ירושלים, שהתקיים בימים שבית המקדש התקיים, ומנורת המקדש ושאר כליו היו לעיניו של האמן, נמצאה חריתה של מנורת שבעת קנים ועוד חפצים. המנורה עשויה גדילים (פרקים, תוליות) ובין כל אחד ואחד קו, כנראה כדי לציין את הכפתור והפרח שבמנורת המשכן והבית הראשון, כמתואר במקרא. היא ניצבת על בסיס משולש, שאינו אטום, כנראה, כך על־כל־פנים נראה הדבר בציור. בכלל, נראה שמנורת המקדש, כפי שעולה מתיאור על מטבע של אנטיגונוס ואף מהמנורה שעל קשת טיטוס (אף שמקובל לחשוב שאין הבסיס שלה מקורי) וכל חלקי מנורות אבן ושיש שנתגלו לאחרונה בבתי־כנסת, היו משולשות או מרובעות, אך אטומות, מלאות, כדי שיוכלו לשאת את כובד החלק העליון, קני המנורה. בראשי הקנים יש להבות דולקות. מימין למנורה שרטו חלקי קווים, שפרופסור בצלאל נרקיס שיער, שהם חלקיהם של שולחן לחם הפנים ומזבח הקטורת, המתוארים במקרא. לאחרונה הבחין פרופסור דן ברג בקו משמאל לבסיס המנורה. הוא מניח שזה חלק ממדרגות האבן שהיו לפני המנורה ובאמצעותן עלה הכהן להדליק את הנרות, כנאמר "ואבן היתה לפני המנורה ובה שלוש מעלות, שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות" (משנה תמיד, ג', ט'). מאחר שהמנורה, לפי התלמוד, היתה י"ח טפחים, דהיינו כ־1.80 מ', צריכים היו למדרגות כדי להדליק את נרותיה. ממצאי בתי־הכנסת (מרות, מעון שביהודה, ואולי גם סארדיס שבאסיה הקטנה, אשתמוע וסוסיה) מלמדים שאכן היו מנורות ענק כאלה, שצורתן, יחד עם כלים נוספים מהמקדש, מובאת באותה חרותה מירושלים.

צורת המקדש וכליו הולכת ומתבררת במחקרים החדשים, ולכך עקרים המימצאים, אף אם הם מעטים. תמיד יש תקוה, שבשנה החדשה נדע יותר על בית המקדש ועל שאר קדמוניות הארץ.

וירוס, בקטריה ומיקרוב / ארנון מגן

החיידקים חפים מכל אשמה

גודלו של נגיף הפוליו נמדד באלפיות המיקרון ומיקרון אחד הוא אלפית המילימטר. ובגלל שהוא קטן הוא נטפל לבני אדם, בעלי חיים או צמחים ואפילו תוקף חיידקים

נראה שנגיפי הפוליו בלבלו קצת את דעתם של אנשים חשובים ויקרים, שלא לדבר על המוני העם הפשוט. הנה, עתונאי של צהרון מכובד כתב רשימה ארוכה ומפורטת על התפרצות המחלה ומנה בין גורמיה – חיידקים. וכך גם אחד המנחים ב"ערב חדש", שאף הוא תלה את הקולר בחיידקים, וכמוהו הכתב לענייני רפואה בטלוויזיה הכללית. הגדילה מכולם שרת הבריאות. שושנה ארבלי־אלמוזלינו אמרה השבוע בישיבת הממשלה, אם להאמין לדיווח של אחד העתונים, כדברים האלה: "...פצצת זמן ויראלית של חיידקים מתקתקת במערכות ביוב של אזורים רבים בארץ", כלומר גם נגיפים (וירוסים) וגם חיידקים. שמא לא רצתה לקפח לא את אלה ולא את אלה או שמא הכתב ציטט אותה שלא כהלכה (קורה לפעמים)? אנו רוצים להאמין, כי האפשרות השניה היא־היא הנכונה. אמנם לא נדרש משרת בריאות שתהיה בעלת תואר במיקרוביולוגיה, אבל יש לשער, כי אחרי ישיבות כה רבות, שקיימה לאחרונה סביב הפוליו, היא יודעת היטב, שמחלה זו מקורה בנגיפים, ובמקרה זה לפחות החיידקים חפים מכל אשמה. או אולי ביקשה לומר, בדרך מיוחדת ונפתלת במקצת, כי במי ביוב שורצים גם חיידקים וגם נגיפים – עובדה נכונה כשלעצמה.

ובכן, כדי להעמיד דברים על דיוקם: חיידקים הם חיידקים, הנגיפים הם נגיפים. אמת, יש הרבה דברים משותפים לאלה ולאלה: גם חיידקים וגם נגיפים עלולים לגרום מחלות בבני־אדם, בבעלי־חיים או בצמחים (למען הדיוק: רק חלק קטן מהם, כי רובם מועילים דווקא או לפחות "ניטראליים"). אלה ואלה הם יצורים זעירים ומתרבים במהירות רבה. גם חיידקים וגם נגיפים, או לפחות רובם, מסוגלים להתקיים בתנאים קיצוניים למדי של טמפרטורה. ומכנה משותף נוסף: גם אלה וגם אלה הם יצורים קטנים, מה שקרוי מיקרו־אורגניזמים, ואין לראותם בעין בלתי־מזויינת (וסליחה על הביטוי).

אבל פה כבר טמון אחד ההבדלים החשובים: החיידקים קטנים – ואילו הנגיפים קטנים מאוד. גודלו של חיידק נע בין 0.5 עד 10 מיקרונים (אלפיות המילימטר). אין זה הרבה, אבל די בכך בשביל לאתרם ולראותם במיקרוסקופ אופטי בעל הגדלה טובה ולכן הם מוכרים לחוקרים כבר כמה מאות שנים. ואילו גודלו של נגיף נע בין 5 ל־250 מילי־מיקרון (אלפיות המיקרון), כלומר רוב הנגיפים קטנים מרוב החיידקים בסדר גודל אחד לפחות. לכן אין לגלותם אלא במיקרוסקופ האלקטרוני, ומכשיר זה הומצא רק בשנות ה־30 של מאה זו.

יצויין עם זאת, שג'נר האנגלי פיתח עוד ב־1798 חיסון נגד אבעבועות שחורות, ופסטר הצרפתי פיתח ב־1884 את החיסון נגד כלבת. גדולתם של שני החוקרים כפולה ומכופלת לנוכח העובדה שהם לא ראו, ולא יכלו לראות, את הנגיפים המחוללים מחלות אלה, וכל מאמציהם ללכוד אותם במסננים הבולמים חיידקים עלו בתוהו. עם זאת שיערו, ובצדק, כי המדובר ביצורים זעירים מאוד, זעירים אף מן החיידקים, גם אם נעלמו מעיניהם הבחנות.

אם הנגיפים זעירים כל־כך, הרי זה משום שכל־כולו של נגיף אינו אלא מולקולה יחידה של חומצת גרעין (די"א או רנ"א) העטופה במעטפת של חלבון. חומצת הגרעין מכילה את כל האינפורמציה הגנטית הדרושה לנגיף כדי ליצור עותקים מדויקים של עצמו תוך כדי התרבותו, אבל הרי החיים אינם מתמצים ברבייה (לא נאמר: "חיי מין", כי רביית הנגיפים, כמו זו של החיידקים, היא אל־מינית). החיים הם גם בנשימה, חילוף חומרים, ועוד. תיפקודים חיוניים אלה הם מחוץ להישג ידו של הנגיף והוא יכול להתקיים רק בזכות היותו טפיל של התא הפונדקאי – אדם, בעל־חיים, צמח או גם חיידק – שהוא חודר לתוכו. הבעיה היא שהנגיף במקום לגמול טובה לתא הפונדקאי על הכנסת האורחים שלו, מונע ממנו לקיים את תיפקודיו הרגילים וסופו שהוא הורסו. יש גם נגיפים שהופכים את התא המאכסן לתא ממאיר.

החיידקים, לעומת זאת, מלבד היותם, כאמור, גדולים בהרבה מן הנגיפים, הם פטריות, כלומר סוג של צמחים ירודים, חסרי גרעין, המסוגלים להתקיים בזכות עצמם, ללא פונדקאי, והם נושמים ומקיימים חילוף חומרים בכוחות־עצמם.

לכאורה, מאי נפקא מינא לאדם, הנתקף במחלה זיהומית, אם אותה מחלה נגרמה על־ידי חיידקים או נגיפים, ומה לו ולכל ההבדלים האלה ביניהם? ובכן, ההבדלים האלה נוגעים לו במישרין. הם־הם הגורמים לכך, שחיידקים אפשר להשמיד – מאז שנות ה־40 של מאה זו – באמצעות תכשירים אנטיביוטיים, מה שלא כן לגבי נגיפים. לעומת זאת, גם המחלות הנגיפיות נהנות מיתרון מסוים: רובן קלות יחסית וחולפות מאליהן מבלי להותיר נזק. דבר זה אינו חל, כמובן, על הפוליו, אבל נגד מחלה זו, כמו גם נגד הרבה מחלות זיהומיות נגיפיות אחרות, אפשר לחסן.

ואחרון־אחרון, תזכורת קצרה בענייני לשון: נגיפים הם וירוסים, וחיידקים הם בקטריות. ומה בדבר "מיקרובים"? ובכן, מיקרובים אינם חיידקים דווקא, כפי שנוטים לחשוב, אלא מיקרו־אורגניזמים בכללם, כלומר גם נגיפים. היום אין מרבים להשתמש במונח זה מלבד שופט הכדורגל פנדלזביץ' במערכון של "הגשש החיוור", שכינה את האוהד המתפרע בכינוי הגנאי "מיקרוב".

התחזית התאמתה, אבל בלבנון / אריה ארד

המחדל של מזג האוויר

אחד ממפקדי צה"ל נהג לומר, "כשיוצאים לקרב, חוזרים עם נצחון או עם תירוצים". אני כותב זאת כלפי תחזית מזג־האוויר השבוע, שניבאו גשמים עזים מלווים בסופות־רעמים. נשארנו עם התחזית ועכשיו בא תורם של התירוצים.

תירוץ א': כל החזאים היו בדעה אחת. בין חזאים, כמו בין בעלי מקצועות חופשיים מכל הסוגים, יש אנשים זהירים יותר ויש הנוטים למסקנות פסקניות. אני מכיר את כל החזאים ויודע לסווג כל אחד מהם בסולם שבין הקצה האחד לאחר. השבוע היו כולם בדעה אחת, שיהיה צפוי גשם.

תירוץ ב': כל הסימנים העידו על גשם. תצלומי לוויין משלושת הימים הראשונים של השבוע מעידים, כי מעל תורכיה היה ביום א' בערב אפיק עמוק, שהביא אוויר קר הישר מהקוטב הצפוני, ומעל לים התיכון שקע ברומטרי, שדחף את האוויר החם למעלה כדי ששם ייהפכו לענני גשם. בתורכיה אכן החלו במוצאי יום א' סופות־רעמים עזות. כעבור שעות אחדות כבר החלו סופות־רעמים בקפריסין ולבנון, ביום ב', נפתחו ארובות השמים, תחילה בסוריה ואח"כ בלבנון. אבל אל הארץ לא הגיעו. הדבר דומה לארמיה, הצועדת לעבר יעד מסויים וברגע האחרון עושה תפנית חדה ותוקפת יעד אחר.

תירוץ ג': האוויר הקר התחכם בדרך לארץ. מצבה של ישראל קשה מבחינה מטאורולוגית. "מזג־האוויר" מגיע ממערב, מהים, אולם בלבים אין תחנות המודדות את המצב שם. משום כך מנסים החזאים להעריך את הצפוי על־פי דיווחים מחופי הים התיכון וממרכזי חיזוי אירופיים. ישראל קשורה למרכז החיזוי האירופי ברדינג ולמרכז החיזוי הבריטי בבראקנל. רדינג חזתה גשם מלווה בסופות־רעמים, בראקנל התייחסה לצפוי ביתר מתינות. בבית־דגן החליטו להסתמך יותר על רדינג בגלל צילומי הלוויין המחודדים.

תירוץ ד': התחזית התאמתה, אבל בלבנון. נו, ומה המרחק בין ביירות וחיפה? 120 קילומטר!

תירוץ ה': חיזוי מזג־האוויר הוא יותר אמנות ממדע. לפעמים טועים, בעיקר בעונות־המעבר, כלומר בסתיו ובאביב. בשנה שעברה הביא כל כך ענן לגשם עז. מערכת כמו זו שעברה לידנו השבוע, היתה הופכת אשתקד לסופה. הפעם זה לא קרה, מה לעשות.

אבל, כפיצוי אני מגלה כאן לראשונה, כי במפות הסינופטיות שהגיעו, החל ביום ג' בערב, נראים סימנים להתהוות אפיק ברום, העשוי להביא בשבוע הבא אוויר קר מצפון־מערב ובו בזמן מתהווה אפיק ים־סוף, העשוי להביא אוויר חם ויבש מסעודיה. אם יתנגשו שני האפיקים הללו מעל ישראל, יירד גשם בדרום ואולי גם במרכז. נחיה ונראה.

משא
לספרות, אמנות ועיון

עשרים שיחות על יהדות עם אפרים שמואלי

מאת יהושע רש

דווקא לתלמידיו אמר רב חסדא, לפי המסופר בתלמוד בבלי („עבודה זרה", יט ע"א): „כל הלומד תורה ברב אחד אינו רואה ברכה לעולם". על ויכוחיו הרדיפים עם ברל כצנלסון מספר יעקב חזן שהמורה יעצו לו: „להבין יותר טוב" את מחשבתו שלו, – של חזן. בימים האלה הלך לעולמו פרופסור אפרים שמואלי, אך לא לפני שהעניק לנו ספר מרתק ביותר, „יהדות בין סמכות להשראה", שהופיע ב„ספרית פועלים" זמן מועט אחרי פטירתו. חיבור זה מעורר אותנו לנהוג כמותו וכעצת רב חסדא וללמוד במתעבים רבים.

העניין בהגותו של שמואלי מנסה לנהוג כיעקב חזן המקשיב לדברי ברל: תוך שיחה עם הסופר המלומד הוא מבהיר את הבחנותיו ומבקש כאן לשתף את הקורא בהלכי־רוחו ביחס לאישלומים אלה. זו היתה מישאלתו של אפרים שמואלי: „להשפיע על ההבנה, ההערכה וההתנהגות של בני דורותינו", לדחות את „התקפנות הקנאית בכאן ואת ההתפרקות הפרדנית מנכסי הדורות מכאן", לסייע להתמצאות הקורא ולהבהיר מושגים, בתפיסה יהודית פלורליסטית שעל־פיה, כלשונו, „העוצבה הרוחנית הקרויה יהדות אינה מהות קבועה ועוברת במיבה הראשון בכל הדורות, אלא כל עיקרה סינתיזה דינמית של מתחים ואתגרים ואיזוניהם בתוך התרבויות וביניהן, לפי צורכי הדורות ותפיסתם בענייני פדות הנפש וגאולת האומה".

בעקבות חוקרים אחרים שהוא מצטט פעם בהסכמה ופעם תוך מחלוקת, משסט שמואלי בין „המושגים יהדות, ציונות וישראליות", האבן מבוזן „בין יהדויות כעובדת קיום של יהודים בתנאי חיים המטילים עליהם גורל משותף, לבין יהדותם כמערכת אמונות, דעות ואורחות־חיים מוגדרת, על־פי תפיסת התרבות שהם בניה". לא מילים אלו עיקר, כמסתבר, כי־אם הבחירה בין „סמכות, מרות והשראה" המשתנות, כל אחת משלושתן על־פי תקופתה, על „אבות־מושגים" שהם לפי שמואלי „אלוהים, תורה וישראל" ואף מושגים אלה טעונים בירור, הבהרה, לא אימורן ציונתי ואף לא רווחה מניהדוביה. הסופר שואף לתרום את חלקו לגיבוש „אני־מאמין יהודי שאולי יתקבל על־דעת בן־זמננו שאינו דבק באמונה אורתודוכסית".

שמואלי אינו מוכן לשעות לטענה, ש„כל האומות הן גוי סמא המבקש להשמיד את היהודים". אם הפילוסוף ג'ורג' סטיינר הסביר באחרונה בחיפה שטוב אינו מלמד את בניו „אלא שני דברים: דיבור בעשר לשונות והאמנות לארוז מיזוודות" (עמ' 252), הרי שמואלי מגיב בהוקעה חד־משמעית של „תלישות מכל שורשיות וחסר־אמונה בישראל" ומצמיד לתרעומתו ביקורת „נגד תרבות האמנציפציה ונגד התרבות הרבנית" שהן שתי פנים של אותה מטבע המפרנסת רק גבילה והיעלמות. הוא משליך יהבו על „תיקווה משיחית בתרבות לאומית־ישראלית", בהטעמה חוזרת ונשנית שהכוונה למשיחיות או לנוסיות שאינן אלא „מעשי מופת בידי בני־אדם" וכלל לא מעין מתת־חסד המוענקת למתבצרים בהמתנה ספלית. שמואלי נוהג מצעידה בשולי דרכים, הרחק מכל קו, תדריך או הנחיה, הוא לבטח יורגז הן את מחזיקי יתרות האורתודוכסיה והן את נושאי הדגל החילוניסטי, ואנו נקיים אתו כאן רק עשרים שיחות קצרות שאינן אלא „מתאבנות",– לפי העגה הגסטרונומית הרווחת...

(1) שמואלי: „העבר מעולם אינו מה שהיה בלבד, מין ארכיון שבו כנוסים ושמורים לדורות מעשים ומאורעות ויצירות תרבות, כמות שהיו ובלא שינוי. לא, – העבר מתהווה בנו על־פי העובדות שאנו קובעים את טיבן ועל־פי ההערכות שאנו מעריכים את העובדות".

דברים מחכימים בסוגיה זו נאמרו על־ידי ההיסטוריון י.ח.יוסף, – „לפי צורכי ההווה ודרכו של אדם יהודי בעתיד",– נראה גם העבר באור חדש". במילים אחרות: הבנת ההיסטוריה של העם היהודי, מימים־ימימה ועד עתה, מושפעת על־ידי תודעה אקטואלית שאינה נייטרלית כביכול, נהפוך הוא, – היא דווקא מעורבת ומגמתית לפרי ושמא יותר מדי. אובייקטיביות ספרלית בתחום זה משלה ומטעה, מי שנכנס למחקר של תולדות עמו אינו יכול להשאיר במלתחה את השקפתו ואף לא תמיד את הדעות הקדומות שלו. כל הפוסל נקיטת עמדה מעיד על עצמו שהוא מתרחק הן מדיון ללא כחל ושרק בנבכי העבר והן מאיכפתיות בהצהרות ובמעשים של מדינאי ישראל בזמן הזה. מותר, רצוי, מתבקש לעצב את העבר של עמנו לפי ההתפתחות של כושר הבנתנו וניתוחנו. כך נהגו, מבלי להצהיר על כך בקול רם, רועים והוגים בכל העיתים. אלא שמכורה אימרתו של אריך פרום: „בכל שאני מרבה ללמוד, אני משנה את דעתי"...

אם לדידנו ציונות סוציאליסטית היא דרך־המלך של ישראל בעידננו, יש גם לעיין בכל עברנו לפי גישה זו, ואף להנו ולהעריך – לא־דווקא „לשפוט" – כל פרק או תקופה לפי אופציה אקטואלית זו. ודאי, – כל איש פעל ופועל בנסיבות הזמן והמקום, אין טעם ל„אנלוגיזם" או ל„היסטוריציזם", אלא שדווקא הכבוד שבו יש להתייחס למעשי אנשים „בימים ההם ובמקומות הללו" הוא שמרשה לנו מבט נוסף, משלים ומרדבן, אוהב־מבין וביקורתי.

שמואלי: „הדרמה הגדולה של חיי העם היהודי וקדושתו השפיעה על תפיסת אלוהים ומדרשת התורה, וכן להיפך: על־פי תפיסת אלוהים אתה למד על מצבו של עם ישראל ועל תודעת עצמו".

אמרו חז"ל: לא בכדי התפלל היהודי ל„אלוהי אברהם, אלוהי יצחק ואלוהי יעקב", שכן ברכה זו מצביעה על שלבים בתפיסת האלוהות, שאם־לא־כן היו אומרים „אלוהי אברהם, יצחק ויעקב". דור דור והגיו, כידוע, ומכאן שגם דור־דור ותפיסת האלוהות שלו. יש מי שטוען שפעם שלטה השקפה „תיאוצנטרית" והיא פינתה בהדרגה מקום לגישה „אנתרופוצנטרית", כשגיבוש אידיאלים של האיש האוטונומי – בהבנת האלוהות הבלתי דוגמטית – ירש את היאיתות ההטרונומית. למה לדבר על „דרמה"? הרי האתגר של שמואלי מספק מקמן להבחנה בין עיתים ולהשפעה עליהן. דרמטי הוא היעוד, – הוגל הריק.

(2) „החוויות שהרעישו ביותר את תקופתנו אינן משקפות רציפות של גידול אורגני, אלא פריצות, מהפכים והפתעות. המשבר החדיש ניכרים בהן יותר מן המשך האיטי. ...יש להוסיף את הפתח שאינו פוסק בין כוח־התמר לבין היצירה הרשנית. ...האחוות והרציפות אינן מובנות מאליהן בתולדות עם ישראל, ומכאן שברוחותינו רבה ההורדה לרציפות, להמשך הפורה".

רק „התמר" ו/או רק „מהפכים" אין בהם ברכה של ממש. לא הרחק משכונתינו מתגבשת „קריית התמר", והמבקר בהן נתקל על כל צעד ושעל בתופעה של קיפאון ומבוי סתום: ילדים יפים וערניים שכל מסלול חייהם נקבע מראשית מצורה. הוריהם ומוריהם מראים לזה מי יהיו וכיצד יהיו בעוד עשרים וארבעים ושישים שנה. יסוד ההפתעה נגזל מהם, – אלא־אם־כן יפרשו. ואל נטעה: הוא הדין עם „שוחרי המהפך הרוחני" המבקשים לנשום רק אוויר פסגת־הזולות, להידמות לדגם אוניברסלי השואף לאנונימיות כורקת, לגבליות הסולדת משוסה מעושרה של היהדות הוגלמת על השתלבות ב„לינה נכונה" של הגויים, – כשמוחותם של „מתייוונים" בכל הדורות.

(3) „קיום עם ישראל במשך תולדותיו הארוכות על צביונו המיוחד, השונה בלכדר מכל שאר האומות, הוכר הן בעיני בעלי אמונה מסורתית והן בעיני חוקרים חילוניים, כיוצא מן הכללים שקבעו היסטוריונים וסוציולוגים. ...האידיאה המוסרית והחזון המשיחי היו לו כוכבים מאירים במחשכיו".

לא, אין היהדות כ„צרפתיות" של הצרפתים או כ„פיליפיניות" של הפיליפינים. ואין היא נשגבה ושגיאה מהן. שונה ביותר, – בהחלט. אתה צודק, פרופסור שמואלי: המסורתיים והחילוניים, ואף יהודים המגדירים עצמם 'חופשיים' כמוני – חופשיים מכל הגדרה וזיקה שאינן ניתנות לשינוי – אם אינם מבקשים למחוק כל זהות או לבטל כל שייכות, מכירים בפירוש בייחוד הכפוף סיפוח המחייב ענוה. המוסריות והמשיחיות אינן מילות גנאי והמנות לרחמים, והן היו נשק של ישראל

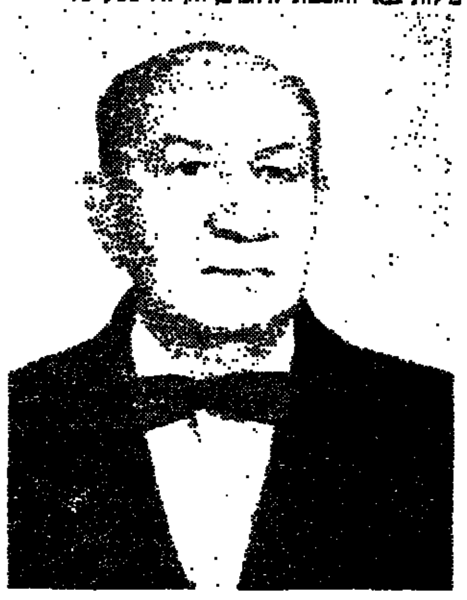
אפרים שמואלי

בחזותו ולימגן, חשוף להשפלה וליאוש. האם תעמודנה לו עם שובו אל העוצמה הזוגיות? התרשה לי לצטט את עוזיאל אוכבני הנבות, המשורר איש קיבוץ עין־שמר של השומר הצעיר? „המיתוס שלי, כפי שהוא מלבלב בליבי, הוא המפרנס את זכותי לארץ הזאת, הוא ולא העקמות הדמוגרפיות שבשנתון הממשלתי. המיתוס שלי הוא ארץ־האבות וארץ ילדות האומה ובגרותה, הוא ארץ־ישראל שיצאה עמנו לכל גלויותינו כדרך שהאהבה יוצאת עם האוהב לכל מקום שהולך שם גם אם חשוקתו נשארה רחוקה. המרחקים נעשים כליון־עיניים, והמכן – ציפיה ליום שיבה. מיתוס זה אינו נטש אותך מהביקנו הזמה מאות־מאות בשנים, ומתחדש בעצמותיך כמתחדש הלשד החי והמחיה..." האין זה ה„רקמה" הספציפי שלנו, או „הצביון המיוחד" כלשונך בלעדיו, היכן שהוא חסר, – כה דלנו...

(4) שמואלי אינו נלאה מלהורות לנו: „אומנם היו בתולדותינו יסודות סטאטיים הן מבחינת תנאי החיים המדיניים והכלכליים והן מבחינה רוחנית. אבות־המושגים – אלוהים, תורה וישראל – וכן אמונות־היסודות כמתן תורה, יציאת מצרים, מלכות בית דוד, חורבן הבית ועוד, נחשבו קבועים ועומדים. ...אי־אפשר לנו לתאר תרבות יהודית בלי תפיסה מסויימת של אבות המושגים: אלוהים, תורה וישראל. (דווקא) מושג האלוהים ומושג התורה משתנים על־פי השינויים הבחשים שנתחוללו בציבור היהודי ובתודעת עצמו על־פיהם. ...אין עם יהודי ואין אדם מישראל הראוי לשמו בלא זיקה לאבות המושגים אלוהים, תורה, ישראל".

ובכן, להדאתך, לאבות־המושגים ולאמונות־היסוד נולדו צאצאים ושבעה מספרם, והכוונה ל'שבע התרבויות' שמנית כבר לפני שבע שנים ושמייד נגיע אליהן. הנך מבליט תכונת ישראל שיש לדבוק בה: לא כזה ראה וקדש, כי־אם כזה ראה וחדש. וחשוב: תחילה „ראה", – ופירושו „דע". אל תקדש את שאינך יודע, את שאינך מנסה לדעת, ואל תהיה חדשן בלא תשתית של ידיעה. הסגידה הבר־משמעית לאוצרות העבר ולהם בלבד מזכירה לקודאותה שהשמיע קרל מארקס בספרו „ה־18 לברימר של נפוליאון בונפרט": „מסורת הדורות המתים אחוזה כסיוט בנפשם של החיים". אוהב מורשתו אסור לו להיות אסיר עברו, ויש להוסיף: מפלט עתידו אל לו להסתבך במיקום צירה לדרך.

(5) „תרבות היא חטיבת משמעים מאורגנת ומגובשת יחסית, המביעה מרעת ושלאמרות תפיסת מציאות מסויימת. מרכיבי התרבות הם: דת, מוסר, אמנות, כלכלה, ארץ, לשון; הם נאבקים על „טובות הנאה" של הדבקים בהם, על מקום נכבד ככל האפשר בזכרון הציבור ובדמיונו, – ובהתנהגות בניו יומיום. אילו מרכיבים ונושאיהם יתקבלו יותר ואילו יירדו, כיצד יתפרשו וכיצד יתבטאו ויתגלגלו?"

מרהיבין כי הפוליטיקאים שלנו ישנו־וילמדו את פסוקיך הטובים. לפני שנות־דור אמר כבר מהפכן איטלקי, שפעיליו הקומוניסטים לא אהבו את מקוריותו – הכוונה לאנטוניו גראמשי – שלא היריבות הבין־מפלגתית היא עיקר כי אם המערכה על הבכורה התרבותית. הוא לא זילזל במקומה־הצבעה אך ייחס ערך מכריע למיקום הנפשי־הרוחני. חבריו שהיו גם יריביו סברו שהוא מעמיד עצמו בשולי ההתמודדות, וכידוע נתנו אמונם בפולחן האישיות ובדוקטרינריות קשוחה. בוודאי עוד הספקת להבחין בעטורה שכתי רעות חולות אלו פרח נעלמו באורח סופי מן הנוף הציבורי (וה„תנועתי") שלנו. אכן, מי יחיה ומי ימות מבין הכיסעים התרבותיים, כי יפעיל ומי יקפיא נעבור את המיבוק האלקטורלי הנושב לרוח בסוגיה זו, – הסבירות באופר היא קובעת אם יש בנו מוטיבציה או, חס וחלילה, אם אין.

(6) לפי שמואלי זכה עם ישראל לשבע תרבויות: המיקראית, התלמודית, הפיוטית־הפילוסופית, תרבות הכיסתורין, הרבנית, האמנציפציה, והתרבות הלאומית־הישראלית. „ואפילו כמה סופרים התופסים עכשיו, עם חילופי הכשפרות, מקום נכבד ב'כותל המיזרחי', טוענים שאין לנו אלא זכות 'מצוקת החיים', והכוונה לא.ב. יהושע".

נהוג זה של חלוקת סוגיה רחבה מגיים לקריתבך „תרבויות" או עידנים נוח כאשר למציבים בסתר הכלים להישען על 'שלב' כזה, ומכביר מבא על פרשן (שלא לדבר על הוגה, אני מעטר) השואל עצמו. האם כל „תרבות" מבין שבע השווחות־והכוחבותו ראויה למעמד של שכנות, קרושתה או יורשתה. צדק איפוא פרופ' שמואלי בהוסיפו: „יש הבדלים ביניהן בהיקף שלטונן, באורך זמן שלטונן ובאינטנסיביות שלטונן". עם זאת, הוא אינו מרשה „לא פחות משבע וגם לא יותר".

יצחק כבר היו דברים בעולם, ולשם הדגמה נצטט את פרופ' בן־ציון דינור שכתב ב„יתורה של ההיסטוריה היהודית" שכבר „בראשיתו, בתקופת המיקרא, עוצבת יותרו של העם היהודי על שש יסודות: 1) האוני, 2) הדתי, 3) השבטי, 4) הארצי, 5) הלשוני, 6) המדיני". אף כאן בולטות הנהיות המוצעת לשונה – היכול להרחיב ולנבק באוות נפשו –ובבקשתו של פרשן הנודש לבאורה להכניס כל מחשבה או דיון למסגרתם של ששת היסודות. האם על מישנתם של שמואלי, דינור ומלומדים אחרים נאמר „לא תוסיפו... ולא תגרעו" („דברים", ד'ב, י"ג, א'ו)?

אכן, „כל תרבות מתרבויות ישראל התיימרה בודאות של אמת מוחלטת, בתפיסת סמכות מוחלטת". זו יומרה מובנת, אולי גםלות, אבל לבכוה לא כחדית אותנו. ואכן אפרים שמואלי יוצא נגד „מוחלטות, קנאות, הגדלולת את העבר על־ידי רדוקציה למהות קבועה ואחידה ומוחלטת". „מוחלטות" זו אינה נחלתו הבלעדית של סוב זרם ביהדות. שמואלי טב ומסביר: „בכל התרבויות האמינו היהודים שיש בידם לחיי עם זה, אם תרצה לומר – העדה היהודית שהיא בעלת הביתורות. ...כל אותו (מן הטבע) ואותו כמן אפשר לכנות בשם יהדות. ...את הכוח לפרש את התורה תבעו לעצמן כל תרבויות ישראל עד יבינו". לבכה ירשה לי שמואלי לטעון שגם „אורתודוקסיה חילוניסטית" – יש כזו ועוד איך! – באה באחרונה לתבוע אף היא בעין „חזקה", בשם מודרניזם ו/או הבכנים, על השלב הבוסר של „תרבויות ישראל". היא פוסלת „בטוכך" את כל מי שאינו מקבל ללא ניד עפעף את חזוכתה (המהולה בתקלה כלפי „מפגרים") ואינה שונה בהתנהגותה מרדכם של פרופ' אבנר־חי שאקי, הרב חנן פורת או הרב מלובביץ'־ברוקלין.

(7) „הכביר על עצמו שהוא יהודי 'חילוני', שפרק מעליו עול תורה ומיצוות ואין עליו זיקת העבר, באמת אינו מבין לעצמו. לא הוא יברא את כל אלה, לא בכוחו ובקוצבם יהו נעשה כל חילה של התרבות שסמנה הוא בהנה ושבה הוא כואב או שאותה הוא רוצה להעלות ולהקר".

בבין בני דורנו סברדם לסוגיה זו נציין את אוריאל בר דיל ואת שלמה הראבן הבעידהריתות, שסבו ושאלו לבה יהודים כה רבים מתעקשים „לייתם את עצמם" מבטריהם – בייחוד לסוציאליסטים כשרים בכל אומות תבל – והאם בכלל יודע להם כמה הם „מתעלנים" בביסול.

ברגע ב„יהודים חילוניים" כבקש אפרים שמואלי שיהיו „חילוניים בדעת" והוא כפירה: „לא יהודים חופשיים בהפת חסרון דעת היהדות, בערות בפסוסה ואכיפות וזה לבניה, ואף לא חילוניים מהיסודעת – מתוך בריחה, לאריכפתיות, התנכרות ועוינות – אלא יהודים הרואים עצמם חילוניים מתוך הידיעה של מלא קיומנו בעבר ההתבצרות בהווה יהודי למען עתיד מתוקן".

אך האבות: שמואלי יקים בגדו נושאי רעיונות רציונליסטיים־להתדין שבלה כבו יפלאי מצלצלת באוזניהם כבעיה לאיזו מיסטיות התולה כל מאוויה בחסר מרומים. יודעים לי כמה חסידי ברוסנה, דשנים ורבנים, הבגיעים עד עצב היום הזה סטטיסטיקות של „פידיוזית" פחות או יותר „הפיכות" וקשה להם להסביר משום מה – לבדיתם – אבורים יהודים קידרנות של אפליות ושל גירושים לשים פעמיהם לא לאוסטרליה הסלולה או לקנדה המובקה כי־אם דווקא למדינת ישראל שצרותיה (ואורותיה) מי יבנה... תודה לך, פרופסור שמואלי, על־כי תבנתעך לירוה את קוראיך שאין לעקוד את ה„פלא" מסוד קיומו של עם ישראל. ויבואו עוד סופרים ומורי־דרך בעונה ויסבירו לנו את פשר הזרעתקאה הנפלאה־האבת הזו.

(8) „ברזות חילון היינו בזחות האחרונים נמתחות בין קבלת מרות לבין בקשת השראה רוחנית בלי הסלת מרות. ...היהודי החילוני ביקנו בן הדאוי שיתנתק מדעתו, שהעולם היהודי יהיה כפוף לכל הרוחות שבתוך עצמו וסביבו. ...יש להבדיל בין מרות לבין סמכות. המרות מכבה, גומלת ועונשת, היא שורה השלטון, – היא כפיה. ואילו הסמכות באה מכוח ידיעה מוסמכת, מומחיות, בקיאות ונסיון. כל סמכות מוגבלת בתחום מסויים, ואילו ההלכה מתבקשת להתמסס על כל תחומי חייהם של היהודים בצנעה ובפרהסיה הגם מלפנים ולמלאחור, עליכן היא חורגת מגבולות הסמכות והופכת למרות".

דומה כי לפנינו כעין „שילוש המעגל", בין מרות, סמכות והשראה. את זכות המרות ניכסו לעצמם דוברי המסורת הרבנית ולא תמיד הגבילו אותה לאלה המוכנים לקבלה והלא הם לכל הדעות מיעוט בעם. אלף־ואולת פעמים כבר נאמר שהם 'הצליחו' להתיישב־להחזיק המעוקיבה, וכראש ודאשונה צעירים ועלמות, מ'יהדות' שהמשיחה כאוסרת מחולות או בתחזות בשושגא, – הלא הן תועבה... את יוסרת הסמכות נטלו לעצמם באורח בלבדי מסמכים־עלי־ידי־עצמם או רומסים־דמויהם: אותם כאן שמטיבות מקצועיות (בהיותי יהודי חופשי המלסר ההיסטוריה של התלמודיאני בעיין בעיונות הנקראות „דתית", ואוספי תיק המסמך־והולך של פסילות הרדיות, הוקעות חרות ואורסיות והכפשות מבוערות. אשר להשראה, – מי הם הללו המתיימרים לגזול אותה ולבולאה ולעוקרה רצה הקב"ה והשראה מתרה חופשית בעולמו של היהודי, הסכנה הוא שואב – אם אינו נכנע לחומרות או לסגנגניות – ראיה אמונתית ופרספקטיביסטית, כהגדרת שמואלי, דהיינו מעשית־פעלנית־יוזמתית, של גורל ישראל. דווקא השולל את יוסרת המרות והמפקפק בבלעדיות הסמכות אמור ליטול על עצמו את המתחייבות הנובעת מן ההשראה. אלא שאין זו „זכות": זו אתגר. תורייך אתגר קיומי בתחלה.

(9) „כוחה של מסורת בכל תרבות, העושה סייגים בדמות צורות קבע, מהויות מקודשות, בימפרים שתלכנים, המתנכרים לרוב לתוכן המכוון על־ידי היוצרים בתחילת הבניין, כוח מסער זה נאבק עם כוחות היצירה שבכל יצירת תרבות חדשה, ואין כאן בפסוקות מנצחים ומנוצחים. אכן, כל 'תרבות' יוצרת (גם) כיסוד משטר־שמך־משלה המבוזים בתוקף שהדל להיות מתקים – 'זלוהי'. אנא, פרופסור שמואלי, הרשה לי להצביע על „בגרנה", ואני שייך למחנה זה ורוצה להיאבק נגד מרינוגל זה. נשמע ביחוד את דברי אבא קובנר: „הכשלון הגדול ביותר שלנו היה של דור החלוצים, – הניתוק מהרציפות. אין בנים מניתוק, ודאי שלא בעולם היהודי. אבל ייתכן כאשר שהשגיאה הזו לא היתה יכולה שלא להיעשות, היינו צעירים מלהבין שאין לשנות מן היסוד' כרוז הלוצי אחר".

בלי „שגיאה" זו, בלי ניתוק זה, בלי הסתייגות קטיגורית מן ההמתנות (אקספקטטיבה) הרבנית, שלדעתה התפילה והתחנונים כשלעצמם הוו אמורים לגאול את ישראל מסבלותיה, כלום היינו יכולים לשוחח ביניכו כאן בישראל? עתה שוב אין אנו „צעירים מלהבין", כדברי אבא קובנר. הגמל לעצב לעין זוהתא של כלל ישראל? כולנו עדים לסיסמה „קירוב לבבות". האין זו תמימות־נפש אם לא תבסיסנות שקשה שיש להתנער ממנה בנהדהות? הרי הסביר לנו, במלוא הכנות, שלמה ולמן שרגאי (ב„הצופה" 18.1.88): „לקרב – כן להתקרב – לאו" לא נלחץ עליה. „הם" יראים ונכנה לקרבו, – „אלינו" לא יתקרבו. כל זאת, כמובן, בשם אהבת ישראל. הרי זו חוצפה שאינה „כלפי שמיא" כי־אם מתוך יומרנות צרת אופקים, – ודווח דיסיל ה...

(מאמר ראשון)

אהרן אמיר

לגיון

(מן המחזור „שירי ברית חושה")

ויהי כראותו את ישוע מרחוק וירץ וישתחו לו...
ויזעק קול גדול ויאמר מה לי ולך ישוע בן־אל־עליון
הנני משביעך באלהים אשר לא תענני...
וישאל אותו מה שמך, ויען ויאמר לגיון שמי,
כי רבים אנחנו.

(מרקוס ה, 6–9)

לו יהי כן. מי אני שאכחיש. למען האמת,
אני זוכר הכל היטב. כמו לו אתמול היה זה.
את הספור, לגרסותיו, שמעתי כבר לא פעם,
כמובן. עוף־השמים מוליך את הקול, כך אומרים.
ועוד אומרים שאין עשן בלי אש. אבל היה גם מי
שדאג להפריח עשן, תמרות־עשן. ברי לי, למשל,
שמכונת־השכפול המתרגלת שהפעילו תלמידיו עבדה
שעות נוספות להפיץ את העבודות – וגם לתת בן צבע
ולפרנסה. אין ספק, בכל שבהם הדבר תלוי,
הוא יכנס לפולקלור בכל קצוי הקיסרות, אם לא
למעלה מזה. מצדי, אדרבה. הרי זה טוב כל־כך
לפרנסה. לא לחנם, סוחרות, אנשים באים אלי
ממרחקים אל „פונדק־הלגיון" שלי, מי ברכב ומי בסוסים,
להיטיב את לבם בדגים הצלויים שאני מכין להם,
וכייסות הגולה, ולא פחות מכך לזון את עיניהם בי,
באגדה המהלכת, במחילה. וחוזר־דעת שבהם, או עזי־מצח,
אינם מתביישים להציג לי שאלות באותו ענין, כמו באו
לנסותני בחידות. למוד ארחי־דעות, חתום־פנים, אני מקשיב
להם. הרי הם לקוחות שלי. זכותם לשאול. זכותי
לא להשיב. או מי אני שאזים את הספור.

את האמת לאשורה אתה רוצה לדעת, מה? אני מבין.
לא, אינך מפריע. זה בסדר. עיניך הרואות: כלתה רגל
מן הפונדק, ובשעת־ערב זו אינני מצפה לאשפיזים. המתן רק
ואיטיב את הפתילה בעששית. אדם רציני אתה נראה לי.
ודאי אינך אחד הבוערים הללו, תלמידיו, צאן־מרעיתו. ובכן,
אגיד לך. יכול אני להעיד רק על עצמי, ועל מה
שהיה בינו לביני. אשר ליתר, איני ערב. מהומה גדולה
היתה שם, גדולה מדי. החזירים שנהרו אל אחריתם בתוך המים?
האם רק הנגה היתה זו? אין תגובה. „לא ראיתי", אומרים,
„אינו ראיה". שמעתי כמה חזירים חנוקים, זה כן. פרס לזה...
הלא תבין, אותה שעה שקוע הייתי עד־למעלה־ראש במו־עצמי.
עברה וזעם היו בי או כל הימים. לילה ויומם, כמספר,
בהרים ובקברים. צועק ופוצע את עצמי. נכון הוא גם
שפעמים הרבה אסרו אותי בכבלים ועבותים, ואני נתקתים
כנעורת ולא עצר איש כח לכבשני. עד שבא הנצרתי ההוא,
ובלי עבות ובכבל הכניעני. במה? השד יודע! לא בעברה
ולא בזעם. הזעם היה בעצמותי. בו היה משהו אחר. אולי
מה־שקוראים „כריזמה" ביונית. אף על פי כן, מקהל הסקרנים
והבוהים שנתלוו אליו, במדוד תהלה ואחר־כך בבשתן גובר,
בקעו קולות הצחוק. קצתם הכריזו: הולכי־בטל מבית־צידא
וכפר־נחום, גם אחרים שמן ההר, מאפק ומגמלא, וגם ואצטסים
ששים־אל־ריב, גם דייגים אנשי־חמס מתוף הסערה, מן המתגנבים
עם־ליל לפרש רשתותיהם אצלנו, מול חוף הגדריים,
הדברים עתיקים.

אבל אני סוטה מן הענין. אתה שואל אותי אם רצתי
לקראת האיש ההוא, ואם אמנם נתתי בקולי: „מה לי ולך,
ישוע בן־אל־עליון?" אכן, במהרה היתה או דרכי תמיד,
וכמתלהם אכן נפלתי על רגלי לפני האיש ההוא
דל־הבשר והמסגף, הצוער מולי כשליח מרחוק שלא־מכאן.
אף האמנם אני הוא שזעקתי את הדברים המיוחסים לי?
קשה לי לשער. אבל אתה אומר: עדים לך הנשבעים על כך...
אני נותר להאמין כי השדים שאחזו בי הם שזעקו.
אחד מהם, אולי, קרא לנצרתי והשביעו בשם אלה
לבל יענהו. אף אם אותי תשאל, מאימתי בדגברים
הוא „בן לאל־עליון"? כך הזיפנים הללו טוענים, אמרת?
טוב, אותי זה מצחיק. אולי הללו ברית להם עם השדים,
חי־חי... „לגיון שמי, כי רבים אנחנו", זאת אכן עניתי
לו כאשר שאל לשמי. סיסמה היתה לי זו, אם תרצה:
תמצית כחי ודהבי, חרוץ שני. הוא גאלני אז, נכון,
אבל מאז נגאלתי מה־דלותי, מה־קטנותי...

עכשו, אתה אומר, צלבו אותו? בירושלים? עד כדי כך?
מה אגיד? הגזימו, כך נראה. אך, כמובן, אינני יודע
את הרקע... יש להיטיב את הפתילה עוד פעם... אבל אם
תתן דעתך, אמת שמסכן היה האיש. לא „מסכך" אמרתי. מ ס כ ן.
עכשו ודאי יותר מקודם: לא תארך העת ויעשוהו אל.

סיפורת עברית תשמ"ח – המדור השלישי

ספרות הפנאי

מאת אמנון נבות

עיוננו המסכם בסיפורת העברית קרב והולך אל המדור השלישי, שבו יטופלו ויוכלסו התופעות הקשות והמאירנות שבסיפורת העברית שנבלעה בתוך „תרבות הפנאי".

בתופעה כשלעצמה, אין כל חידוש. סוג רומא של תעשייה בידורית (כולל כתיבת רומאנים) קיים בכל ארצות המערב, והצרכים שספרות זו ממלאה חיים לאלה שמספקים ספרות הבישול, התיאטרון הבורגני, הבידור בטלוויזיה, מוסיקת ה„פופ" ושאר מסמני „החיים המערביים" הערוכים ומכוונים לספק תצרוכת הפעלת ריגושים לשעות הפנאי המתרחבות והולכות של „האדם המערבי". העקרון המפעיל את המערכת הוא עקרון כלכלי ומסחרי מובהק: לקלוע לטעמו של קהל רחב ככל האפשר, לנחש את רצונותיו וגחיותיו הסמויים והגלויים ולהשביעו באופן מספק ומלא. כמעט בכל ארצות המערב נבלעה הספרות בתוך הסטיכיה הזאת ולא נודע כי באה אל קירבה. למעשה, מאז תום מלחמת העולם השנייה, ככל שצברה „תרבות הפנאי" האמורה עוצמה והיקף, ובכל שחיזקה את מגמת המכנה המשותף לכל האמנויות שבלעה לתוכה, מצויה הספרות בכל ארצות העולם המערבי בהליך קבוע של הידרדרות וסטאגנאציה. כמעט כל ההישגים הז'אנריים והערכיים של סיפורת המאה ה־20 (שבכללם ההישג הגלום ב„רומאן החדש", רומאן זרם התודעה וכו') נינטשו: החלקים היותר סמיכים והיותר קליטים שבהם הפכו להיות חלק מן הטכניקה המיומנת הזמיוטית של הרומאן המבוסס והמפתרק השולט היום עליהן ללא מצרים בכל הספרות המערבית.

בכאן נקודת הקיתרוג ומכאן ההתנגדות התקיפה שיש להעביר כלפי המגמה המבקשת להפוך את הספרות העברית לחלק מכלול „תרבות הפנאי" האמורה. התפיסה הרווחת, כי הספרות היא חלק מן הפרודוקציה התרבותית הכללית היא תפישה מסוכנת הואיל והספרות בכלל והספרות העברית בפרט התקיימה תמיד כאופוזיציה תרבותית ורוחנית מוחלטת. מרגע שהופכת הספרות להיות חלק מן ה„הוויה" התרבותית המיידית והלך מסיפוק צרכי „תרבות הפנאי", היא מאבדת את כוחה כשם שבאותו רגע בבס, היא מוודיכת לכל חוקי המשחק של אותה „תרבות הפנאי". הספרות העברית שבעולם לא שיחקה משחקים של קלות־ראש, אמנם קילמה תמיד את מחיר התווגות, הבדידות ואת מחיר ההתקיימות כמיעוט בתוך מיעוט והיינה בתוך המיעוט המשכילי ו„כותר התרבות" היא היתה מיעוט. ואולם, הגר החבור שבכל העניין אינו בעיית ה„מסרצים" ו„הכבנים המשתפים" שכמלימה „תרבות שעות הפנאי" המערבית בכל אתר ואתר של העשייה האמנותית, אלא בפן אחר שלה. בתוך המכלול הזה מתבלט איזה שהוא ניסיון ליצור סוג מתוחכם ומיוחד במינו של בידור לשכבות הגל של האינטליגנציה, ובכלל זה, גם סיפורת. העניין הוא בסיפורת מפוברקת ומוסותרת בתכלית, המשתמשת בכל מסמני המודרניזם של הרומאן הבודדי והמורכב מרוכבות אינטלקטואלית. הכיוון הזה של הדברים מתבלט בעיקרו ברומאנים של ד.מ. תומס („גנגית החליל", „המלון – הלבן") ובסיפורת שכתב אומברטו אקו („שם הורד").

„רומן רוסי" של מאיר שלו הוא ללא ספק הנקבא חזה לגבגת הביצוע של „תרבות הפנאי", ומגמת „קירוב העברית" בין הספרות לבין יתר התפקודים הערכיים של „תרבות" זו. כבחינתה של „תרבות הפנאי", אין חילוק מהותי בין ספר לבין כתיבת טקסטים־לביצוע במחוות הבידור והבימה הקלה. כעבר לכסות התחכום הספרותי שבו בהגדד „רומן רוסי", מסתתרת אמנם ה„נאראטיביות" הכבוקעת של כתבן טקסטים ו„רגישות" המאפיינות את הטקסטים לבמה של בדרן. אולם, עצם הבבעקם בתוך המירקם הספרותי משמעו הרס מוחלט של הספרות. טיוזה העדך הנוצר בין ההפרבולות של הבדרן וההיפרבולות של הספרות („בליל קיץ אחד ניתר הבורה התרניק יעקב פינס משנתו בצרחה גדולה. מישהו צעק בחוזק: „אני דופק את הנברה של ליברסון") מבציע על הסכנה והארבה לסיפורת העברית בעידן של „תרבות הפנאי".

לא יכבד ממני להסביר כיצד הוטעתה אינטליגנציה שלמה והסתתרה על תגוית הספרים ובלעה את „רומן רוסי" כבכורה מסום קיץ. חלק מן ההסבר מצוי בנוסחה „קשרים עם הבריה והטכנציאל מבירות לך – סופר תורה לנו". במילים יותר ברורות – חלק ניכר מעבודת המבירות עשתה ה„מאס מדיה". מאיר שלו, הניצב בבמה צמתים מרכזיים של ה„מדיה", עיצב בנקל את נפח „העניין הציבורי־תקשורתי" שיצר את אפקט ה„רב מכר". ואולם אין זה כל ההסבר, כמובן. לתלות הכל במניע הזה גם קל מדי וגם פשוט מדי. הראייה – לא רק הציבור הוטעה לראות ב„רומן רוסי" סיפורת קאנונית – גם מבקרי הספרים הפועלים בין קורי הגבול הרופפים של ביקורת הספרים לבין ביקורת המצאי של „תרבות הפנאי" הוטעו לראות בתופעת „רומן רוסי" סיפורת קאנונית מן המדרגה הראשונה. ואכן, ממש כפי שה„רומן רוסי" מפעיל את כל בלוטות ההנאה המיידית, השטוחה בתורת טקסט בדרני, הוא מפעיל בקרב הקורא הלא־מודע, והשוחר בכל זאת בידור „טוב" בלוטות של מה שהקורא הזה מוטעה לראות בו „ספרות טובה", המשתמשת בהישגים האחרונים של הריאליזם הפאנטאסטי מבית מדרשו של גבריאל גרסיה מארקס. אלא שהפאנטאסיה של הרומאן הדרום אמריקאי החדש אינה קלוטה מן האוויר, והיא נובעת ממעמקיה של הוויית הקיום הספציפית המאפיינת את סירוף המערכות הקיומיות והחברתיות במדינות אמריקה הדרומית. מריחת לכה סוריאליסטית על רומאן בדרני העוסק ב„חיי הכפר" הישראלי מופרכת, ממש כפי שמופרך יהיה להשתמש בדאגר הסראטגיה השייקספירית לצורך אותו ענין ממש. כמובן, אילו היה לנו עניין מלכתחילה בסופר המבקש לפעול במסגרת תת הז'אנר הבעייתי ומיעוט ההישגים הקרוי „רומאן ההתיישבות והקיבוץ" בסיפורת העברית (שלמה רייכנשטיין, דוד מלץ, אליהו עבר הדני, ולפחות חלקית – עמוס עוז – ב„מנוחה נכונה", „מקום אחר" ו„ארצות התן") היה מגלה ש„מודל התייחסות" המפלט גם את חיי ההתיישבות הכפרית וגם את הסיפורת המלווה אותה הוא הסיפורת של קנוט האמסון, שבתוך הרומאנים שלו („ברכת האדמה", „רעב" ו„מיסתורין") ביקשו מתיישבי העמק הראשונים למצוא את עצמם, וזה היה מודל האב העמוק שאליו התייחסו גם המספרים שפעלו במסגרת האגר (בדרך כלל מתוך חוסר הצלחה מוחלט). אלא שמאיר שלו אימץ לעצמו את מה שנתפס בעיני כמודל הזוהר העדכני ביותר וה„אהוד" ביותר על הציבוריות קוראת הספרים – מודל הריאליזם הפאנטאסטי.

בין מקרה שלו שכבר טופל, לבין מקרה צור שיפר שעוד יטופל, אני מבקש להעמיד לדיון קצר־נוסף את מקרה „עת הזמיר" חיים באר. דומה, שכל מה שאפשר היה לומר על „עת הזמיר" כבר נאמר. חולף הטון הבטאסטי, נגסה לנקוט הפעם טון אחר, פרוסיבי משהו. בניגוד לשלו ושיפר, חיים באר הוא סופר, בהסתמכנו על ספרו הראשון, „נוצות". נותר רק לקחת שמקרה „עת הזמיר" אינו אלא משנה שסנה סופר של אמת באמידת כוחו ויכולותיו האמנותיות, הנאראטיביות וההיקפים הרוחניים שיש בכוחו לאמצו. חיים באר הוא סופר מובהק של „אשבים וכביסת צדדיות" (אם ננקוט פאראפרזה על גרשון שקד) תפסיעו לחזור אל מרכזי „ההוויה הרוחנית והפוליטית" באמצעות הכביסה הראשית היא איפוא עיקר המשגה. „עת הזמיר" הוא פיאסקו שיש להתייחס אליו במלוא החומרה הראויה. אולם, סופר המהלך בעקרנים משניים לצר סופרים בזוד שוד („נוצות" מול „הכל הכלים־השבורים") ושבמיטב, מנבירה הפרוזה הסיפורית שלו (המיקרוטקסט) כאיכויותיה משהו מגרשון שופמן, ראוי שדינו לא ייחרץ רק על סמך הרומאן השני שלו.

מקרה צור שיפר („גמר בדריס", „הספריה" באמצעות „סימן קריאה", עורך: מנחם פרי) דומה בכמה מפרטיו העיקריים למקרה הבוחן של מאיר שלו. אותו ניסיון להתום בימונות תקשורתית ויכולת כתיבה וביצור אישי – לשובת עשייה סיפורתית, אותו כושר מאניפולאטיבי שבריקוח עלילה שהיא מעשייה. אבל ההבדלים ניכרים לא פחות, ודווקא באותם הקשרים ממש: אינטלקט דל לאין שיעור בהשוואה לשלו, הרבה פחות נכונות „לעבוד קשה" וליצור את „הכיסוי הספרותי" למעשה הפבריקאציה האמנותי. גם הגמישות הלשונית שלו פחותה בהרבה בהשוואה לשלו. בעוד שלו ביקש לבקע את „מרכזי התודעה" הקשיחים של העניין הציבורי באמצעות גיתוך כל אלילים, (ניתוך מיתוס ההתיישבות החלוצית בעמק באמצעות גרוטסקיזאציה שלו) מבקש שיפר לחזור אל הכולים המרוכים של ה„צעירות" בת זמננו על תרבות תרמילי המסעות שלה, על נסיונה קצה הסווה או „לקרב אל הטבע" (שמקבלת, אמנם, ביטוי נבון, צנוע ובלתי יומרני בספרי מסעות בנוסח „בחזרה לסאהרה" וכיוצא בהם). הנושא עצמו לגיטימי ממש ככל נושא אחר, אבל הרבה פחות לגיטימית היא העלילה המופרכת והאווילית, המודבקת כתיפור גס, הכתובה ברישול. שלא במתכוון ולא במחשבה תחילה, הופך הרומאן הזה לחלק מאותה תרבות ה„תרמילאים" על ההשתכשכות שלה בקיטש ובמוות, בלא שיבודדו וייחשפו מניעי העמק שלה. ועל יצירה כזאת יעז המו"ל לכתוב על „העטיפה האחורית" של הספר: „גמר בדריס" הוא כניסה מרשימה לספרות העברית".

שני ספרים שראו אור זה מכבר „אנה" מאת רוזית פלג (הוצאת „הקיבוץ המאוחד" ו„סימן קריאה") ו„סוסים על כביש גהה" לסביון ליברכט („ספרית פועלים") נותנים ביטוי לשתי מגמות מסוכנות בסיפורת העברית – מגמת הסטאגנאציה של „הסיפור העשוי היטב" אך החסר כל עומק רוחני או ספרותי. סיפורת חסרת הסראה המנועה מכל יכולת עיצוב של נוסח אישי, סיפורת הגבוהה בשתי רמות בהשוואה ל„סיפורת הקריאה" של שבועוני הנשים, אך לא הרבה מעבר לכך, והדברים מכוונים כלפי סביון ליברכט, שהיא בגידה לא בועטה אפיגונית של נוסח עמליה כהנא כרמון, וכלפי ההשתתה הסיפורתית הקשורה בציר ד.ב. תומס דוד גרוסמן, שאליו הצטרפה באחרונה רוזית פלג, מספרת צעירה, לא נעדרת כשרון מראש (לפחות על פי קובץ סיפוריה הראשון). המגע של המספרת הצעירה עם נושא השואה יוצר קשר אוטומאטי עם הקיטש הבאנאלי ועם הזיוף הרגשי הנובע מכנו, ושאין לטעות במסכתה: פסיכולוגיזם וזול, היעדר פרספקטיבה ובלבול מוחלט בעיצוב הז'אנרי. סיפורת בתחכנות „היהודי הנודד" שמתדרדרת למצב של היפעלות רגשית שעל גבול הפפטת, ה„פיגור" המלודראמאטי המובהק, כבגרעינים ובזולים שברומאנים הרומאנטיים, הניסיון הנואש „ללכוד" את עודפי הרגש שלא מצאו ביטוי מספק בסירים הבלתי אפשריים שמסבבת המספרת בתוך הרומאן וכו' וכו' – כל החיזויים והשיפוטים הללו עולים כבר עם קריאה ראשונה, ועוד בכוח שאלנו את שאלות המהות, דהיינו, מה יש לרוזית פלג „להוסיף" ו„להחריך" בנושא הקונטרוורסאלי הזה? איזה סיבות נוספות והבמה יכולה רוזית פלג לנבק בצע עם נושא שהוא „סאבי" ספרותי במעט מוחלט, בנושא השואה?

בהנחה מיסודת מראש ש„אחוזה" לאמיל חביבי („עם עובד", סידרת „פרוזה אחרת", בעריכת אילנה הרכבי) היא מה שמכונה או שיכונה בעתיד „סיפורת פלשתינאית", פלג מסיפורת העולם השלישי בכללותו, הרי שאין לי כל משא ומגע עמו. יהיה זה רק הגון לומר, שאם קיימת היום סיפורת פלשתינאית, היא נדמית כבראה בעידן התפתחות דומה לזה של הסיפורת העברית בתקופת ראשית ההשכלה וחיבת־ציון, ככל סייסמע הגימוד הזה גרוסקי. אין לי שום ויכוח עם „ההקפד הפוליטי" של המהתלה הסיפורתית הזאת, ואולם, אם „אחוזה" מבקש להיות, להתקיים, להתמצע איכשהו איפה שהוא בהקשרים של סיפורת עברית, ולו רק משום שהוא עוסק בנופים ובנפשים אנושיים דומים לאלה בהם עוסקת הסיפורת העברית, לא אסתיר את דעתי הטקסט הזה שיצא זה לא מכבר לאור אינו אלא מהתלה סיפורתית עלובה בתכלית, המנסה־בכל כוחותיה היא וכוחות מתורגמה הרהוט להתעלות למדרגה פאנטאסמאגוריה המודרניסטית ואינה אלא מהתלה קצרה המתחתת ונמתחת ונלקטת. גם כאן, מן הראוי שלא ייווצר בלבול תחומים: אפשר לנו שנהיה אמפאתיים עם ההקשרים הפוליטיים של אמיל חביבי, ואפשר לנו שנהיה מתנגדים. אפשר לנו להיות אמפאתיים עם סבלותיו של המיעוט הערבי ישראלי או המיעוט הערבי הפלשתינאי. אך כל נכיר ערכים ובל ייווצר בלבול מושגים מדוק כסיפורת, „אחוזה" היא סיפורת עלובה וזעורית סבין רפורטאז'ה עיתונאית למחצה והויה שרבית ששולבו יחדיו, המבוכוזות לקורא שילוב נדרץ של שיממון ובכל.

(מאמר שלישי ואחרון)

פרסי יצירה לשנת תשמ"ט

טקס הענקת פרסי יצירה לשנת תשמ"ט מטעם קרן ראש הממשלה לוי אשכול יתקיים ביום ראשון, ה' בחשון (16.10) בשעה 18.00 ב„בית הסופר" בת"א. הזוכים השנה: אורי אורלב, אהרן אמיר, ארז ביטון, דוד ברק, ישראל הר, איל מגר, חיים נגיד, עודד סבורדליק, שמחה רז, פנחס שדה.

דברים ישאו ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות ויו"ר ועד הנאמנים של הקרן, אהרן ידלין.

בשם הזוכים ישיב המשורר ארז ביטון.

קריאה הגודה יתן לנבון, ובווח מיכל סל.

בשדה עיון

דיפלומטיה במקל חובלים

מאת דב ברניר

משה ז'ק: „40 שנות דו־שיח עם מוסקבה" ; ספרית „מעריב", 1988; 496 עמ'.

משה ז'ק, אחד הפובליציסטים הוותיקים והמקובלים ביותר בארץ העניק לנו ספר תיעודי ופרשני (פרי עבודת איסוף ובדיקה עצומה) כה ממצה שמעתה הוא יהיה ספר־עזר לכל חוקר ולכל משכיל הרוצים לדעת מה קרה ומה אונה לנו ביחסים של כמעט חתול ועכבר בינינו לבין מעצמת־העל הסובייטית. הוא תיאר וחשף צלע אחת בשלוש צלעות „המשולש" של הדיפלומאטיה הישראלית. להשלמת התמונה כולה יהיה צורך לחקור, תיעודית ופרשנית, את יחסינו הדיפלומטיים עם המערב, ובראש וראשונה עם ארצות־הברית של אמריקה, וכן לתאר את הוויכוח הפנימי, המתמשך עד היום במדינת ישראל, על דרכנו בגויים. אחת אדע: פרט לירחי־דבש מועטים בשחר המדינה בינינו לבין מוסקווה „הצטיינו" קברניטיה ביחס בוטה אלינו, החל בחשדנות, ודרך האשמות קשות, ולעיתים אף דמוניזציה, ועד להתעללות ממש בעם קטן מוקף אויבים מכל עבר. די לומר, בעקבות המחבר, ש„ארבעים שנה נמשך הדו־שיח בין ישראל לבין ברית־המועצות. למעלה ממחצית הזמן היה נתק בקשרים דיפלומאטיים", אם כי מוסיף הוא מייד: „הניתוק לא הפסיק את הדיאלוג".

אך באיזה דיאלוג עסקינן? כאן מטעים ז'ק שמדובר ב„מחרוזת של מונולוגים", אף כי הטיעון הישראלי, שנראה כקול קורא במדבר, היה לו „ערך מצטבר". דומה שכוונו הממשי, ומעבר לזה הידוק קשרינו עם המערב ועם ארה"ב, הם שגרמו פעם לענישתנו ופעם לשידולנו, כאשר דרכנו קיוו הסובייטים להגיע או לדיטאנט או לכרטיס־כניסה ב„חבר האמנים" על המזרח־התיכון. כך או אחרת, רוב הזמן ראו הסובייטים בנו גרורות וואשינגטון, מעין עבד העושה את רצון אדוניו, ואופיינית כאן היא פליטת־הפה, הכמעט „מוזיקית", של ניקיטה חרושצ'וב, עוד לפני מיבצע סיני: „מהי ישראל? מדינה שאין לה משקל רב בעולם, ובתפקיד היחיד שהיא משחקת היא משמשת לגירוי התוקפנות באיזור. לולא הרגישה ישראל כי היא נתמכת על־ידי מעצמות, היינו מושבים באותיה והיתה יושבת בשקט".

ואף, כאשר כוחה של ישראל יתעצם, במלחמת ששת הימים ולאחר מכן במלחמת יום הכיפורים, ובעידנו של קיסינג'ר תנצח ואשינגטון על המלאכה וגם יתנצנץ הסיכוי לדיטאנט בין־מעצמתי ייחלש היחס הבוטה, אף הזלזול, כלפי ישראל ותקרב לאט לעידן הגורבצ'ובי המוכן בו סיכוי ליחס אחר אלינו, המושפע כל־כולו מרצון מוסקווה לשתף פעולה עם המערב. ברם, השאלה הנשאלת היא: הנפגעו הסובייטים במקל חובלים אלינו בעלמא – או שמא היה כאן איזה „הגיון" ביחס וצרך זה האפשר היה אחרת? הטעינו אנו במשהו, או ביותר ממשהו, בריקמת היחסים הקשים, המורכבים, והמתסבכים, המאיימים לעתים עלינו, מצד מעצמה הנשבעת בקיעת תפזן שהיא כולה שוחרת שלום ואחוה בין העמים?

★

כתום ארבעים שנה, מאז כינון מדינת ישראל, רשאים ואף חייבים אנו לעשות מבט לאחור ולבחון במה צלחנו, במה טעינו ובמה כשלנו בביצור מעמדנו, ובהתחרותנו לשלום באיזור הנתון כולו להשפעה ולתחרות מעצמות־העל. זאת עלינו לעשות ללא מורא, וללא צמידות ל„עמדות מוצהרות", נחלת העבר. הטעינו אנו? הטעתה בריה"מ? הטעתה ארה"ב באזור שטבע באוקינוסידמים של המשיש מלחמות אכזריות? כאן ישמש לנו ספרו של משה ז'ק חומר תיעודי עשיר. ממנו מתברר כי ירחי־הדבש, שבהם הדגיש משה שרת כי „במועצת הבטחון פועלים הרוסים כאילו היו השליחים שלנו", היו קצרים ביותר. במבט לאחור מצוטט גרומיקו ב־1957, בוויכוח מריר עם גולדה מאיר, ש„בעקבות מה לאחר הקמתה של ישראל עליהם על של מדיניות תגוגרת את עניין השלום באזור ומבאזם לגבך להתאחד עם מדינות אגרסיביות", קרי, ארה"ב. כלום בדה הוא זאת מלבו? אומר המחבר, ש„במחצית 1950 החל בן־גוריון להרהר בהודעות מסוימות עם ארה"ב „בבלימת התוקפנות הרוסית", וגם כאמצעי להשגת תמיכה כלכלית אמריקנית לקליטת העלייה הגדולה". עלינו לזכור: היו אלה ימים של מלחמה קרה שוצפת, של חשש לפריצת מלחמת עולם שלישית, והיו אלה גם ימים של זרם עלייה אדיר לישראל, חסרת אמצעים אלמנטאריים להישרדותה.

בכל מקום קובע המחבר, ש„ישראל נאלצה לנטות לעבר המערב, בפרוץ מלחמת קוריאה ביוני 1950". האמנם נאלצה? ד"ר חיים וייצמן, נשיא המדינה, שהשתתף בישיבת הממשלה באותה סוגיה קובעת, לפי המחבר, „הביע את הסתייגותו משינוי זה במדיניות, ביודעו את טיב ההשלכות האפשריות על היחסים עם ברית־המועצות". ואמנם, מוסקווה חשה במתרחש, ומטעים ז'ק כי „השינוי בעמדה הסובייטית נתחולל... חודשים קודם שפרצה מלחמת קוריאה, שבמסגרתה של דבר גם תולה מתוך באוריינטאציה המדינית של ישראל". המדוע נתחולל אותו שינוי בעמדה הסובייטית, עוד בטרם הזדהותה, הסמלית למעשה, של ישראל עם החזית המערבית? דומה שכאן יסייע בידנו המרחק ההיסטורי בין המאורעות הגם לבין מחיתנו עתה.

במבט לאחור נראה לנו (גם על רקע תעודותיו של משה ז'ק), כי שני גורמים הביאו את בריה"מ לנקוט לאיטו קו חריף כלפי מדינת ישראל (עוד יתווסף גורם שלישי, ושמו – הציונות): הזיקתה, על־ידי מעצמות המערב מהשפעה קובעת במזרח־התיכון, וההזדמנות שהזדמנה לה לבצר לעצמה עמדה תחרותית באותו מזרח־תיכון על־ידי התקשרותה עם ארצות ערב (בעקבות עיסקת־הנשק הצ'כית־מצרית, והתפיכה הצבאית בסוריה, האויבות בנפש את מדינת ישראל. מעתה יהיה הקו האנטי־ישראלי הסובייטי נשק חד, ואף הולך, בידיה כדי להילחם על מעמד מעצמתי של שוויון עם ארה"ב במזרח התיכון, ושוב, הקו הפרו־ערבי יהיה למנוף בידי מוסקווה כדי להשיג, או להתקרב באמת ניכרת, ליעדיה אלה.

לי אין ספק שההכרעה הפרו־מערבית של דוד בן־גוריון היתה גם הכרעה אידיאולוגית, והיא גם התבססה על הסיכוי העולה להשיג במערב גם כסף וגם נשק. לעומת זאת נראו ידי בריה"מ כבולות יותר ביחס לישראל: לא היה אפשר בעת ובעונה אחת לעזור (בכל מקרה, בהיקף מצומצם יותר) לישראל וגם לקנות לעצמה את אהדת המשטרים הערביים. והרי הסיכסוך הישראלי־ערבי לא נוצר כלל על־ידי תככי המעצמות – הוא היה ועדיין נשאר עוכרה מתמשכת. הדבר גם קבע גבולות, מצומצמים ביחס, לכל מדיניות ישראלית של אי־הזדהות, או מה שקרוי ידידות ונייטראליות, „בתווך" בין מעצמות מתחרות. דומה שבכל מקרה היו היחסים הישראליים־סובייטיים מצטננים והולכים, שכן בריה"מ עמדה בפני פיתוי כפול: לגנות לסבל את הזיקה־דגליה במזרח־התיכון על־ידי מעצמות המערב, ולהיעזר, למטרה זאת, במדינות ערב שהיה להן חשבון ארוך עם המערב הקולוניאליסטי ואיבה עמוקה כלפי ישראל. כלום נמצא לכך תימוכין בספרו של משה ז'ק?

★

הבה נביא את הטיעון הסובייטי התובע לארצם מעמד של שוויון, ולפחות של שותפות מלאה בכל ענייני המזרח־התיכון (כל המקורות ממחקרו של משה ז'ק). אומר סגן שר החוץ הסובייטי, סמיונוב, ב־1964: „ברית־המועצות מודאגת מאוד מן ההתקוקסות באיזור השוכן לא רחוק מגבולה הדרומי של ארצנו: רק 300 קילומטרים מפרידים בין הנקודה הדרומית ביותר של ברית־המועצות לבין הגבול הצפוני של סוריה". ושוב אומר השגריר הסובייטי בישראל, אברמוב, באוזני שרת־החוץ גולדה מאיר: „אין ברית־המועצות יכולה להיות אדישה לנעשה באיזור, המרוחק בקו ישיר אלף קילומטר בלבד מתל־אביב לאודיסה". הרי משה שרת, אז שר החוץ של ישראל, בהודעה בכנסת באפריל 1956, אמר למעשה אותו דבר: „מגמתה המרכזית (של ברית־המועצות, ד.ב.) היא, כמובן, לקבוע ולקבל בשביל ברית־המועצות מעמד במזרח־התיכון – שהוא הקו המנחה את מדיניות ברית המועצות זה זמן רב".

אך מה קרה כאן? החל ממתן ערובה לגבולות המזרח־התיכון, בראשית שנות החמישים, על־ידי מעצמות־המערב בלבד, דרך הקמת ועדת־פיוס מטעם האו"ם, גם היא על טהרת המערב, במרוצת כל השנים, למעשה עד לוועידת ז'נבה לענייני המזרח התיכון, לא זו בלבד שמעצמות־המערב התעלמו ודחו כל שיתוף של בריה"מ בסוגיות המזרח התיכון, אלא – מספר ז'ק – „אנשי משרד החוץ האמריקני נועצו להזהיר את ישראל מפני צעד שתהיה בו הכרה במעמדה של ברית־המועצות במזרח־התיכון". והנה, מדיניי ישראל טענו, לא אחת ולא שתיים, באוזני קברניטי בריה"מ שאילו העניקו הם מענקים לישראל כפי שמעניקים האמריקנים, ואילו סיפקו לנו נשק כפי שמספקים לנו שוב האמריקנים, לא היה כל קושי לשמור על איזון במדיניות־החוץ הישראלית. ברם, „הקלף הערבי" שבידי בריה"מ (גם הוא היה קצת הול נודד) נחשב פי כמה בעיניה מאשר מעין „אופציה ישראלית" שהיתה משמיטה מידיהם את „הקלף הערבי".

שורש הבעייה הוא איפוא יחסי מערב־מזרח, יחסי מעצמות־העל. אף עד לוועידת ז'נבה (שהיתה גם היא מאורע די ספוראדי) נתקלה בריה"מ בקיר מערבי אטום. כותב ז'ק, כי ב־1957 „שיגרה ברית־המועצות איגרת לשלוש מעצמות המערב – ובכללן ארצות־הברית – שהיתה מכוונת בראש ובראשונה לקביעת העיקרון כי כל הסדר עתידי באיזור חייב להיעשות בתיאום בין ארבע מעצמות... שלוש פעמים שיגרה ברית־המועצות איגרות אל מעצמות המערב בעניין הצהרה משותפת למזרח־התיכון... על כל שלוש הפניות השיבו מעצמות המערב בשלילה מוחלטת. הן סירבו להכיר בשותפות הסובייטית לסטאטוס־קוו במזרח־התיכון".

כותב טורים אלה איננו מטיף ואיננו מקדש, הוא למד, כמו כולנו, את תורת האינטרסים המנוגדים של עמים וארצות, אך מעז הוא לומר שללא שותפות בריה"מ לא יקום כל הסדר כולל לפתרון הסיכסוך הישראלי־ערבי. בכך לא באתי להצדיק שום דבר, ובוודאי לא את הבוטות והגסות שבהן נהגה בריה"מ כלפי ישראל, ואף לגבי יהודים, בארצה ומחוצה לה – ולא בכדי הכתרתי מאמר זה בשם „דיפלומטיה במקל חובלים". יהיה זה מן הנבון להקדיש לכך לפחות קטע במאמר זה, לפני שנגיע לקטע הייני ביותר, העוסק בסיכויי המחר.

משה ז'ק

היו אישים סוציאליסטיים שהיו לאנטישמים מוסרים, או אף גלויים. אשר למתנה הקומוניסטי, הוא „ביטל" בהבל פה את עצם קיומו של העם היהודי וגם כאשר הכיר בקיומה ובזכות קיומה של מדינת ישראל „השכיל" הוא להפריד, באופן „דיאלקטי", בין הציונות לבין מדינת ישראל, כלומר, בין הסיבה לבין התוצאה. היחס התיאורטי השלילי לציונות ניזון גם מסכנה אחרת, כאשר, כדברי ז'ק, התברר להם, ש„ישראל גורמת להתעוררות לאומית בקרב יהודי ברית־המועצות, ומחזקת את זיקתם של היהודים הסובייטיים לעם היהודי ולמולדתו ההיסטורית בארץ ישראל". כאן פעלה המשפחת נגד הוועד היהודי האנטי־פאשיסטי, כאן „פעל" משפט הרופאים, משפט פראג, וכאן גם הפכו את נציגיה הדיפלומטיים של מדינת ישראל כמעט ל„מצורעים", שכן הם לא הותרו לעולם למוסקבה, וכדברי ז'ק, „כל 15 הפגישות בין שרי־החוץ של ישראל לבין שרי־החוץ הסובייטיים התקיימו אגב השתתפות במושבי עצרת האו"ם, או בוועידות בינלאומיות, אבל אף לא אחת מהן קיימה במוסקבה" – להבדיל מכל נציגי ערב, לרבות יאסר ערפאת ונושאי־כליו. מדינת ישראל היא גם, דומני, המדינה היחידה שמוסקבה ניתקה עמה את הקשרים, וזאת באופן עקשני במשך עשרים שנה ויותר, בשל מלחמה שניהלה, או שניהלו נגדה, כמעט שנות דור. ז'ק מספר על עשרות איגרות, ודומני, ששלחו נציגי ישראל למוסקבה ונשארו ללא מענה, אפילו נימוסי כלשהו, או הודיע לשמות שקיבלו את המכתב. כאמור, הנימוסים נעשו קורקטיים יותר, ואף שתדלניים, כאשר התברר שישראל עשויה להיות למכשול, או להיפך, לגורם מאיץ לקראת שיפור היחסים בין מוסקבה לוואשינגטון. הפרק האחרון הזה הנראה מתקרב עתה לסיומו, לא יישאר, מכוונה, דיפלומטית, כתוב בדפי־זהב, בתולדות הדיפלומטיה הסובייטית.

★

כולם יודעים שמתחוללת עתה תזוזה, ומשה ז'ק מטעים, בראשית ספרו, כי „נמנעתי להציג תיזה של קו נטוי אחד ביחסי ירושלים־מוסקבה". היה זה קו עקום ומפותל, לרוב עדיין מאוד, פרט לראשית פרשימה של הצלת יהודי פולין שנסו בפני הפולש הנאצי, פרט לרפאטריאציה של חלקם שבאו לאחר מכן לישראל, פרט למאבקה של בריה"מ למען חלוקת הארץ וכינון מדינת ישראל בגבולות מורחבים (הנגב), ופרט לעסקת הנשק של ישראל עם צ'כיה, שגם אם ז'ק לא מצא אלא קשר נסיבתי בין הולכת צ'כיה לבין עמידה מן הצד־לכאורה של ברית־המועצות, למעשה שום הולכה צ'כית לא היתה נופלת בלי הסכמה שבשתיקה מצד מוסקבה. לכל אלה עלינו להוסיף את התזוזה הנרשמה, בעקבות תקותה של מוסקבה בשנות השבעים כי עולה שחר הדיטאנט, והיא התבטאה ביציאת 275 אלף יהודים מגבולות בריה"מ, וביניהם 166 אלף עולים לישראל.

עתה, דומה כי נפתח פרק חדש, והוא ייפתח, ואולי אף ייפתח לרווחה, אם „הפתיחות" המומלצת בידי מיכאל גורבצ'וב תחול גם על המזרח הקרוב, דרך ועידה בינלאומית. כאן מן הראוי לציין כי הליכוד, המנפנף בכל הזדמנות בהחלטת 338 של מועצת הבטחון, כדרכו מגלה „עורון צבעים", ואף עיוורון מוחלט, לגבי הכתוב, שחור על גבי לבן, באותה החלטה, האומרת: „מועצת הבטחון מחליטה כי בעת ובעונה אחת עם הפסקת האש יתחיל משא־ומתן בין הצדדים בחסות נאותה, במגמה לכונן שלום צודק ובר־קיימא במזרח התיכון". פירוש הדבר, לכל רואה נכוחה, הוא מו"מ ישיר, וחסות־חוץ נאותה.

אך נשוב לסיכוי המדיני והדיפלומטי הנפתח עתה לפנינו, אך כאן, בעקבות משה ז'ק, נכניס דיגרסיה, לדעתנו מפתיעה מאוד, והכוונה היא למעין נבואה בדיעבדית על... העידן הגורבצ'ובי הממשמש ובא. כותב ב.ג. לאחד השגרירים הישראלים היוצא את הכתוב הבא: „מצאתי בסקירתך המאוזנת חיזוק לדעתי כי התמורה האיטית המתחוללת ברוסיה בשטח האינטלקטואלי והחברתי – ואם לא תפרוץ ב־25 השנים הבאות מלחמת־עולם – תביא התמורה לרוסיה סוציאליסטית דימוקראטית כשם שארצות־הברית הולכת ומתקרבת למדינת־סעד". ומעיר ז'ק: „הפרסטרויקה יכולה להיחשב כראשית התהליך של הדימוקראטיזאציה בברית־המועצות שחזה בן־גוריון לפני 26 שנה". בתהליך זה – מוסיף ז'ק, דומה שבצדק, „מסתמנים סיכויים לעלייה יהודית, להנחלת הלשון העברית, להתגבשותם של חיי תרבות ודת יהודיים, לאחר שבעים שנות שיתוק". הוא גם מטעים, כי „מבצעי הרפורמה בברית־המועצות יתקשו מאוד לוותר על שירותו של הקיבוץ היהודי". והרי התבשרנו בימים אלה כי שערי היציאה מבריה"מ יהיו בקרוב פתוחים לחלוטין, פרט ל„[illegible]" שתמנע זינוק [illegible] לקראת העתיד.

ביניתיים ניצבת, או ניצבת עדיין, בריה"מ על פרשת דרכים ביחס למדיניותה החדשה במזרח הקרוב, ובמיוחד בהיבט הוועידה הבינלאומית שהיא מטיפה לה אך מקשה, או מתקשה להגדיר את סמכויותיה ומיגבלותיה. למשל: בפגישת ראש הממשלה יצחק שמיר עם שר־החוץ הסובייטי הנ"ש, שוארדנאדזה, אמר האחרון, כי במסגרת ועידה בינלאומית, „יהיו נושאים שיידונו במליאה ויהיו נושאים שיידונו בוועדות דו־צדדיות", אך כי „הוועידה לא תכפה פתרונות אלא תסייע להשגתם" – דבר התורג עד כה מעמדת האמריקנים... והחצי, „המערבי", של ממשלת ישראל. עם זאת, חלות תזוזות: גורבצ'וב תבע ממש מיאסר ערפאת להכיר בישראל ולחדול ממשחק המחבואים שהוא מנהל עם ההיסטוריה. הוא גם העלה לראשונה את סיסמת האיזון בין צרכי הפלשתינים להגדרה עצמית לבין צרכי הבטחון של מדינת ישראל.

ז'ק גם מביא את הצהרת הכוונות הסובייטית, מאת שגריר ברית־המועצות בוואשינגטון, יורי דובינין, לשר־החוץ שמעון פרס, ב־17 במאי 1988, ויש בה יסודות כדלהלן: הכרה בצורך איזון האינטרסים של הצדדים (הישראלי והערבי – ד.ב.); הצורך בגמישות, מבלי להינתק מן העקרונות, בכל משא־ומתן על השלום; התנגדות לכל כפייה בוועידה הבינלאומית המוצעת, עם רשות להגיש המלצות והצעות מעצמות־העל לצדדים המעוניינים; פגישות של קבוצות גיאוגראפיות על בסיס דו־צדדי; חוסר התנגדות להסדרי־ביניים, ועוד ועוד.

אך החשוב ביותר הוא ראשי־הפרקים לדיוני ועידת המפלגה הקומוניסטית הכל־סובייטית, ביוני 1988, שבהם מועלה על נס עקרון הדיאלוג בין מזרח ומערב, כקו מנחה למדיניות־החוץ הסובייטית החדשה. כן התלוו הכרזות אלה בהפשרה רצינית בפראקטיקה הסובייטית הנוקשה ביחס למתן היתרי־יציאה לאסירי־ציון, לסירובניקים, או הזכות ללמד וללמוד את השפה העברית. גם כאן – ואין לשכוח זאת אף לרגע – נקודת־המוצא איננה הכנה רבה יותר לציונות, או לאוטונומיה יהודית־תרבותית, ואף לא לזכות היציאה והעלייה של אזרחים יהודים מבריה"מ, אלא רצונה העז של בריה"מ למצוא דרכים לשיתוף־פעולה עם המערב, עם ארה"ב, תוך צימצום דראסטי של הוצאות החימוש הגרעיני והקונבנציונאלי, וכן טיפוח יחסי מדע ומחקר שיחלצו את ברית־המועצות מפיגורה הטכנולוגי והטכנולוגי הנוכחי. הרי אין להוציא מכלל־חשבון יתר שותפות בין ארה"ב לבין בריה"מ, לא רק בזירה העולמית אלא גם במזרח־התיכון.

אם יש איפוא סיכוי לשם שקרוי בישראל מתן תאוצה לתהליך המדיני, הרי הוא טמון וחבוי במיתון התחרות בין מעצמות־העל – דבר שאם ישראל תשתף עמו פעולה עשוי לקרבנו אל השלום האזורי, ואם לא תשתף פעולה, שב עלול לעלות סיכון של שלום כפוי באיזור.

אין אני יודע אם ראייה זאת משותפת לי ולמחבר הספר המונח לפנינו. אחת אדע: כל אזרח ישראלי, מכל השקפה שהיא, ישכיל ויחזיב את ידיעתו אם יעיין בספר עב־הכרס זה העמוס חומר, לרבות חומר מחשבה, שמשה ז'ק הגישו זה עתה לקורא הישראלי.

לקט

הרפובליקה האוסטרית הראשונה

מאת י. קורא

בדרך כלל, שואלים מדוע נכשלה הרפובליקה הגרמנית הראשונה, „רפובליקת ויימאר" הידועה. לשאלה, מדוע נכשלה הרפובליקה האוסטרית הראשונה, בשנת 1916, ונפלה בידי גרמניה הנאצית בדיוק עשרים שנה לאחר מכן, עם הסיפוח („אנשלוס") הידוע, התשובה המקובלת, גם באוסטריה וגם בעולם המערבי, היא שאוסטריה היתה הקורבן התמים של הנאצים, ונפלה בידיהם למרות רצונה ורצון רוב אזרחיה. גם מי שקרא את ספרו הקלאסי של ויליאם שיירר, „עלייתו ונפילתו של הרייך השלישי", אינו יכול שלא לשכוח את הסצינות הנפלאות והמחרידות של הפגישה בברכטסגאדן בין היטלר לבין נשיא הרפובליקה האוסטרית ד"ר שושניג, והדרך הערמומית האלימה שבה כפו הנאצים את איש סודם האוסטרי ארתור זייס־אינקווארט על ממשלת אוסטריה, כדי ש„יקרא לעזרה" את צבאו של היטלר. מעטים זוכרים סצינות שונות, כגון ההתלהבות שבה קיבלו המונים בערים אוסטריה וכבשריה את הצבא הנאצי „המשחרר".

תמונה זאת, של אוסטריה המסכנה, שנפלה טרף בידי הנאצים על לא עוול בכפה, הולכת ומתערערת בשנים האחרונות. בחירתו של קורט ואלדהיים לנשיאות הראתה בעליל שאפילו עכשיו, לאחר יותר מארבעים שנה, יש עדיין רוב באוסטריה לאנשים שאינם רואים בעבר נאצי כל דופי. ספרו של פ.ל. קארסטן „הרפובליקה האוסטרית הראשונה, 1918–1938: מחקר במסמכים בריטיים ואוסטריים", תורם לשינוי התדמית התמונה. קארסטן חקר את מסמכי השגרירות הבריטית בווינה בדיוק באותן שנים. (בשנת 1938, עם „הסיפוח", נהפכה השגרירות לקונסוליה בלבד, מתוך הכרה בסיפוח, תמיון נוסף של ממשלת צ'מברלין לרצות את היטלר). שנים אלו היו גם שנותיה הגדולות האחרונות של הדיפלומטיה הבריטית. האימפריה הבריטית היתה עדיין במלוא כוחה. בריטניה היתה מעצמה עולמית שניהלה מדיניות חוץ שהיתה לה השפעה על מהלך המאורעות. נציגי בריטניה בבירות העולם נדרשו לספק למשרד החוץ הבריטי ידיעות מדוייקות ביותר על מצב העניינים בכל מדינה ומדינה. מהמסמכים שחקר מחבר ספר זה מתברר, שנציגי בריטניה בווינה ידעו יפה גם את המתרחש וגם את הכיוון שבו נשבה הרוח ודיווחו על כך בדייקנות למשרד החוץ בלונדון.

למשל, האנטישמיות. כבר בשנותיה הראשונות של הרפובליקה האוסטרית מדווחים נציגים דיפלומטיים ללונדון על תקריות אנטישמיות חמורות בווינה ועל התארגנויות של קבוצות אנטישמיות. „קבוצת לינץ'", למשל, שהיתה לה השפעה מכרעת גם על אייכמן וגם על היטלר בצעירותם, היתה ידועה יפה לאנשי השגרירות. התארגנותן של קבוצות פרה־מיליטריות הדוגלות בלאומנות ובגזענות, שסופן שהפכו לקבוצות נאציות של ממש, גם היא היתה ידועה לאנשי השגרירות הבריטית, ודיווחיהם ללונדון הם עדיין מן המסמכים החשובים ביותר לעלייתן של אותן קבוצות נאציות.

אנשי השגרירות עקבו גם אחרי התנודות בדעת הקהל. אף ייתכן שמה שהרגיע את רוחם של אנשי משרד החוץ בלונדון הם דיווחים מעין זה (משנת 1919): „הווינאים הם אנשים שקטים ומשועממים מאין כמותם. הבולשביזם באוסטריה אינו יכול לעלות על הדעת". בשנים שבהן היתה סכנת הבולשביזם בגרמניה רצינית ביותר (זוכרים את „הקומונה" של מינכן), היה בדיווח מעין זה משהו מרגיע ומשקיט. מי חשב על עלייתן של דיקטטורות ימניות באותן שנים? דווקא ההיסטוריון היהודי לואיס נימייר (לאחר מכן סר לואיס נימייר, מגדולי ההיסטוריונים של בריטניה בדורות האחרונים), [illegible]

שבגלל שליטתו בלשונות אירופה עבר אז תקופה קצרה בשגרירות בווינה, כתב ללונדון ש„לאוסטריה בעולם לא היתה ממשלה כה הגונה, כמו הממשלה הנוכחית" – כאילו ממשלה היא הכל. בשנת 1933 עבר בשגרירות הבריטית בווינה עוד אדם, שסופו שהיה לאחד מגדולי ההיסטוריונים הבריטיים בימינו, א.ה. קאר (שספרו „מהי היסטוריה?" ראה אור בתרגום עברי), הוא דיווח ללונדון, כי „אוסטריה החופשית שוב אינה קיימת", והשאלה היא, מי יירש אותה, איטליה או גרמניה. לדעתו, הפתרון הגרמני הוא בלתי נמנע.

היו גם אנשים במשרד החוץ הבריטי – וקארסטן מצטט מסמכים המעידים על כך – שניסו לשנות את מדיניות בריטניה ולנצל את כל אמצעי הדיפלומטיה הבריטית כדי לעצור את אותו ההליך של „גרמניה הגדולה". אך קולם לא נשמע. אפילו בשנות השלושים – או דווקא בשנות השלושים, שנות מלחמת האזרחים בספרד – היו מנהיגיה של בריטניה ערים יותר לסכנה הקומוניסטית מאשר לסכנה הפאשיסטית. כאשר נכבשה אוסטריה, קיבלו השלטונות הבריטיים את העובדה הקיימת. השגרירות, כמקור לא אכזב לדיווח, נסגרה ונהפכה לקונסוליה אזורית. את המשך מדיניות הפיוס כלפי היטלר יודעים הכל: הסודטים, מינכן, צ'כוסלובקיה – עד לכיבוש פולין והמלחמה הכללית.

קארסטן נזהר מדברי ביקורת על המדיניות הבריטית. למרות הידיעות המדוייקות שהגיעו אליו כל הזמן מווינה, מה יכול היה משרד החוץ הבריטי – או מה יכלה ממשלת בריטניה – לעשות? להתערב במה בענייני פנים של מדינה וזוז כה גם ש„מרכז הכובד" לא היה בווינה אלא בברלין. אילו היו הבריטים יכולים לעשות משהו, כדי לעכב את התהליך, היה עליהם לעשות זאת במקום הנכון וכלפי האיש הנכון: לעכב את חימושו מחדש של חבל הריין, למשל. וגם זאת, כידוע, לא עשו.

שאלה חשובה יותר, שבה דן המחבר בפירוט, היא, מדוע נפלה הרפובליקה האוסטרית הראשונה? וכאן סייע בידו המידע שהצטבר בתיקי השגרירות הבריטית ובמשרד החוץ להראות, שלא היה זה סתם מקרה של הזה התמים שנפל קורבן להתקפה אלימה מן החוץ. המעבר הפתאומי, תוך ארבע שנות מלחמה, מקיסרות ששלטה על חצי אירופה לרפובליקה קטנה, לא עבר בלי זעזועים. הפערים בין עשירים לעניים, בעלי רכוש ופרולטרים, אנשי הערים ואנשי הכפרים, אוסטרים המהגרים (כולל ההגירה הגדולה של „יהודי המזרח" מן המדינות החדשות שבמזרח אירופה לאוסטריה, ובעיקר לווינה), גרמו למאבקים פנימיים, לסערת רוחות בלתי פוסקת ולהתגברותן של תנועות לאומניות (ואנטישמיות), שהממשלה המאורגנת לא ידעה כיצד לטפל בהן. אין זה מקרה שאדולף היטלר הצעיר גילה את לאומנותו ואת אנטישמיותו כשהיה עדיין במולדתו האוסטרית – הרפובליקה האוסטרית הראשונה – ואת פעילותו הפוליטית התחיל דווקא בווינה. הרושם המתקבל ממסמכיו של קארסטן הוא, שאוסטריה והעם האוסטרי היו מוכנים במידה רבה לנאציזם ולסיפוח לגרמניה, ואזרחים הגונים ושוחרי חירות כמו ד"ר שושניג וממשלתו היו, לכל היותר, כסות עיניים כלפי העולם החיצוני) למה שקורה מתחת לפני השטח. השגרירות הבריטית, לפחות, ידעה על מה שקורה מתחת לפני השטח. (ומתחילה, מפעם לפעם, מעל לפני השטח).

קארסטן מצטט את הערתו הצינית של חתנו של מוסוליני ושר החוץ שלו באותן שנים של „הסיפוח", הרוזן צ'יאנו: „איש אינו יכול להכריח את האוסטרים להיות בלתי תלויים בגרמניה, אם הם עצמם אינם רוצים בכך". המסמכים שחקר קארסטן מאשרים את אמיתותה של [illegible]

סיר לחץ ויזואלי

מאת טליה רפפורט

יהודה פורבוכראי, המוזיאון לאמנות ישראלית, רח' אבא הלל סילבר, רמת גן.
גלריה גילי מ., רח' בליקסן 7, תל־אביב.

לפני שנים אחדות „התחזה" יהודה פורבוכראי לואן־גוך והציג דיוקנים עצמיים עזי הבעה בטכניקה אינטנסיבית ובצבעוניות להוטה כמו זו של ואן־גוך. גם בהמשך הדרך תמיד היו ציוריו של פורבוכראי אקספרסיוניסטיים ומלאי לבטים וכאב. הוא נמנה, לדעתי, עם המעטים שהיו אצלם צורך וביטוי כן ועמוק ולא על אלה ש„תפסו טרמפ" על האקספרסיוניזם בעקבות אופנת הניאו־אקספרסיוניזם של שנות ה־80. נראה לי, שפורבוכראי מוכרח לצייר ומוכרח לצייר דווקא כך ולא אחרת, כי זהו האני הפנימי האמיתי שלו.

שתי התערוכות שהוא מציג עתה בעת ובעונה אחת (ציורי אקריליק גדולים במוזיאון רמת־גן וציורים קטנים בגלריה גילי מ.) הן ההוכחה לכך. מעניין להיווכח, שגם כאשר הוא מגביל עצמו לשחור־לבן ולנושאי „טבע דומם" נייטראליים, וכביכול פסטוראליים (כמו אינטריור של חדר עם כסא, עציץ וכו') הבדידות, המתח והאדרות מנשבים בעוצמה מבין משיכות המכחול הסוערות המבוזות.

גם בציורי השחור־לבן המבוכרים האלה אפשר לחוש לא רק ברוחו המיוסרת של ואן־גוך, אלא גם בהדים ובאיזכורים מיצירותיו. כמו ואן־גוך, גם פורבוכראי מצייר כסא ריק, שמתפקד כדיוקן עצמי וגם אם הוא חסר־דמות, הוא לא פחות הבעתי. גם הדחיסות הכפייתית של הציורים הנדושים מריחות, צורות ודגמים עד לעייפה מזכירה את הציורים הגועשים של ואן־גוך, שאין בהם אף אי קטן של שקט בתוך הסערה. נקודת דמיון נוספת: הפרספקטיבה התלולה של רצפת חדרו המצוייר של פורבוכראי, המתעבתת כלפי עומק התמונה באופן מוגזם ולאדריאלי, יוצרת מתח ואי־יציבות ומזכירה את ציור חדרו של ואן־גוך בעיירה ארל, או את ציור „בית הקפה מבפנים", שמשרה אווירת גיהנום קלסטרופובי אף שמדובר במקום בילוי. כך גם אצל פורבוכראי. הבית, למרות היותו מקום שקט וריק מאדם, הופך בציורים לסיר־לחץ ויזואלי שמבטא מצב נפשי יותר מאשר סביבה חיצונית.

פורבוכראי מקיף את העצמים היומיומיים שהוא מצייר במערכת צפופה של קווים שנעים לכל הכיוונים, במטחי מברשת אחוזי תזזית, בריבועים, משולשים, עיניים ושאר צורות חוזרות הממלאות את כל השטח. אפשר, לרגע, להיזכר ב„מסך פיינטינג" האמריקאי, אך כאן אין משטר צורני מסודר, מאופק ודקורטיבי, אלא הדברים מונעים על־ידי צורך אחר והתוצאה שמתקבלת שונה לגמרי.

אסוציאציה אחרת שעלתה בדעתי היא „ציור הפעולה" של ג'קסון פולוק, שאף הוא מכסה את כל משטח התמונה בסבך עשיר של קווים וצורות, המטלטל את עין הצופה ללא הרף מבלי שתוכל להיעצר על מוקד כלשהו. בציורים של פורבוכראי אפשר, אמנם, להיאחז בדלת, שולחן או כסא, אך גם אם העין נחה לרגע על פריט כלשהו, מיד היא נסחפת על־ידי הריתמוס הקווי שפועל בתוכו ומסביבו, כך שהיא ממשיכה לשוטט במרחבי התמונה הדינמיים, שאין למצוא בהם איזור או קטע שקט, אזור הולך. בשתיים־שלוש מן התמונות בתערוכה ברמת גן מופיע ברקע דגם בצורת עלים או עיניים והן הזכירו לי שתי תמונות של פולוק מראשית דרכו בשם „עיניים בחום". גם אצל פורבוכראי, כמו אצל פולוק, מוסיפות העיניים הבלתי־צפויות האלה מתח למערכת העמוסה ממילא.

איזכור נוסף, מקומי הפעם, שכדאי להזכירו הוא דוד ריב. הדמיון ביניהם מצוי לא רק בעצם ההסתפקות בשחור־לבן, אלא גם בציור חפצי בית כמו עציץ וגם באופי המחוספס, היבש של פני השטח. גם סגנונו של דוד ריב הוא סוג של אקספרסיוניזם מבוקר, לא־אישי ובכל זאת טעון מתח פנימי, אך אצלו הדברים פועלים במישורים פחות פנימיים־אישיים־רגשיים. אצלו לא נוצרת תחושה של נשמה מיוסרת שפורצת אל הבד דרך משחי המכחול, אלא של אני מודע שמתחכם, מנתח מצב ופורש את מימצאיו באופן מעודן למתבונן מנוכר־למחצה.

למן תערוכתו הראשונה אפשר היה לחוש שיהודה פורבוכראי הוא „אמן קרוע", אמן בלב ונפש, אם אפשר לומר כך. טוב לראות שלא זו בלבד שכך הוא, אלא הדברים גם מתפתחים אצלו. בכל תערוכה יש תזוזה בנושאים, באמצעים, בצבעוניות אך הכוח הפנימי נשמר וגם הכוח הציורי אינו פוחת. מוזר בעיני, אגב, שהמוזיאונים המרכזיים לא ראו זאת, ולא מצאו לנכון, למשל, לכלול אותו בתערוכת „צבע טרי". לשם כך, בין השאר, טוב שיש אלטרנטיבה כמו מוזיאון רמת גן הצעיר, שמנסה לתקן, להרחיב ולהשלים פה ושם את החסר.

יהודה פורבוכראי, „טבע דומם", 1987

ביאליק וטשרניחובסקי בפולנית

מאת רות שנפלד

ביאליק וטשרניחובסקי/ שירים; תרגמה לפולנית: שושנה רצ'ינסקה; אחרית דבר: ריצ'רד לב; הוצאת „רוצה וקפתי", תל־אביב, 1988, 46 עמ'.

באוסף הצנוע שלפנינו התרגמת הסתפקה בתרגום שירים לידיים קצרים וידועים של ביאליק ושל טשרניחובסקי. משירי ביאליק אנחנו מוצאים כאן את „אל הציפור", „משוט במרחקים", מבחר מ„מזמורים ופזמונות", „לא זכיתי באור מן ההפקר" ו„הכניסיני תחת כנפך". משירי טשרניחובסקי מופיעים בקובץ „אני מאמין" („שחקי, שחקי על החלומות"), „אומרים ישנה ארץ", „נא השיבו לי ילדותי", ועוד שירי אהבה מוקדמים, כגון „חלמתי את שירת הזמיר" ו„לו ידעתם על מה אהבתיה". תרגומיה של ש. רצ'ינסקה הם מלוטשים, נעימים לאוזן ונאמנים למקור ולרוחו. הנעימה שלהם מזכירה את השירה הרומנטית הפולנית.

ר. לב הוסיף לקובץ אחרית דבר, שבה הוא סוקר את תולדות התרגומים של השירה העברית בדור ביאליק לפולנית. כצפוי, מתברר שביאליק היה המשורר המתורגם ביותר מעברית לפולנית, ושירו המתורגם ביותר היה „הכניסיני תחת כנפך". אולם תרגומה הראשון של הפואמה „בעיר ההריגה" (של שמואל הירשהורן) הופיע כבר בשנת 1907, ואחריו באו גירסאות רבות אחרות. בין המתרגמים של „מגלת האש" מזכיר לב את דב סדן, שפירסם רק חלק מתרגומו בשנת 1977, בכתב־עת פולני היוצא לאור בלונדון. בין המתרגמים המובהקים של השירה העברית, ושירת ביאליק בפרט, לפולנית בולט שמו של שלמה דיקמן (המתרגם הידוע של הקלאסיקה היוונית לעברית). אולם תרגומיו של דיקמן חלקם אבדו וחלקם נשמרו רק בעותקים מעטים, בגלל תלאות מלחמת העולם השנייה.

אחרי המלחמה הופיעו בלודז' שלושה קבצים של שירה עברית בעריכתו של נתן גרוס, שכלל בהם מלבד תרגומיו גם תרגומים קודמים של אחרים. לאחרונה נתחדשה ההתעניינות בשירה העברית בקרב הקהל הפולני והופיעו שתי אנתולוגיות: של זאב שפס (לונדון, 1974) ושל אלכסנדר דיימני (וארשה, 1986).

עם זאת ר. לב מציין, שהשירה העברית לא הגיעה לתודעתם של המשוררים הפולניים ולא השפיעה עליהם. בדוגמה יוצאת דופן הוא מזכיר את שירו של המשורר היהודי ממוצא פולני מ.י. לק, המבוסס על מוטיבים מתוך „הכניסיני תחת כנפך".

מקבץ

„מה ישראלי בתיאטרון הישראלי"

קטעים מרב־שיח על מהות התיאטרון הישראלי פותחים את חוברת „במה" האחרונה לשנת תשמ"ח. משתתפים: המחזאי יוסף בר־יוסף, הבמאים מיכאל גורביץ' ועמית גזית, המבקר מיכאל הנדלזלץ, המחזאי הלל מיטלפונקט ומנהל התיאטרון הקאמרי עודד פלדמן. הינחה: פרופ' גרשון שקד.

על „ימי אור האחרונים", מחזה לא גמור של נתן אלתרמן כותבת ד"ר דבורה גילולה. פרופ' חיים שהם כותב על דמותו של הבמאי משה הלוי.

בחלקה השני של החוברת: ד"ר יורם ס. כרמלי על עיצוב הגמד בקירקס הבריטי; ראיון של דוד אלירוזיק עם הבמאית נוריה אספרוזה צינאמן על ההפקה העברית הראשונה של „בית ברנרדה אלבה" וד"ר אוריאל זוהר על הילתור אצל פיטר ברוק.

חותמים את החוברת: ביקורת ספרים, רשימת הצגות בכורה בתיאטרון הישראלי ותוכן העניינים של כרך מ"ב.

ב„בית עגנון"

ערב עיון על „אסתר עגנון ביצירתו של ש"י עגנון" יתקיים ביום רביעי, ה' בחשון (19.10) בשעה 19.30 ב„בית עגנון" בירושלים. המרצה: ערגה שבתאי, דברי פתיחה: אמונה ירון־עגנון.

„האומה"

ראיון עם ראש הממשלה יצחק שמיר מתפרסם בפתח החוברת האחרונה של „האומה".

על המפגש בין עברית ויידיש במדינת ישראל כותב ק. בנצלסון, ד"ר יוסף נרבה – על תבנית הלטיניזציה של הכתיב העברי, גרשון כצנלסון – על שרול הגידם כמושג ערכי בשירתו של „אצ"ג". בחוברת גם שירים סיפורים וזכרונות מאת יצחק גנוז, אהרן ירושלמי, יחזקאל אבישבי מאור (פולרביץ'), ירוסלב סייפרט, צבי ודהבר, ד"ר ה. רוזנבלום ולהרמילה אפשטיין.

בחלק הפוליטי מאמרים מאת: יוחנן רמתי, פול אידלברג, מ. בר־יוסף (הגרא, דב יוספי).

פרס עירית חולון

ל„ספרות יפה" תשמ"ט

עיריית חולון מודיעה על חלוקת הפרס העירוני ע"ש ד"ר חיים קוגל ז"ל, בשנת תשמ"ט. גובה הפרס 50% מפרס ישראל. הפרס מיועד ליצירות בתחום הספרות היפה. יכולות להתחרות יצירות מוגמרות, שיצאו לאור, של לא פחות מ־2 גליונות דפוס. באים בחשבון ספרים שיצאו לאור, בחמש השנים האחרונות. הסופרים והמו"לים המעוניינים מתבקשים להמציא לעיריית חולון, הפרס ל„ספרות יפה", את החיבורים ב־4 עותקים, עד יום ו', א' טבת, תשמ"ט, 9.12.88.

תגובות

אמנון נבות (חזרה אל העיקר, „משא", כ' בתשרי תשמ"ט) מספר לקוראים שהסידרה „עמודים לספרות עברית" „נעלמה בקול דממה דקה". קביעה זו איננה נכונה. בשנת תשמ"ח הופיע ב„עמודים" ספרו של ישראל המאירי „אוכלי האבטיח" (כפי שאכן מציין באותו המאמר אמנון נבות) ואילו בשנה הנוכחית יראו אור במסגרת „עמודים לספרות עברית" ספרים מאת דן צלקה, אורלי קסטל בלום ועוד ארבעה ספרי מקור הנמצאים עתה בהכנה.

חיים פסח
הוצאת זמורה, ביתן

דפוס ראשון
ספרים חדשים

חסידות

קדם־פסיכולוגיה

אין שלם מלב שבור – אמרות הרבי מקוצק / כינס שאול מייזליש / מודן / 200 עמ'.

„רבי מנדלי והוא הרבי מקוצק, מנחם־מנדל מורגנשטרן, (1787–1859), שכיחי העוז הבלעדיים להציגו בזוריונית כבר לאיבד את סיוד השקלו הנפשי. התקבל בהוריה היהודית כאחד מגדולי הרוח בדורה, הוכר גם בעולם כולו כמי שהקדים במחשבתו הרבה תורות פסיכולוגיות מודרניות. שלמה ובהגובת פרצה תורתו מתוך קרעי לבו הכבד, שאין שלם ממנו". כך בהקדמה. מפניים לה חמישה שערי אמרות. בכלל זה, למשל, „יש יצר רע. הנכבב בארם במגפיים בגושמים, ויש יצר רע נכנס בבגדי תהזי עידנים. לפעמים משתמש היצר גם בבציווה, כדי להביאו לבסוף לעבירה". בעיצוב בהדור. פורטמם אלביבי.

תחרות ספרותית של ארגון יוצאי קראקוב

ארגון יוצאי קראקוב בישראל מכריז על התחרות הספרותית לזכרונות, עבודות היסטוריות וספרותיות על קראקוב היהודית. את העבודות יש לשלוח בשלושה עותקים במכונת כתיבה עד פסח ש.ז. (19.4.1989) לכתובת: ארגון יוצאי קראקוב בישראל, ת.ד. 6126. בחירה ספרותית ללא הגבלה. לתחרות יתקבלו גם עבודות שיצאו לאור בצורת ספר בשנה האחרונה (1988–1989). הרכב חבר השופטים וגובה הפרסים הכספיים יובאו לידיעת הציבור בבוא העת.

אל"ף הוצאת ספרים בע"מ
רח' נחמני 40 ת"א
טל' 612005

ספרים חדשים
גיד שהוה
בכל אופן
ציורי מושבה בהזריבי עב
★
גיד שהוה
נידו לכם גיד
אמנות בכפני כילים
★
אודה עדי
כעוף אשר תצפנו רוח
סיפורים
★
הנה תורגבו דובבר
שמעתי קולו מאהד
שירים
★
לילי זלוף
שען עתיק
שירים
★

היסטוריה

במציאות הנוראה

דרך בים / מאת דליה עופר / יד בן־צבי / 509 עמ'.

„הפליט היהודי יוצא בראש המערכה וכולנו חייבים לצאת בצבאותיו", הכריז ברל כצנלסון בקונגרס הציוני הכ"א, ב־1939, אל מול אולם שלא רוחש הערכה רבה מדי למפעל העלייה הבלתי־ליגאלית. אז דובר בזרם דק של מעפילים ובשנים הבאות, שנות השואה, לא נעשה הזרם הזה לעבה יותר. דליה עופר שחקרה את עלילות ההעפלה בעת ההיא במסגרתה של עבודת דוקטורט, מוצאת בסיכומו של דבר כי „עלייה ב' סיפקה נתיב פעולה ליהודי אירופה, שאפילו קבו־האכזבה שבהם היו מוכנים להשקיע בה מאבבים רבים". מעבר לכך היא קובעת כי עלייה זו „עזרה, הצילה ומילטה יהודים מן התופת, אך היא גם אפשרה לחוש נחת יותר במציאות הנוראה של השואה־האנטים הציוני". עוד היא באה ושכנו, בין השאר, עם הלוחר מרין ועוזריו וקובעת שהם תרצו למות את גורלם של פליטי „סטרומה".

פזורה

דמוגרפיה והגהואן

מחקרים על תולדות יהדות הולנד (5)/ בעריכת יוסף מכבן / האוניברסיטה העברית ירושלים / 426 עמ'.

כרך חמישי לסידרה של אסופות שיש בה מאמרים מדעיים וכן תרגומים מהספרות היפה או העיונית שהופיעה בהולנדית כמגמה לגאול יצירות אלו מתהום הנשייה. בין המאמרים יש על עבר (למשל, „פסקים מבית־הדין של הקהילה הספרדית־הפורטוגאלית באמסטרדם במאה השמונה־עשרה ומשמעותם ההיסטורית־חברתית") אבל גם על ההווה („ההבדלים בין ההתפתחות הדמוגרפית של היהודים בהולנד לבין זו של ילידי הולנד בישראל"). כן נכללות בכרך רשימות בגדרות של יעקב והראהן על ירושלים בתחילת שנת העשרים ולצידן תרגומים לכמה משיריו. בסוף הספר תקצירים באנגלית.

עדות

בל לנו להציב

חייל שוחר שלום / מאת אברהם סמיר / עידנים / 368 עמ'.

„למלחמה, אם תיכפה עלינו, יעד אחד לגבינו: להגן על קיומה, שלמותה ובטחונה של מדינת ישראל; ובעקבות ניצחון צבאי במלחמה בל לנו להציב יעדים מדיניים שיש בהם משום הנצחת הסכסוך ואף סיבוכו, אלא אך ורק כאלה המאפשרים להסכין שלום בינינו ובין שכנינו" – דברי אברהם סמיר, מי שהיה אלוף ומנכ"ל משרד ראש־הממשלה ועשה לימים מנכ"ל משרד החוץ. בהכנסת פרקי הספר סוקר סמיר, בנקודת־ראותו האישית, את תולדות המגעים עם מצרים מאז מלחמת יום־הכיפורים דרך חתימת הסכמי „קמפ דייוויד" וגמור בכה שהוא קורא הפסרת „השלום הקר" עם מצרים והאצת תהליך השלום בכללותו. לכל מכך הוא דן במלחמת של"ג ובהחתימת הסכם השלום האובד עם לבנון (ומסביר מדוע לא היו הדברים כתקנם), בבעיית הבניין והפיתוח של צה"ל, בדילמה המתעוררת לנוכח גבולותיה המורחבים של ישראל, ביחסים הייחודיים בין ישראל ובין ארה"ב, ובצורך להקים מועצה עליונה לביטחון לאומי. הספר נחתם במארס 1986 בתקווה שיחזות שולך תעלה יפה.

המזרח התיכון

זרע הפורענות

איראן במהפכה / מאת דוד מנשרי / הקיבוץ המאוחד – ספריית הפועלים / 386 עמ'.

גם אם הספר נחתם באוגוסט 1987, בטרם היות שלום במלחמת המפרץ (בעצם, יש כבר שלום?), עדיין ברור שליזו לא נס. המהפכה האסלאמית באיראן היא, כדברי המחבר, אחד המאורעות המרתקים ורבי המשמעות בתולדות המזרח התיכון – ובהיסטוריה האנושית בכלל – בדורות האחרונים, ואיראן עצמה לא כל־כך רחוקה מכאן (בוודאי לא במה שקשור להשפעתה). ראוי איפוא לדעת על מה ולמה – ולהבין שעות הסכם פתוח הסבו [illegible] ישנו במסווה את פני הדברים. המחבר פותח בתיאור משורד של השואה כורע המאורעות, עובר לנתח את הקאליזציה של הזמניני ואת תהליך התבססותו של המסטר הדתי בראש הפירמידה ובכל שדרותיה, מתעמק בפעילותו של המסטר כלפי פנים וכלפי חוץ, ומגיע באורח בלתי־נמנע אל המלחמה ובמתחייב ממנה. אורית רבר מוקירשת לתהראן (זה כתיבו של המחבר) ולנשק האמריקאי.

(סוף לוח מעמוד 11)

דרוש קבלן מנוסה לבנית 2 וילות באיזור המרכז 03-9659480 (29597) 03-659279

חברה מובילה בענף המטבחים פותחת סוכנויות חדשות בכל רחבי הארץ. אדריכלים, מעצבי פנים, או מפעלי סוכנות קיימת לארונות מטבח. המעוניינים להיות עצמאיים יגישו את פניותיהם. עדיפות לבעלי נסיון מהענף, דרושה השקעה מזערית. נא לפנות לת.ד. 2621 רמת־גן בצירוף קורות חיים (עבור מטבחים) סודיות מובטחת (22513)

להשכרה בשכ"ח בדיזנגוף 137 ליד גורדון קומת קרקע מסחרית, עדיפה לכל מטרה, 150 מ"ר, ניתן להשכיר חלק מהשטח, מתאים לחנות, משרדים, מחסן. 10 קווי טלפון. לפנות למר הלל (21709) 03-651155

דרוש שותף למרכז ההלמה בלב תל־אביב השקעה $300.000 לקביעת פגישה 14.00 03-5792457 (21209) 17.00

למכירה מפעל סריגה שטוחה מצליח במיוחד, מהמבוקשים בארץ!! +הזמנות מובטחות לשנתיים השקעה בציוד 8610 ת.ד. $250.000 יפו ת"א "סודיות מובטחת (19509)

שותף "משקיע לבית קפה מסעדה באזור השרון, מהיפים בארץ. לרציניים בלבד ובעלי נסיון .03-885451 (19160)

השקעה כדאית!!! בבית־דוד בר"גן שטחי משרד, 1150 דולר למ"ר הכוללים: מיזוג ושטיחים!!! אפשרות לתשואה של 14% 12%. אנגלו־סכסון 03-286181, (18885) 03-738121

לרציניים בלבד־ עקב נסיעה למכירה מפעל משגשג למוצרי מזון קפוא מחזור מכירות חודשי 300,000 דולר המבנה בשכ"ח עם אופציה מחיר 250,000 דולר 03-343346 (17313)

לחברה משגשגת בענף הרכב!!! הגדולה מסוגה בארץ!! שותף/ משקיע להרחבת העסק. השקעה החל מ־ $150,000 03-5440104 (16653) 03-5440799

למסירה חנות לאופטיקה מצוינת בר"ג, החנות בשכ"ח (16575) 03-720521

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

להשכרה בא.ת. הרצליה־פיתוח במדינת־היהודים 500 מ"ר ק"ב מעלית+ 4 טלפונים+ חניה 08-413734, 03-726138 (14416) 03-7524923

חנויות

בפ"ת צמוד לתחנה המרכזית למכירה חנויות ומשרדים. במשרד המכירות: "אינטר־ישראל" 03-9342663 03-5103030 (29409)

למכירה 2 חנויות צמודות בשד' ירושלים 28 ביפו (פנימי) אפשרות השכרה הנכס מהקונה 03-838612 (26607) 03-5513710

למכירה במקום מרכזי ברח' דיזנגוף חנות מפוארת 300 מ"ר בלעדי לאנגלו סכסון 286181 (16309)

בכפר־סבא במרכז מסחרי בויצמן חנויות למכירה "הצומת" (23236) 052-20533

משרדים

למכירה/ השכרה בהזדמנות!! מול הקניון בבנין חדש מינימום 250 מ"ר. בלעדי לרשף נכסים 03-5742777 (18585)

להשכרה ליד נתיבי איילון 300־700 מ"ר משרדים 8 דולר למ"ר "רשף־נכסים" (18570) 03-5742777

להשכרה משרד מחולק בבצלאל ומתגן מאחורי הבורסה 03-315594 (16389)

למכירה/ להשקעה אולמות למשרדים ולתעשיה קלה בבניה, במקומות מעולים החל מ־100,000 דולר "אנגלו־סכסון" (11882) 03-738121

ברחוב הירקון 300־500 מ"ר למסחר או משרדים "נ.ת.מ.־נכסים" (21325) 03-372169

בבית־דוד ברמת־גן 1150 דולר למ"ר!!! כולל מיזוג ושטיחים!!! משרדים החל מ־103 מ"ר לבעלי מקצועות חופשיים. אנגלו־סכסון 03-286181, (18996) 03-738121

מבני תעשיה

בחולון, 1100 מ"ר, ד' 400 מ"ר, גג בטון, +חצר. "נ.ת.מ־נכסים" (13292) 03-372169

להשכרה בקרית־אריה פ"ת 150 מ"ר ק"ב טלפון 03-382638 (9260)

בצומת סגולה־ פ"ת להשכרה 100־3000 מ"ר לתצוגה ומסחר לתעשיה ואחסנה. אנגלו־סכסון (23556) 03-286181

להשכרה בקרית־אריה 6000 מ"ר ק"ק עצמאי "רשף־נכסים" (22718) 03-5742777

מגרשים

למכירה באשדוד בתעשיה על כביש הנמל 2650 מ"ר טאבו פרטי (10441) 03-5051803

מגרש 2 דונם בסגולה מיקום מעולה "רשף־נכסים" 03-5742777 (24362)

הצעות עבודה

מהנדס מכונות לתפקיד ניהולי 5 שנות נסיון בתעשייה למפעל בנס־ציונה ואשדוד (24364) 08-471182

עובדי ייצור תושבי חולון בת־ים לעבודה קבועה, תנאים טובים. "דנאל" גורדון 88 תל־אביב 03-222266 (23378) 245541

מטפיין למפעל בטון באזור התעשיה בחולון. מגורים בסביבה הקרובה: 03-804171-2 (22963)

פועלי ייצור לעבודה מיידית בחולון תנאים טובים "א.ת.ו" (22436) 03-371928

להברה לכימיקלים עובד חרוץ לחנות +ידע באנגלית גיל 35־40 תנאים טובים (21981) 03-624361

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי או הורותו, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

מלחימים/ות מהוחטים/ות +נסיון צבאי, פרופיל 72 ומעלה לדמה"ש "קריירה" 03-5449848 08-465277 (21905) 053-338901

סדרני סחורה +רכב קטנוע לסופרמרקטים בתל־אביב כפר־סבא וחיפה 03-5366184 (21563)

קבוצת מפעילי "גלי" למפעל הנעלים דרושים עובדי ייצור לעבודה במשמרות 03-9631058 לענת. (19884)

מכונאי דיזל +נסיון מיידי שכר גבוה 03-907634 (16954) 03-9342336

עובדים/ות בלתי מקצועיים, אפשרי גם לפני צבא, למשרה זמנית בפ"ת. "קריירה" (16845) 03-5449848

דרושים צעירים/ות אחרי צבא עד גיל 25 בלבד לעבודה במשרה מלאה. בשכר גבוה. תנאים מלאים 661757 (18347)

מלחימות/ מרכיבות /מהוחטות מנוסות למפעלים בפ"ת, ת"א וראשל"צ "קודקוד" 052-953272, 03-9659733, (17852) .03-286111,

מכונאי אחזקה בוגרי בי"ס מקצועי יוצאי ח"א/ חימוש למשמרות 03-286111 "קודקוד" (17809) 052-953272

רתכי CO_2 עם נסיון שכר גבוה +מענק (17695) 03-910149

עובדי יצור לעבודה מיידית שכר גבוה 03-910149 +מענק (17676)

מפעיל מכונה מתלמד לחברת יצור ליצוא בפ"ת רצוי בוגר בי"ס מקצועי 03-5440693 מיום א' (17622)

עובדי ייצור שכר גבוה 03-907634 מיידי (16833) 03-9342336

דרוש מנהל עבודה למפעל למוצרי קרטון באזור השרון 03-5101466 יעקב (16700)

להברה לבניה ושיפוצים מנהלי עבודה מנוסים נדרש נסיון בעבודות גימור 03-229589 (16498)

פקידים/ות

מעבדת תמלילים בעברית לחברה דינמית במרכז ת"א 5 ימים 8.00־14.00 03-227143 מיום א' (24416)

פקידה ליום עבודה שלם 17 ההתויה 03-814384 ת"א (23807)

מזכירה בעלת מרץ ויוזמה לניהול משרד אדריכלים בתל־אביב. הדפסת עברית הכרחית, עניין רב 5 ימי עבודה ותנאים טובים למתאימה. לא מעשנת, ת.ד. 21032 ת"א .61210 (20626)

לחברה פיננסית!! מזכירה מנוסה מקצועית ויעילה 03-623278-9, (20102) 03-622042

למשרד עו"ד דרושה כתבנית (עיבוד תמלילים) מעולה, ידיעת אנגלית יתרון, ת.ד. 52613 "תמלילים" 08,30־16.00 (18814)

מזכירה עברית־אנגלית ספרדית +עיבוד תמלילים למשרה זמנית באזור לוד. "קריירה" 03-5449848 (16328) 08-465277

למשרד יחס"צ תמלילנית איינשטיין 16:00־19:00 בת"א "קריירה" .03-5449848 (16293)

עובדי מחשב

קלדנים/ות מנוסים/ות לעבודה זמנית ב־3 משמרות בנתב"ג. פנו אלינו בהקדם. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א' ־ה', 14.00 ־08.00, 03-298877 (19125)

קלדן/ית מנוסה בהזרמת חומר של המה"ש ל־6 שעות לפחות. אפשרות קידום מקצועי. פנ/ה אלינו כדאי לך! "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א א'־ה' 08.00־14.00 (17824) 03-298877

קלדן/ית מנוסה בתוכנת לוטוס לעבודה מיידית. פנ/ה אלינו בהקדם כדאי לך "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א. א' ־ה' 08:00 ־14:00 (16301) 03-298877

מורים וגננות

עוזרות ומטפלות

מטפלת לתינוקות עם נסיון לקיבוץ מעגן 06-753826 בערב (20884)

טבחים – קונדיטורים

גזירה/תפירה

למפעל אפנה לייצוא בת"א דרושים תדמניות מנוסות בלבד וגזרנים למשרה מלאה תנאים טובים 03-835154 מיום א' לגדעון (19454)

לאופנת פורת 1.דרושה מודליסטית מנוסה 2. דרושים/ות תופרים/ות ומתפרות לייצור וייצוא תנאים טובים למתאימים (18910) 5592952-7

הנהלת חשבונות

מנה"ח עצמאית עם נסיון בעבודה וידע בחשבשבת ומכפל 03-242340, (21192) 03-243544

מנהלי/ות חשבונות סוג 2 או 3, שנתיים נסיון לפחות כולל מחשב, למשרה מלאה. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א. א' ־ה', 14:00 03-298877 08:00 (16283)

טכנאים הנדסאים

טכנאי/ הנדסאי אלקטרוניקה מנוסה לפיתוח/ שירות למפעלים בראשל"צ ות"א "קודקוד" 03-286111 (16333) 03-9659733

שרטוט וגרפיקה

לחברת פרסום בתל־אביב דרוש גרפיקאי מעצב רציני בעל נסיון של 5 שנים לפחות על. 13.00 מ־ .03-287977 (19344)

דרוש/ה גרפיקאי מבצע עם נסיון של 5 שנים לפחות, וידע בהפעול עצמאי ברומידים של. 13.00, מ"ס 03-287971 (19267)

עובדי דפוס

דרוש מדפיס משי מקצועי ובעל נסיון בהדפסת חולצות 03-830303 (20724)

חשמל ואלקטרוניקה

קבלן חשמל דרושים: חשמלאים ועוזרים לעבודה במוסדות ציבור 03-844212 (16416) 03-84511

עובדי יהלומים

ספרים/יות

נגרים

נהגים

נהגי ג' (יוצאי צבא) לחלוקת מזון מ־3:00 בלילה במשירין/ נתניה/ חדרה "א.כ.א" (19563) 03-451729

להברת הסעות דרושים נהגי טיולית ואוטובוסים עם השקעה תנאים מצוינים 052-911882 (19181)

להברה לשווק המזון בפ"ת דרושים נהגים, רשיון ג', נסיון חובה נא לפנות החל מיום א' משעה 8:00 לדרך 17 ק. אריה פ"ת (בנין חוות הוורדים לשעבר) (16735)

מחסנאים

מפ"ע חלקי חילוף לרכב בלוד, תנאים טובים (22549) 03-9666208

מחסנאים/יות מנוסים/ות רצוי ידע במחשב, רשיון על מלגזה לבפ"ס, ב"ב, פ"ת וראשל"צ "קרירה" 03-5449848 03-465277 (22006) 053-338981

מחסנאי/ פקיד עבני, נסיון בחלקי חילוף, תנאים טובים (19557) 03-5592146

להברת מזון בתל־אביב, מחסנאי בגיל עד גיל 40 לניהול משמרת למזון תוצרת גמורה, ידע במחשב, עבודה במשמרות נסיון קודם בתחום "הצלחה" 03-282964, 03-288964 (17294) 03-284439

מוכרים/ות

סוכנים – מקדמי מכירות

מעמיסי ציוד מכני

פועלים/ות

עובדי נקיון

עובדי מתכת

C.N.C חרש קונבנציונאלי מנוסה מאוד לחולון, בני־ברק, אור־יהודה תנאים טובים "א.ה.ח" 03-371465 (22509)

רתך מנוסה בהלחמת מיגלי פח לדלק להרצליה תנאים טובים "א.ה.ח" 03-371465 (22322)

מסגרים/יות צנרים/יות לעבודה ארוכת טווח באשקלון "קריירה" (21829) 08-465277

עובדי מוסך

תצפה מצוינות למקצועיים בתחום הרכב: מכונאים, פחחים, צבעים, מלחימי רדיאטורים וכו'. 03-5792867 (21167) 03-702148

שומרים

שומרים פרופיל 72, ומעלה, ומשוחררי צבא, לעבודה במשמרות "דינאל" 03-245541 03-222266 (23353)

ל"בני־טל" בטחון דרושים מאבטחים חמושים בתנאים טובים בן־יהודה 114 תל־אביב (22588)

קב"ט בכיר וקב"ט זוטר לחברת בטחון מנוסה "א.כ.א" (19501) 06-323044

פנסיונרים

שרותי אחיות

שליחים

למוסד גדול שליחים +רשיון לקטנוע גיל 21־35 לעבודה קבועה עם תנאים מעולים. תחילה 2.11.88 עבודה 03-332392 לדוולה (20264)

ביקוש עבודה

מנהל"ש בכיר מעוניין במשרה חלקית. ת.ד 2696 חולון. (23477)

בחור צעיר אחרי צבא (נשוי) בעל רכב פרטי מעוניין בעבודה לשעות הערב 03-5364349 (17297)

ציוד למכירה

למכירה מכונת ואקום מדגם 70 50 כחדשה (18889) 03-9616324

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

טרקטורים

וידיאו טייפ

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי גינה

הלוואות

מציאה הלוואות מ־10,000 עד 500,000 ש"ח תוך 24 שעות 03-9342336 (16745) 03-907634

הקלאות

תנורי חימום

פוליש ונקיון

עתיקות

ציוד תקשורת

ציפוי אמבטיות

צילום

קיט ונופש

מסעדות

אותיותדביקות

טלוויזיות

בתי כנסת

סידות

מזגני אויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

ריפוי והרזיה

הכרויות

MEMBERS CLUB

"ROSMARY"

"EMPIRE"

"LEXI"

"PERSON"

"HIGH SOCIETY"

שוק המציאות

בת זוג

בן זוג

חתולים

דירות

הצעות עבודה

חוק ההזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

אשדוד

דירות

באר־שבע

עסקים

אילת

דירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

איטצ'נטי

אלפא רומיאו

- גלריה 1600, 79 כוסטקה בטלה (24516) 03-7420... 03-569962
- אלפתא 1979 1800 +מזגן שניה שמורה במרים (18281) 03-578438
- סוף 79 1.5 במצב מכני טוב (23154) 053-698797 .052-923822
- ברלינה 1800 1973 3 הילוכים במלואם 03-831152 03-829545 (22843)

פונטיאק 1976/7 TRANS.AM שחורה למבינים!! דולר. 19,000 ,050-26020 (18994) .03-556141

אמריקאיות

- שברולט 1978 נקיה +מזגן +תוספות במרין 08-450547 08-413183 (21713)

- אודי 1979 1800 +מזגן ... שמורה (18911) 03-492910

- אלגרו 1973 1000 +מזגן (19082) 03-880817

- יונדאי 1976 79 אותו מרין ... (19470) 03-5536818

אנ.ס.יו.

- סיינס 1968 1000 במצב ... (28711) 03-839595

ב.מ.וו

דייהטסו

לנצ'יה

מיני מינור

מסחריות

וקסהול

טלבוט

טנדרים

דלתא

הילמן

וולבו

סאאב

סובארו

מרצדס

E-280 1970 יפהפיה מכנית וחיצונית אוטומטית +מזגן +טייפ +הגה כח 052-580026 (22089)

סוזוקי

דרושים
להברת ריקמן גז תעשיות בע"מ בנתניה
1. פועלי יצור לעבודה במשמרות
רצוי בוגרי צבא, תנאים טובים למתאימים
2. חשמלאי תעשיה - בעל נסיון של מספר שנים במפעל תעשיה
3. מסגר אחזקה - בעל נסיון בעבודות אחזקה במפעל תעשיה
4. עובד/ת ניקיון לעבודה במשרה מלאה
בטלפון 053-59805 053-57848-9

חברה מסחרית
מחפשת
מנהל/ת מכירות ארצי
למח' שיווק
הכישורים הנדרשים:
השכלה אקדמאית (שיווק, כלכלה או מנהל עסקים), ידיעת השפה האנגלית, קריאה כתיבה ודיבור, נסיון של 5 שנים לפחות במכירות ציוד טכני ושיווק, כושר ניהול מו"מ עם לקוחות וספקים של ציוד טכני, בעל רשיון נהיגה, מגורים גוש דן.
על המעוניינים לפנות בכתב יד בלבד עם פירוט תולדות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 866, תל-אביב 61008 עבור מס' 568

למפעל באיזור הדרום
דרוש/ה
אשף מכירות
בתחום הפלסטיקה והאריזות, חברתי
נסיון קודם בענף המכירות לשוק המוסדי.
הכישורים הדרושים:
1. גיל 25-35.
2. לאחר שרות צבאי ובעל רשיון נהיגה.
3. בעל יוזמה עצמית ומעוף שיווקי.
4. בעל חוש מסחרי.
תנאים מצוינים למתאימים כולל רכב צמוד
להגשת מועמדות נא לכתוב בכתב יד על נייר חלק לת.ד. 5107 באר-שבע
מיקוד 84100 באר-שבע.

ADACOM
3270 COMMUNICATIONS
אדאקום - טכנולוגיות הינה חברה עתירת ידע צעירה ודינמית, המתפתחת, מייצרת ומשווקת מוצרים מתקדמים בתחום תקשורת הנתונים. במיוחד בסביבת I.B.M
לפיתוח תוכנת תקשורת למיקרו מחשבים בזמן אמת דרושים:
מהנדסי תוכנה
רצוי נסיון בתחומים:
* מיקרו מחשבים
* פיתוח תוכנה בזמן אמת
* תקשורת
בא לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי מפורט לאדאקום טכנולוגיות בע"מ, ת.ד. 118 יקנעם מיקוד 20692 לדינה

להברה ליבוא תרופות
דרושים/ות
תעמלנים/ות
לכל חלקי הארץ
צעירים/ות בעלי נסיון קודם יפנו בצירוף קורות חיים ודרישות לת.ד. 29312 ת"א.
ידיעת השפה האנגלית — הכרחית

המכללה לחינוך ע"ש א.ד.גורדון
דרוש
דפס מקצועי
בהיקף של חצי משרה
נא לפנות לטל' 04-333197, 04-331194
רח' טשרניחובסקי 73 חיפה

להברה ברחובות
לפרוייקטים מתוחכמים:
בקרה/מכניקה/אופטיקה
★ מהנדס אלקט' מנוסה
בעיקר לבקרה אנלוגית ודיגיטלית
★ מהנדס מכני מנוסה
הנדסאי/מכונאי/שרטט — מכונות
רצוי נסיון ב-CAD
ת.ד. 2292 — רחובות מיקוד 76121

נהגים לרכינות
הל - סמי פול טריילר עם נסיון והמלצות לפנות לאלכסנדר אורן בפיס רח' הנרדיים 16, אזור התעשיה חולון, אוריינות. טלפונים 03-5369455-6

[illegible]

משהב
החברה לשכון בנין ופתוח בע"מ
דרושים/ות
1. אדריכל או מהנדס
בעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות עם ידיעה טובה בחוק התכנון ויכולת מו"מ עם רשויות
לטיפול: בתכנון, כולל תאום תכניות, אדריכלים ויועצים.
בהליכי רישוי בעיריות והועדות.
בהליכי פרצלציה והכנת לרישום זכויות בטאבו.
2. איש/ת מכירות
הכישורים הדרושים: ★ נסיון מוכח במכירות, רצוי בענף הנדל"ן
★ יכולת ניהול מו"מ
★ ידיעת שפות זרות (אנגלית או צרפתית)
★ ידע במחשבות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2770 תל-אביב

שניר
סוכנות לביטוח בע"מ
סניפים: תל-אביב, נתניה, חיפה
מוזמנים להצטרף לעוצמה השיווקית:
1. אנשי ביטוח
2. מועמדים לקורס בביטוח
לבניית קריירה חדשה
יתקבל:
– בעלי השכלה תיכונית ומעלה
– גילאים 24-45
– בעלי אמביציה לקריירה עצמאית
– מימון חודשי למתאימים
מסלול קידום — אפשרות לניהול
לקביעת ראיון נא לפנות:
בתל-אביב לאיריס: 03-225201, 03-2238301
בחיפה לרוני: 04-668742, 04-668173
סניף השרון לרוני: 053-348591
מנורה
חברה לבטוח בע"מ

מנהל עבודה
לפיקה על בניה באזור המרכז
אפשרי משרה חלקית
03-236949
03-884513 בערב

לצמל
דרוש מיד
מקדם מכירות
בעל נסיון רב למכירת ציוד חקלאי
בכל חלקי הארץ
תנאים טובים
03-804455-6

דרוש
רופא תורן
נא לפנות למנהל בי"ח ליכטנשטדטר לשחלות כרוניות שד' התחיל 8, יד-אליהו, תל-אביב טל 03-331414

pilat
פילת
אגף השמה
ללקוח שלנו
חברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
מחסנאי/ת
למחסן מכירות ציוד דפוס
המועמד המתאים יהיה עד גיל 35, בעל השכלה תיכונית לפחות.
כישורים נדרשים:
* ידע בניהול מלאי, עדיף בציוד דפוס.
* ידע בהנה"ח ובעבודה על מחשב.
* שליטה טובה בעברית ואנגלית.
* רצוי נסיון קודם בתחום.
נא להפנות קורות חיים מפורטים ל'פילת', דרך פ"ת 114, תל אביב, 67012 עבור משרה 5540.
המעטפות תועברנה ישירות לחברה.

לחברת ק.ט.י.
חורובה
קוסמטיקה טבעית ישומית
דיילים/ות
המתמצאים באיפור
לייעוץ ומכירה ברשתות השיווק, פרפומריות ובתי טבע באזורים:
חיפה, ירושלים, ת"א והמרכז, נהריה וטבריה
נסיון + הופעה הכרחיים
שכר גבוה למתאימים/ות
טל. 04-220968, 233397

למשרד עו"ד בתל-אביב דרושה
★ מזכירה
בעלת נסיון בארגון משרד. רצוי ידע במעבד תמלילים
★ פקידה
אינטליגנטית, בעלת ידע בעבוד תמלילים.
לקביעת ראיון 03-239210
03-242990

סוסיתא
• בהזדמנות רום 1979 מבריכת (אשפרת הולמנה) 03-638551 03-9162596 (7302)
• סוסיתא, 1975, שנה, טסט לשנה 03-5057103 (25200)
• רום כרמל טסטיקן מנוע פורד 1978 03-449024 4,000 (17587)
• רום 77 מנוע פורד במצב טוב כדאי 03-9824481 (29222)
[illegible]

סיאט
• מלגה 1987 GLX יד ראשונה מזגן ותוספות 03-998804 (25594)
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

סימקה-קרייזלר
[illegible]

פולקסוואגן
[illegible]

פורד
[illegible]

פיאט
[illegible]

[illegible]
[illegible]

אופנועים וקטנועים
וספה 200 1984
03-248541 03-222266
מיום א' לעמי (24754)
[illegible]

בתי"ס לנהיגה
[illegible]

חלפי רכב משומשים
[illegible]

באר שבע והדרום
[illegible]

[illegible]
[illegible]

אריקה 1.6 84 אינז'קשן קבריולט מיוחדת במצב חדש. 052-551689 (15789) 03-9640646

אסקורט 1988 0 ק"מ +מזגן turbo R.S cruise control למביניים בלבד!!! 03-812458 (18007) 052-540617

هكذا من الأصل

אנטנה / שלמה גינוסר

רוסים, הולנדים ופרקליטים אנגלים

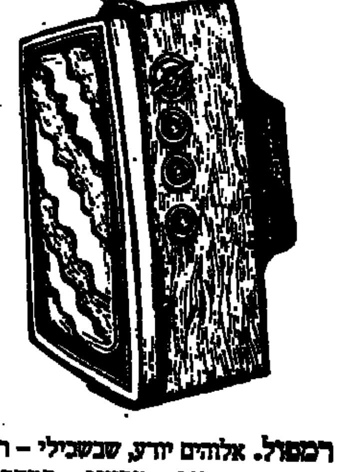

רמפול. אלוהים יודע, שבשבילי – רמפול הוא כמו משב-רוח מרענן במדבר צייה רצופת-עשן-הסיגרים, ואדי האלכוהול שבהם הוא מקיף את עצמו ואת הסובבים אותו, הם כערוגת הבושם. בהשוואה למי-האפסיים הדלוחים העומדים בתעלות ההפקה העצמית של הטלוויזיה הישראלית. ובכל זאת, כאשר השבוע חזר רמפול למיני-סדרה בת שישה פרקים נוספים, נתקפתי בעייפות קלה.

ג'ון מורטימר, מחבר הסדרה "רמפול", הוא בוזר ממולח. השנה מלאו לו 65. בגיל המכובד הזה יכול היה הפרקליט מורטימר להתפרנס בכבוד מעבודתו באיזה משרד עורכי-דין משגשג בלונדון. אף-על-פי כן, הוא עדיין יושב לו ספון בביתו הכפרי (הלוואי עליי) וכותב וכותב. וכשכותבים לא רק מתוך הנאה צרופה, אלא גם (ואולי בעיקר) לצורכי פרנסה, אזי לפעמים קשה במקצת לכסות על זיופים פה ושם. כך קרה למורטימר בסדרת הטלוויזיה האחרונה שבה צפיתי לא מכבר. לפני כן גם קראתי את חלקו הגדול של הספר, שעל פיו נוצרה אותה סדרה, שבינתיים שכחתי כבר אפילו את שמה ושם הספר. משהו עם גן-עדן. חצי שעה בזבזתי הבוקר כדי למצוא את הספר בספריה המבולגנת שלי והעליתי חרס. הגנב הישר מתבקש בזאת לא להטריד את עצמו בהשבת הגזילה לבעליה. הנה, למרות שהקדשתי כארבע שעות מחיי על קריאת ספרו של מורטימר בטיסה מלונדון חזרה בן-גוריונה, ולמרות שבסדרת הטלוויזיה ההיא הופיעו שחקנים מעולים כקולין בלייקלי נוחו עדן ומייקל הורדן יבדל"א, הכל שקע בתהומות השכחה.

מה אני רוצה לומר בזה? למה לי להכביר מלים. אעיד עליי את בעל הדבר עצמו. אני מחזיק בידי ספר המכיל חמישה מחזות של ג'ון מורטימר. המשותף ביניהם הוא, שכולם מחזות קצרים בני מערכה אחת בלבד. ומה אומר ג'ון מורטימר בהקדמה לקובץ מחזותיו זה? עליי להתוודות, הוא אומר, שיש לי סף-שעמום נמוך. מורטימר מספר גם על האהדה שהוא רוחש לאותו חבר פרלמנט אלמוני שנרדם באמצע נאום-הבתולין של עצמו. ועוד הוא אומר, שימו לב: "יש משהו מייאש כאשר אתה רואה דמות אשר תפסה שנה מחייך נכנסת מבעד לדלת בפתח המערכה השלישית. 'מה, שוב אתה?' אתה נוטה למלמל, מהדק את אחיזתך בעט כדי לספק לדמות הזאת עמוד נוסף, שווה-בקושי, של דיאלוג...".

אין כמוך, מורטימר. ממש הוצאת לי את המלים מהפה: רמפול עדיין שווה הרבה סדרות שהטלוויזיה רוכשת (בפרוטות, אני מקווה). אבל, בכל פעם שארצה להזכר איזה מחזאי משובח אתה, אחזור ואקרא את המחזות הקצרים והמשעשעים שלך, או שאדחוף במכשיר הווידיאו את הקלטת ההיא עם "מסע סביב לאבי".

אגרנט. הדור המסוגל עדיין להעביר לנו מסרים, שהם גם בהירים וגם נאמרים באנדרסטייטמנט, הולך ופוחת. עניין של תרבות. לפחות – של סגנון. שמעון אגרנט, מי שהיה נשיא בית-המשפט העליון, הוא בוודאי מן הבודדים בתוכנו (לא מן האחרונים, נקווה), אשר אינם נכבעים לסגנון האמירה הבוטה, הפסקנית, החותכת. ואף-על-פי כן, בעצם נכונותו לקבל על עצמו בגילו המתקדם את נשיאות האגודה לזכויות האזרח, במקומו של עמית-לשעבר לבית-המשפט העליון חיים כהן (שפרש מטעמי בריאות) ובעצם נכונותו להופיע הופעה נדירה בטלוויזיה ("זה הזמן"), הוא מעביר לנו מסר ברור. המסר הוא: הפניית זרקור לעבר הנושא הסבוך של זכויות האזרח. ואף שד"ר אגרנט אינו מוכן לומר שבאחרונה חלה החמרה וגברה פגיעתן של זכויות האזרח, הוא אינו מסתיר את העובדה שלבו כבד עליו בנושא של שימוש בתקנות החירום המנדטוריות. אשר למימד האקטואלי-מעשי של נושא זה, אגרנט אומר: "זה דבר שמוטב שלא היו עושים, אבל במצב של היום אי-אפשר לבוא בבקורת על השלטון הישראלי שהוא מוצא צורך להשתמש בהן" (דהיינו: בתקנות לשעת חירום). אלא, שאגרנט אינו משאיר מקום לספק, שעצם השימוש בתקנות לשעת חירום, לא רק בארץ, אלא גם במולדתן של תקנות אלה, באנגליה, אינו משהו שהוא מוכן להשלים עמו בנקל.

לא בכדי מספר אגרנט על אותו משפט שהתנהל באנגליה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, בערעורו של אורח על מעצרו על-פי תקנות לשעת חירום. הרוב פסק לדחות את הערעור. שופטי הרוב טענו, כי די אם יש לשר הממונה (באנגליה – שר הפנים. אצלנו – שר הבטחון) סיבה אובייקטיבית לעצור אדם על-פי תקנות אלה. שופטי המיעוט, לעומת זאת, טענו שלא די ב"סיבה אובייקטיבית" ודרושה סיבה הגיונית המצדיקה מעצר על-פי תקנות שעת חירום. "היתה לי אהדה להשקפתם של שופטי המיעוט", אומר אגרנט. מעניין. אותה דיעה היתה, כנראה, גם לשופט ששחרר שלשום בערבות את חברי קבוצת "דרך הניצוץ".

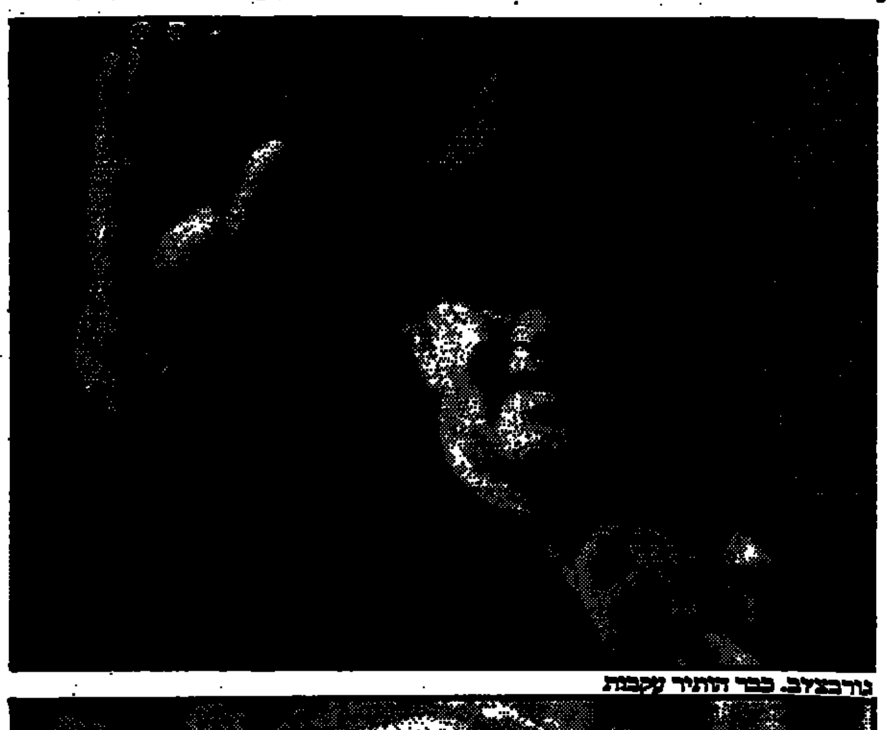
גורבצ'וב. כבר הותיר עקבות

מורטימר. "מה, שוב אתה?!"

אגרנט. עניין של תרבות

גורבצ'וב. הדיוטות כמוני, שאינם בקיאים בקרמלינולוגיה ובדרכי החברה הסובייטית, צריכים להיות אסירי-תודה ל"מבט שני" שהגישה לנו השבוע תבנית מעולה ומרתקת על המהפכה האדירה המתחוללת בחודשים אלה בברית-המועצות. הפעם גם אי-אפשר לבוא בטענות לטלוויזיה הישראלית על הזקקות-יתר להפקות-חוץ: זכו צדיקים ומלאכתם נעשתה בידי אחרים. "פנורמה" של הבי.בי.סי. ו"השבוע" של "תמר", וכן הקטעים המרתקים שהעבירה הטלוויזיה הממלכתית של הונגריה לטלוויזיה הישראלית, כל אלה איפשרו למיכאל קרפין לבנות "מבט שני" דרמטי ואינפורמטיבי. משהו עצום וגדול (אולי גם מפחיד) קורה בברית-המועצות. אדם אחד, מיכאיל גורבצ'וב, כבר הותיר עקבות בהסטוריה. אם יגשים את רעיונות המהפכה שלו, ייזכר בדורות הבאים לא פחות מלנין. לא פחות מסטלין. יצירת אלילים וניפוצם אינם זרים להיסטוריה של המהפכה הבולשביקית. לבנות חברה בלי אלילים זה משהו אחר לחלוטין. לפחות ברוסיה.

מוסלמים. עובדה סטטיסטית מדהימה אותת מתוך התכנית הזאת: בעוד זמן לא רב, אחד מכל שלושה חיילים בצבא הסובייטי יהיה מוסלמי. אני חוזר על נתון זה לטובת כל אלה בתוכנו הסבורים עדיין שצריך להשאיר את ברית-המועצות מחוץ לתהליך השלום במזרח התיכון. שימו לב, חברים יקרים: בעוד זמן לא רב, אחד מכל שלושה חיילים בצבא הסובייטי יהיה מוסלמי. תחשבו על זה. תחשבו על זה בעיקר בלילות. על חשבון שעות השינה שלכם.

הולנדים. ההולנדים שאני מכיר אישית, כולם אוהדי ישראל ובעלי יחס מיוחד לעם היהודי. אבל אני, למזלי, נולדתי בארץ הזאת ולא חוויתי על בשרי את אימי השואה ומלחמת העולם השנייה. שמואל הכהן – כן, הכהן כתב ספר בשם "כמו אבנים שותקות", שבו הוא שופך את זעמו על ההולנדים, בני הארץ שבה הוא נולד ושממנה נשלח לברגן-בלזן. צריך, כנראה, לקרוא את הספר כדי להבין מדוע מנסה הכהן לנתץ את האגדה היפה על יחס-החמלה של ההולנדים כלפי היהודים נרדפי הנאצים. מכיוון שבצורה הקטגורית ביותר, סירב הכהן לפרט את סיבות זעמו בתכנית "זה הזמן", לא נותר לי אלא להגדיר קטע זה בתכנית כשיחה על ספר ולא כהתייחסות לנושא. חבל. כאשר מעלים על סדר היום נושא חשוב כל-כך, מן הדין למצות אותו ולא להשתמש בו רק כתמריץ לרכישת ספר.

אדוני המלך. פינת-ההתקשרות הקבועה בינינו בטור שלי, יוד מנ'סטי, יוצאת לחופשה עד אחרי הבחירות. אל תראה בזה צער עויין. תשדירי הבחירות בשעת צפיית-השיא אצלנו, פשוט אינה מותירה בידי די זמן פנוי לאופציה הירדנית. צ'או.

מסוקי. טלוויזיה היא המצאה המאפשרת אותך לראות מקרוב מה שלא עולה בדעתך לראות אפילו מרחוק (אלמוני). ולילמנותה מירושלים.

חטף-פתח / ורדה צימרמן

חג לאומי: מיקי מאוס בן 60

וולט דיסני הוא עסק מצליח שאין לו גבולות גיאוגרפיים וגם לא גבולות זמן. "תמשיך להיות נמוך ויפה", מאחלים לעכבר ששעשע את ארה"ב בשנות ה-30 גם ילדים בישראל

מיקי מאוס בן שישים. נשמע כמו משפט מופרך. עכברון זעיר, מצוייר, יציר דמיונו הצלולואידי של וולט דיסני, וכמוהו בן בלי גיל, חוגג יום הולדת 60, כמו כל אדם. מתקרב לגיל הפרישה, קצת עייף אולי. בשנים האחרונות לא הופיע בסרטים חדשים, לתוכם נולד, אבל זוכה עדיין במנות גדושות של אהדה מבני דור שני ושלישי של צופים וגם מרוויח לא רע.

הולדתו מקורה במשבר. וולט דיסני הפסיד את זכויות אוסוולד השפן ואת כל כספו. הוא חיפש דמות חיה חדשה לאולפן הקולנוע שלו והעלה את העכבר. מורטימר הוא כינה אותו בתחילה, אך בהשפעת רעייתו שינה את השם. ומיקי מאוס היה לעכבר הראשון, שאף אחד לא קופץ על כסא למראהו ולא צורח בהיסטריה. עכבר, חיה דוחה ומפחידה בחיים, משנה מימד והופכת למקור להנאה ואהבה.

הולדתו בסוף שנות העשרים. ב-18 בנובמבר 1928 הוצג סרטו המדבר הראשון "ספינת הקיטור ויליי" (ומכאן ואילך זהו תאריך יום ההולדת). אז קיבל את קולו הצייצני הגבוה (בקולו של וולט דיסני עצמו) ואת מכנסי הקטיפה ובשנות השלושים, שנות הפריחה הגדולות שלו, מקיפים אותו שחקני המשנה: מיני חברתו, פלוטו הכלב שלו. בארה"ב מתחילה תקופת משבר כלכלי. ובאולמות הקולנוע צוחקים עם מיקי, הצחוק על חולשת בני האדם והתולם את חלומותיהם שלהם. אבל דמותו כגיבור חביב האחיד היא שהיתה בעוכריו. היא צימצמה את הטווח הרגשי, שיכול היה להביע, שמותר היה לו להביע בסרטיו ובכך גם את מעשיו. אם אתה הופך לסמל מסויים, מאפיין מאוד, אסור לסטות ולהשפיע לרעה על מיליוני המעריצים... וכך הוא הולך ונופל ודונלד דאק "הרע" הולך ותופס תאוצה.

עד אז הופיע מיקי ב-119 סרטים. רובם סרטונים קצרים וחלקם הקטן סרטים באורך מלא. את "פנטזיה" לא ישכחו גם המבוגרים. 87 מהם הופקו בשנות השלושים. הסרטון האחרון ב-1983. הוא עבר דירה מן האולמות הסגורים לדיסניוורלד ולדיסנילנד בארה"ב וגם ביפאן ולמסך הקטן והביתי והפופולריות שלו לא נפגעה כלל.

קחו למשל את ישראל. לכבוד יום הולדתו ביקש הסוכן המקומי של וולט דיסני, יאיר פקר, לקבל מילדים מכתבי ברכה למיקי. ערימות-ערימות הגיעו למשרדו. "למיקי החמוד, למיקי המצחיק, מזל טוב"... "תמשיך להקסים את הקטנים והגדולים"... "תמשיך להיות נמוך ויפה"... "תמשיך להיראות כמו בן ארבע"... "תמשיך להיות עד 2000". ציטוטים מקריים מתוך הברכות המצויירות המקושטות בלבבות ופרחים, בדיוק כמו אלו הנשלחות לאלילי זמר. והמדובר בילדים, שהוריהם צעירים בהרבה ממיקי. את הברכות האלה יכרכו וישלחו למרכז. מתנת יום הולדת מילדי ישראל.

במשרדו של יאיר פקר אומרים, כי בשנים האחרונות פנו המפרסמים למקורות עכשוויים יותר. דמויות מסדרות טלוויזיה כמו הדבורה מאיה או הדרדסים, אבל עכשיו שוב חוזרים אל הקלסיקה והקלסיקה זה וולט דיסני. בישראל כיום 40 בעלי זכיונות פרסום. למגבות, שטיחים, מרציפנים, שוקולד, חולצות, לוחות שנה, מוצרי נייר, מנורות, מגפי פלסטיק ועוד ועוד. משרדו של פקר מייצג את דיסני בכל הזכיונות למעט סרטי קולנוע וקלטות וידאו, ולמעט סיגריות, נייר טואלט ומוצרים רעילים – והסיבות ברורות. את החוזה עם דיסני הם מחדשים בכל שלוש שנים מאז 1972. הם מעבירים לחברה האם כ-60 עד 70 אחוזים מן העמלות שהם גובים ואלה מסתכמים ב-7 עד 10 אחוזים עמלה ממחיר המכירה ומקדמה עם חתימת החוזה. את היקפי המכירות בשקלים הם אינם מגלים.

וולט דיסני הוא עסק מצליח, שאין לו גבולות. באפריל הקרוב יופיע בישראל ירחון, המוקדש כולו לדיסני. יהיו בו סדרות קומיקס, חומר מערכתי ופעילות אקטיבית לילדים. בפסח יגיע מופע דיסני על הקרח. כמה מן המוצרים, כמו שעון מיקי מאוס, הפכו במשך השנים לפריט של אספנים (ולקראת יום ההולדת השישים יחודש את ייצורו).

בארה"ב החג של מיקי הוא כמעט חג לאומי. מצעדים, תוכנית טלוויזיה מיוחדת, שדה תירס ושיבולת שועל בדמותו בשפילד, מסיבת יום הולדת מיוחדת בדיסניוורלד ומוצרים חדשים כמו ספרים וחולצות. חג שהצלחתו פיננסית בצידו.

ה"מצפון" בורח מצ'וספי / מירי פז

נלחמים באינתיפאדה בפרו

אנשי מחתרת הצליחו בפעולותיהם. יחידת צבא נשלחה לדכאם. בני כפר תמימים נפלו קרבן לפעולת הענשה מיותרת. מקרה שקרה. בקרוב בבתי הקולנוע

"לוע הזאב". דל תקציב פרואני

סרטו של הבמאי הפרואני "לוע הזאב" יוקרן בישראל בתאריך לא ידוע. לו הוקרן בימים אלה, היה משפיע על הצבעתו של חלק מציבור הבוחרים. סיפור על אינתיפאדה במקום אחר, על מה שקורה לקבוצת חיילים שנגזר עליהם לדכאה. סרט קטן, שהופק באמצעים דלים, על מעשה שאירע בראשית שנות ה-80 בכפר קטן בפרו.

בכפר צ'וספי פעלה תנועה מהפכנית מחתרתית. לא היו לה דיביזיות, לא נשק משוכלל, אך פעולותיה זרעו מבוכה רבה בצבא הפרואני שלא יכול לה. אנשי המחתרת התמחו בביצוע פעולות מחאה מפתיעות מבלי להשאיר עקבות זולת סיסמה מהפכנית. יום אחד נשלחה יחידת צבא לדכא את המחתרת.

הכפר נמצא ב"אזור חירום". חיילי היחידה אינם ששים לבצע את המשימה. הם מרגישים, שהוטל עליהם לעשות את העבודה המלוכלכת מבלי שהועמדו לרשותם תנאים נאותים. שוררת ביניהם אחווה של אחים לצרה וגם מעין ערבות-הדדית. איש שומר על רעהו לבל יסטה בהתנהגותו ממה שמתחייב מן הפקודות. הם משתדלים לא לפגוע באזרחים המקומיים ולא לבצל את פגרה של האוכלוסיה מן הצבא.

הבמאי פרנסיסקו לומברדי מתעכב על עניינים יומיומיים שוליים-לכאורה. חייל נכנס למסבאה ומתכוון שלא לשלם תמורת המשקאות. עמיתו מציל את המצב ומציע לזקוף את המשקאות על חשבונו. כבוד היחידה ניצל וגם החברות. אך במהלך השהות המתמשכת הלוחצת נפערים בקיעים בין חיילי היחידה. לונה, הממלא את תפקיד המצפון ומעין מנהיג של מוראל היחידה, מתחיל לפקפק בטיב התנהגותו ומניעיו של חברו. הוא עד למעשה אונס, שביצע חברו בבת הכפר, מתניק את זעמו, אך מבטיח לא לגלות את הדבר ברבים. עיניה הקרועות מאימה של הנערה רודפות אחריו ודבריו של חברו "אנחנו רק בני אדם" לא נותנים לו מנוח.

אל היחידה נשלח קצין כדי להשליט סדר ולייעל את הפקודות. בני משפחתה של הנאנסת באים אליו בתביעה למצוא את האשם ולהעניש אותו. המפקד משיב להם, שאין הוא מאמין בגירסתם, אלא אם כן יביאו עדים למעשה. הוא יודע, כמובן, מי האשם ומבין לו. משגה ראשון שיגרור משגה נוסף, חמור ממנו.

באחד הפטרולים בכפר שומע האנס קולות שמחה בוקעים מאחת הבקתות. הוא מתדפק בגסות על דלת הבקתה. אין לו כוונות "רעות". הוא אומר לחברו לפטרול, שלא יזיק להם להיטיב קצת את לבם במאכל ובמשקה. האנשים פותחים את הדלת ומסרבים להכניס את החיילים. זו שימחה משפחתית, הם מסבירים, לא ניתן לכם להשבית אותה. החיילים מתווכחים עמם בכוח. מחליפים מהלומות. החייל מרגיש מושפל. הוא חוזר אל המפקדה ואומר למפקד, כי הוא בטוח שעלה על קן של המחתרת. היחידה כולה נשלחת לתחקר את האנשים שהשתתפו בשימחה. איש מהם אינו חבר במחתרת. המפקד מורה לחיילים להוציא מן האנשים הודאה "במה שצריך", כלומר במכות. החיילים מכים ביאוש באנשים. איש מהם אינו מודה. המפקד מאיץ בחייליו להכות כבמת, "ללמד את בני הזונה לקח". האנשים עומדים במותם. הוא מתגרה בחייליו ואומר עליהם "לבתם כנברים לא כמרגוגלות".

למפקד אין מעצורים ב"עשיית סדר"; כל האמצעים כשרים. הוא חייב להוכיח את עצמו לאחר שקידומו נוסם והוא הורד מתפקידו הקודם, וחייב להוכיח לממונים עליו כמה הוא יעיל. הוא פוקד על החיילים לכנס את כל תושבי הכפר. המפקד מאשים את כל בני הכפר בפעילות מחתרתית. האשמה הקולקטיבית מבוססת על מידע מוטעה. שוב מתחיל הוויכוח הוויידי וההכאה. ואז הוא פוקד על חייליו לפתוח באש. לונה, ה"מצפון", מסרב ללחוץ על ההדק. בשמסתיימת הפעולה ועשרות גוויות, גברים, זקנים, נשים וטף, מוטלות על הגבעה כמו מצבה דוממת לטעות הנוראה, לרשעות ולכסילות שאין להן תיקון, יודע לונה, שהוא מוכן לשאת את המחיר ובלבד שלא יהיה עוד שותף לפעולות כאלה. הוא עורק, בשמאחוריו מהדהדות זעקות הבבאי של המפקד: "חסר ביצים", "תרנגולת", ודברי האחווה של חבריו על הטובה לו כשריק. לונה רץ בכל כוחו במשעול היוצא מן הכפר, מסרב להתבונן לאחור.

זה סרט אנושי מאוד. לומברדי לא הגיש את הטוב מול הרע בדראמה מסוגננת עם קונפליקט מרכזי, הכוחות הרעים ב"לוע הזאב" אינם גלגלים מצויים. לומברדי מספק גם לבחורים הרעים בסרטו מעין נסיבות מקילות: חולשות שקיימת, הבורח להישרד, להיות חייל טוב, לעשות את המוטל עליך. הוא מעמיד אנשים בסיטואציה בלתי-אפשרית, סיטואציה, שבה זרעי הרע מהולים לאש ההתמרות, עד שהם נכנסים לפרחי תרעלה הרעניים. זה תהליך מהיר, איטי, שאין ממנו מנוס. בלחץ כזה רק חייל אחד יכול להרשות לעצמו לקרוא תיגר על המערכת כולה ולשלם על כך בעתידו.

אחד ממבקרי הסרט, שנכח בהקרנת הבכורה, הודה לי בארגנטין מתולס, כשאמרתי לו שהסרט מרגש. הוא סיפר, שכמרד רק מעטים גילו בו עניין, הוא לא מאמין שהסרט "פסטיבלי" דיו, בטוח שלא יזכה בפרס בלשון ומפקפק בסיכויי הצגתו בבריכות אחרות.

הוא צדק. הסרט לא עורר תהודה רבתי בפסטיבל סאן סבסטיאן ולא זכה אף באחד הפרסים. רק קומץ קטן של ישראלים נכח בו בהצגתו והתרגשות. גבריות תמיד שבה בה ביניהם. הם רכשו את "לוע הזאב" להקרנה בישראל.